

ПРОГРАМА
“БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ”
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ, ВЕРСІЯ 5
(ІЗ ЗМІНАМИ ТА ДОПОВНЕННЯМИ
№22113/С/дск від 22.02.25)
(ТЕРМІН НАВЧАННЯ 1,5 МІСЯЦІ)

ГРУДЕНЬ 2024

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника військової публікації.

Ця військова публікація є п'ятим виданням зі змінами, яка замінює ТП 7-00(206)246.63, видання четверте від 09 жовтня 2024 року.

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J7)ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ТП 7-00(206)246.63

ЗАТВЕРДЖУЮ
Головнокомандувач Збройних Сил України
генерал

Олександр СИРСЬКИЙ

« 31 » 12 2024 року

ПРОГРАМА
“БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ
ПІДГОТОВКИ”
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ, ВЕРСІЯ 5
(ІЗ ЗМІНАМИ ТА ДОПОВНЕННЯМИ
№22113/С/дск від 22.02.25)
(ТЕРМІН НАВЧАННЯ 1,5 МІСЯЦІ)

Тренувальна військова
навчально-методична
публікація з організації
та проведення базової
загальновійськової
підготовки в навчальних
центрах (окремих
навчальних підрозділах)
та в інших визначених
керівництвом ЗС
України підрозділах

ГРУДЕНЬ 2024

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших
складових сил оборони держави. Виготовлення копій
здійснюється з дозволу розробника військової публікації.
Ця військова публікація є п'ятим виданням, яка замінює
ТП 7-00(206)246.63, видання четверте
від 09 жовтня 2024 року.

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ (J7) ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ

№ 1594/С від 05.01.2025 10:49:05

ПЕРЕДМОВА

Тренувальна військова навчально-методична публікація “Програма “Базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, 5 версія) (термін навчання 1,5 місяці)” (далі – Програма) розроблена робочою групою офіцерів Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J7) Збройних Сил України (далі – ЗС України) спільно з заінтересованими органами військового управління, структурними підрозділами Генерального штабу ЗС України та Міністерства оборони України.

Ця Програма є **п’ятим виданням ТП 7-00(206)246.63**, яка змінює ТП 7-00(206)246.63, **видання четверте** від 9 жовтня 2024 року та розрахована на термін навчання – 1,5 місяці (вих. АУ ГШ ЗС України від 10.10.2024 № 136459/С).

ВАЖЛИВО! Ця Програма враховує зміни та доповнення відповідно до вимог окремого доручення начальника Генерального штабу ЗС України (вих. АУ ГШ ЗС України №22113/С/дск від 22.02.25) [3].

Видання цієї Програми розроблено з урахуванням досвіду ведення бойових дій в російсько-українській війні 2014 – 2024 років та того, що необхідно знати та вміти військовослужбовцю на війні.

Ця Програма передбачена для підготовки мобілізаційного ресурсу (військовослужбовців) на фондах навчальних центрів (окремих навчальних підрозділів, школах, військових частин, яким, за окремим рішенням Керівництва ЗС України, надано дозвіл для проведення базової загальновійськової підготовки) Збройних Сил України та інших військових формувань і застосовується під час дії правового режиму воєнного стану (особливого періоду) (посилання 1 – 4).

Програму розроблено робочою групою Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J7) Збройних Сил України спільно з представниками від Головного управління психологічної підтримки персоналу Збройних Сил України, навчальних і бойових військових частин Сухопутних військ, Десантно-штурмових військ, Морської піхоти Військово-Морських Сил, Медичних Сил ЗС України.

Склад робочої групи авторського колективу:

керівник розроблення – заступник Головнокомандувача ЗС України полковник **О.О. АПОСТОЛ**;

від Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J7) ЗС України: полковник **М.В. ГУБЕНЬ**, підполковник **О.В. ПАНЧУК**, майстер-сержант **С.С. ЛОВІНСЬКИЙ**;

від Командування Сухопутних військ ЗС України:

НВП НЦ-ЗНУ КП КСВ ЗС України полковник **Ю.А. ДЯЧЕНКО**;

від навчальних військових частин Сухопутних військ ЗС України: А7408 майор **Б.В. ФЕДЧУК**, А3321 лейтенант **Д.С. БОЙКО**, А1890 підполковник **С.І. КЛІМЕНКО**, А1363 майор **Д.В. СЕРГІЙЧУК**, старший лейтенант **Б.В. ДРОБЧУК**, А0665 майор **С.О. ТКАЧЕНКО**, головний сержант **Л.Б. ГОРА**, молодший лейтенант **Д.С. ПИЛИПЕНКО**,

капітан **Н.Ю. МАКСИМЕНКО**, старший сержант **К.А. СТЕПАНЕНКО**,
А2615 підполковник **С.І. ШУТЕНКО**, майор **М.А. ДОМІНА**,
А4752 підполковник **К.Е. ДЯЧЕНКО**;

від бойових військових частин Сухопутних військ ЗС України:
А4667 капітан **А.Р. НЕЧКАЛЮК**, А4723 молодший лейтенант **О.В. КОБЗАР**,
А1736 підполковник **С.І. СУПРУН**, А4741 майор **О.О. КОВАЛЕНКО**;

від навчальної військової частини Десантно-штурмових військ ЗС України:
А2900 підполковник **О.С. ГЕРАСИМЧУК**;

від бойових військових частин Десантно-штурмових військ ЗС України:
А0281 майор **Р.М. БОНДАР**, капітан **О.О. ЦИРКУН**, молодший лейтенант
Д.Ю. СТЕПАНЮК;

від навчальної військової частини Військово-Морських Сил ЗС України:
А2407 капітан **С.Б. ЛАЗОРЧИН**, капітан **С.В. КРАЙНЯК**;

від бойових військових частин Військово-Морських Сил ЗС України: А7382
підполковник **М.В. ОЛІЙНИК**, капітан **А.М. КРАВЧЕНКО**;

від Медичних Сил ЗС України: молодший сержант **О.В. ГАЛИК**;

від Головного управління психологічної підтримки персоналу ЗС України:
полковник **С.В. САМЧУК**, полковник **І.В. НЕМІНСЬКИЙ**.

Усі питання, що стосуються цієї Програми, надсилати за адресами:

030168, м. Київ, проспект Повітряних Сил 6, Головне управління доктрин
та підготовки Генерального штабу (J7) Збройних Сил України або “СЕДО М” –
індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та
пропозицій – 35-692

10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних
стандартів і методики підготовки ЗС України або “СЕДО М” – індекс 360
(контактний телефон розробників для надання зауважень та
пропозицій – (68) 44-781; (68) 32-066) в частині що стосується оформлення та
надання йому відповідного позначення (присвоєння реєстраційного номеру).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	6
1	ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ	8
2	ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ	23
3	ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ	24
4	ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС	25
4.1	Національно-патріотична підготовка	26
4.2	Заходи безпеки	27
4.3	Правова підготовка	28
4.4	Міжнародне гуманітарне право	29
4.5	Статути ЗС України	30
5	КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	32
5.1	Національно-патріотична підготовка*	32
5.2	Зв'язок та комунікація	34
5.3	Основи кібербезпеки*	38
5.4	Підготовка з РХБЗ	39
5.5	Військова топографія	42
5.6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	46
5.7	Психологічна підготовка	52
5.8	Домедична допомога	60
5.9	Спеціальна підготовка	69
5.10	Розвідувальна підготовка	70
5.11	Виживання	73
5.12	Тактична підготовка	75
5.13	Вогнева підготовка	79
6	КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ПІДРОЗДІЛУ	82
6.1	Національно-патріотична підготовка*	82
6.2	Психологічна підготовка	84
6.3	Розвідувальна підготовка	91
6.4	Тактична підготовка	93
6.5	Вогнева підготовка	112
7	КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ	119
Додатки:		
1	День перезавантаження (0-й день)	125
2	Типовий алгоритм проведення базової загальновійськової підготовки	128
3	Типовий розпорядок дня військової частини А0000 на 2025 навчальний рік	129
4	Умови виконання вправ з психологічної підготовки до Програми базової загальновійськової підготовки	130

5	Методичні вказівки щодо проведення предмету навчання “Домедична допомога” у рамках курсу базової загальновійськової підготовки	144
6	Перелік нормативів з домедичної допомоги	146
7	Перелік типових сценаріїв для тренування надання домедичної допомоги	149
8	Порядок проведення з розвитку фізичних якостей військовослужбовців	159
9	Рекомендований перелік вправ з розвитку фізичних якостей, що застосовуються під час базової загальновійськової підготовки	165
10	Навчально-методична картка з подолання спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод під час курсу вивчення дій у складі підрозділу	167
11	Картка обліку виконання військовослужбовцем основних заходів підготовки під час базової загальновійськової підготовки	173
12	Варіант алгоритму проведення комплексного тактичного заняття	175
13	Оціночний лист результатів проведення комплексного тактичного заняття (підсумковий контроль)	176
14	Орієнтовний розрахунок основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання	178
15	Умови виконання підготовчих вправ стрільб до Програми базової загальновійськової підготовки (які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)	186
16	Умови виконання підготовчих з метання гранати до Програми базової загальновійськової підготовки (які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)	221
17	Розрахунок боєприпасів на вогневу підготовку для підготовки одного військовослужбовця за Програмою БЗВП (1,5 місяці, зі змінами)	226
	ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	230
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	232
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	233
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	235
	ДЛЯ ЗАМІТОК	236

Примітка: *Предмети навчання які проводяться в кожен 7-й день (вихідний день).

“Якби в мене були козаки – я б завоював увесь світ”.

(Наполеон БОНАПАРТ)

“Коли надія перевищує страх, то вона породжує відвагу”.

(Георгій КОНИСЬКИЙ)

ВСТУП

В умовах збройної агресії з боку російської федерації проти нашої держави, потрібні військові частини (підрозділи), які спроможні виконувати завдання із захисту держави в умовах негативного інформаційно-психологічного впливу противника.

Виходячи із зазначеного, особливої актуальності набули збільшення термінів проведення БЗВП, системне нарощування її змісту, зміни підходів до проведення підготовки з урахуванням бойового досвіду, зосередження уваги на підготовці особового складу в антидронній боротьбі, психологічній та фізичній готовності військовослужбовців до виконання завдань за призначенням.

Ця Програма БЗВП призначена для підготовки осіб, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації та прийнятих на військову службу за контрактом, які не проходили військову службу або/та мають перерву у військовій службі більше десяти років.

Метою підготовки є набуття ними первинних знань, умінь і навичок, необхідних для виконання обов'язків та отримання військово-облікової спеціальності (ВОС-100) “Стрілець”.

В подальшому набуті, після проходження БЗВП, знання, вміння та навички удосконалюються в ході проведення у військових частинах Адаптаційного курсу за програмою “Адаптації та допідготовки військовослужбовців до ведення бойових дій”, до якого може залучатись інструкторсько-викладацький склад навчальних центрів.

БЗВП проводиться на фондах навчальних частин (центрів, шкіл) ЗС України та інших військових формувань (далі – навчальні центри).

Основним завданням Програми є:

- вироблення єдиних поглядів та підходів до проведення БЗВП;
- визначення тематичного розрахунку годин з розподілом навчального часу по предметам, темам і заняттям;
- визначення умов підготовки;
- визначення переліку вправ стрільб (нормативів, дій), які повинен виконати військовослужбовець під час навчання;
- надання методичних рекомендацій з організації навчання військовослужбовців на ключові заняття.

Особливістю цієї Програми підготовки є:

навчання військовослужбовця тому, що необхідно на війні;

застосування під час підготовки наративів, які спрямовані на підвищення мотивації мобілізаційного ресурсу як під час навчання так і в подальшому під час виконання бойових завдань;

наращення змісту предметів навчання практичною складовою з урахуванням бойового досвіду;

впровадження практичної складової до підготовки із застосуванням програмного забезпечення “Кропива”;

удосконалення рекомендацій з порядку проведення підготовки з надання домедичної допомоги, збільшення їх термінів, відпрацювання практичних занять у темну пору доби;

включення до змісту вогневої підготовки вивчення та ознайомлення з вогневими можливостями зброї відділення;

впровадження новітніх технологій з метою укріплення морально-психологічного стану військовослужбовців та їх морального загартовування, методом ілюстрації першого бою за допомогою VR-окулярів поглиблення в віртуальну реальність.

В основу навчального процесу військовослужбовців за цією Програмою покладено модульний принцип відпрацювання предметів підготовки, тобто предмети підготовки та тематика проведення занять підбирається з урахуванням їх змістовного поєднання з метою отримання максимальної ефективності проведених занять із обов’язковим психологічним навантаженням під час їх відпрацювання.

Актуальність видання цієї Програми обумовлена збільшенням терміну підготовки та наращуванням змісту навчання військовослужбовців практичною складовою з урахуванням змін тактики дій противника, застосуванням ним нових типів ОВТ, в тому числі – БпЛА та технологічним розвитком сьогодення.

Викладені у цій Програмі положення слід застосовувати творчо, з урахуванням рівня навченості особового складу. Постійно вести роботу щодо подальшого удосконалення (наращування) змісту та тематики підготовки і впровадження у практику нових, більш ефективних форм і методів навчання, методик та технологій впливу на морально-психологічний стан особового складу з метою формування високого рівня психологічної готовності та відданості українському народові.

“Ми уважно вивчаємо противника. І на кожну отруту знайдеться протиотрута”.

(Олександр СИРСЬКИЙ)

“Від солдата потрібно, перш за все, витривалість та терпіння; хоробрість – справа друга”.

(Наполеон БОНАПАРТ)

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ

1.1. Підготовка військовослужбовців організовується та проводиться у відповідності до вимог наказів і директив Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, Курсу стрільб, бойових статутів, настанов, керівництв, посібників, методичних рекомендацій, розроблених на підставі досвіду, отриманого під час ведення бойових дій в російсько-українській війні 2014-2024 роках (раніше Антитерористичної операції, Операції об'єднаних сил) та цієї Програми.

1.2. До підготовки залучаються:

особи, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період та не проходили військову службу;

особи, які призвані на військову службу за призовом під час мобілізації на особливий період та мають перерву у військовій службі більше десяти років;

військовослужбовці, які прийняті на військову службу за контрактом, які не проходили військову службу або/та мають перерву у військовій службі більше десяти років.

1.3. Навчання військовослужбовців проводиться інструкторсько-викладацьким складом навчального центру, який повинен мати бойовий досвід та відповідний рівень підготовки.

За рішенням начальника навчального центру до проведення заходів підготовки можуть залучатись керівний склад та управління навчального центру (навчальних підрозділів).

З метою обміну досвідом, впровадження в навчання військовослужбовців у навчальних центрах сучасних прийомів (практик) ведення бойових дій, за розпорядженнями органів військового управління, у підпорядкуванні якого навчальний підрозділ, до підготовки залучаються, в якості інструкторів (викладачів), військовослужбовці з бойових бригад.

1.4. Перед початком підготовки, комісією навчального центру здійснюється перевірка готовності мобілізаційного ресурсу (військовослужбовців) до навчання, в ході якої проводиться:

професійно-психологічний відбір кандидата;

ВАЖЛИВО! Під час проведення заходів професійно-психологічного відбору застосовується методика “Адаптивність” (А.Маклаков) БОО-200 (Перелік методик затверджений наказом МО України від 12.09.2022 №272 “Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту”;

медичний огляд кандидатів та допуск його до перевірки фізичного стану;

УВАГА! У разі виявлення хронічних захворювань, або тих, які можуть вплинути на здоров'я військовослужбовця у наслідок фізичних (психологічних) навантажень, такий військовослужбовець до навчання **не допускається**.

перевірка фізичного стану кандидата.

ВАЖЛИВО! Фізичний стан військовослужбовця визначається за результатами проведення ортостатичної проби та виконання комплексу фізичних вправ.

За результатами професійно-психологічного відбору, медичного огляду та перевірки фізичного стану особи, комісія робить висновки щодо її (особи) придатності до навчання у навчальному центрі.

На підставі висновків здійснюється розподіл особового складу по навчальним підрозділам, формуються навчальні взводи (групи), здійснюється забезпечення зброєю, обмундируванням та відповідним спорядженням.

1.5. Програмою передбачена підготовка протягом 49 діб, із них:

1 доба – прийом особового складу (підготовчі заходи та нульовий день “перезавантаження”) проводиться відповідно до додатку 1 до Програми,
41 доба (372 навчальні години) – навчальні заняття;
6 діб – вихідні дні;

ВАЖЛИВО! Вихідним днем вважається кожен **7 день** від початку підготовки, не зважаючи на те що він може бути буднім днем;

1 доба – адміністративний день (завершення навчання: випуск, видача документів, вибуття до військових частин);

Тривалість навчального дня – 8 навчальних годин. Під час проведення польових занять тривалість навчального дня може збільшуватися до 10 навчальних годин.

Тривалість однієї навчальної години – 45 хвилин.

УВАГА! Заняття в темну пору доби плануються та проводяться не пізніше, чим через годину після заходу сонця.

1.6. В основу навчання військовослужбовців покладено модульний принцип відпрацювання предметів підготовки, тобто предмети підготовки та тематика проведення занять підбирається з урахуванням їх змістовного поєднання з метою отримання максимальної ефективності проведених занять.

Змістовне наповнення цієї Програми відпрацьовано з урахуванням принципу “від простого до складного” та проводиться у відповідності до варіанту “Типового алгоритму проведення базової загальновійськової підготовки”, що пропонується (додаток 2 до цієї Програми).

1.7. Для організації заходів проведення навчання пропонується варіант “Типового розпорядку дня військової частини (додаток 3 до цієї Програми), до якого включена патріотична Промова переможця. Зміст Промови, за рішенням Командувача виду, роду військ (сил) ЗС України, якому підпорядкований навчальний центр (підрозділ), може уточнюватися. Варіант Промови переможця наведено в розділі 2 цієї Програми. Кожного дня під час занять та між заняттями інструкторським складом проводиться мотивування особового складу.

1.8. Самостійна підготовка проводиться у визначений розпорядком дня час під керівництвом інструкторсько-викладацького складу за планами командира навчального підрозділу, протягом 2 годин, з них:

1 година – повторення пройденого матеріалу за навчальний день та пояснення незрозумілого матеріалу;

2 година – планування наступного дня.

Також проводяться заняття, з особовим складом, що був відсутній (добовий наряд, хворий).

Метою самостійної підготовки є:

теоретичне вивчення пройденого матеріалу;

удосконалення теоретичних та практичних навиків з пройденого матеріалу;

підготовка до наступного навчального дня.

Під час самостійної підготовки військовослужбовці можуть використовувати час для перегляду навчальних відеоматеріалів на платформі “Армія+” та проходження онлайн-курсів “Застосування технологій в умовах війни” на платформі “Prometheus”.

1.9. Структурно Програма складається із:

ознайомчого курсу, який проводиться протягом 1 доби (8 навчальних годин);

курсу індивідуальної підготовки, який проводиться протягом 13 діб (107 навчальних годин);

курсу вивчення дій у складі підрозділу, який проводиться протягом 24 діб (209 навчальних годин);

підсумкового контролю, який проводиться у формі комплексного тактичного заняття протягом 3 діб (48 навчальних годин)

1.10. В ході ознайомчого курсу тим, хто навчається, доводяться заходи при поводженні зі зброєю, вивчається правова основа проходження військової служби та обов'язки військовослужбовця.

УВАГА! Під час вивчення обов'язків військовослужбовця наголошувати на банальні правила, якими він повинен користуватись:

“Готовність і самодисципліна в будь-яких ситуаціях – це коли ви готові зробити все можливе, виклавшись на повну. Незалежно від того, наскільки складними та небезпечними були обставини, ваші побратими повинні довіряти вам і знати, що завдання буде виконано”;

“Впевненість у собі будується на знаннях, уміннях, винахідливості та досвіді. Щоб досягти цього, потрібні цілеспрямовані і часто наполегливі тренування”;

“Витривалість і стійкість досягаються через силу волі, самодисципліну та постійний процес вдосконалення військових навичок. Ситуація ворога така ж жахлива, як і ваша, і той, хто протримається довше, швидше за все, переможе”.

1.11. Індивідуальний курс проводиться з метою досконалого вивчення основних предметів навчання (тактична, вогнева підготовка) та отримання поглиблених навичок з супутніх предметів навчання (психологічна, спеціальна та інженерна підготовка, військова топографія, домедична допомога, зв'язок та комунікація, основ кібербезпека та РХБ захисту), поглиблення знань з військової мілітарної історії, національних бойових традицій Українського народу, формування свідомого ставлення до захисту територіальної цілісності та незалежності України.

УВАГА! В ході навчання доводяться приклади та методики дій підрозділів інформаційно-психологічних операцій противника та основні рекомендації щодо захисту і протидії негативному інформаційно-психологічному впливу.

1.12. Основу польових занять під час курсу індивідуальної підготовки та курсу вивчення дій в склад груп (відділення) складають практичні заняття, в ході яких вдосконалюються практичні вміння та навички, розвивається витривалість, оцінюються спроможності військовослужбовців долати труднощі, великі фізичні та психологічні навантаження, пов'язані з виконанням завдань у польових умовах, максимально наближених до бойових.

ВАЖЛИВО! Удосконалення вмінь та навиків військовослужбовців за супутніми предметами (після їх відпрацювання) здійснюється в ході проведення занять з тактичної та вогневої підготовки шляхом подання тим, що навчаються ввідних (ситуативних завдань) та розгортання додаткових навчальних місць з предметів навчання.

1.13. На початку всіх занять (у вступній частині) керівник підтверджує актуальність теми доведенням та демонстрацією, у спеціально-обладнаних класах (місцях), бойового досвіду із застосуванням мультимедійних технологій.

В обов'язковому порядку керівником демонструються, в розрізі теми та заняття, фото, короткі стріми (відеофрагменти) ведення бойових дій (бою), застосування ОВТ та підрозділів.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Командирам всіх рівнів, з метою ефективної організації та проведення загальновійськової підготовки дотримуватися принципів:

систематичність і послідовність навчання (навчання “від простого – до складного”, “від відомого – до не відомого”) – є одним з основних принципів і реалізується по двох напрямках: структурному та методичному;

структурний напрямок обумовлює побудову системи навчання “від індивідуальної підготовки” – “до підготовки у складі групи (відділення)”, тобто навчання діям у складі групи (відділення) слід розпочинати лише після завершення індивідуальної підготовки військовослужбовця;

методичний напрямок означає формування та удосконалення у тих, хто навчається, знань, умінь і навичок шляхом послідовного ускладнення форм та методів навчання (наприклад: коротка розповідь – зразковий показ – тренування до результату – вправа (норматив, практична робота));

учити військовослужбовця тому, що необхідно на війні – вимагає проведення заходів навчання в умовах, максимально наближених до бойових;

цілісність навчання – передбачає планування та проведення занять, при яких увесь задіяний особовий склад навчаємих виконують практичні дії (нормативи, вправи);

свідомість, активність і самостійність тих, хто навчається – передбачає створення командирами (начальниками, в тому числі – інструкторсько-викладацьким складом) таких умов у військових колективах, за яких військовослужбовці будуть свідомо прагнути до оволодіння навчальним матеріалом та проявляти активність і самостійність в удосконаленні рівня їх індивідуальної підготовки;

наочність навчання – передбачає відтворення в процесі підготовки умов фізичної і психологічної напруженості сучасного загальновійськового бою.

колективність та індивідуальний підхід до навчання – вимагає проведення заходів бойової підготовки на доступному рівні труднощів з урахуванням індивідуальних особливостей військовослужбовців та опорою на військовий колектив;

єдність військового навчання і виховання – передбачає одночасне формування умінь, навичок, високих бойових якостей і психологічної стійкості військовослужбовців.

1.14. При навчанні військовослужбовців практичним діям (нормативам, вправам тощо) необхідно дотримуватися методичної послідовності з переходом від відомого до невідомого, від простого до складного, для того, щоб поступово нарощувати фізичні та психологічні навантаження, отримувати знання, навички та уміння.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Типовий алгоритм навчання дії:

коротка розповідь;

зразковий показ;

відпрацювання по елементам, (точність виконання прийому, норматив без оцінювання);

тренування в цілому в повільному темпі (норматив без оцінювання);

тренування на швидкість (норматив на оцінку).

1.15. Протягом періоду підготовки, керівним та інструкторсько-викладацьким складом навчальних підрозділів проводити роботу з мобілізаційним ресурсом (військовослужбовцями) щодо утвердження української національної ідентичності як складника забезпечення національної безпеки України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації.

Складниками підготовки у сфері Утвердження української національної ідентичності є **національно-патріотична підготовка**, інформування, бесіди, гасла тощо.

Ефективна і якісна реалізація складників можлива через створення і системне поширення базового образу, що втілює якості та цінності, визначальні для національного характеру і культури:

українця (**“Я – українець”!!!**);

громадянина України (**“Я – громадянин України”!!!**);

українського воїна (**“Я – український воїн, Я – піхотинець”!!!**);

Це три іпостасі одного образу, по суті, і є лаконічною декларацією Національної ідеї.

Під час проведення занять з національно-патріотичної підготовки практикувати цільовий перегляд науково-популярних та документальних тематичних відеофільмів, телепрограм відповідно до тематики національно-патріотичної підготовки з подальшим обговоренням і формуванням висновків, фільмів (відеороликів), агітаційного відеоматеріалу патріотичного спрямування за напрямками формування національної ідеї, посилення мотивації знищувати ворога (висвітлення злочинів (катувань, вбивств тощо), з наративом занять “головний ворог солдата при навчанні – це лінь”.

Під час проведення занять з національно-патріотичної підготовки використовуються методи: переконання, пояснення, критичного аналізу, показу, сократичної бесіди, аналізу конкретних ситуацій тощо.

Керівниками занять з національно-патріотичної підготовки призначаються викладачі, інструктори, а також найбільш підготовлені офіцери (сержанти), які

здатні якісно проводити заняття, забезпечувати ефективне засвоєння військовослужбовцями навчального матеріалу.

1.16. У ході проведення практичних занять, командирами підрозділів та інструкторсько-викладацьким складом здійснюється обов'язкове **психологічне навантаження** шляхом використання психологічних вправ, прийомів та технік відповідно до стандартів психологічної підготовки, військової навчально-методичної публікації з формування стресостійкості до дій в умовах різкої зміни бойової обстановки (ТКП 1-160(31)03.01) (посилання 17) та інших прийомів (технік), які наведені в програмі.

З метою боротьби зі страхом тих, хто навчається, перед БпЛА (всіх типів) противника, під час практичних занять здійснюється проліт БпЛА над місцями проведення занять (навчальними місцями) зі скиданням імітації (імітує скид вибухового пристрою).

Умови виконання вправ з психологічної підготовки під час БЗВП визначені в додатку 4 цієї Програми.

1.17. Навчання з **домедичної допомоги** проводяться у межах відведених для цього навчальних годин, її удосконалення – в ході проведення занять з тактичної та вогневої підготовки, шляхом розгортання додаткових навчальних місць (точок), а також під час проведення комплексних тактичних занять. Методичні рекомендації щодо проведення предмету навчання “Домедична допомога” визначені додатком 5 до цієї Програми.

В ході підготовки з надання домедичної допомоги виконується нормативи, які визначені додатком 6 до цієї Програми.

Для створення умов реалістичності, під час проведення занять з предметів навчання використовуються сценарії для тренування надання домедичної допомоги, типовий перелік яких наведений в додатку 7 до цієї Програми.

1.18. Заняття з розвитку фізичних якостей військовослужбовців проводяться у відповідності додатку 8 до цієї програми.

Планування форм фізичного розвитку здійснювати з розрахунку:

другий тиждень навчання – 2 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

третій тиждень навчання – 2 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

четвертий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

п'ятий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

шостий тиждень навчання – 3 години у 7-й день (вихідний день) цього тижня, перед сніданком, методом виконання марш кидку;

супутнє фізичне тренування – проводиться під час переміщення (пересування) військовослужбовців до навчальної ділянки місцевості (навчальної точки заняття, району розташування, тощо...);

ранкова фізична зарядка – щоденно, крім вихідних та святкових днів протягом 20 хвилин;

Фізичне тренування під час проведення занять проводиться шляхом військово-прикладних вправ. Їх рекомендований перелік визначений додатком 9 до цієї Програми.

Додатком 10 до цієї Програми визначається спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод для проходження марш кидку під час курсу вивчення дій у складі підрозділів.

1.19. Стройове навчання та удосконалення стройового вишкілу військовослужбовців проводиться в ході всіх занять та у повсякденній діяльності (шикування, переміщення на/з занять тощо), з метою загартування волі військовослужбовця, розвитку уважності, спостережливості, колективізму, наполегливості, що сприяє додержанню військового порядку та зміцнення дисципліни.

ВАЖЛИВО! *Стройовий вишкіл дисциплінує військовослужбовців, сприяє виробленню у них швидких та чітких дій.*

1.20. Вивчення питань виявлення та протидії БпЛА противника (всіх типів) включаються до змісту всіх практичних занять шляхом комплексного тренування елементів у відповідності до питань, що відпрацьовуються.

Такий підхід має бути системним і на початку заняття керівник наголошує на порядку дій у випадку виявлення ворожого дрону (БпЛА, що імітує ворожий дрон).

1.21. З метою контролю якості засвоєння програми підготовки за загальновійськовими предметами навчання та корегування їх змісту, після проходження особовим складом відповідних модулів (тем), проводяться контрольні заняття, результати яких заносяться до журналів обліку підготовки (електронних журналів обліку підготовки).

1.22. З метою контролю повноти виконання визначених Програмою вправ з вогневої, психологічної підготовки та інших заходів, на кожного військовослужбовця заводиться Картка обліку.

Після закінчення підготовки копія Картки обліку військовослужбовця зберігається протягом року у навчальному відділі (відділенні) навчального центру (навчальної військової частини).

Порядок її ведення наведений у додатку 11 до цієї Програми.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ! *Військовослужбовці, які за різних поважних причин пропустили більш ніж 30% навчального часу (орієнтовно – 90 навчальних годин), відстороняються від навчання, з можливістю його завершення з наступним періодом підготовки.*

1.23. За результатами БЗВП, військовослужбовці повинні набути індивідуальні знання та навички, виконати повний перелік вправ стрільб, нормативів та навчально-бойових завдань, які визначені цією Програмою.

По завершенню підготовки військовослужбовці повинні:

а) знати:

обов'язки військовослужбовця та інші основні положення Статутів ЗС України (посилання 4), наслідки неналежного виконання своїх обов'язків;

історичні аспекти боротьби українського народу за незалежність, військові досягнення попередніх поколінь захисників України та сучасних ЗС України від російського агресора.

правила поводження зі зброєю та порядок її застосування;

способи горизонтальної комунікації;

порядок орієнтування на місцевості і переміщення на полі бою різними способами;

порядок надання домедичної допомоги;

порядок інженерного обладнання та маскуванню позицій, в тому числі з урахуванням захисту від можливого застосування противником малорозмірних БпЛА (дронів-камікадзе) та тепловізійних пристроїв;

причини потрапляння в полон та способи уникнення потрапляння в полон;

види кіберзагроз та порядок протидії їм;

основи РЕБ та застосування БпЛА;

порядок дій за сигналами управління, оповіщення та в різній тактичній обстановці;

порядок дій у складі групи (двійки-трійки), відділення під час виконання бойових завдань;

основи застосування зброї відділення.

б) вміти:

вести вогонь зі стрілецької зброї, метати гранати;

обладнувати та маскувати вогневі позиції, виконувати заходи щодо захисту від малорозмірних БпЛА (дронів-камікадзе) та тепловізійних пристроїв противником;

долати інженерні, мінно-вибухові загородження, дотримуватись правил мінної безпеки;

надавати психологічну самодопомогу в полоні собі та своїм побратимам;

дотримуватися кібергігієни в ході користуванням гаджетами;

надавати першу медичну допомогу (самодопомогу);

комунікувати в колективі;

виконувати бойові завдання в різних умовах обстановки;

діяти у складі бойової групи та відділення;

застосовувати засоби окопного РЕБ на рівні користувача

виявляти та критично сприймати дезінформацію та маніпуляцію, які здійснюються противником шляхом застосування різних каналів комунікацій.

в) володіти навичками:

одягання та припасовування спорядження під час підготовки до виконання бойового завдання в різних видах бою, а також забезпечення прихованого пересування на місцевості;

ведення вогню зі зброї відділення;

пересування на полі бою різними способами в різних умовах обстановки;

виживання в полоні.

1.24. На завершальному етапі навчання, протягом 3-х добового польового виходу, проводиться **комплексне тактичне заняття** з метою визначення оцінки військовослужбовців та удосконалення їх рівня знань, умінь та навиків, набутих під час курсу БЗВП.

ВАЖЛИВО! *Заняття проводиться на єдиному тактичному фоні із комплексним відпрацюванням практичних дій (нормативів, прийомів, вправ тощо) з предметів навчання. Варіант типового алгоритму проведення комплексного тактичного заняття наведений в додатку 12 до цієї Програми.*

Перевірка рівня знань, умінь та навиків військовослужбовців (підсумковий контроль) здійснюється у відповідності до порядку, який визначений в розділі 7 цієї Програми.

Облік результатів перевірки ведеться в Оціночному листі, зразок якого наведений в додатку 13 до цієї Програми. Після закінчення підготовки копія Оціночного листа військовослужбовця зберігається протягом року у навчальному відділі (відділенні) навчального центру (навчальної військової частини).

ВАЖЛИВО! *Облік підготовки може вестись із застосуванням програмного забезпечення (електронний облік).*

У разі отримання військовослужбовцем загального негативного результату, допускається додаткове оцінювання (за окремим предметом, оціночним показником) після проведення інструкторсько-викладацьким складом додаткових занять.

1.25. Після завершення БЗВП у навчальному центрі військовослужбовцям: видається сертифікат (свідоцтво) про закінчення навчального підрозділу та присвоєння класної кваліфікації за ВОС-100 “Стрілець” (у разі позитивного його оцінювання);

видається Оціночний лист за результатами базової загальновійськової підготовки;

робляться відповідні записи у військових квитках про проходження БЗВП.

1.26. В кінці періоду навчання командиром підрозділу організовуються заходи щодо написання військовослужбовцями (ті, що закінчують навчання) відгуків про підготовку.

Опитувальники опрацьовуються органами військового управління, у підпорядкуванні яких навчальні центри.

До структури опитувальника включаються основні питання щодо оцінки: змісту підготовки;

компетентності та методичної грамотності інструкторсько-викладацького складу, який проводив підготовку з військовослужбовцем;

забезпеченості процесу навчання;

позитивні та негативні сторони підготовки;

пропозиції щодо покращення навчання.

ВАЖЛИВО! *Зазначену інформацію начальникам навчальних центрів використовувати:*

як інструмент для удосконалення (нарощування) процесу підготовки;

для розробки пропозицій з метою уточнення змісту навчання;

для визначення напрямків підвищення методичної (фахової) майстерності інструкторсько-викладацькому складу, в тому числі – прийняття кадрових рішень по інструкторсько-викладацькому складу, який систематично мають негативні відгуки про їх педагогічну діяльність.

1.27. Забезпечення занять організовується відповідними посадовими особами навчального центру, а також визначеними керівниками (командирами, викладачами, інструкторами) за своїми напрямками діяльності.

1.28. З метою якісного відпрацювання змісту програми БЗВП, військовослужбовці до початку проведення занять забезпечуються обмундируванням, засобами індивідуального захисту та особистою зброєю.

ВАЖЛИВО! *Під час проведення занять (тренувань) особовий склад повинен бути екіпірований, знаходитися зі зброєю та в засобах індивідуального захисту (шолом, бронежилет, РПС, підсумки для магазинів та гранат, підсумок для скиду магазинів, боєкомплект автомату та гранат (габаритно-вагові макети), МПЛ, аптечка індивідуальна (габаритно-ваговий макет) та інші додаткові елементи екіпірування та іншим екіпіруванням).*

Для забезпечення навчально-виховного процесу керуватись Орієнтовним розрахунком основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання (додаток 14 до цієї Програми).

УВАГА! Під час виконання нормативів та відпрацювання практичних дій, військовослужбовці оцінюються в першу чергу за правильність та вірну послідовність виконання вправи (нормативу), а в другу чергу за числові показники, що **не є обов'язковими**.

1.29. Керівництво навчанням повинно бути конкретним та забезпечувати повне і якісне виконання завдань підготовки.

Для досягнення поставленої мети необхідні:

якісне планування підготовки;

своєчасна постановка завдань і доведення їх до всіх категорій командирів та тих, хто навчається;

своєчасне забезпечення підготовки необхідною навчальною матеріально-технічною базою, зброєю, боєприпасами, імітаційними та матеріально-технічними засобами;

здійснення систематичного контролю за підготовкою, повнотою виконання змісту програми навчання та надання дієвої допомоги підлеглим;

збір, узагальнення і впровадження досвіду ведення бойових дій та передового досвіду в практику навчання особового складу.

З урахуванням зазначеного визначаються наступні повноваження:

а) Генеральному штабу ЗС України:

загальний контроль виконання Програми БЗВП;

уточнення (доповнення) програми підготовки, внесення змін з урахуванням досвіду ведення бойових дій та наданих пропозицій від органів військового управління;

б) Командуванням (управлінням) підготовки видів, родів військ (сил):

забезпечення підготовки необхідною навчальною матеріально-технічною базою, зброєю, боєприпасами, імітаційними та матеріально-технічними засобами для виконання програми навчання;

здійснення контролю в підпорядкованих навчальних центрах за повнотою виконання Програми та надання допомоги у покращенні якості навчання;

використання у підпорядкованих навчальних центрах штатних можливостей одночасної підготовки з БЗВП;

відпрацювання та узагальнення досвіду в частині, що стосується загальновійськової підготовки та надання пропозицій до Генерального штабу ЗС України для внесення змін до Програми;

доведення до навчальних центрів бойового досвіду (досвіду ведення бойових дій) (бюлетені, стріми, фотоматеріал, відеофрагменти ведення бойових дій (бою) тощо;

залучення до підготовки офіцерів та сержантів з бойових військових частин з метою доведення бойового досвіду до підпорядкованих навчальних центрів (навчаємих);

організація заходів набуття інструкторсько-викладацьким складом підпорядкованих навчальних центрів бойового досвіду;

залучення офіцерів та сержантів підпорядкованих органів військового управління та військових частин до заходів підсумкового контролю з метою

об'єктивної оцінки рівня підготовки військовослужбовців та підвищення (наращення, удосконалення) якості їх навчання;

в) навчальному центру:

проведення підготовки військовослужбовців за визначеною цією Програмою;

порушення питання перед органом військового управління, якому підпорядкований, щодо надання можливостей набуття бойового досвіду інструкторсько-викладацьким складом шляхом періодичного їх залучення до виконання бойових (спеціальних) завдань;

надання пропозицій щодо наращування змісту підготовки, удосконалення форм і методів навчання;

УВАГА! *Начальникам навчальних центрів надається право:*

мінати послідовність проведення занять з метою ефективного використання об'єктів навчальної матеріально-технічної бази;

у разі необхідності, перерозподіляти (уточнювати) кількість годин та занять за темами (не змінюючи визначений бюджет часу на предмет) з урахуванням рівня засвоєння тими, хто навчається, навчального матеріалу.

1.30. Для удосконалення цієї Програми підготовки, наращування змістовного наповнення, збільшення практичної складової навчання з урахуванням особливостей застосування військовослужбовця в подальшому (подальше проходження ним військової служби) керівникам органів військового управління, якому підпорядкований навчальний центр, як замовникам на підготовку спеціалістів, надається право:

доповнювати (змінювати) зміст окремих предметів (тем, занять) обсягом **не більше 20 %** (без зміни визначеного бюджету часу на предмет навчання, в який вносяться зміни);

корегувати переліку вправ стрільб (**не більше, чим 5 вправ**), не перевищуючи визначений програмою ліміт боєприпасів, з підтриманням тотожності вправ, що замінюються;

використовувати інші вправи з психологічного навантаження (не визначені програмою підготовки), пов'язані з ефектом реалістичності та досвідом ведення бойових дій, в комплексному поєднанні з предметами навчання.

ВАЖЛИВО! *Усі доповнення (зміни) розглядаються та затверджуються на засіданнях педагогічних (методичних) рад та вводяться в дію наказами начальників навчальних центрів.*

Доповнення (зміни) здійснюються в межах відведеного часу на програму підготовки, без спрощення та порушення логічної послідовності навчання.

1.31. Аналіз проведених дій

Проведення інструктором (викладачем) аналізу проведених дій (далі – АПД) дозволяє йому та особовому складу отримати відповіді на

запитання, відгуки і оцінки про рівень та якість навчання під час тренування (підготовки).

Сутність АПД полягає у тому, що слово для розбору дій надається всім учасникам обговорення по чергові, а інструктор (викладач) виступає не “суддею на процесі”, а лише посередником (режисером, модератором) обговорення. Це дозволяє всім учасникам заходу самостійно проаналізувати проведені дії в доброзичливій комунікаційній атмосфері.

Під час АПД інструктор (викладач) послідовно використовує **ТРИ ключових питання**, які обговорюються:

1). **Що мало статися?** Наприклад, що ми мали досягнути, яке завдання було поставлено?

2). **Що насправді сталося?** (Чого ми досягли? Як виконане завдання? Що вдалось? Що не вдалось? Чому?).

3). **Що потрібно зробити, щоб стало краще?** (Як вдосконалити навчання?).

ВАЖЛИВО! *Правила здійснення АПД:*

поведінка того, хто проводить АПД або використовує його результати, має викликати і посилювати довіру в особового складу;

організатору АПД ЗАБОРОНЕНО виступати з трибуни або іншим чином показувати свою зверхність, принижувати гідність присутніх і проявляти хамство;

процес самокритичного аналізу необхідно проводити негайно, поки особовий склад підрозділу (організаційної структури) ще активний, а спогади свіжі, слід уникати критики, приниження людей, порівняння дій одного підрозділу (військовослужбовця) з іншими, засудження, монологічності та тривалих у часі “розборів польотів”, виявлення або призначення “крайніх”;

учасникам АПД, не знайомим з процесом, повинна надаватись інформація про те, що й чому відбувається;

слід уникати проведення АПД у формі лекцій командирів (начальників) та тривалих у часі розборів (повчальних монологів), а заохочувати висловлення власних думок і суджень за принципом діалогічності;

вирішальне значення має створення відкритого середовища, як чинника, що заохочує дискусії і критичне мислення, а не каральної атмосфери і страху;

УВАГА! *АПД не повинно використовуватись для пошуку винних;*

обговоренню підлягають не тільки негативні дії (слабкі місця), а й успішно виконані завдання тощо.

Під час проведення АПД за результатами навчання доводяться найбільш повчальні приклади щодо:

позитивних та негативних бойових зіткнень підрозділів (їх тактичних дій у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення (взводу) тощо з досвіду російсько-Української війни 2014-2024 років;

демонструються нові тактичні дії, способи та прийоми застосування зразків стрілецької зброї, гранат тощо;

особливості припасовування спорядження під час підготовки до виконання бойового завдання в різних видах бою (у складних умовах місцевості), а також забезпечення прихованого пересування на місцевості;

нових прийомів та способів знищення БпЛА противника (коптерного типу, дронів, дронів-камікадзе тощо) та захисту від них;

особливості виявлення та усунення затримок під час стрільби;

особливості захисту від тепловізійних засобів;

особливості контролю витраченого боєкомплекту до стрілецької зброї (гранат), доповіді про залишок командирів підрозділу та його поповнення;

приклади прийняття нешаблонних рішень під час постановки бойових завдань до підрозділів (у складі бойової групи (двійки-трійки), відділення).

ВАЖЛИВО! *Проблеми, що можуть виникати в процесі АПД:*

відсутність культури та позитивних прикладів внутрішніх комунікацій серед командирів (начальників);

грубе ігнорування або придушення командирами (начальниками) прояву принципів лідерства та управління місією, таких як: компетентність, взаємна довіра і розуміння, дотримання процедур прийняття рішень і віддавання наказів (розпоряджень), розумна (керована) ініціатива, взяття на себе відповідальності згідно з наданими повноваженнями, управління ризиками тощо;

небажання і некомпетентність окремих командирів організовувати професійне обговорення завдання (ситуації, події, елементу підготовки), що зосереджене на самокритичному аналізі досягнення результатів і дотримання нормативних вимог;

ігнорування досвіду та заборона підлеглому особовому складу самотійно визначати що сталося, чому це сталося, і як підтримувати сильні та підсилити слабкі сторони в подальшому;

нерозуміння командною ланкою управління інструментів вивчення уроків і впровадження досвіду, для удосконалення будь-якої військово-професійної діяльності підрозділу, військової організаційної структури тощо.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! *Добра практика в токовому, здоровому колективі – це спільний розбір дій після виконання завдання. Він проводиться в груповому форматі без емоцій і в спокійній обстановці. Кожен може виговоритись. Мета – провести аналіз, разом обговорити позитивні моменти, помилки і промахи, щоб ефективно використовувати накопичений досвід і не наступати на одні і ті ж “граблі”.*

2. ПРОМОВА ПЕРЕМОЖЦЯ (варіант)

Я – воїн Збройних Сил України! Гідний нащадок українських героїв!

Я ніколи не зраджу присязі і довірі Українського народу!

Ніколи не схилюся перед труднощами!

Я ніколи не прийму поразки!

Моєю метою є лише перемога. Моїм завданням – вірна служба Українській державі!

Я неухильно гартуватиму свою силу і волю!

Я завжди буду вірним товаришем своїм побратимам і командирам!

Я нищитиму ворогів без жалю і страху!

Я – зброя Перемоги! Я – надія на майбутнє!

СЛАВА ЗБРОЙНИМ СИЛАМ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

3. ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ І РОЗПОДІЛ ЧАСУ

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
	Ознайомчий курс			
1	Національно-патріотична підготовка	1	1	
2	Заходи безпеки	1		1
3	Правова підготовка	1	1	
4	Міжнародне гуманітарне право	2	2	
5	Статути ЗС України	3	3	
	Всього:	8	7	1
	Курс індивідуальної підготовки			
1	Національно-патріотична підготовка*	3*	3	
2	Зв'язок та комунікація	5	1	4
3	Основи кібербезпеки*	1*	1	
4	Підготовка з РХБЗ	3		3
5	Військова топографія	10	2	8
6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	18	2	16
7	Психологічна підготовка	10	2	8
8	Домедична допомога	24	5	19
9	Спеціальна підготовка	3	3	
10	Розвідувальна підготовка	3	1	2
11	Виживання	2	1	1
12	Тактична підготовка	15	6	9
13	Вогнева підготовка	10	3	7
	Всього:	103/4*	30	77
	Курс вивчення дій у складі підрозділу			
1	Національно-патріотична підготовка*	4*	4	
2	Психологічна підготовка	7/2*	1	8
3	Розвідувальна підготовка	5		5
4	Тактична підготовка	92		92
5.	Вогнева підготовка	99		99
	Всього:	203/6*	5	204
	Підсумковий контроль			
1	Комплексне тактичне заняття	48		48
	Всього:	48		48
	РАЗОМ:	362/10*	42	330

ВАЖЛИВО! Під час планування занять, враховуй розгортання додаткових навчальних місць!

Наприклад: Під час занять з тактичної підготовки, розгортається додаткові навчальні місця зі зв'язку та домедичної допомоги.

Примітка: *Предмети навчання (заняття) які проводяться в кожен 7-й день (вихідний день).

4. ОЗНАЙОМЧИЙ КУРС

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка	2	2	
2	Заходи безпеки	1		1
3	Правова підготовка	1	1	
4	Міжнародне гуманітарне право	1	1	
5	Статути ЗС України	3	3	
	Всього:	8	7	1

4.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи	1	1	
2	Тема 2. Перемога любить підготовку: поради переможцю	1	1	
	Всього:	2	2	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Ми – українці: важливість захисту національної ідентичності та свободи (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі.

Головні наративи:

“Нам є чим пишатися”.

“Нам є що втрачати”.

“Нас чекає велике майбутнє”.

“Армія захищає демократію, але не є нею”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять розповідають про українську національну ідентичність та її ознаки: мову, культуру, традиції, територію та природні ресурси. Звертають увагу, як у ході революції уперше у новітній історії український народ утвердив себе як політичну націю і створив незалежну українську державу. Доводять інформацію про визначальні історичні постаті, які внесли значний вклад у формування та становлення української нації.

Тема 2. Перемога любить підготовку: поради переможцю (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі.

Головні наративи:

“Якісна підготовка – запорука успіху в бою”.

“Професійна майстерність прямопропорційно впливає на особисту впевненість та психологічну стійкість в бою”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять головну місію військовослужбовців під час підготовки до бою та виконання бойових завдань. На прикладі основних наративів із мотиваційного твору американського адмірала Вільяма Макрейвена “Застеляйте ліжко. Дрібниці, які можуть змінити ваше життя, а можливо і світ” показують, як

невеликі перемоги над собою сьогодні призводять до значних досягнень у майбутньому і формують успішну особистість, стійкий характер, розвивають здібності та сприяють формуванню високого рівня вмотивованості особового складу та боєздатності підрозділів. Показ відеороликів про успішні дії військовослужбовців під час ведення бойових дій із наголошенням, що якісна підготовка має результат.

4.2. ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВТ. Заходи безпеки в ході повсякденної та в інших видах діяльності	1		1
	Всього:	1		1

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВТ. Заходи безпеки в ході повсякденної та в інших видах діяльності (1 година).

Умови:

практичний показ;
парк бойових машин (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Думай перед тим, як робити”.
“Помилка вартує життя”.

Методичні рекомендації:

Заняття організовуються на навчальних точках з розрахунку послідовної заміни на них.

ВАЖЛИВО! *Особовий склад рівномірно розподіляється по навчальних точках, орієнтовна кількість навчаємих у групі – не більше 10 осіб.*

Керівниками занять на навчальних точках призначаються начальники служб (за напрямками) та/або викладачі, інструктори з відповідною підготовкою.

У ході проведення занять інструктори (викладачі) доводять вимоги безпеки під час поводження зі зброєю, боєприпасами, ОВТ, в ході проведення заходів підготовки та в повсякденній діяльності з практичним показом на манекенах, чучелах, макетах наслідків порушення безпеки.

У ході проведення занять доводяться випадки порушень заходів безпеки, в тому числі, які трапились в районі виконання бойових завдань.

Доводяться заходи щодо недопущення порушення вимог безпеки.

4.3. ПРАВОВА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Основи правового виховання	1	1	
	Всього:	1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Основи правового виховання (1 година).

Заняття 1. Юридична відповідальність військовослужбовців та її види (кримінальна, адміністративна, дисциплінарна). (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Будь готовий до вирішення та виконання любых завдань, в тому числі – не властивих. Обставини диктує свої умови, кухар може відбивати атаку на колону, а ремонтник надавати першу медичну допомогу. Взаємозамінність та володіння основними спеціальностями – дуже важлива й актуальна. Будь готовий взяти на себе відповідальність за прийняті рішення.” Крім цього притягнення до відповідальності військовослужбовця може стати вирішальним для родини, особливе значення набуває для майбутнього дітей військовослужбовця.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (роти) лекційним методом під керівництвом помічника командира з правової роботи (командир взводу, роти).

До особового складу доводяться вимоги Статутів ЗС України (посилання 4) щодо відповідальності та положення Кримінального кодексу України. Окремо довести історію покарань військовослужбовців за самовільне залишення поля бою в інших країнах.

ВАЖЛИВО! До військовослужбовців довести та увагу приділити вивченню кримінальної відповідальності військовослужбовців за невиконання наказів, непокори та дезертирства. Наголосити що кожен вид відповідальності вноситься в електронний реєстр і стає тягарем для всієї родини військовослужбовця.

Після завершення вивчення матеріалу кожному військовослужбовцю надається пам’ятка по даному заняттю.

4.4. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни	1	1	
	Всього:	1	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни (1 година).

Заняття 1. Основні терміни та поняття МГП. Поводження з військовополоненими. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП, в тому числі з питань поведінки з військовополоненими (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Ваші дії проти ворога та цивільного населення регулюються міжнародним гуманітарним правом”

“Вражай лише комбатантів противника та об’єкти військового значення”

“Не завдавайте непотрібних страждань або більшої шкоди, ніж це потрібно для вирішення вашого завдання!”

“Не воюй з противником, який припинив опір або виведений з бойового стану!”

“Роззброюй полонених і достав їх своєму начальнику!”

“Стався однаково до поранених, хворих і потерпілих, незалежно від того, чи належать вони до наших сил, до ворога, чи до цивільного населення!”

“Поважай та захищай мирне населення! За можливості уникай пошкодження цивільного майна! Мародерство заборонено!”

“Поважай персонал та об’єкти, які мають особливі міжнародно-правові характеристики, як-от Червоний Хрест”

“Ти зобов’язаний втрутитися та повідомити про порушення міжнародного гуманітарного прав”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (роти) лекційним методом під керівництвом заступника командира з морально-психологічного забезпечення (офіцера з відповідною освітою).

До особового складу доводяться основні вимоги наказу Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”. (зі змінами до наказу від 16.05.2022 №119 “Про затвердження змін до Інструкції

про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України”) (посилання 6).

4.5. СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців	1	1	
2	Тема 2. Взаємовідносини та стосунки між військовослужбовцями	2	2	
	Всього:	3	3	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Обов'язки та права військовослужбовців (1 година).

Заняття 1. Зміст Військової присяги, Бойовий Прапор військової частини. Основи військової служби. Загальні обов'язки військовослужбовців. Особливі обов'язки військовослужбовців в ході службової діяльності (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Готовність і самодисципліна в будь-яких ситуаціях – це коли ви готові зробити все можливе, виклавшись на повну. Незалежно від того, наскільки складними та небезпечними були обставини, ваші побратими повинні довіряти вам і знати, що завдання буде виконано”.

“Впевненість у собі будується на знаннях, уміннях, винахідливості та досвіді. Щоб досягти цього, потрібні цілеспрямовані і часто наполегливі тренування”.

“Без честі не має людини”(Юліан Вассиян).

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира навчального взводу (роти), інструктора.

Під час заняття керівник опирається на знання і практичний досвід навчаємих, вимагає від них мобілізації всіх знань, аналізу особистого досвіду, а також розвиває в них увагу, пам'ять, самостійність мислення і мову.

До особового складу доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

Особлива увага приділяється доведенню принципів військової служби (вірності, єдності, відповідальності, доброчесності, неупередженості та професіоналізму).

Ознайомлюються з загальними обов'язки військовослужбовців.

Тема 2. Взаємовідносини та стосунки між військовослужбовцями (2 години).

Заняття 1. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням. Порядок віддання і виконання наказів (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Щоб ви та ваше відділення могли вижити та виконати свої завдання, необхідно дотримуватися правил, які допоможуть уникнути виявлення противником та убезпечити вас на полі бою. Для того, щоб заходи були корисними, необхідна дисципліна, тобто кожен повинен дотримуватися правил, вказівок, наказів (розпоряджень), які необхідні для вашого особистого захисту та захисту вашого відділення. Іноді достатньо необережності одного солдата, щоб цілий підрозділ був виявлений і потрапив під вогонь противника”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира навчального взводу (роти), інструктора.

Під час заняття керівник опирається на знання і практичний досвід навчаємих, вимагає від них мобілізації всіх знань, аналізу особистого досвіду, а також розвиває в них увагу, пам'ять, самостійність мислення і мову.

До особового складу доводяться основні положення Статуту внутрішньої служби ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

Заняття 2. Військова поведінка та ввічливість військовослужбовців. Військова дисципліна, її суть та значення. Обов'язки військовослужбовців щодо дотримання військової дисципліни. Заохочення, які застосовуються до солдат. Дисциплінарні стягнення, які накладаються на солдат (1 година).

Головні наративи:

“Я повинен поважати думку інших, навіть якщо я з нею не згоден” (Герберт Леман).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу методом обговорення матеріалу, що вивчається, в формі розповіді-бесіди під керівництвом командира взводу (роти), інструктора.

До особового складу доводяться основні положення Статуту ЗС України (посилання 4) в розрізі теми, що стосується.

5. КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка	3*	3	
2	Зв'язок та комунікація	5	1	4
3	Основи кібербезпеки	1*	1	
4	Підготовка з РХБЗ	3		3
5	Військова топографія	10	2	8
6	Інженерна підготовка (мінна безпека)	18	2	16
7	Психологічна підготовка	10	2	8
8	Домедична допомога	24	5	19
9	Спеціальна підготовка	3	3	
10	Розвідувальна підготовка	3	1	2
11	Виживання	2	1	1
12	Тактична підготовка	15	6	9
13	Вогнева підготовка	10	3	7
	Всього:	103/4*	30	77

5.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА*

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Історія розвитку Збройних Сил України	1	1	
2	Тема 2. Основні сучасні бойові традиції та ритуали українського війська	1	1	
3	Тема 3. Загарбницька війна росії – неприхований геноцид українського народу	1	1	
	Всього:	3*	3	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Історія розвитку Збройних Сил України. (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“ЗСУ одна з найкращих армій світу”.

“У нас сучасне та потужне озброєння”.

“Нам є чим бити ворога”.

“Вогонь запеклих не пече” (Тарас Шевченко).

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять ознайомлюють з історією створення Збройних Сил України, розкриваючи види, роди військ (сил). Зазначають про підвищення рівня технологічності різних видів, родів військ (сил), міжнародну підтримку у забезпеченні ОВТ.

Тема 2. Основні сучасні бойові традиції та ритуали українського війська (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Бойові традиції та ритуали українського війська кардинально різняться від російських”.

“Українська держава потребує нових принципів вдячності всім, хто боровся на війні за свободу й незалежність України”.

“Формування національного характеру і культури українського воїна”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять особливості основних сучасних бойових традицій та ритуалів Збройних Сил України, які виводяться від їх створення у 1991 році, включно з історією участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях (антитерористична операція та операція Об'єднаних сил), відсіччю військової агресії після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Тема 3. Загарбницька війна росії – неприхований геноцид українського народу (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Справжня мета росії – геноцид та повне знищення українського народу”.

“Звірства, які вчиняє росія – підтвердження її основної мети”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснює показ документальних фільмів про історичні витoki російської агресивної політики, приклади загарбницької політики росії, культивування імперських амбіцій; ознаки геноциду українського народу: приклади з історії та сьогодення, розкривають справжню мету росії в цій війні – ліквідацію української держави і тотальне знищення українців; наводять історичні факти щодо здійснення геноциду українського народу в ході всієї історії. Обговорення після завершення перегляду.

5.2. ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Комунікація	1	1	
2	Тема 2. Основи зв'язку	2		2
3	Тема 3. Засоби радіозв'язку	2		2
	Всього:	5	1	4

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Військова комунікація. (1 година).

Заняття 1. Військова комунікація – як джерело всеобізнаності. Вертикальна та горизонтальна комунікація (1 година).

Умови:

теоретично.

у класі (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Військова комунікація – запорука інформації. Інформація – запорука виживання. Це база. На наступному рівні: комунікація – це взаємодія. А взаємодія – це ефективне винищення чортів. Бо війну не виграє хтось один”.

“Відсутність горизонтальної комунікації (зв'язків) – запорука максимально тупої смерті”.

“У війні перемагає той, хто зберігає розсудливість у критичні моменти”(Сунь Цзи).

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи).

Особовому складу роз'яснюється важливість комунікації.

Інструктор доводить до особового складу приклади військової комунікації, які в бойовій обстановці відіграли роль в досягненні результату та приклади з відсутністю комунікації та до чого це може призвести.

До навчаних доводиться порядок роботи вертикальної та горизонтальної військової комунікації та перешкоди (проблеми), які можуть виникнути.

В ході обговорення зазначається, що на рівні горизонтальної комунікації теж виникають перешкоди, але вузьких місць значно менше і вирішувати їх буде значно простіше.

Для повного розуміння військової комунікації, військовослужбовцю доводяться банальні “народні” питання, якими він повинен володіти за результатами спілкування в “горизонтальній комунікації”:

хто стоїть праворуч від тебе;

ліворуч від тебе;

хто бігає повз тебе взад-вперед як навіжений;

все це знати на стільки кілометрів, наскільки це можливо (навіть якщо це не в твоїх посадових обов'язках).

Важливу роль відіграє військова комунікація під час зміни підрозділів. Особовому складу доводиться основний перелік питань, за яким той повинен отримати максимум інформації від підрозділу, який міняється:

звідки ворог вже пробував прорватись?

звідки можливий наступ ворога?

де заміновано?

яким шляхом здійснюється забезпечення та медична евакуація?

хто знаходиться ліворуч та праворуч на позиціях?

які точки спостереження?

які ритуали у ворога (коли літають коптери, коли обстріл здійснюють, коли техніку прогрівають тощо).

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Тема 2. Основи зв'язку. (2 години).

Заняття 1. Способи зв'язку та вимоги до них. Тактичні сигнальні жести (2 години).

Умови:

практично.

у класі (ділянка місцевості).

Головні наративи

“Голосові команди і сигнали типу “200”, “300”, “Перезаряджаюсь” та інші – також чує противник (особливо на коротких з ним дистанціях, в урбані, вночі), що призводить до його підвищення зацікавленості та збудженості. Майте свої кодові назви, спеціальні слова, жести для позначення ваших дій та противника. Спілкуйтеся своєю “мовою”, не давайте привід ворогу пишатися собою”.

“При постановці противником радіоперешкод і нестійкості зв'язку, слова переговорної таблиці, для кращого розуміння, диктуються за фонетичною азбукою імен (по літерам). Наприклад, слово “Адам”: Алла, Діма, Алла, Марія”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі навчальної групи.

Заняття включають теоретичну та практичну частину. У теоретичній частині керівник заняття для всього доводить основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій.

Керівник демонструє навчальні фільми із використанням різних способів зв'язку для повного розуміння навчаємими у виборі альтернативних способів.

ПОРАДА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ! *Заздалегідь узгодьте альтернативні способи зв'язку, на випадок, коли існуючий буде пошкоджений. Це можуть бути звукові, чи світлові сигнали, предмети, що матимуть сигнальне значення тощо.*

Інструктор доводить до навчаємих, що мова жестів застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, в той час як інші засоби зв'язку застосовувати дуже важко, оскільки вони є демаскуючим фактором.

Вивчається розподіл жестів: накази, сповіщення, позначення, шикування, цифри.

ВАЖЛИВО! *Військовослужбовці під час виконання завдання повинні час від часу дивитися по боках і назад Це слід робити 2 – 3 рази на хвилину. Так вони не пропустять сигналів від побратимів.*

В практичній частині військовослужбовці тренуються в подачі сигналів жестами.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Тема 3. Засоби радіозв'язку (2 години).

Заняття 1. Підготовка основних портативних радіостанцій до роботи. Правила користування засобами зв'язку, загрози втрати радіостанції. Правила ведення переговорів. Типові помилки під час експлуатації радіостанції, що виводять її з ладу. Типи антен, що використовуються під час організації зв'язку. Безпека зв'язку (2 години).

Умови:

практично.

у класі (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Зв'язок – основа управління та взаємодії. Кожен повинен вміти користуватися радіостанціями, які є у підрозділі (включити, налаштувати, встановити частоти, “прокачати” сеанс, замінити АКБ). На неї зав'язані всі ті, хто виконує завдання, техніка, артилерія, сусіди, резерв, а також евакогрупа з “Фіксіками”.

“При роботі на засобах радіозв'язку дотримуйся дисципліни, правил та безпеки зв'язку, слідувай за своїм язиком. Не закидай ефір дурною не потрібною інформацією. Не дави бездумно на тангенту, “видав” в ефір – відпусти, інакше можна “покласти” радіомережу підрозділу”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи), методом показу, пояснення і практичного виконання завдань.

ВАЖЛИВО! *Перед початком проведення занять, для кожного навчаємого присвоюється позивний (військовослужбовцю надається можливість вибрати його самостійно, а у разі не можливості – позивний присвоюється з допомогою інструктора), яким вони користуються в подальшому під час проведення практичних занять, в тому числі – переговорів з використанням засобів зв'язку.*

Заняття включають теоретичну та практичну частину. У теоретичній частині керівник заняття для всього взводу пояснює теоретичні питання, а інструктори показують практичні дії з підготовки радіостанції до роботи.

Доводять правила користування засобами зв'язку, загрози втрати радіостанції. Типові помилки під час експлуатації радіостанції, що виводять її з ладу

Інструктор навчаємим наголошує:

обов'язкові елементи сеансу зв'язку: виклик – відповідь – передача інформації – підтвердження отримання інформації.

порядок роботи на засобах зв'язку у разі радіоперешкод (передача тональними сигналами, відключення шумозниження тощо);

порядок роботи на засобах зв'язку у разі неможливості голосової передачі (передача тональними сигналами, клацання тангентою тощо).

До навчаємих доводяться основні правила безпеки зв'язку:

мінімізація часу спілкування;

радіодисципліна;

маскування антени супутникового терміналу (*накривайте антену супутникового терміналу на відстані від антени склом (плівка допомагає, але менше). Антена гріється і помітна тепловізорами розвідувальних БпЛА противника. P.S. Лайфхак із фронту: допомагає агроволокно!*);

виключення мобільного телефону на час виконання завдання (*не робіть постійні переключки і “перевірку зв'язку” між ВОП, РОП. Це демаскує позиції, що в цифрі, що в аналогу. Противник фіксує будь-який вихід до ефіру*);

заборона користування мобільним телефоном з однієї точки;

в ході розмови застосовувати українські слова та вирази;

регулювання режимів потужності радіостанції (*Якщо Ваші позиції поруч, включайте режим низької потужності. Акумулятор “проживе” в два рази довше, а шансів, що по вас “прилетить”, в два рази менше...*)

У ході практичної частини заняття керівники навчають особовий склад готувати основні портативні радіостанції до роботи, вивчають правила користування засобами зв'язку та роз'яснюють загрози, які виникнуть після втрати радіостанції.

Ті, хто навчається під керівництвом інструкторів готують радіостанцію до роботи та ведуть радіообмін. Інструктори навчають, контролюють і вказують на помилки.

В подальшому удосконалення навиків ведення радіообміну та поведіння з засобами зв'язку проводяться в комплексі з заняттями під час тактичної, вогневої та психологічної підготовки.

5.3. ОСНОВИ КІБЕРБЕЗПЕКИ*

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації	1	1	
	Всього:	1*	1	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Основи кібербезпеки та захисту інформації (1 година).

Заняття 1. Кіберзагрози (1 година).

Мета: набуття особовим складом первинних знань, навичок і умінь щодо основ кібербезпеки та захисту інформації.

Завдання: ознайомити особовий склад із основними видами кіберзагроз та порядком протидії.

Умови:

групове заняття;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Фото- та відеозйомки на позиціях – це дії, які порід зі зрадою. Аналітики противника детально вивчають ваші пости у соціальних мережах, визначають місце фотосесії по геолокаціям, в подальшому наноситься вогневе ураження. Крім того, потрапляння телефону до рук противника – надасть всю необхідну інформацію про тебе та твоїх побратимів”.

“Завжди записуй контакти в телефоні позивними, не використовуй реальні прізвища та посади (ком 1 роти, Яшка-артилерист, Петро снайпер тощо)”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться у складі взводу (групи) одразу після прибуття особового складу в навчальний центр.

В першій частині заняття керівник пояснювально-лекційним методом викладає новий матеріал щодо внутрішніх кіберзагроз та заходів протидії, загроз для персональних мобільних та комунікаційних пристроїв, кіберзагроз при користуванні мережею Інтернет, загроз використання бездротових мереж.

В розрізі вивчення питань кібергігієни доводяться основні порушення, які приводять до отримання противником доступу до інформаційно-комунікаційних систем ЗС України та до інформації службового характеру:

використання мобільних телефонів в районах зосередження та виконання завдань, зокрема в режимі GSM та з увімкненою геолокацією;

використання месенджерів (Signal, Telegram, Viber, WhatsApp) для службового користування в чатах та пересилання службової інформації;

публікації інформації про розташування, переміщення та дії підрозділів, бойової техніки, особового складу в додатках та соціальних мережах TikTok, Instagram, Facebook, тощо;

відпрацювання службових документів, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, на ПЕОМ, що мають підключення до глобальних мереж, у тому числі до Інтернет.

ПОРАДА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ! Для безпеки в соціальних мережах забудьте про спілкування “на нулю” по Signal, Telegram, Viber, WhatsApp. Якщо дуже потрібно передзвонити сім’ї, то:

удали з налаштувань, чи закрій для всіх особисту інформацію (номер телефону, “нікнейм”, дату народження, місце проживання тощо);
активуй функцію прийому дзвінків та SMS тільки зі списку контактів;
не розповсюджуй фото та відео, по яким можлива ідентифікація твого місця знаходження;
не додавай до друзів контакти невідомих осіб;
видали чати з людьми, яких ти не знаєш особисто;
не відкривай файли та посилки від незнайомих (навіть від друзів, чи близьких, якщо відправлене викликає сумнів);

В другій частині заняття керівник практично демонструє порядок користування гаджетами з метою недопущення витоку інформації.

Керівник заняття методом опитування досягає закріплення вивченого матеріалу.

5.4. ПІДГОТОВКА З РХБЗ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження	1		1
2	Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	2		2
	Всього:	3		3

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Уражаючі фактори зброї масового ураження (1 година).

Заняття 1. Ознаки застосування ядерної зброї, хімічної атаки і бойових біологічних речовин. Уражаючі фактори ядерної зброї та способи захисту від них. Розпізнання та позначення районів, забруднених РХБ засобами. Захист від бойових запалювальних засобів (1 година).

Умови:

практично;

ділянка місцевості/психологічна смуга перешкод.

Головні наративи:

“Ядерний заряд може спричинити сильні руйнування та значні втрати за набагато коротший час, ніж будь-яка інша зброя”.

“Біологічну зброю виявити важко. Підозри у її застосуванні з’являються лише тоді, коли персонал починає хворіти”.

“Найбільш поширеними запалювальними речовинами є фосфорне паливо, запалювальні суміші на основі нафтопродуктів, металізовані запалювальні суміші, а також комбіновані суміші на основі нафтопродуктів і металу”.

Навчальні точки під час проведення занять:

Навчальна точка №1.

Вплив отруйних речовин на організм людини, висновки із застосування заборонених методів війни з боку росії та засоби захисту і протидії.

Виконується методом розгортання навчальної точки із застосуванням навчальних отруйних речовин (хлорпикрин та інші), для чого особовому складу пропонується заходити у палатку (приміщення), переконатись, що жодних подразнень та дискомфорту в протигазі вони не відчують, у подальшому за командою знімають протигазі та таким чином стають вразливі до навчальної отруйної речовини, після чого вони знов вдягають протигазі та дихають через фільтр, у кінці військовослужбовці виходять із зараженого приміщення, знімають протигазі, промивають очі, відкриті ділянки шкіри, проводиться часткова дегазація слабким лужним розчином.

Навчальна точка №2.

Захист від запалювальної зброї та дії особового складу під час ураження.

Виконується методом розгортання навчальної точки, для чого пропонується робити коридор із кіперної стрічки шириною до 10 метрів, довжиною до 50 метрів. Особовий склад ознайомлюється із різновидом запалювальної зброї, наводяться їх приклади, за можливістю проводиться показ дії запалювальної речовини(суміші) на використаному обмундируванні тощо. У подальшому особовий склад шикується у колону по 5, надягають на себе плащі ОП-1(5 категорії), після чого інструктор обмазує спину та рукави навчаємого вогнесумішшю ББЦ та підпалює факелом, за командою або самостійно (після відчуття тепла) військовослужбовець біжить дистанцію коридору, падає на спину та намагається потушити вогонь самостійно. Таким чином виховується у особового складу впевненість у боротьбі з вогнем.

Тема 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості (2 години).

Заняття 1. Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та дії за ними. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат. Порядок використання аерозольного маскування (ручних димових гранат) для захисту особового складу та техніки під час пересування, здійснення маневру, розташування на місцевості і вогневих позиціях, евакуації поранених (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Головні наративи:

“Щоб вижити та працювати в хмарному середовищі хімічної зброї потрібно носити щонайменше протигаз”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться як окремо у визначений час, так і в комплексі з тактичною підготовкою методом скидання з БпЛА ручних димових гранат імітуючи застосування ворогом боєприпасів з хімічною речовиною, після чого особовий склад практично відпрацьовує оповіщення та дії особового складу на зараженій місцевості.

Проводити шляхом практичного заняття в складі навчального взводу з відпрацюванням тактичних вправ, залучення БпЛА в навчальних цілях та інші засоби, що можуть сприяти тактичній обстановці. Заняття проводити в три етапи:

1 етап – показ та призначення елементів засобів захисту шкіри та органів дихання (до 10 хв.);

2 етап – надягання засобів захисту та припасування спорядження (до 35 хв.);

3 етап – відпрацювання практичних тактичних дій при застосуванні ворогом боєприпасів з хімічною речовиною за допомогою БпЛА під час пересування по пересічній місцевості, здійснення маневру, відбиття нападу противника на вогневих позиціях, евакуації поранених (до 1 год 15 хв.).

Для відпрацювання 3 етапу виконується наступне:

Інструктор створює тактичну обстановку та тренує особовий склад діям на зараженій місцевості з використанням засобів захисту, імітує скиди з БпЛА боєприпасів з хімічною речовиною під час пересування особового складу, відбиття нападу противника на вогневих позиціях, перебування в окопах, бліндажах. Особовий склад взводу використовує засоби аерозольного маскування (ручні димові гранати) в ході своїх тактичних дій та під час проведення евакуації поранених (кількість засобів аерозольного маскування до 10 димових гранат на навчальний взвод).

Навчальні точки під час проведення занять:

Навчальна точка №3.

Протигаз, загальновійськовий захисний комплект та їх використання. Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та дії за ними. Дії особового складу на зараженій місцевості та під час застосування противником скидів з БпЛА ручних газових гранат. Порядок використання аерозольного маскування (ручних димових гранат) для захисту особового складу та техніки під час пересування, здійснення маневру, розташування на місцевості і вогневих позиціях, евакуації поранених.

5.5. ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Орієнтування на місцевості	10	2	8
	Всього:	10	2	8

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Орієнтування на місцевості (10 годин).

Заняття 1. Способи орієнтування на місцевості без карти. Визначення сторін горизонту вдень: за компасом, за Сонцем, за Сонцем і годинником. Визначення магнітного азимуту за компасом (годинником), за різними ознаками місцевості (2 години).

Умови:

теоретично з елементами показу;
спеціально обладнана ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Приділяйте увагу деталям. Прибув на місце – зорієнтуйся на місцевості, уточни, де противник, хто сусіди, праворуч та ліворуч, де місцеві жителі, визнач для себе відносно безпечні напрямки та маршрути.”

Методичні рекомендації:

Під час теоретичної частини заняття керівник доводить способи визначення сторін горизонту та порядок визначення напрямків на місцевості.

Практична частина проводиться на місцевості методом показу, пояснення і тренування.

Керівник навчає визначати:

сторони горизонту за компасом;
сторони горизонту за Сонцем;
сторони горизонту за Сонцем і годинником;
магнітний азимут за компасом, за різними ознаками місцевих предметів.

В подальшому набуті знання та навички використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

В кінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 2. Топографічні карти та аеро- фотознімки. Умовні знаки та рельєф. Орієнтування на місцевості за картою, або аеро- фотознімком. Схеми. Креслення схем без карти. (2 години).

Умови:

практично;
клас/ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Для маркування підрозділів, зброї та військової діяльності застосовуються різні позначки. Якщо необхідно використати інші позначки, окрім загальноприйнятих, вкажіть на карті або схемі їх визначення”.

“Схема має зображувати місцевість на момент її складання та чітко наголошувати основні деталі. Неважливі деталі можна упустити”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. Інструктор заздалегідь готує завдання, в тому числі на карті, і наочні посібники. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові інструктори.

Керівник заняття:

доводить способи орієнтування на місцевості за допомогою карти;

порядок визначення орієнтирів, азимутів на місцеві предмети;

особливості орієнтування за картою, визначення координат цілей (об'єктів) по карті (аеро-, фотознімку), нанесення об'єктів (цілей) на карту (аеро-, фотознімок, схему);

порядок визначення свого місцезнаходження на місцевості;

пояснює поняття умовного знаку;

пояснює форми рельєфу і їх відображення на карті (види схилів (гладкий, увігнутий, опуклий); гори; гірський хребет; перевал; пагорб; виступ; долину тощо);

доводить порядок читання карти.

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі групи.

На занятті перебувати у складі навчального підрозділу (групи) в штатному спорядженні, засобами індивідуального захисту, зброєю та боєприпасами.

Навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка

Топографічні карти. Умовні знаки та рельєф.

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові інструктори.

Керівник заняття доводить:

способи орієнтування на місцевості за допомогою карти;

порядок визначення орієнтирів, азимутів на орієнтири;

особливості орієнтування за картою, визначення координат цілей (об'єктів) по карті (аеро-, фотознімку), нанесення об'єктів (цілей) на карту (аеро-, фотознімок, схему);

порядок визначення свого місцезнаходження на місцевості;

Пояснюється визначення поправки напрямку, визначення дирекційного кута, перевод дирекційного кута в азимут магнітний і навпаки;

пояснює поняття умовного знаку;

пояснює порядок розрізнення форм рельєфу і їх відображення на карті (гірська місцевість, рівнинна місцевість);

доводить порядок читання карти.

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі групи.

В подальшому набуті знання та навички використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

В кінці заняття підбиваються підсумки

Заняття 3. Прості способи визначення відстаней. Розрахункові способи визначення відстаней (1 година).

Умови:

практично;

ділянка місцевості;

Методичні рекомендації:

Керівник заняття доводить прості способи визначення відстаней:

окомірно;

кроками;

за кутовими (лінійними) розмірами предметів;

за співвідношенням швидкості світла і звуку

Після чого, методом роздавання кожному військовослужбовцю завдання, практично визначають відстані до предметів.

Навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка

Прості способи визначення відстаней: окомірно, паркроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку. Розрахункові способи визначення відстаней: за кутовими розмірами предметів, за лінійними розмірами предметів, (формула 1000).

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові інструктори.

Керівник заняття доводить військовослужбовцям порядок визначення відстаней до цілі (об'єкта):

окомірно, кроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку.

Розрахункові способи визначення відстаней: за кутовими розмірами предметів, за лінійними розмірами предметів (формула 1000).

В подальшому набуті знання та навички використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

Заняття 4. Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням програмного комплексу “Кропива”, “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобом ураження. Рух по маркерам та за допомогою БПЛА. (5 годин, із них 2 години в темну пору).

Умови:

практично;

клас / ділянка місцевості.

в світлу та темну пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі малих груп.

Керівник заняття доводить призначення та можливості програмного комплексу “Кропива”, “MilChat”, основи застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості з його застосуванням.

До занять можуть залучатись спеціалісти з числа волонтерських організацій.

Навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка вдень.

Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням програмного комплексу “Кропива”, “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобам ураження. Рух по маркерам.

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові інструктори.

Керівник заняття доводить:

призначення та можливості програмно-апаратного комплексу “Кропива”, “MilChat” порядок орієнтування на місцевості з їх застосуванням;
порядок визначення системи координат та формат видачі даних;
порядок визначення поточного місця розташування з використанням навігаційних засобів типу ПАК “Кропива” та “MilChat”

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі малих груп.

Навчальна точка вночі.

Застосування геоінформаційних систем для орієнтування на місцевості із застосуванням програмного комплексу “Кропива” та “MilChat”. Визначення позиції та цілевказання засобам ураження. Рух по маркерам.

Заняття проводиться методом розповіді, показу, пояснення і тренування. У разі необхідності, до занять залучаються додаткові інструктори.

Керівник заняття доводить:

особливості руху за маршрутом, утримання напрямку руху на місцевості за допомогою індивідуальної навігаційної апаратури та використовуючи ПАК “Кропива”, “MilChat”;

побудова маршрутів, нанесення контрольних точок та тактичних знаків з використанням ПАК “Кропива” та “MilChat”.

Заняття проводити на незнайомій ділянці місцевості тактичного поля або іншій території полігону (в районі виконання завдань) методом практичного виконання завдань в складі малих груп.

В подальшому набуті знання та навички використовуються в ході проведення занять з тактичної підготовки.

5.6. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА (МІННА БЕЗПЕКА)

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій	10	2	8
2	Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання	6		6
3	Тема 3 Мінна безпека	2		2
	Всього:	18	2	16

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Інженерне обладнання та маскування позицій (10 годин).

Заняття 1. Порядок вибору місця обладнання одиночного окопу для стрільби з урахуванням тактичної обстановки (різноманітної місцевості). Особливості вибору місця обладнання парного окопу. Сутність маскування. Принципи та основні правила маскування в умовах застосування противником ударних БпЛА зі скидом, FPV. Захист особового складу від снайперського вогню, від тепловізійних засобів противника. Заходи введення противника в оману. (2 години).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Необережність одного солдата може знищити цілий підрозділ!”

Методичні рекомендації:

Під час теоретичного заняття керівник доводить:

порядок вибору місця обладнання одиночного та парного окопу, їх послідовність фортифікаційного обладнання (розміри);

порядок обладнання основних, запасних та тимчасових вогневих позицій;

порядок обладнання укриттів (бліндажі, “лисячі нори”), їхні розміри та захисні властивості, їх можливості з пробиття;

основну сутність маскування та його мету;

принципи та основні правила маскування;

демаскуючі ознаки себе та їх уникнення;

демаскуючі ознаки різних цілей противника, їх виявлення.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

В подальшому, знання та навички, одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Заняття 2. Вибір місця для обладнання одиночного окопу для стрільби. Відривання та маскування вогневої позиції відділення (взводу). Особливості обладнання та маскування позицій з урахуванням можливостей застосування противником БпЛА та дронів-камікадзе. (6 годин, із них 2 години в темну пору).

Умови:

практично;
на місцевості;

Головні наративи:

“В окопі, біля входу в бліндаж або укриття, обладнуй протигранатні скати, щоб при скиді з коптеру, боєприпаси не зачухувались в “лузу””.

“Окоп для відділення повинен бути:

зручним для ведення вогню і спостереження за противником;
дозволяти вести вогонь в обидві сторони, в тому числі в тил;
укриттям з боковими нішами від артилерійського, авіаційного обстрілу чи ударів БпЛА;

добре замаскованим і не помітним;

не мати в ходах сполучення прямих ділянок окопу довших ніж 5-6м, а також гострих кутів, які можуть бути зруйновані від обстрілу.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості у складі навчальних груп під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовцям доводиться порядок вибору місця для обладнання одиночного окопу для стрільби.

Демонструється зразково обладнані окопи (для стрільби лежачи, з коліна, стоячи), “лисячі нори”, позиція відділення (бліндаж та укриття з входом “Г” образної форми з сітками, решітками та перекриттями від ударних БпЛА, а також приклади окопів (позицій) з демаскуючими ознаками.

ПОРАДА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ! *Виходи з бліндажів краще робити з поворотом у формі букви Г – це захистить від уламків FPV-дронів при скидуванні боєприпасів. Біля входу в укриття повісити захисну ширму. Облаштуй другий вхід в бліндаж (перший може бути завалений внаслідок влучання).*

Кожен військовослужбовець отримує завдання на відривання та маскування одиночного окопу для стрільби лежачи, з коліна.

В ході заняття до кожної навчальної групи доводиться порядок відривки окопу вибуховим способом, із використанням окопного заряду ОЗ-1 та пояснюються умови, за яких даний спосіб є доцільним (твердий, мерзлий, кам’янистий ґрунт, тощо). За можливостей демонструються навчальні фільми та проводиться показове застосування окопного заряду ОЗ-1.

Під час занять особлива увага звертається на:

моніторинг обстановки в небі сканером (детектором) виявлення БпЛА;

забезпечення захисту особового складу підрозділів та військової техніки від небезпеки (використання тактичного окопного РЕБ, сіток, решіток, укриттів

тощо), що виникає під час застосування противником малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе. Навчаємим демонструються зразкове обладнання (захист) елементів позиції відділення (бліндаж з двома входами “Г” образної форми та укриттями “Г” образної форми з сітками, решітками та перекриттями, а також перекриті з використанням матеріалів що відбивають інфрачервоне випромінювання (термоковдри, майларові накидки тощо); труби вентиляції або печей опалення обмотані сітками або накриті “грибком” тощо). Під час відпрацювання військовослужбовцями питань з обладнання окопів обов’язково враховуються заходи із маскування від малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе противника.

Психологічне навантаження досягається шляхом створення напруженої обстановки навколо військовослужбовця в процесі відривки окопу (відтворення (вибухів) звуків пострілів противника за допомогою акустичної апаратури (імітаційних засобів), створення задимлень).

ВАЖЛИВО! *В подальшому, на всіх практичних заняттях з тактичної підготовки (на фоні відпрацювання навчальних питань), кожен військовослужбовець повинен обладнувати одиночний окоп з виконанням заходів захисту (маскування) від малорозмірних БпЛА та дронів-камікадзе противника.*

Навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка №1 з інженерної підготовки:

Відривання та маскування одиночного окопу для стрільби лежачи, з коліна.

Метод проведення: практично.

Навчальна точка №2 з інженерної підготовки:

Відривання та маскування лисячої нори.

Метод проведення: практично.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 3. Індивідуальне маскування військовослужбовця. Маскування на місцевості. Особливості маскування в особливих умовах (в урбанізованій місцевості (сільська та міська забудова), в лісі (хвойному, листвяному), в лісосмугі, в степовій, лісисто-болотистій місцевості, вночі, з урахуванням пори року). Антидронне маскування. Порядок використання підручних засобів маскування. Маскувальна дисципліна. Дії особового складу у разі виявлення БпЛА (мультикоптерного типу) противника та протидія їм (2 години).

Умови:

практичне;

на місцевості.

Головні наративи:

“Маскуйся від спостереження з повітря, використовуй навіси, сітки, гілки, траву, листя. Демаскують позиції: поліетиленова плівка, побутове сміття, свіжа земля та переміщення самого бійця.”

“Маскувальні сітки завжди необхідні у великих кількостях. Під час встановлення змінюйте їх конфігурацію, чим не зрозуміліший і розмитий силует, тим важче виявити об’єкт. Супутні тарілки нагріваються, тому їх ховати і маскувати як від денних камер так і від тепловізійних”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться практично в складі взводу під керівництвом викладача. Для проведення заняття додатково залучається 2 інструктори.

Керівник заняття пояснює та показує демаскуючі ознаки різних предметів. Показує, як застосовувати маскувальний крем для маскуванню військовослужбовця, рук та інших відкритих частин тіла, як правильно замаскувати шолом, які підручні матеріали можна для цього використати. Показує і розповідає як маскувати зброю і спорядження.

ПОРАДА ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ! “Розвиваємо фортифікацію. Є час – окопуйся, зміцнюй, маскуй та посилюй свої позиції (у тому числі і від FPV). Не чекай команди і не заощаджуй на безпеці. Поглиблюй окопи, підготуй 2-3 вогневі позиції, роби бічні ніші, “лисячі нори”, нарощуй укриття та бліндажі. Засоби малої механізації від лопати до бензопили – “хіт сезону”. Війна – це не лише героїчні “кавалерійські наскоки” та танкові прориви, це важка побутова рутинна, до якої звикаєш, якщо розумієш, що з багатьох дрібниць складається можливість повернутися додому живим та неушкодженим”.

Керівник заняття розподіляє військовослужбовців парами і ставить завдання протягом 10 - 15 хв. замаскуватися підручними засобами відповідно місцевості, наголошуючи на маскувальну дисципліну. Також звертає увагу на використання в ході маскуванню простих елементів введення противника в оману (відтворення демаскуючих факторів обладнання вогневих позицій).

Помічники керівника заняття контролюють виконання поставленого завдання і допомагають тим, хто навчається усунути недоліки.

ВАЖЛИВО! Після закінчення встановленого часу керівник заняття шикуює тих, хто навчається і вказує допущені характерні помилки. Після цього робиться коротка перебіжка (100 м), після повернення ще раз перевіряється, як зберіглося маскуванню.

Особовому складу доводять, а в подальшому тренують питання щодо дій у разі виявлення ворожого БпЛА мультикоптерного типу, оцінка можливостей щодо його знищення.

ОБОВ’ЯЗКОВО! Під час занять виконуються психологічні вправи із застосування БпЛА з метою боротьби зі страхом тих, хто навчається, перед БпЛА противника. Варіант психологічної вправи наведений в додатку 3 до цієї Програми.

Наприкінці заняття керівник визначає військовослужбовців кращих військовослужбовців і вказує на характерні помилки.

Тема 2. Протитанкові та протипіхотні міни. Інженерні загородження, їх улаштування та подолання. (6 годин)

Заняття 1. Будова, тактико-технічні характеристики та принцип дії протитанкових та протипіхотних мін. Порядок їх встановлення. Практичне встановлення та маскування одиночних протитанкових та протипіхотних мін (3 години).

Головні наративи:

“Ретельно закопавши міни у добре обраних місцях на неторканій місцевості, можна досягти гарного ефекту за допомогою кількох мін”.

Умови:

практично;
на місцевості;

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості в складі взводу під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовцям демонструють зразки мін (нажимної дії, кругової дії, направленої дії) та розповідають про їх ТТХ, загальну будову та принципи дій з урахуванням ведення оборонного бою.

В подальшому демонструється порядок встановлення протитанкових та протипіхотних мін.

Кожен військовослужбовець отримує завдання на встановлення протитанкових та протипіхотних мін (перед позицією, з флангів позиції, безпосередньо в траншеї, тощо).

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

В подальшому, знання та навички, одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Заняття 2. Невибухові інженерні загородження, їх обладнання та встановлення. Засоби і способи пророблення проходів в невибухових інженерних загородженнях. Практичне подолання невибухових загороджень. (3 години).

Головні наративи:

“На позиціях переднього краю на ймовірних підступах піхоти встановлюйте загородження і перешкоди. Не чекай, що за тебе це хтось зробить. “Пошевили своїми роліками” – як може діяти противник?”.

Умови:

практично;
на місцевості;

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на місцевості в складі створеного відділення під керівництвом інструктора (викладача). Військовослужбовцям доводяться види невибухових інженерних загороджень та порядок їх обладнання та встановлення.

Демонструються основні засоби і способи, в том числі з підручних засобів, пророблення проходів у невибухових інженерних загородженнях.

Кожен військовослужбовець отримує завдання на обладнання та встановлення невибухових інженерних загороджень, у подальшому – пророблення в них проходів.

ОБОВ’ЯЗКОВО! *Військовослужбовці повинні вміти виконувати заходи щодо захисту від дій штурмових груп противника, а саме:*

встановлення штатних та підручних засобів інженерного загородження бойової позиції (траншеї);

інженерні загородження перед позицією та між позиціями (протитанкові, протипіхотні міни, Єгоза, мінний-шламбаум, їжаків);

здійснювати заходи удосконалювання інженерних загороджень МЗП (горизонтальному та вертикальному положенні) з урахуванням нарощування та інтенсивності ведення бойових дій.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

В подальшому, знання та навички, одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

Тема 3. Мінна безпека (2 години).

Заняття 1. Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та можливі місця їх встановлення. Заходи безпеки при поводженні з вибуховими речовинами. Дії військовослужбовців на замінованій ділянці місцевості та порядок виходу з неї. Дії військовослужбовців при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БПЛА (2 години).

Умови:

практично;

на місцевості;

Головні наративи:

“Міна не розрізняє друг ти чи ворог!”

“Не чіпай предмети, які привертають увагу на захоплених позиціях та у звільнених населених пунктах (рюкзаки, елементи екіпірування, електроприлади тощо) – можуть бути заміновані. Цікавість, безпечність та жадібність призводять до сумних наслідків. Смикаємо лише мотузкою з “кішкою” через укриття”.

“При виявленні міни, СВП – не застосовуй зусиль для їх знешкодження. Познач “сюрприз” і зроби доповідь. Постав вішку, повісь стрічку, шматок паперу, тканини. Це справа інших фахівців, вони розберуться”.

“Якщо при русі в пішому порядку ти опинився на замінованій ділянці: зупинись і попередь інших, не панікуй і озирнись навколо, визнач найближчу безпечну зону, останнє надійне місце, – де ти знаходився (асфальтна дорога, бетонна конструкція, колода тощо), дістань шомпол (ніж), акуратно, перевіряючи ґрунт, рухайся своїми слідами назад, познач місце і зроби доповідь командир”.

Методичні рекомендації:

Під час теоретичного заняття керівник доводить:

класифікацію вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв) та демонструються можливі місця їх встановлення;

порядок дій військовослужбовців при падінні поруч позиції ударних та розвідувальних БПЛА.

Практичне заняття проводиться на місцевості в складі груп по 8-10 осіб під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовці на ділянці місцевості довжиною 100 м, яка замінована навчальними (імітаційними) боєприпасами, відпрацьовують дії по виходу із замінованої ділянки місцевості без втрат та з пораненням.

Кожному військовослужбовцю визначається завдання розрізнити вибухонебезпечні предмети (саморобні вибухові пристрої) та виставити відповідний знак.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

В подальшому, знання та навички, одержані на занятті, вдосконалюються в ході тактичної підготовки.

5.7. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Прийоми психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога	4	2	2
2	Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час проходження навчально-тренувального комплексу	2	-	2
3	Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу до авіаційних та артилерійських обстрілів противника та інших психотравмуючих чинників бойових дій	4	-	4
Всього:		10	2	8

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Прийоми психічної саморегуляції. Перша психологічна допомога та самопомога (4 години).

Заняття 1. Вплив бою на психіку військовослужбовців. Надання першої психологічної допомоги (самопомоги) при негативних психічних станах. Прийоми та засоби саморегуляції для відновлення психіки (1 година).

Умови:

теоретично;

клас психологічної підготовки;

ділянка місцевості.

Наративи до заняття:

“Успішність військово-професійної діяльності залежить не тільки від рівня спеціальних знань та навичок військового фахівця, а й вимагає від нього психологічної стійкості, швидкої концентрації уваги, пам’яті, мислення та позитивної мотивації”.

“Навчись і ЖИВИ!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у класі психологічної підготовки під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу, командира навчального підрозділу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює військовослужбовців з впливом бою на психіку військовослужбовців, стресовими станами, прийомами саморегуляції, з психічними реакціями людини.

В подальшому, військовослужбовці отримують картки надання першої психологічної допомоги та практично виконують вправи психологічної допомоги, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

Заняття 2. Психологічні особливості сучасних бойових дій, негативного впливу психотравмуючих факторів (1 година).

Умови:

теоретично;

клас психологічної підготовки;

ділянка місцевості.

Наративи до заняття:

“Від рівня розвитку психічної стійкості безпосередньо залежить рівень професіоналізму військовослужбовця, його здатність якісно виконати бойове завдання”.

“Можливості твого організму безмежні. Умій використовувати резерви свого організму”!

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у класі психологічної підготовки під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу, командира навчального підрозділу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює військовослужбовців з стрес-факторами сучасного бою та феноменом бойового стресу, ознаками і динамікою гострої реакції на стрес та бойової психічної травми.

В подальшому військовослужбовці переглядають навчальний VR-фільм “Перший бій”, використовуючи VR-окуляри або інші навчальні відеоматеріали з питань психологічної підготовки.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

Заняття 3. Надання першої психологічної допомоги (самодопомоги) при негативних психічних станах, практичне виконання вправ з формування довіри та сміливості (1 година).

Умови:

практично;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“Страх є, він їдкий і повзучий, але його можна ПЕРЕМОГТИ!”

“Високий рівень само- та взаємодопомоги – критично важлива складова ефективності дій твоїх побратимів. Вмій врятувати себе та побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на тактичному полі (ділянці місцевості), в “колі довіри” в складі групи 6-8 осіб (парна кількість осіб) під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (офіцера психологічної підтримки персоналу).

В першій частині заняття керівник ознайомлює із сутністю, функціями та проявами страху, способи контролю та попередження страху військовослужбовців в умовах бойових дій.

Військовослужбовці практично виконують вправи психологічної допомоги та вправи з формування довіри та сміливості.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

Заняття 4. Перша психологічна допомога (само- та взаємодопомога) в умовах бойових дій (1 година).

Умови:

практично;
на місцевості.

Наративи до заняття

“Високий рівень само- та взаємодопомоги – критично важлива складова ефективності дій кожного воїна підрозділу. Вмій врятувати себе та своїх побратимів!”

“Ти не сам, поруч твої побратими! Вони готові прийти тобі на допомогу!”

“Допоможи побратиму і він допоможе тобі”!

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на тактичному полі, в “колі довіри” в складі групи 6-8 осіб (парна кількість осіб) під керівництвом офіцера психологічної підтримки персоналу.

В першій частині заняття керівник ознайомлює військовослужбовців зі стресовими станами, психічними реакціями людини, прийомами саморегуляції, доводить рівні та форми надання психологічної допомоги за протоколом “рівний-рівному”.

В подальшому, військовослужбовці виконують практичне відпрацювання прийомів (вправ) за протоколом “рівний-рівному”, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час проходження навчально-тренувального комплексу (2 години).

Заняття 1. Проходження військовослужбовцями навчально-тренувального комплексу із застосуванням засобів імітації умов бою (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості;

Наративи до заняття:

“Бій – суворе і жорстоке випробування на міцність психологічних і фізичних можливостей солдата.”

“У бойових умовах перед кожним військовослужбовцем стоять два завдання: виконати бойове завдання та вижити.”

“Виконання бойового завдання дуже часто є єдиним способом вижити.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на навчально-тренувальному комплексі (далі – НТК) під керівництвом командира навчального підрозділу (викладачів циклової комісії психологічної підготовки – при їх наявності). До занять залучаються офіцери психологічної підтримки персоналу та інструкторсько-викладацький склад навчальних підрозділів.

З метою наочності, послідовності та щільності навчання, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць (точок). Кількість навчальних місць (точок) та порядок організації занять на них визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається.

УВАГА! У разі відсутності НТК на виділеній ділянці тактичного поля обладнується її аналог із підручних засобів, який може включати: траншеї, рови, ходи сполучень, перекриті щілини, містки, протитанкові рови, дротяні інженерні загородження, завали з деревини та габаритного будівельного сміття, зношені автомобільні покришки та інше.

Під час проведення заняття створюється її задимлення та розгортається звукомовна апаратура, яка ретранслює звуки пострілів, крики поранених та хибні команди.

Офіцер психологічної підтримки персоналу спостерігає за психічними реакціями військовослужбовців, які долають елементи НТК в умовах обмеження часу та створених психологічних навантажень і надає рекомендації керівнику занять щодо їх нарощування у відповідності до психологічних особливостей кожного військовослужбовця.

На занятті в обов’язковому порядку присутній медичний працівник, який у разі необхідності надає медичну допомогу.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході проходження НТК.

Типовий порядок організації навчальних місць (точок):

Навчальне місце №1 – Доведення порядку проходження військовослужбовцями навчально-тренувального комплексу; практичне подолання навчально-тренувального комплексу із застосуванням засобів імітації умов бою.

Керівник заняття визначає з особового складу курсантів 8-10 осіб для практичної демонстрації порядку подолання кожної перешкоди, що знаходиться на навчально-тренувальному комплексі. Проводиться інструктаж для всього особового складу. Звертається особлива увага на заходи безпеки при подоланні найбільш травмонебезпечних перешкод. Також, керівник заняття проводить інструктаж для інструкторського складу залученого на заняття: доводить заходи безпеки при використанні імітаційних засобів, визначає місця та функції інструкторів на перешкодах під час заняття.

Після інструктажу військовослужбовці приступають до практичного подолання навчально-тренувального комплексу.

Навчальне місце №2 (підготовка з РХБз) – Відпрацювання дій щодо хімічного захисту та протидії подразнюючим речовинам.

Військовослужбовцям нагадується, показується і пояснюється порядок одягання протигазу. Військовослужбовці повторюють порядок одягання протигазу. Після чого, приступають до тренування. У ході практичної частини заняття під керівництвом інструктора кожен навчасмий повинен відпрацювати вірно одягання протигазу.

Дії особового складу під час застосування противником засобів хімічної зброї: перший хто відчув специфічний запах хімічної зброї повинен негайно подати команду “ГАЗИ”, а решта військовослужбовців повинні затримати дихання, закрити очі, надіти протигаз і зробити максимальний видих. Інструктор контролює, вказує на недоліки та допомагає їх усувати.

Навчальне місце №3 (підготовка з РХБз) – Відпрацювання дій щодо захисту від запалювальної зброї.

В ході заняття військовослужбовці практично виконують дії з самогасіння та гасіння у разі потрапляння палаючої суміші на засоби захисту. Для цього керівник заняття призначає зі складу підрозділу одного військовослужбовця для виконання гасіння (за необхідністю) того, хто навчається, за допомогою вогнегасника.

Попередньо, до початку заняття з призначеним військовослужбовцем проводиться інструктаж та практичне відпрацювання дій з гасіння за допомогою вогнегасника. Для гасіння використовується справний вогнегасник.

Керівник заняття перед початком практичного відпрацювання дій з самогасіння та гасіння, особисто показує військовослужбовцям дії у разі потрапляння палаючої суміші на тулуб, спину та рукава. Також практично показує дії з гасіння військовослужбовця за допомогою захисного плаща.

Навчальне місце №4 (медична підготовка) – Тренування домедичної допомоги при отруєнні бойовими отруйними речовинами (нервово-паралітичними, подразнюючими отруйними речовинами) та продуктами горіння білого фосфору.

В ході заняття військовослужбовцям доводять інформацію про класифікацію основних бойових отруйних речовин (БОР), які використовує ворог: нервово-паралітичної дії (зарин, зоман, V-гази), подразнюючої дії (дифенілхлорарсин, адамсіт, CS, CR, та лакримаційної дії (хлорацетофенон, бромбензилціанід, хлорпікрин), продукти горіння білого фосфору. Також, первинну домедичну допомогу при застосуванні противним даних речовин.

Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу до артилерійських обстрілів противника, застосування противником ударних БпЛА (разового або багаторазового застосування) та психотравмуючих чинників бойових дій (4 години).

Заняття 1. Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником ракетно-артилерійського озброєння, ударних БпЛА (подолання вибухобоязні) (2 години).

Умови:

практично;
у заглибленому класі психологічної підготовки;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“Фортифікаційне обладнання позиції – надійний захист від ракетно-артилерійського вогню та скидів БпЛА”;

“Вмілим розміщенням у окопі під час артилерійського обстрілу ти значно зменшуєш вірогідність поранення чи загибелі. Не дай себе вбити!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на тактичному полі у заглибленому класі психологічної підготовки під керівництвом командира підрозділу, який в ході підготовки до занять використовує умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки, які визначені в додатку до цієї Програми.

Для проведення заняття необхідно використовувати підготовлену ділянку місцевості (сектор), де влаштовуються три зони ураження. У зонах ураження в порядку віддалення від центра кола обладнуються укриття для особового складу: в районі центра кола бліндаж з входом під кутом; далі перекрита щілина, ще далі – відкрита траншея. Поряд з укриттями для особового складу розташовуються бойові машини в обладнаних окопах (укриттях).

Військовослужбовці ознайомлюються із психологічними аспектами застосування артилерії, ударних БпЛА, варіантами обладнання польових захисних фортифікаційних споруд (перекриті щілини, бліндажі) з використанням залізобетонних, сталевих та дерев'яних конструкцій з земляним насипом, а також особливостями їх обладнання захисними сітками у разі застосування противником ударних БпЛА. Доводиться думка про необхідність як найкращого фортифікаційного обладнання позицій.

З метою формування психологічної впевненості в міцності фортифікаційних споруд для захисту особового складу та техніки необхідно демонструвати відео з результатами ведення вогню артилерії, застосування

ударних БпЛА по них, доводити їх характеристики щодо захисту, способи обладнання з урахуванням особливостей обладнання щодо захисту від касетних боєприпасів РСЗВ та застосування противником ударних БпЛА на опорних пунктах.

Особовому складу доводять рекомендації щодо розміщення у фортифікаційних спорудах під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу, застосування противником ударних БпЛА.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Заняття 2. Психологічне гартування особового складу в ході вогневого ураження позицій підрозділу авіаційним та артилерійським озброєнням в нічний час (2 години).

Умови:

практично;

на місцевості;

заняття проводиться в нічний час.

Наративи до заняття:

“Твій окоп – твій захист. Бажаєш жити – КОПАЙ!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на спеціально облаштованій ділянці місцевості, на якій здійснюється підриви бойових припасів, під керівництвом викладача циклової комісії (інструктора, командира взводу, роти) в складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки. Умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки визначені в додатку до цієї програми.

Здійснюється імітування обстрілу особового складу, який по черзі знаходиться в укритті (бліндажі, перекритій щілині, відкритій щілині, окопі) та безпосередньо в бойових машинах, розташованих в окопах (укриттях) та на відкритій місцевості. Для імітації розривів мін та снарядів артилерії необхідно використовувати відповідні імітаційні засоби ІМ-82, ІМ-85, ІМ-100, ІМ-120, CASTANOLA mod.59, електровибухові пакети, шашки імітації розриву артилерійського снаряду (ШИРАС), тротиліві шашки, підривники різних модифікацій, різновиди детонуючих шнурів, навчально-тренувальними гранатами ППРО-5.

Імітацію стрільби з системи залпового вогню і пуски протитанкових керованих ракет необхідно здійснювати підривами вибухових пакетів і сигнальними ракетами.

Керівник заняття повинен знаходитися з особовим складом, який перебуває під вогнем та мати стійкий зв'язок з помічниками керівника заняття з імітації.

Особовий склад спостерігає переміщення БМП противника за допомогою труб розвідника. Керівник заняття дає команду у відповідності до таблиці сигналів про здійснення вогневого нальоту противником.

Особовий склад займає визначенні місця в окопах, траншеях, бліндажах тощо.

Група імітації вмикає звукозаписи, підривом імітаційних засобів, тротилевими шашками імітує артилерійський та авіаційний наліт на позиції. Запалюються вогневі суміші та димові гранати.

Особовий склад за командою керівника заняття (після завершення імітації артилерійського, авіаційного нальотів та застосування ударних БпЛА) займає вогневі позиції згідно бойового розрахунку відкриває вогонь по противнику холостими набоями, навчально-тренувальними гранатами, зі зміною позицій та положень для стрільби.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Типовий порядок організації навчальних місць (точок):

Навчальне місце №1 – Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в умовах застосування противником авіаційного та артилерійського озброєння (подолання вибухобоязні).

Для проведення заняття необхідно використовувати спеціально облаштовану ділянку місцевості з бліндажем, перекритою щілиною, ходами сполучення та траншеями.

Військовослужбовці ознайомлюються із аспектами застосування артилерії, варіантами обладнання польових захисних фортифікаційних споруд (перекриті щілини, бліндажі) з використанням залізобетонних, сталевих та дерев'яних конструкцій з земляним насипом, а також особливостями їх обладнання у разі ракетно-артилерійських обстрілів та скидів з дронів.

Особовому складу доводять рекомендації щодо дій під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу.

В складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки здійснюється імітування обстрілу особового складу, який знаходиться в укритті (бліндажі, перекритій щілині, відкритій щілині, окопі) та на відкритій місцевості. Поля імітації повинні бути розташовані не далі 20 м від укриття для особового складу.

Навчальне місце №2 – Надання психологічної допомоги за принципом рівний-рівному.

Військовослужбовці виконують практичне відпрацювання прийомів (вправ) за протоколом “рівний-рівному”, вправи на дихання, заспокоєння, переключення уваги, зняття емоційного напруження, аутогенного тренування.

5.8. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Вступ. Основи надання допомоги в умовах бойових дій	1	1	
2	Тема 2. Надання допомоги постраждалим у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем)	5	1	4
3	Тема 3. Надання допомоги постраждалим в умовно сприятливому середовищі (етап Допомоги в польових умовах)	15	2	13
4	Тема 4. Надання допомоги постраждалим у сприятливому середовищі (етап Евакуації)	3	1	2
	Всього:	24	5	19

УВАГА! Військовослужбовцям доводиться під час кожного практичного заняття головний наратив: “Допомагаєш собі або побратиму – прикривай, першочергові заходи відбий противника та надавай допомогу, сприятливі умови для надання допомоги (самодопомоги) відсутність ворога поруч!”

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Вступ. Основи надання допомоги в умовах бойових дій (1 година).

Заняття 1. Основи надання допомоги в умовах бойових дій. Призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (далі – АМЗІ) (1 година).

Умови:

теоретично;
словесно-наочний;
навчальний клас.

Головні наративи:

“В сучасній війні із застосуванням дронів і артилерії, 80 % поранень – осколкові. В більшості випадків ти не побачиш противника, але точно відчуєш його увагу.”

“Перша домедична допомога визначає шанси пораненого на виживання. Якщо нічого не робити з пораненнями, що безпосередньо загрожують життю, одразу після отримання цих поранень, то поранений може не дожити до моменту прибуття до шпиталю”;

“Першу, а тому найважливішу допомогу, зазвичай, надає побратим!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом лекції.

Під час проведення лекційного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп’ютер,

відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати тощо.

Керівник (інструктор) заняття доводить:

щодо загальних питань домедичної допомоги:

- а) поняття домедичної допомоги в умовах бойових дій;
- б) основні причини смертності на полі бою, які можна попередити;
- в) фази (етапи) домедичної допомоги в умовах бойових дій;

загальну характеристику надання домедичної допомоги в умовах бойових дій:

- а) надання допомоги постраждалим у несприятливому середовищі;
- б) надання допомоги постраждалим в умовно сприятливому середовищі за алгоритмом MARCH;

в) надання допомоги постраждалим у сприятливому середовищі.

щодо АМЗІ:

- а) призначення і склад АМЗІ;
- б) правила використання АМЗІ;
- в) призначення кожного засобу, що знаходиться в АМЗІ.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання щодо заходів домедичної допомоги в умовах бойових дій.

Тема 2. Надання допомоги постраждалим у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем) (5 годин).

Заняття 1. Порядок дій та правила комунікації на етапі Допомоги під вогнем. Зупинка масивних кровотеч. Переміщення постраждалих в укриття (4 години, із них 1 година теоретично, 3 години практично).

Умови:

теоретично/практично;

словесно-наочний/ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Що краще: джгут, чи турнікет? Те, чим ти вмієш краще користуватись в стресовій ситуації та в незручному положенні. Дискусії марні. Кращі ліки на полі бою – це вогнева перевага.”

“Вкрай важливо зупинити кровоточу якомога швидше, з огляду на рівень небезпеки. Що менше крові втратить поранений, то більше шансів він матиме вижити!”

Методичні рекомендації:

Теоретична частина заняття проводиться у складі взводу методом лекції.

Під час проведення теоретичної частини керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп’ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати тощо.

Керівник (інструктор) заняття доводить:

а) основний план дій та правила безпеки при роботі на етапі Допомоги під вогнем;

б) правила переміщення у несприятливому для надання допомоги середовищі, використання укриття та прикриття;

в) особливості комунікації на етапі Допомоги під вогнем;

г) ознаки масивної кровотечі;

д) правила використання засобу для зупинки кровотечі механічного вороткового, типу турнікет (далі - турнікет) на етапі Допомоги під вогнем.

Практична частина заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом інструкторів.

Під час проведення практичної частини заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ; засоби імітування травм, турнікети тощо.

Особи, які навчаються повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

Керівник (інструктор) заняття доводить заходи безпеки при накладанні турнікета в рамках само- і взаємодопомоги та переміщенні пораненого в укриття.

Керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

щодо зупинки масивних кровотеч на етапі Допомоги під вогнем:

а) комунікацію з постраждалим та скеровування його в укриття;

б) правильне складання турнікета та розміщення його на спорядженні;

в) зупинку кровотечі з кінцівок за допомогою турнікета в рамках самодопомоги на етапі Допомоги під вогнем;

г) зупинку кровотечі з кінцівок за допомогою турнікета в рамках взаємодопомоги на етапі Допомоги під вогнем;

щодо переміщення постраждалих:

а) переведення постраждалого без свідомості у положення на боці;

б) переміщення постраждалого самостійно без використання додаткового обладнання;

в) переміщення (перетягування чи перенесення) постраждалого в групі без використання додаткового обладнання;

г) методи швидкого та ефективного переміщення постраждалого в укриття самостійно чи у складі групи;

д) основні принципи витягування постраждалих з транспортного засобу (бойової машини, автомобіля тощо).

Під керівництвом інструктора ті, хто навчаються, повинні практично відпрацювати вказані вище навички.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо заходів надання домедичної допомоги у несприятливому середовищі.

Заняття 2. Симуляційне відпрацювання надання допомоги постраждалим у несприятливому середовищі, в тому числі в умовах застосування противником ударних БпЛА. (етап Допомоги під вогнем) (1 година).

Умови:

симуляція;
ситуативно-пізнавальний;
на довільних ділянках місцевості (лісиста зона, зруйновані будівлі, фортифікаційні споруди тощо).

Головні наративи:

“Поранений має насамперед сам накласти на себе турнікет, а якщо це не можливо, це має зробити його побратим!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі навчальної групи (відділення).

У ході проведення симуляційного заняття для наближення навчання до реальних бойових умов необхідно використовувати засоби імітації (холості набой, вибухові пакети, дими, портативні акустичні системи, генератори диму тощо), військовий транспорт, набори для імітації травм, грим, імітацію крові тощо.

Співвідношення кількості інструкторів до кількості курсантів під час проведення симуляційних занять має становити не більш, ніж 1 до 6.

Під час симуляційного заняття навчальна група повинна відпрацювати всі практичні навички, здобуті під час занять з Тем 2, у комплексі. На початку заняття керівник заняття (інструктор) доводить особовому складу попереднє бойове завдання (тактичну обстановку), в ході якої буде відпрацьовуватись симуляція.

Психологічне навантаження досягається шляхом створення напруженої обстановки навколо військовослужбовця в процесі виконання вправ (відтворення вибухів, звуків пострілів за допомогою акустичної апаратури (імітаційних засобів), створення задимлень, імітацією застосування ударних БпЛА противника).

УВАГА! У всіх випадках, під час евакуації пораненого з поля бою, керівник заняття тренує особовий склад питанням прикриття військовослужбовців (того, що надає допомогу та того, кому надається допомога). Для реалістичності, призначається імітаційна група, яка імітує дії противника та його ударних БпЛА.

В кінці заняття проводиться дебрифінг.

У результаті заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо комплексних дій для надання домедичної допомоги під вогнем.

Тема 3. Надання допомоги постраждалим в умовно сприятливому середовищі (етап Допомоги в польових умовах) (15 годин).

Заняття 1. Послідовність дій та особливості допомоги за алгоритмом MARCH на етапі Допомоги в польових умовах (2 години).

Умови:

теоретично;
словесно-наочний;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Кожен солдат повинен вміти надавати медичну допомогу пораненому побратиму тими засобами, які у нього є”.

“Проведи огляд для виявлення прихованих поранень та пошкоджень. Надаючи взаємодопомогу, працюй з раною, а не з людиною (відключи емоції, включи тумблер досвідченого лікаря)”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом лекції.

Під час проведення лекційного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп'ютер, відео проектор, екран для відображення інформації; інформаційний та методичний матеріал, фото, відеоматеріали, матеріали по завданню; плакати, слайди тощо.

Керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

а) основні правила безпеки та охорони території, роззброєння постраждалого та вилучення засобів зв'язку при роботі на етапі Допомоги в польових умовах;

б) пріоритетність надання допомоги за наявності декількох постраждалих;

в) послідовність проведення огляду за алгоритмом MARCH, а саме:

М - масивна кровотеча (Massive bleeding);

А - дихальні шляхи (Airway);

Р - дихання (Respiration);

С - кровообіг (Circulation);

Н - гіпотермія та травма голови (Hypothermia/head injuries).

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання щодо заходів домедичної допомоги в польових умовах.

Заняття 2. Оцінка і зупинка масивних кровотеч на етапі Допомоги в польових умовах (3 години).

Умови:

практично;
ситуативно-пізнавальний;
навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Знайди і зупини критичну кровотечу за допомогою турнікету або джгута. Якщо ви надаєте допомогу під час обстрілу або не можете побачити розміри рани, турнікет потрібно накладати якомога вище на нозі або руці.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом інструкторів.

Під час проведення практичного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, турнікети тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі військовослужбовців керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

- а) оцінку та виявлення масивних кровотечі у постраждалого на етапі Допомоги в польових умовах;
- б) метод тимчасової зупинки кровотечі за допомогою прямого тиску на рану (руками);
- в) порядок огляду поранення та методи зупинки зовнішньої масивної кровотечі на етапі Допомоги в польових умовах;
- г) оцінювання ефективності раніше накладеного турнікета;
- д) правильне накладання другого турнікету, якщо кровотеча не припиняється.

Під керівництвом інструктора всі повинні відпрацювати порядок огляду постраждалого на предмет масивних кровотеч.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо принципів надання домедичної допомоги в польових умовах.

Заняття 3. Методи зупинки зовнішньої масивної кровотечі на етапі Допомоги в польових умовах (3 години).

Умови:

практично;
ситуативно-пізнавальний;
навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Зупини кровотечу турнікетом або джутом. Не чекай швидку допомогу з мигалками та кортежем супроводження. Допоможеш собі сам – виживеш.”

Методичні рекомендації:

Під час проведення практичного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, тампонувальний матеріал, турнікети, манекени для проведення тампонування, бандажі еластичні, еластичні бинти тощо.

Особи, які навчаються повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі військовослужбовців керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

- а) особливості накладання турнікету на етапі Допомоги в польових умовах;
- б) різновиди та особливості гемостатичних бинтів для тампонування поранень;
- в) зупинку кровотечі методом тампонування;
- г) накладання тиснучої пов'язки (у тому числі на шию, підпахву, пах).

Під керівництвом інструктора всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо принципів зупинки масивної кровотечі в польових умовах.

Заняття 4. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Оцінка та підтримка дихання на етапі Допомоги в польових умовах (4 години).

Умови:

практично;

ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом інструкторів.

Під час проведення практичного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: аптечка медична загальновійськова індивідуальна, засоби імітування травм тощо.

Особи, які навчаються повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі військовослужбовців керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

щодо забезпечення прохідності дихальних шляхів:

а) проведення перевірки наявності та ефективності дихання за методикою “чую-бачу-відчуваю”;

б) оцінку прохідності дихальних шляхів у постраждалих в свідомості;

в) проведення огляду дихальних шляхів у постраждалих без свідомості;

г) техніку видалення предметів, що спричиняють обструкцію, та забезпечення прохідності дихальних шляхів у постраждалих без свідомості;

д) виконання маневрів розгинання голови/виведення підборіддя та виведення нижньої щелепи, покази до застосування кожного з них;

е) переміщення постраждалого в стабільне бокове положення;

є) оцінку наявності інгаляційних ушкоджень дихальних шляхів;

щодо оцінки та підтримки дихання:

а) техніку розпізнавання порушення дихання як прояву дихальної недостатності;

б) проведення огляду передньої, задньої та бокових поверхонь грудної клітки;

в) техніку герметично закриття усіх відкритих та/або всмоктуючих повітря ран грудної клітки за допомогою оклюзійних наліпок;

г) техніку розгерметизації, тобто “вентилювання” (техніка “burping” - випускання повітря з-під наліпки).

Під керівництвом інструктора всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо принципів забезпечення прохідності дихальних шляхів, оцінки та підтримки дихання в польових умовах.

Заняття 5. Оцінка та підтримка системи кровообігу. Визначення та запобігання гіпотермії. Оцінка та надання допомоги при інших травмах на етапі Допомоги в польових умовах (3 години).

Умови:

практично;
ситуативно-пізнавальний;
навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Проведи запобігання переохолодженню (накрій теплоізолюючою накидкою). Після надання допомоги – зігрій пораненого (термоковдра, накидка, куртка). Зниження температури тіла на один градус збільшує ймовірність смерті на 50 %. Не відігривай пораненого алкоголем – посилює кровообіг.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом інструкторів.

Під час проведення практичного заняття керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, засоби імітування травм, турнікети, термоізоляційні ковдри, щитки на око, імпровізовані шини, бинти тощо.

Особи, які навчаються повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі військовослужбовців керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

щодо оцінки та підтримки системи кровообігу:

- а) проведення оцінки ефективності методів зупинки кровотеч;
- б) техніку визначення пульсу на променевій артерії;
- в) визначення рівня свідомості постраждалого;
- г) ознаки шоку та визначення їх наявності у постраждалого;
- д) ознаки доцільності та проведення переміщення попередньо накладених турнікетів;

щодо визначення та запобігання гіпотермії, оцінки та надання допомоги при інших травмах:

- а) різні методи для запобігання розвитку гіпотермії;
- б) проведення огляду на наявність ознак травми голови;
- в) надання допомоги при травмі ока;
- г) надання допомоги при опіках;
- д) виконання іммобілізації переломів подручними засобами;
- е) техніку оцінки ефективності та правильності іммобілізації;
- є) накладання пов'язок при різних типах поранень;
- ж) склад та особливості використання індивідуального набору пігулок.

Під керівництвом інструктора всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо принципів оцінки та підтримки кровообігу, визначення та запобігання гіпотермії, а також оцінки та надання допомоги при інших травмах в польових умовах.

Тема 4. Надання допомоги постраждалим у сприятливому середовищі (етап Евакуації) (3 години).

Заняття 1. Підготовка постраждалого до евакуації. Документація в тактичних умовах. Транспортування постраждалого з використанням нош різних типів (3 години, із них 1 година теоретично, 2 години практично).

Умови:

теоретично/практично;

словесно-наочний/ситуативно-пізнавальний;

навчальний клас/аудиторія для практичних відпрацювань/тактичне поле (за сприятливих погодних умов).

Головні наративи:

“Евакуація може здійснюватися або пішки, або транспортом. Якщо вона здійснюється пішки, то найефективнішим способом буде використання класичних або м'яких ношей. Якщо використовується транспорт, його заздалегідь оснащують ношами та іншим медичним спорядженням.”

“Евакогрупа – це ангели охоронці або “Чіп і Дейл”, кому, що... Швидкість і скритність переміщення пораненого прямо пропорційна до виживання всієї евакогрупи. Точка евакуації максимально прихована, на дорозі не стоїмо, руками не махаємо, в гаджети не ліземо”.

Методичні рекомендації:

Теоретична частина заняття проводиться у складі взводу методом лекції.

Під час проведення теоретичної частини керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: комп'ютер, відеопроєктор, екран для відображення інформації, інформаційний та методичний матеріал, фото- і відеоматеріали, плакати, картки постраждалого встановленого зразка тощо.

Керівник (інструктор) заняття доводить:

- а) принципи та алгоритм підготовки постраждалого до етапу Евакуації;
- б) правила психологічної підтримки та комунікації з постраждалим;
- в) правила комунікації з медичним персоналом і передачі інформації про постраждалого та його стан (за MIST-рапортом);
- г) особливості заповнення картки постраждалого.

Практична частина заняття проводиться у складі взводу методом практичного відпрацювання навчальних питань під керівництвом інструкторів.

Під час проведення практичної частини керівник заняття (інструктор) для якісної організації заняття використовує наявні матеріальні засоби: АМЗІ, різні види нош, картки постраждалого встановленого зразка тощо.

Особи, які навчаються, повинні мати індивідуальну зброю та комплект засобів індивідуального захисту (шолом захисний, бронежилет тощо).

На прикладі військовослужбовців керівник (інструктор) заняття доводить та демонструє:

- а) правила використання м'яких, гнучких, жорстких (каркасних) та імпровізованих нош, а також принципи виготовлення імпровізованих нош;
- б) транспортування постраждалого на ношах;
- в) передачу інформацію про постраждалого за MIST-рапортом.

Під керівництвом інструктора всі повинні відпрацювати вищевказані навички.

Наприкінці заняття військовослужбовці повинні отримати базові знання та навички щодо принципів надання домедичної допомоги на етапі евакуації.

В подальшому, тренування у виконанні дій а також виконання нормативів здійснюється в ході занять вогневої та тактичної підготовки методом розгортання навчальних точок з домедичної допомоги, а також проведення додаткових симуляцій у складі комплексних тактичних занять.

5.9. СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. РЕБ в бою	2	2	
2	Тема 2. Основи застосування БпЛА	1	1	
	Всього:	3	3	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. РЕБ в бою (2 години).

Заняття 1. Радіоелектронна боротьба під час загальновійськового бою. Види та його вплив БпЛА. (2 години).

Умови:

теоретично з елементами показу;
у ділянці місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи) на ділянці місцевості методом демонстрації. У першій частині заняття доводиться до особового складу перелік основних засобів РЕБ ближньої дії, які знаходяться на озброєнні Сухопутних військ ЗС України та їх призначення.

У другій частині заняття демонструється до особового складу порядок включення засобу РЕБ і його вплив на розвідувальні дрони Mavic, дрони зі скидом та ударні дрони (FPV).

Разом з цим у військовослужбовців загартовується впевненість у безпеці під час використання ворогом дронів.

У кінці заняття задаються питання інструктору (викладачу) і підбиваються підсумки.

УВАГА! Військовослужбовцям демонструється наявний окопний РЕБ навчального підрозділу та пояснюється, що в військовій частині можливі інші зразки з якими вони ознайомляться перед виконанням тих чи інших завдань.

Тема 2. Основи застосування БпЛА (1 година).

Заняття 1. Призначення, класифікація, бойові можливості, форми, способи, основні тактичні прийоми застосування БпЛА. Основні демаскуючі ознаки, слабкі місця БпЛА та можливості їх виявлення. (1 година).

Умови:

теоретичне з елементами показу;
ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Зліт та посадку здійснюй “в руку”. Так ти збережеш об’єктив, лопаті та двигуни від удару в землю. Перед запуском апарату переконайся у відсутності перешкод зверху (гілля, навіси, електромагістралі тощо). Неуважність занапастила багато дронів.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи) на ділянці місцевості методом демонстрації. Військовослужбовці ознайомлюються з:

призначенням, класифікацією та бойовими можливостями, формами, способами, основними тактичними прийомами застосування БпЛА;

основними демаскуючими ознаками (слабкими місцями) БпЛА та можливостями їх виявлення;

демонструється робота коптерів (показ їх навчального місця, окопів, траншей, шляхів сполучення);

Для особового складу демонструється показ навчальних роликів по застосуванню та роботі ворожих БпЛА.

Наприкінці заняття підводяться підсумки.

5.10. РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Тактика ведення бойових дій противника на місцевості	1	1	
2	Тема 2. Дії військовослужбовця в складі дозорного відділення	2		2
	Всього:	3	1	2

Теми і заняття предмету навчання:

**Тема 1. Тактика ведення бойових дій противника на місцевості.
(1 година).**

Заняття 1. Ознайомлення з тактикою дій противника в різних умовах бойових дій (1 година).

Умови :

теоретичне;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Пізнай себе і свого ворога – пізнавати ворогів для мене означає, вивчати конкурентів, дивитися за ними і робити висновки. Водночас, необхідно концентруватись на особистих результатах і дослідженнях своїх сильних сторін” (Сунь-Дзи – Мистецтво війни).

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в складі взводу (навчальної групи) під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовцям демонструють навчальні (документальні) фільми, щодо основних дій противника на передньому краї оборони, в проміжках між позиціями та в тилівій смузі (урбанізований місцевості, лісовій та степовій місцевості).

Наприкінці заняття підводяться підсумки.

**Тема 2. Дії військовослужбовця в складі дозорного відділення
(2 години).**

Заняття 1. Дозорне відділення. Розвідка ділянок місцевості в напрямку руху, виконання завдань спостереження, засідки, нальоту та бою (2 години).

Умови:

практично;

на місцевості;

Головні наративи:

“Дозорні відділення діють з метою “прощупати” оборону, “вскрити” вразливість противника.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби. Заняття проводиться в два етапи. Спочатку командир взводу (призначений інструктор) пояснює теорію дій при підготовці і діях дозору. У наступній частині заняття військовослужбовці практично під керівництвом інструкторів відпрацьовують навчальні питання. Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки і узгодженості дій в складі підрозділу, виконанню заходів щодо маскування та захисту від БпЛА (дронів-камікадзе).

У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом використання різних психологічних подразників.

Приклад. Раптовий напад (вправа № 1.16. ТКП 1-160(31)03.01) (посилання 17).

На місцевості позначається орієнтир №1 – приблизно за 1000 м від вихідного рубежу (місця доведення умов вправи). За 300-400 м від вихідного рубежу призначається район очікування групи. У його центрі, недалеко одна від одної, обладнуються дві схованки із записками ідентичного змісту.

Зміст записки: “Маршрут вашого руху: місце виявлення записки – орієнтир №1 (доводить до всіх тих, хто навчається, перед початком виконання вправи) – вихідний рубіж (місце, де доводяться умови вправи). До орієнтира №1 висуватися у складі групи з виділенням головного дозору в складі 2 осіб. Біля орієнтира №1 зібратися всій групі, зробити 5-хвилинний привал, під час якого обговорити все помічене на шляху, призначити новий головний дозор, визначити порядок побудови і новий напрямок руху. По закінченні привалу висунутися на вихідний рубіж.

Суворо дотримуйтесь інструкції. За порушення вимог інструкції на групу накладаються штрафні бали”.

Умови вправи: Виконується групою у складі від 4 до 30 чоловік. Група ділиться на дві команди. Команда №1 (напад) і команда №2 (захист).

Команда №1 одержує фору 10 хвилин і наступну інструкцію: “Вам належить вийти в район зосередження групи (район заздалегідь позначається на місцевості орієнтиром) і замаскуватися поблизу зазначеної галявини (площадки, інженерного об’єкта, позначеного місця тощо), постарайтесь розташуватися якнайближче до краю визначеного місця, але так, щоб ви не були виявлені. Добре замаскуйтесь і дотримуйтесь тиші. Після прибуття умовного противника в зазначене місце вам необхідно буде раптово напасти на нього. Завдання кожного – зірвати листок паперу, прикріплений на спині в кожного із ваших противників. Оберіть загальний сигнал атаки й особу, що його подає. Виберіть момент, коли ваша атака виявиться найнесподіванішою для противника. Пам’ятайте про те, що противник затримається на цьому місці тільки на 5-7 хвилин. Після виконання завдання висувайтесь на вихідні позиції”.

Команда №2 (кожен член команди має на спині світлий паперовий або матер’яний знак, легко прикріплений нитками) одержує наступну інструкцію: “Вам належить висунутися у зазначений район (район заздалегідь позначається на місцевості) і вийти у зазначене місце. У його центрі є схованка із захованою в ній запискою про порядок ваших подальших дій. Знайдіть записку, розкрийте її та прочитайте. Очікуйте контрольний час (7 хвилин) і дійте відповідно до інструкції. Будьте уважні й обережні. Дотримуйтеся тиші. Остерігайтесь раптового нападу групи №2. У разі нападу намагайтесь зберегти цілим знак на спині. При втраті знаку самостійно висувайтесь на вихідний рубіж”.

Після виконання вправи проводиться аналіз проведених дій військовослужбовців обох груп.

При роботі груп керівник заняття перебуває із групою №2 для контролю й оцінки її дій.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

5.11. ВИЖИВАННЯ

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Забезпечення життєдіяльності. Особиста гігієна	1		1
2	Тема 2. Формування психологічної стійкості військовослужбовців до можливого потрапляння у примусову ізоляцію (полон)	1	1	
	Всього:	2	1	1

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Забезпечення життєдіяльності. Особиста гігієна (1 година).

Заняття 1. Порядок організації побуту особового складу в районі розміщення (на позиції, в тилівій смузі, з урахуванням умов місцевості (лісистої, урбанізованої, степової) (1 година).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на тактичному полі (ділянці місцевості) в складі навчального взводу (навчальної групи) під керівництвом викладача (командира роти, взводу, інструктора).

В ході занять військовослужбовців ознайомлюються з:

порядком організації побуту особового складу в районі розміщення (на позиції, в тилівій смузі, з урахуванням умов місцевості (лісистої, урбанізованої, степової)

принципами особистої гігієни військовослужбовця, в тому числі в польових умовах.

профілактичними заходами основних захворювань (кишкових захворювань, захворювань шкіри та її придатків тощо);

профілактикою та запобіганням поширених пошкоджень нижніх кінцівок (траншейна стопа, мозоль та ін.);

обладнанням та маскуванню відхожого місця, вигрібних ям, місць зберігання харчових та інших видів відходів в окопах та траншеях;

способами забезпечення догляду за тілом в умовах обмеженої кількості води, а також використання сучасних засобів гігієни (сухий душ, вологі серветки, антисептичні засоби тощо);

використанням різного роду присипок для місць, що часто потіють (місця виділення поту) (дитячі присипки), мазі для ніг для запобігання натиранню та грибка;

Наприкінці заняття підбиваються підсумки

Тема 2. Формування психологічної стійкості військовослужбовців до можливого потрапляння у примусову ізоляцію (полон) (1 година).

Заняття 1. Психологічні аспекти перебування в примусовій ізоляції (полоні). Способи уникнення та мінімізації ризиків потрапляння в полон (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас/ділянка місцевості.

Головні наративи:

“Будьте готові до жорстокого поводження з вами, як з військовополоненим”;

“Ворог буде намагатися різними методами зламати ваш опір”;

“Пам’ятайте, що ви не одні! Чимало людей задіяно у вашому визволенні”;

“Це нормально борстися між надією та відчаєм, будучи в заручниках”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться у складі взводу (навчальної групи) під керівництвом викладача (командира роти, взводу, інструктора), інструктора з психологічної підготовки або інструктора з поведінки в ізоляції та/або полоні.

Під час проведення занять використовуються методи: інформування, пояснення, показу, розбір конкретних ситуацій тощо.

ВАЖЛИВО! *Військовослужбовці мають зрозуміти, що полон – один з професійних ризиків військовослужбовця. Необхідно докладати максимум зусилля, щоби уникнути його, але у випадку уполонення виживання стає виконанням свого військового обов’язку в надзвичайно екстремальних умовах.*

Як говорив Віктор Франкл (психотерапевт, який пройшов 4 концтабори під час другої світової війни), у людини можна відібрати все, окрім одного: останньої волі людини – вибрати власне ставлення до будь-яких обставин, вибрати власний шлях.

Військовослужбовцям доводяться:

історичні аспекти змін у ставленні до військовополонених, формування та встановлення правил війни;

сутність і зміст основних термінів та понять з питань ізоляції та/або полону, зокрема: “полон”, “полонений”, “військовополонений”, “ізоляція”, “вимушена ізоляція”, “примусова ізоляція”;

типи полону, стадії та фази протікання військового полону;

Кодекс поведінки в полоні.

У ході заняття здійснюється контроль за засвоєнням навчального матеріалу у формі контрольного опитування або тестування.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

5.12. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ ЗС України	2	2	
2	Тема 2. Основні індивідуальні навички солдата в бою	13	4	9
	Всього:	15	6	9

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Організація та структура підрозділів родів військ Сухопутних військ ЗС України (2 години)

Заняття 1. Призначення механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно-штатна структура та озброєння механізованого відділення. Роль та місце солдата в загальновійськовому бою (2 години).

Умови:

теоретичне з елементами показу;
навчальний клас (ділянка місцевості).

Головні наративи:

“Не думай, що ти знаєш краще за інших. Надмірна самовпевненість може призвести до смерті, а побудувати міцну команду та успішно виконати бойове завдання – важливіше, ніж зберегти своє обличчя”;

“Кожен має усвідомлювати свою роль у підрозділі. Необхідно розуміти важливість та необхідність виконання поставлених задач, вміти співпрацювати з іншими точ но і швидко”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі в складі взводу (роти, батареї) під керівництвом інструктора (викладача). Військовослужбовці ознайомлюються з призначенням та бойовими можливостями механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України; організаційно-штатною структурою.

Для особового складу демонструється показ озброєння відділення, взводу, роти вітчизняного та іноземного виробництва:

кулемети ПК (ПКМ), РПК-74 (їх модифікації), ДШК, Browning, MG-42;
підствольний гранатомет ГП-25;

ручний протитанковий гранатомет РПГ-7 (РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26),
аналоги іноземного виробництва;

гранатомети АГС-17, СПГ-9, аналоги іноземного виробництва;

снайперські гвинтівки.

До особового складу доводяться основні положення Бойових статутів в розрізі теми, що стосується рядового складу.

Наприкінці заняття підводяться підсумки.

Тема 2. Основні індивідуальні навички солдата в бою (13 годин).

Заняття 1. Склад, припасування спорядження, догляд за ним. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування (2 години).

Умови:

практичне;

у класі / на місцевості.

Головні наративи:

“Продумано розташуй елементи екіпірування для швидкого доступу напоям. Не закріплюй спорядження на стегнах ніг, знижує мобільність.”

“Один магазин май в резерві (бажано від РПК на 45 патронів). Забери подалі і використовуй його тоді, коли немає можливості спорядити інші магазини боеприпасами. Останнім сміється той, у кого залишились патрони”.

“Май з собою вологі серветки. Вони тимчасово замінять тобі душ, “джакузі” і туалетний папір.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в класі або на місцевості (у полі) в складі взводу. Військовослужбовцям показується і пояснюється порядок комплектування видів спорядження, з розрахунку індивідуального боєкомплекту (5,45 мм) боеприпаси, гранати Ф-1, РГД-5, РГН). Військовослужбовці повторюють порядок припасування та укладання спорядження.

На занятті повинні брати участь помічники інструкторів, які контролюють і допомагають військовослужбовцям правильно укомплектувати екіпірування. Військовослужбовцям пояснюються правила утримання спорядження і догляду за ним.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 2. Правила звукового, світлового маскуванню. Пояснення необхідності звукового, світлового маскуванню, ознайомлення зі способами звукового, світлового маскуванню (2 години).

Умови:

практично;

у класі/на місцевості.

Головні наративи:

“Ворог постійно слідкує за місцевістю, в основному з літальних апаратів та супутників. Тому, правил маскуванню потрібно дотримуватися завжди”;

“Вогник від цигарки, багаття, фонарика, фар авто, екранів телефону – притягує дрони, як метеликів на світло.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в класі в складі взводу (навчальної групи) під керівництвом інструктора (викладача). Військовослужбовці ознайомлюються з правилами звукового, світлового та термомаскування. Демонструються приклади маскування.

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Заняття 3. Пересування солдата в бою різними способами. Вибір та заняття вогневої позиції (місця для стрільби, ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів. Розчищення сектора стрільби, підготовка зброї та боєприпасів до бою. (4 годин).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-ТП №1 (заняття окопу, траншеї, позиції (вогневої позиції), опорного пункту, району оборони або вказаного місця: а)військовослужбовцем);

Н-ТП №32 (пересування на полі бою з використанням штучних та природних укриттів);

Умови:

практично

на навчальному тактичному полі;

Головні наративи:

“На відкритій місцевості – завжди в русі. Ціль, що рухається – в меншому пріоритеті. Переміщення повинні бути планові, а не хаотичні. Хоча “бардак в пересуванні” інколи теж спасав. Стоїш на місці – будеш “двісті”

“Уникай закономірностей і повторів у діях, але не метушись. Одноманітність і монотонність – це скукота і смертельно небезпечно. Заліг – відповзи! Противник з нетерпінням буде чекати твоєї появи на попередньому місці.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі груп до 10 осіб під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовці:

вивчають пересування солдата на полі бою різними способами: прискореним кроком, перебіжками (в повний зріст, пригнувшись), враховуючи способи прихованої діяльності (маскування позиції (об’єктів), особового складу та озброєння);

практично відпрацьовують способи пересування та носіння зброї (зміна вогневої позиції, техніка швидкісної заміни магазинів, розвантаження ящиків з боєприпасами та перенесення їх на вогневий рубіж). Тренування супроводжується із застосуванням засобів імітації (в тому числі піротехнічної і звукової);

навчаються вибирати, займати та обладнувати вогневу позицію (місця для стрільби) з використанням природних масок, видових та маскувальних властивостей місцевості при маскуванні об’єктів (ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів);

вивчають питання прихованої діяльності (маскування оборонних споруд, траншей та ходів сполучення, особового складу та озброєння, порядок використання табельних (штатних) засобів маскування, підручних засобів та аерозолів, використання цивільного одягу, заборона використання стільникових телефонів, тощо);

вивчають особливості маскування та маскувальної дисципліни в характерні для пори року заняття.

Наприкінці заняття підводяться підсумки, в тому числі з питань предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Заняття 4. Спостереження і доповідь з використанням алгоритму 3D, ACE. Ознайомлення з форматом доповіді 3D, ACE. Практичні заняття з використанням (1 година).

Умови:

практично;

у класі/ на місцевості.

Головні наративи:

“Повідомляйте те, що знаєте, а не те, що думаєте, чи про що здогадуєтесь”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі в складі взводу (роти, батареї) під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовці вивчають методи спостереження та види доповідей.

Пояснюється принцип доповіді за алгоритмом 3D, ACE

Практично відпрацьовується військовослужбовцями доповідь 3D, ACE

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Заняття 5. Вибір орієнтирів (1 година).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“Схема має зображувати місцевість на момент її складання та чітко наголошувати основні деталі. Неважливі деталі можна упустити.”

Методичні рекомендації:

Керівник заняття пояснює та показує, як вибирати орієнтири на місцевості. Пояснює де застосовується та для чого потрібний вибір орієнтирів. Інструктор ознайомлює з порядком призначення орієнтирів на місцевості .

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Заняття 6. Дії військовослужбовця в умовах застосування противником та виявлення ударних та розвідувальних БпЛА (3 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“В полі відпрацьовуй всі дії на повну викладку, в броні, з БК, адаптуй організм до навантажень. Ходіння і біг з вантажем – пріоритет. Там, де закінчується терпіння, там починається витривалість.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі малих груп під керівництвом інструктора.

Військовослужбовці:

практично відпрацьовують порядок дій у разі виявлення ворожого БпЛА під час пересування та під час обладнання вогневої позиції;

тренування дій військовослужбовців при виявленні БПЛА противника різних типів (розвідувального, ударного (зі скидом, FPV)).

зайняття позиції для ведення вогню за радіусом дії БпЛА.

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

5.13. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА**Предмет навчання і розподіл часу**

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Стрілецька зброя	7	1	6
2	Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї	3	2	1
	Всього:	10	3	7

Теми і заняття предмету навчання:**Тема 1. Стрілецька зброя (7 годин).**

Заняття 1. Призначення, будова автомата АК-74 (АКМ, АР, помпові рушниці) та його модифікацій. Огляд і підготовка автомата АК-74 до стрільби. Спорядження магазину, заряджання і розряджання автомата, постановка на запобіжник. Догляд за індивідуальною зброєю, її утримання та зберігання. Можливі затримки і несправності, що виникають під час стрільби, способи їх усунення (4 години).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-Вог-13, 14 (неповне розбирання та збирання зброї після неповного розбирання);

Н-Вог-16 (спорядження магазину патронами).

Умови:

практично;

у класі / на навчальному місці.

Головні наративи:

Зброя – частина душі бійця і відповідальність. Носи її завжди з собою (на собі). Навіть в туалет. Залишиш – станеш рабом безглуздої ситуації.

Тренуйся у спорядженні магазину в дискомфорті: однією рукою, лежачи на спині, на боці, під час руху, в умовах обмеженої видимості. Ідеальних умов не буде.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться методом розповіді з практичним виконанням завдань. В допомогу керівникові заняття додатково виділяються два інструктори.

В подальшому заняття відпрацьовується на навчальному місці під час виконання вправ стрільб на військовому стрільбищі (ділянці стрільби) з метою вдосконалення набутих вмінь та навичок.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 2. Способи носіння зброї. Прийняття різних положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи) та їх зміна. Прийняття положення для стрільби по повітряним цілям (БпЛА, дрони противника) (2 години).

Виконання нормативів (без оцінювання):

Н-Вог-30 (приготування до стрільби в положенні лежачи з місця);

Н-Вог-32 (приготування для стрільби стоячи);

Н-Вог-33 (приготування для стрільби з коліна (з колін)).

Умови:

практичне;

ділянка місцевості;

Головні наративи:

“Автоматний ремінь завжди повинен бути на шії. Загубивши зброю (при підриві на техніці, чи артобстрілі), ти можеш швидко із “легкого 300” перетворитися в “сумного 200.”

“Палець на спусковому крючкові – тільки при веденні вогню. В інших випадках – вздовж ствольної коробки, навіть якщо зброя на запобіжникові.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості у складі груп по 5-6 осіб під керівництвом інструктора (викладача, командира взводу, роти).

Військовослужбовці тренують різні способи носіння зброї, навчаються простим способам пересування на полі бою з одночасним тренуванням прийняття різноманітних положень для стрільби.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 3. Види та принципи дій коліматорних, нічних прицілів та телевізійних засобів бачення (спостереження) (в тому числі іноземного виробництва). (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі / на навчальному місці;

Головні наративи:

“Під час користування нічним прицілом – прижми бленду до очей, відображення від підсвітки приладу на лиці, демаскує бійця.

При довготривалому використанні приладу зір притупляється, необхідно періодично моргати очима.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на навчальному місці під час виконання вправ стрільб у світлу пору доби.

Керівник на навчальному місці пояснює навчальний матеріал, а потім показує як практично виконуються навчальні завдання.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Військовослужбовці вдосконалюють отримані навички в ході виконання вправ стрільб у темну пору доби.

Тема 2. Основи та правила стрільби зі стрілецької зброї (3 години)

Заняття 1. Призначення та визначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї. Умови стрільби (нормальні, табличні). Особливості визначення вихідних установок для стрільби з автомату по повітряним цілям, БпЛА. Вивчення правил прицілювання з використанням обладнання командирського ящика (КЯ) (3 години, із яких 2 години теоретично та 1 година практично).

Умови:

теоретично/практично;

у класі (на навчальному місці).

Головні наративи:

“Від вашої здатності визначати відстань і точку прицілювання безпосередньо залежить, чи буде влучена ціль, чи ні.”

“Неприцільне ведення вогню чергами в сторону противника призводить до розходу боєкомплекту і демаскування позиції.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться в класі в складі взводу під керівництвом інструктора (викладача). В навчальному класі військовослужбовці ознайомлюються з призначенням вихідних установок для ведення вогню зі стрілецької зброї та порядком визначенням поправок на відхилення метеорологічних умов від нормальних і їх урахування при призначенні вихідних установок для стрільби. Вивчають правила стрільби.

У електронному тирі (мультимедійному, лазерному, тощо) військовому стрільбищі (ділянці місцевості) військовослужбовці практично навчаються та тренуються в визначенні вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання) для ведення вогню зі стрілецької зброї з місця по нерухомих (рухомим) цілях і цілях, що з'являються і рухаються та визначенні поправок на відхилення метеорологічних умов від нормальних і їх урахування при призначенні вихідних установок для стрільби.

ВАЖЛИВО! Під час проведення заняття в обов'язковому порядку використовується обладнання командирського ящика (КЯ);

В подальшому заняття відпрацьовується на навчальному місці під час виконання вправ стрільб з метою вдосконалення набутих вмінь та навичок.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

6. КУРС ВИВЧЕННЯ ДІЙ В СКЛАДІ ВІДДІЛЕННЯ (ВЗВОДУ)

Предмети навчання і розподіл часу

№ з/п	Предмети навчання	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Національно-патріотична підготовка*	4*	4	
2	Психологічна підготовка	7/2*	1	8
3	Розвідувальна підготовка	5		5
4	Тактична підготовка	92		92
5	Вогнева підготовка	99		99
	Всього:	203/6*	5	204

6.1. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНА ПІДГОТОВКА*

Теми і заняття предмету навчання

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Визначні Перемоги українців над московитами (росіянами)	1	1	
2	Тема 2. Героїзм і стійкість захисників і захисниць (підрозділів) України під час відсічі широкомасштабній збройній агресії рф	1	1	
3	Тема 3. Інформаційні загрози та способи захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу	1	1	
4	Тема 4. Високий бойовий дух та командна згуртованість – основа успіху в бою	1	1	
	Всього:	4*	4	

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Визначні Перемоги українців над московитами (росіянами) (1 година).

Умови:

теоретично;

навчальний клас.

Головні наративи:

“Українці били, б’ють і будуть бити московитів”.

“У нас великий досвід перемог, який ми продовжуємо й надалі”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про історію російсько-українських воєн, перемоги Сил оборони України на суші, морі, у повітрі під час відбиття широкомасштабної збройної агресії ворога. При цьому звертається увага на найуспішніші дії наших Сил оборони як під час оборонних так і під час наступальних операцій (звільнення Київщини, Харківщини тощо), вказують на успішні дії по знищенню Чорноморського флоту (знищення флагмана ЧФ та інших бойових кораблів), а також успішні операції по знищенню важливих логістичних та інфраструктурних об'єктів (Керченський міст, нафтопереробні заводи, підприємства, що виготовляють озброєння, тощо).

Тема 2. Героїзм і стійкість захисників і захисниць (підрозділів) України під час відсічі широкомасштабній збройній агресії рф (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі.

Головні наративи:

“Наші Герої – найсмівливіші воїни світу”.

“У нас кожен захисник - Герой”.

“Україна пишається своїми захисниками”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про героїзм та жертвовність захисників та захисниць України (підрозділів), які стали символом стійкого опору російській агресії та зірвали плани росії здійснити бліцкриг по захопленню України; звертають увагу на подвиги Героїв України – учасників і учасниць російсько-української війни (у період з 2022 року по даний час).

Тема 3. Інформаційні загрози та способи захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу (1 година).

Умови:

теоретично;
навчальний клас.

Головні наративи:

“Ворог постійно здійснює негативний вплив на нашу свідомість”.

“Вміти протидіяти пропаганді ворога один з ключових навиків для перемоги у цій війні”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять здійснюють показ документальних фільмів про гібридні форми і методи, які застосовує противник, вплив інформації на свідомість військовослужбовця, сутність та мету інформаційних операцій противника. Ознайомлюють з принципами й правилами інформаційної безпеки та інформаційної гігієни, наголошують на важливості їх дотримання.

Тема 4. Високий бойовий дух та командна згуртованість – основа успіху в бою (1 година).

Умови:

теоретично;

у класі.

Головні наративи:

“Згуртований підрозділ набагато ефективніший в бою”.

“Лідерство і командна згуртованість – шлях до перемоги та єднання нації”.

Методичні рекомендації:

У ході проведення національно-патріотичної підготовки керівники занять доводять прояви командної згуртованості та бойового духу військовослужбовця, як члена команди. (наголошення на недопущенні самовільного залишення поля бою, потрапляння в полон, відмови від виконання наказів). Дії військовослужбовця, як бойової одиниці на полі бою. Поради щодо налагодження міжособистісних відносин та згуртованості підрозділу. Звертають увагу на розвиток військового лідерства у всіх ланках підрозділів, що є запорукою їх успішності та виконання бойових завдань.

6.2. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема №1 Ілюстрація першого бою. Віртуальна реальність”. Перегляд навчального VR-фільму “Перший бій”	2*	-	2*
2	Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час боротьби з бронетехнікою противника	4	-	4
3	Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах застосування противником БпЛА (всіх типів)	3	-	3
Всього:		7/2*		7/2*

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Ілюстрація першого бою. Віртуальна реальність. (2 години).

Заняття 1. Перегляд навчального VR-фільму “Перший бій”.

Умови:

практично;

в навчальному класі (на місцевості);

Методичні рекомендації:

Навчальний VR-фільм “Перший бій” призначений для підготовки психіки військовослужбовців, які прибули на навчання та не мають досвіду участі в бойових діях, до впливу негативних стрес-факторів бою.

Метою фільму є надання військовослужбовцям можливості пережити перший бойовий стрес без ризику фізичного ушкодження, не допустити виникнення у них паніки, істерики, агресії, ступору.

Застосування зазначеної технології дозволяє військовослужбовцям занурюватись у імітоване середовище, де вони зіштовхуються зі своїми страхами та можуть інтенсивно контролювати та управляти ними, дозволяє пришвидшити результати навчання військовослужбовців через активацію аудіовізуального сприйняття інформації. Під час перегляду фільму формуються нейронні зв'язки алгоритмів дій військовослужбовця під час оборонного бою.

На спливаючому екрані в куту поля зору окулярів військовослужбовець бачить поради, як справитись з своїми страхами у ситуації надмірного стресу, відволіктись від впливу стрес-факторів: завдати собі болю, перемкнути свою увагу на зовнішні фактори, назвати себе по імені.

Метод використання VR-технологій дозволяє розвивати у військовослужбовців навички управління увагою, емоційної саморегуляції, стресостійкості, продуктивності, доброзичливості, ясності в комунікації з собою та побратимами. Перегляд фільму психологічно готує військовослужбовців до фізичних та фізіологічних викликів бою.

Тема 2. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час боротьби з бронетехнікою противника (4 години).

Заняття 1. Формування психологічної впевненості військовослужбовців у своїх діях щодо знищення бронетанкової техніки противника. Психологічне подолання військовослужбовцями танкобоязні, страху (фобії) замкнутого простору під час обкатки броньованою технікою (4 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на спеціально облаштованій ділянці місцевості, на якій здійснюється обкатка броньованою технікою під керівництвом командира навчального підрозділу (викладачів циклової комісії/групи психологічної (спеціальної психологічної) підготовки – при їх наявності), який, в ході підготовки до занять, використовує умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки, визначені в додатку 3 до цієї Програми.

З метою наочності, послідовності та щільності навчання, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць. Кількість навчальних місць та порядок організації занять на них визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається.

ВАЖЛИВО! Під час планування заняття рекомендується дотримуватися послідовності навчання:

вивчення сильних та слабких сторін бронетехніки, з метою отримання особовим складом чіткого уявлення про бронетехніку противника, демонструються зразки броньованої техніки (танки, БМП, БТР), їх схеми (фотографії) сильних та слабких сторін, на них яскравими кольорами позначаються уразливі місця і робляться написи, які пояснюють, з якої зброї ефективніше вести вогонь;

демонстрація протитанкового озброєння вітчизняного та іноземного виробництва, яке перебуває на озброєнні військових частин ЗС України;

показ поля зору приладів спостереження та прицілювання броньованої техніки шляхом особистого їх огляду кожним військовослужбовцем (“Що бачить командир, навідник, механік-водій в полі зору?”);

УВАГА! Обкатка особового складу може проводитися із залученням будь-яких типів броньованої техніки: танки, бойові броньовані машини, БМП, БТР, самохідні артилерійські установки, базові машини РВіА, ППО тощо.

переповзання під броньованою технікою без заведеного двигуна з метою долання у військовослужбовців боязні замкнутого простору;

переповзання під броньованою технікою із заведеним двигуном з метою формування психологічної стійкості до звукових ефектів (гулу бронемашин).

Для посилення звукового ефекту, на броньованій техніці здійснюються різні експлуатаційні режими двигуна.

Заключний елемент (основний) – це практична обкатка особового складу броньованою технікою.

Порядок проведення: в порядку черговості військовослужбовці практично виконують дії по вогневому ураженню броньованої техніки, яка рухається на них та веде вогонь холостими пострілами. Кожному військовослужбовцю визначають умови виконання вправи (порядок займання окопу, кількість пострілів та їх порядок), застосування додаткових імітаційних засобів.

Військовослужбовцю надається можливість відпрацьовувати вправу тричі. У разі низької психологічної стійкості військовослужбовця, виконання вправи може повторюватися до позитивного результату.

Для військовослужбовців, які мають відчуття страху перед танком (бронетехнікою) доцільно повторно відпрацьовувати переміщення під днищем машини при заглушеному двигуні, а потім – при працюючому, після чого обкатувати їх, розташовуючи в окопі разом із більш досвідченим військовослужбовцем або командиром підрозділу.

ВАЖЛИВО! При обкатці, кожен військовослужбовець повинен мати високий рівень мотивації щодо знищення техніки противника. З цією метою йому повинно ставитися завдання зі знищення танка, як при підході його, так і після проходження.

При розміщенні в окопі, через який повинен пройти танк, воїну необхідно ставити завдання щодо ураження танку, після чого з підходом танка на дистанцію 10-15 м – військовослужбовець змінює положення розвернувшись за напрямком руху техніки, залягає в окопі під час подолання танком окопу, при віддаленні танку від позиції уражає техніку з гранатомету та веде імітацію вогню по екіпажу, що спішується.

Офіцер психологічної підтримки персоналу спостерігає за психічними реакціями військовослужбовців, які проходять обкатку броньованою технікою та надає рекомендації керівнику занять щодо необхідної кількості повторів вправи для формування психологічної стійкості, відповідно до психологічних особливостей кожного військовослужбовця.

Під час виконання вправи керівник спостерігає за діями тих, хто навчається, контролює дотримання правил безпеки особовим складом.

Під час обкатки бронетехнікою, для їх ураження, доцільно використовувати стріляні гранатомети. Після пострілу гранати стріляючий повинен вести вогонь зі штатної зброї холостими набоями в напрямку бронеоб'єкта з метою ураження екіпажу бойової машини, який буде намагатися покинути палаючу бойову машину. З метою створення димової завіси та сповільнення руху бойової машини з її підходом до окопу особовий склад застосовує засоби задимлення (ручні димові гранати, шашки).

Під час виконання вправи на відстані 10-30 м від військовослужбовця проводиться підрив 2-3 вибухових пакетів, ведеться вогонь зі стрілецької зброї та із кулемета танка (бронеоб'єкта) холостими набоями. При наближенні танка до окопу здійснюються незначні повороти башти танку вправо-вліво.

У ході проведення заняття необхідно широко застосовувати засоби імітації, звукові імітатори стрільби для наближення умов навчання до реальних бойових, а також для навчання діям у разі обстрілу та вироблення звикання до звуків пострілів та вибухів.

На занятті в обов'язковому порядку присутній медичний працівник, який у разі необхідності надає медичну допомогу.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

Типовий порядок організації (розгортання) навчальних місць:

Навчальне місце №1 (вогнева підготовка) – Демонстрація протитанкового озброєння вітчизняного та іноземного виробництва, яке перебуває на озброєнні Збройних Сил України.

Військовослужбовцям демонструють засоби протитанкового озброєння (РПГ, АТ, NLAW). Кожен військовослужбовець ознайомлюється з протитанковими засобами, їх ТТХ та порядком застосування даного озброєння.

Навчальне місце №2 – Вивчення сильних та слабких місць техніки. Метання запальної легкозаймистої суміші (“Бандера-Смузі”, “Коктейль Молотова”).

Військовослужбовцям доводяться та показуються сильні та слабкі сторони бронетанкової техніки на прикладі техніки, яка є в наявності; доводяться

чинники впливу на морально-психологічний стан екіпажів техніки; пояснюється поняття “сліпа зона” у приладах спостереження та прицілювання. Кожен військовослужбовець за командою займає місце механіка-водія у техніці, ознайомлюється з компоновкою, приладами спостереження та прицілювання.

Військовослужбовці на практиці ознайомлюються з технікою метання запалювальної легкозаймистої суміші для надання психологічного налаштування про вразливість броньованої техніки.

Навчальне місце №3 – Переповзання під днищем машини при заглушеному та працюючому двигуні.

Військовослужбовцям доводиться порядок дій щодо переповзання під днищем бронетехніки при заглушеному та заведеному двигуні. Після цього відбувається практичний показ підготовленим військовослужбовцем переповзання під броньованою машиною при заглушеному та заведеному двигуні.

Навчальне місце №4 – Дії гранатометника під час ураження бронетехніки противника (використання імітаційних протитанкових засобів “ЛАЗЕРТАГ”).

Військовослужбовцям показується і пояснюється порядок виконання вправи. Військовослужбовці повторюють порядок виконання елементів вправи.

На занятті повинні брати участь помічники інструкторів, які контролюють і допомагають військовослужбовцям правильно виконувати елементи вправи.

Військовослужбовцям пояснюються правила утримання спорядження і догляду за ним. Військовослужбовці набувають індивідуальних навичок під час зайняття вогневої позиції і враження бронетехніки противника за допомогою РПГ-22 з системою “ЛАЗЕРТАГ”.

Навчальне місце №4а – Практичне тренування індивідуальних навичок військовослужбовців в стрільбі з гранатомету по слабким зонам танку. (використання імітаційних протитанкових засобів “ЛАЗЕРТАГ”).

Навчальне місце облаштовується з флангу відносно району обкатки особового складу. Вогнева позиція обладнана в інженерному відношенні (наближено до реальної обстановки).

Військовослужбовці практично тренуються в застосуванні ручних протитанкових засобів.

На навчальне місце залучаються інструктори з вогневої підготовки, які контролюють і допомагають військовослужбовцям правильно застосовувати гранатомети.

Навчальне місце №5 – Обкатка особового складу броньованою технікою.

Військовослужбовців ділять на підгрупи, для практичної обкатки броньованою технікою відповідно до кількості завчасно підготовлених окопів.

Доводиться алгоритм дій щодо ураження приладів прицілювання та спостереження танку, який наближається до позиції, а також алгоритм дій щодо знищення танку при віддаленні його від позиції. Після чого відбувається практичний показ підготовленим військовослужбовцем алгоритму дій щодо знищення танку, який наближається до позиції (ведення вогню по приладах спостереження, присідання в окопі під час подолання танком окопу, ураження танку при віддаленні від окопу).

Військовослужбовець займає окоп для стрільби, з наближенням танка веде вогонь по приладах спостереження броньованого об'єкта зі стрілецької зброї, після чого, з підходом танка на дистанцію 10-15 метрів, військовослужбовець змінює положення розвернувшись за напрямком руху техніки, залягає в окопі під час подолання танком окопу, при віддаленні танка від позиції уражає броньовані об'єкти з гранатомету та веде імітацію вогню по екіпажу, що спішується.

Тема 3. Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах застосування противником БпЛА (всіх типів) (3 години).

Заняття 1. Особливості застосування ударних дронів. Базові правила поведінки та рекомендації щодо захисту від БпЛА противника, шляхом маскуванню та облаштування позицій (1 година).

Умови:

теоретично;
у класі психологічної підготовки;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“Маскування підвищує безпеку! Вижив – знищи ворога”.

“Почув чи побачив ворожий дрон – попереду побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться на тактичному полі, в складі навчальної групи кількістю до 30 чоловік під керівництвом викладача циклової комісії психологічної підготовки (командира навчального підрозділу).

Керівник заняття ознайомлює військовослужбовців із типами та видами БпЛА, специфікою їх застосування, з сильними та слабкими сторонами ударних дронів, доводить базові правила поведінки та рекомендації щодо захисту від БпЛА противника шляхом маскуванню та облаштування позицій.

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій.

Заняття 2. Формування та розвиток впевненості у своїх силах, базових навичок щодо протидії атаки ударних дронів противника у ході проходження навчально-тренувального комплексу “Антидрон” (2 години).

Умови:

практично;
на місцевості.

Наративи до заняття:

“FPV-дроном керують на відстані. Використовуй захисні властивості місцевості. Не дай паніці здолати тебе!”

“НЕ біжи до своїх позицій, це викриє побратимів!”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на навчально-тренувальному комплексі з протидії ударним БпЛА “Антидрон” (далі – НТК “Антидрон”) (типовий варіант схеми НТК “Антидрон” наведено у додатку до цієї програми), під керівництвом викладача циклової комісії (інструктора, командира взводу, роти) в складі навчальних груп кількістю 6-10 осіб, методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки. Умови та алгоритми виконання вправ з психологічної підготовки визначені в додатку до цієї Програми.

Військовослужбовцям пояснюється порядок проходження елементів НТК “Антидрон” та правила ухиляння від FPV-дронів. Доводиться необхідність спостереження за FPV-дроном, його вицілювання стрілецькою зброєю та контроль часу дії акумулятору дрону.

УВАГА! У разі відсутності НТК “Антидрон”, на виділеній ділянці тактичного поля обладнується її аналог із підручних засобів, який може включати: колоди, зношені автомобільні покриви, перекриті щілини, траншеї, ходи сполучень, зруйновані будівлі, вирви від вибухів, лісиста місцевість тощо.

З метою ефективності та послідовності заняття поділяється на відповідні етапи в ході його організації та проведення.

На підготовчому (початковому) етапі викладач (інструктор) доводить мету заняття та роз’яснює порядок (алгоритм) проходження елементів НТК “Антидрон”.

Керівник заняття наголошує на тому, що у ході проходження всіх етапів вправи, навчаємим необхідно рухатися (бігти) якомога швидко, постійно змінюючи при цьому напрямок руху, особливо в момент виходу ударного дрону на атаку. Крім того, інструктор акцентує увагу військовослужбовців на важливості комунікації між собою у разі з’явлення FPV-дрона та його місцеположення.

В ході першого етапу військовослужбовці займають позицію в стартовій траншеї у складі 6-10 осіб та розподіляються на пари. За сигналом викладача (інструктора) про повітряну небезпеку – “ПОВІТРЯ!” перша пара швидко вибігає з траншеї на відкриту ділянку місцевості, де розташовані стовпи (елемент НТК № 1). Завдання навчаємих полягає у здійсненні руху зигзагоподібно (“змійкою”), понизивши силует та рухаючись від стовпа до стовпа, які розташовані в шаховому порядку на відстані 8-10 м між собою, при цьому ухиляючись та ховаючись від FPV-дрона.

На другому етапі навчаємі проходять ділянку зі стовпами, використовуючи її як укриття від дронів, маневруючи між ними та змінюючи напрямок руху досягають перекритої щілини (елемент НТК № 2).

На третьому етапі військовослужбовці опинившись у перекритій щілині, займають позицію (присівши) за поворотом, оскільки ударний дрон може влетіти одразу за ними. Біля виходу з перекритої щілини військовослужбовці прислухаються до звуку дрону. Впевнившись, що FPV-дрон відлетів на відносно безпечну відстань, здійснюють швидкий рух до будівлі (елемент НТК № 3).

В ході четвертого етапу перебуваючи у будівлі, навчаємі відразу займають позицію (присівши) за умовно несучою стіною, при цьому на слух визначають орієнтовну відстань до дрону та при нагоді вибігають із будівлі.

На п’ятому етапі військовослужбовці швидко долають ділянку відкритої місцевості, на якій є вирви від вибухів боєприпасів (елемент НТК № 4), рухаючись при цьому зигзагоподібно, уникаючи вогневого ураження ударного дрону, в напрямку дерев, кущів (чагарників), які умовно вважаються безпечним районом місцевості (елемент НТК № 5).

Наприкінці заняття проводиться аналіз проведених дій, із заслуховуванням кожного та обговоренням своїх особистих психічних станів, які мали прояв в ході заняття.

6.3. РОЗВІДУВАЛЬНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Ведення спостереження	3		3
2	Тема 2. Засадні дії	2		2
	Всього:	5		5

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Ведення спостереження (3 години).

Заняття 1. Вибір місця для спостереження, його обладнання та маскуванню. Дії спостерігача під час ведення спостереження. Вивчення місцевості, місцевих предметів і противника. Доповідь про результати спостереження. (1 година).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

Головні наративи:

“Інтуїція – результат високого професіоналізму. Боковим зором підмічена деталь може спасти життя тобі, побратиму і всій групі. Якщо з’явився сумнів чи передчуття – перевір та дій. Спостережливість і зібраність - запорука збереження життя та здоров’я.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводити на навчальному тактичному полі в складі групи 5-6 осіб під керівництвом викладача (інструктора).

Військовослужбовцям доводять способи вибору місця для спостереження, його обладнання та маскуванню, заходи щодо маскуванню та захисту від малорозмірних БпЛА (дронів-камікадзе) та тепловізійних пристроїв противника.

Доводяться особливості щодо обладнання та маскуванню місць спостереження в особливих умовах (в урбанізованій місцевості, в лісі, в горах, в степовій, лісисто-болотистій місцевості, вночі, взимку, тощо).

Кожен військовослужбовець отримує завдання практично вибрати місце для спостереження, обладнати його та замаскувати. На обладнаних місцях складають схеми орієнтирів.

Доводиться до навчасних порядок вивчення місцевості, місцевих предметів та розвідувальні ознаки розташування противника. Для практичного відпрацювання кожним військовослужбовцем завдань, застосовується група імітації противника (демонстрації його дій).

Вивчається порядок доповіді про результати спостереження, ті хто навчаються практично доповідають керівнику про виконання завдання.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Знання та навички одержані на занятті вдосконалюються на заняттях з тактичної підготовки.

Заняття 2. Дії на спостережному посту. Прилади цілодобового спостереження (2 години).

Умови:

практично;

на місцевості;

Головні наративи:

“Уважний і терплячий спостерігач – на вагу золота! Біноклем, радіостанцією та компасом можна принести набагато більше користі, ніж автоматом. Вивчи навколо місцевість і орієнтири. Визнач місця, де може знаходитись противник, звідки він може вести по тобі вогонь, шляхи його ймовірного пересування. Практикуйся у визначенні дальності до цілей. Використовуй термонакидку від тепловізорів, спостерігай з-під навісу”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості. Спочатку командир взводу (призначений інструктор) пояснює теорію дій при виконанні завдань спостережливого поста. У наступній частині заняття військовослужбовці практично під керівництвом інструкторів відпрацьовують питання обладнання спостережного поста і ведення спостереження, виконання заходів щодо маскування та захисту від БпЛА (дронів-камікадзе) та телевізійних пристроїв противника.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки і узгодженості дій в складі підрозділу. Заняття проводиться в складі відділення.

У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

В ході занять відпрацьовуються питання:

ведення розвідки місцевості та противника з використанням приладів спостереження, засобів освітлення місцевості та підслуховування;

порядок дій спостерігача на спостережному посту при виявленні противника;

доповідь про результати розвідки;

визначення характеру дій противника за різними ознаками.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Тема 2. Засадні дії (2 години).

Заняття 1. Вогнева засідка. Приховане розміщення засідки на вірогідних напрямках руху (наступу) противника. Дії у вогневій засідці в умовах застосування противником ударних та розвідувальних БпЛА. Ураження противника з близької відстані несподіваним вогнем (2 години).

Умови:

практично,
на місцевості;

Головні наративи:

“Вогнева засідка здійснюється проти підрозділів ворога, які рухаються або проти згрупованих підрозділів зі слабким спостереженням”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби в два етапи. Спочатку командир взводу (призначений інструктор) пояснює теорію дій при організації, підготовці і проведенні засідки. У наступній частині заняття військовослужбовці практично під керівництвом інструкторів відпрацьовують питання заняття, устаткування і дій в засідці.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки і узгодженості дій в складі підрозділу. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3 – 5 осіб.

В ході занять відпрацьовуються питання:

ведення розвідки місцевості та противника з використанням приладів спостереження, засобів освітлення місцевості та підслуховування;

моніторинг обстановки в небі та протидія БпЛА противника (використання сканера (детектора/аналізатора) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії);

порядок дій при виявленні противника;

доповідь про результати розвідки;

визначення характеру дій противника за різними ознаками.

У кінці заняття підбиваються його підсумки.

6.4. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Застосування індивідуальних навиків під час виконання завдань у складі малих груп (відділення)	28		28
2	Тема 2. Дії солдата у складі механізованого підрозділу на марші	6		6
3	Тема 3. Дії солдата в оборонному бою	18		18
4	Тема 4. Тренування військовослужбовців в подоланні перешкод групою (відділенням)	4		4
5	Тема 5. Дії солдата в наступі	18		18
6	Тема 6. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості	18		18
	Всього:	92		92

Теми і заняття предмету навчання

Тема 1. Застосування індивідуальних навиків під час виконання завдань у складі малих груп (відділення) (28 годин).

Заняття 1. Сигнали і команди, які подаються в бойовій обстановці. Тренування в діях за сигналами і командами (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле (ділянка місцевості);

Головні наративи:

“Постійно розвивайся – ніхто не дивиться на минулі досягнення і трофеї. Важливо тільки тут і зараз. Тому, потрібно постійно рости, професійно і особистісно. Вчитись, навчатись і використовувати здобуте на практиці інакше неодмінно прийде застій.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі груп до 30 осіб під керівництвом інструктора (викладача).

Військовослужбовці:

вивчають сигнали і команди, які подаються в бойовій обстановці;

тренуються в подачі сигналів сигнальними жестами, сигнальними ракетами, димами, рукою, зброєю, променем світла (прожектором, ліхтарем), звуковими засобами (стрільбою, свистом, ударами в металеві предмети), команди і сигнали, що подаються голосом і засобами зв'язку в одиночному порядку.

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Заняття 2. Порядок пересування на полі бою у складі двійок-трійок та у складі бойових пар. Реакція на прямий вогонь противника, (4 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості;

в світлу пору доби

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік інструктора (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БПЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV)).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, по-елементний показ, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (інструктор) здійснює доводить та демонструє способи переміщення на полі бою у складі двійок-трійок, переміщення у складі бойових пар за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування військовослужбовців здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою інструктора (роби раз, роби два).

Етап другий: військовослужбовці самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем інструктора. Після завершення тренування інструктор оцінює дії навчаємих, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Військовослужбовці вивчають порядок пересування на полі бою у складі бойових пар, порядок реакції на прямий вогонь противника.

Практично відпрацьовують переміщення у складі двійок-трійок. переміщення у складі бойових пар, порядок здійснення руху вперед та назад і порядок здійснення руху ліворуч та праворуч, порядок приєднання до сусідніх двійок-трійок, порядок зміни різновиду бойових груп у разі втрати військовослужбовця у двійці-трійці. порядок реагування на прямий вогонь противника, порядок відкриття вогню, здійснення доповіді при виявленні противника та за результатами контакту.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії навчаємих, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію,

Заняття 3. Завдання і способи дій військовослужбовців в складі бойових груп. Завдання і способи дій у складі вогневої та маневрової груп. Порядок дій складі бойових груп при контакті з противником (6 годин).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік на 1 інструктора (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БПЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV)).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, показ по елементам, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (інструктор) доводить та демонструє види і завдання бойових груп, порядок комунікації та управління, порядок вибору способу пересування пар за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування військовослужбовців здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою інструктора (роби раз, роби два).

Етап другий: військовослужбовці самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем інструктора.

Після завершення тренування інструктор оцінює дії навчаємих, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Військовослужбовці вивчають види і завдання бойових груп. порядок комунікації та управління, порядок вибору способу пересування.

Практично відпрацьовують переміщення та дії в складі бойових груп, порядок дій при контакті з противником. Відпрацьовують елементи відкату та відходу.

Під час проведення заняття рекомендується використання: пейнтбольного, системи Laser Tag та страйкбольного спорядження. імітаційних засобів.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії навчаємих, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Заняття 4. Порядок дій у складі бойових груп. Порядок здійснення маневрів у складі бойових груп (8 годин).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле/ділянка місцевості:

в світлу пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі у складі навчальної групи до 12 чоловік на 1 інструктора (викладача).

Заняття проводиться при постійній імітації застосування противником різних типів БПЛА (розвідувальні, ударні (дрони зі скидами FPV)).

Якщо в межах навчального питання розглядаються декілька варіантів дій, їх розгляд здійснюється поетапно, лише після повного відпрацювання одного варіанту дій, приступається до відпрацювання наступного.

Порядок проведення тренування: коротка розповідь, демонстративний показ, показ по елементам, поетапне тренування, підбиття підсумків.

Керівник заняття (інструктор) доводить та демонструє порядок здійснення маневрів (обходу, обхвату) у складі бойових груп за допомогою макету місцевості, фліп-чарту, або при наявності демо-групи.

Доведення та демонстрація інформації стосовно навчального питання здійснюється методом “Від простого до складного”.

Тренування військовослужбовців здійснюється у два етапи:

Етап перший: поетапне тренування за командою інструктора (роби раз, роби два).

Етап другий: військовослужбовці самостійно відпрацьовують навчальний елемент під наглядом та контролем інструктора.

Після завершення тренування інструктор оцінює дії навчаних, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Військовослужбовці вивчають види і способи здійснення маневрів у складі бойових груп.

Практично відпрацьовують переміщення та дії в складі бойових груп, порядок дій при контакті з противником. Відпрацьовують елементи відкату та відходу.

Під час проведення заняття рекомендується використання: пейнтбольного, системи. Laser Tag та страйкбольного спорядження, імітаційних засобів.

Після завершення відпрацювання навчального питання керівник підбиває підсумки, оцінює дії навчаних, вказує на основні проблемні питання та недоліки які були допущені та шляхи і усунення, узагальнює основну інформацію.

Заняття 5. Подолання небезпечних зон у складі відділення. Відпрацювати подолання небезпечних зон (відкритих ділянок місцевості) в складі груп (відділення) різними способами. Дії при артобстрілу або авіаційного удару противником правильний вибір укриття та вогневих позицій (6 годин).

Умови:

практично;
навчальне тактичне поле / ділянка місцевості;
в світлу пору доби.

Головні наративи:

“На новому місці відразу ж з’ясуй, де найближче укриття (підвал, бліндаж, перекриття, мости тощо). “Не лови гав”, слідкуй за діями побратимів. Не зневажай засобами захисту в районах можливого артобстрілу або авіаційного удару”.

“В ході контакту з противником – особлива увага на фланги. Противник не сидить на місці, може контратакувати. Один із варіантів: вогнева група вогнем “прижимає до землі”, маневрена – обходить для удару у фланг. Як правило, така зухвалість працює”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості під керівництвом інструктора (викладача), розглядаються 2 навчальних питання:

Перше навчальне питання :

Інструктором пояснюється дії при обстрілі не прямим вогнем, подача сигналів. Ознайомлює та пояснює види контакту на полі бою:

- 1) візуальний;
- 2) вогонь прямою наводкою;

- 3) вогонь не прямою наводкою;
- 4) інженерні загородження;
- 5) повітря;
- 6) хімічна, біологічна і ядерна;
- 7) зв'язок/радіоелектронна боротьба;
- 8) цивільна/нелетальна.

Реакція на непрямий контакт, інструктор пояснює алгоритм дій.

Реакція на непрямий контакт, інструктор пояснює алгоритм дій.

Військовослужбовці:

вивчають дії під час непрямого вогню противника;

розглядають види контакту на полі бою

практично відпрацьовують різноманітні дії під час непрямого вогню противника.

Друге навчальне питання:

Військовослужбовців ознайомлюються з методами подолання небезпечних зон (відкриті ділянки місцевості, дороги і стежки, дротяні загородження, покинуті ворожі позиції, мінні поля) у складі відділення. Відпрацьовують практично подолання небезпечних зон в складі відділення різними способами.

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Заняття 6. Зайняття та організація району розташування. Доповідь про стан боєкомплекту, поранених, спорядження (АСЕ) (2 години).

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле / ділянка місцевості;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Якщо відділення відступає – за будь-яку ціну забрати поранених!”

“Не метушись, зосередься, подумай про приємне, оглянь зброю, продумай свої дії після закінчення обстрілу.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на ділянці місцевості під керівництвом інструктора (викладача). Військовослужбовців ознайомлюються з зайняттям та організацією району розташування для відпочинку чи для виходу на завдання, та з доповіддю про стан боєкомплекту, поранених та стану спорядження. Відпрацьовують практично зайняття та організація бази.

Наприкінці заняття здійснюється підведення підсумків.

Тема 2. Дії підрозділу на марші (6 годин).

Заняття 1. Підготовка до здійснення маршу в пішому порядку та на машинах. Дії особового складу на марші в пішому порядку, бойовій броньованій техніці та на автомобілях. Розміщення на (в) техніці, порядок ведення спостереження під час руху та дій на привалі. Особливості дій при потраплянні в засідку, спішування з техніки, розгортання у бойовий порядок підрозділу.

Дії особового складу у разі виявлення ворожого БпЛА (коптерного типу, камікадзе) (6 годин).

Норматив виключено.

Умови:

практично;

навчальне тактичне поле;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Важливо, щоб усі у підрозділі мали карту та компас, оскільки дезорієнтація може мати серйозні наслідки. Як солдат, ви повинні постійно намагатися відстежувати, де ви знаходитесь під час маршу. Наприклад, це може стати вирішальним, якщо підрозділ розділиться.”

“Не покидай спланований маршрут без дозволу командира!”

“При діях на техніці тренуй навички посадки на броню з різних сторін (за що триматись, куди поставити ногу). Научись швидко відкривати та закривати двері та люки бойових машин – зекономиш час та свої ж пальці.”

Методичні рекомендації:

Заняття організовуються на ділянці навчального тактичного поля та проводяться під керівництвом викладача циклової комісії, (інструктора, командира взводу, роти) в складі навчальної групи кількістю 6-8 чоловік методом практичного показу з доведенням заходів безпеки та тактичної обстановки.

У ході заняття керівник розповідає про дії особового складу на марші в пішому порядку, на бойовій броньованій техніці, на автомобілях, в ході розгортання в бойовий порядок та знищення живої сили противника.

Військовослужбовці слухають та тренуються у виконанні в розгортанні в бойовий порядок. Проводять маскувальні заходи щодо приховання сигнальних та транспортних вогнів.

ПОРАДИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ!

Прості правила кожного військовослужбовця:

знати своє завдання;

знаходитися на своєму місці під час маршу;

спостерігати за сигналами і відразу про них попереджати інших, не забуваючи переконатися, що ті, хто позаду, зрозуміли вас;

у разі сходження з маршруту (стежки, дороги тощо) слід шукати дорогу у вказаному раніше напрямку;

знати місцезнаходження командира.

Керівник доводить особливості дій під час потрапляння в засідку. Відпрацьовуються питання порядку дій на привалі.

Заняття супроводжуються постійним прольотом БпЛА, який імітує літальний засіб противника, особовий склад тренує дії у разі виявлення ворожого БпЛА (коптерного типу, камікадзе).

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Засідка (прийом № 3.09. ТКП І-160(31)03.01) (посилання 17).

Організовується керівником занять для того, щоб тримати військовослужбовців (групу) в постійній готовності до дій. Надати військовослужбовцю проявити бойові якості. Найважливіше відкрити вогонь по противнику. У засідці знаходиться тільки один “ворожий” солдат, він не стріляє, але несподівано наводить зброю і кричить: “Стій, буду стріляти!”, “Руки вгору!”. У цей час військовослужбовці (група) повинні знаходитися один від одного на відстані до 50 м. У “ворожого” солдата боєприпасів немає, тому він не стріляє. Він блефує. Це дозволяє тому солдатові, що навчається, проявити ініціативу: відкрити вогонь, втекти (поблизу повинно бути укриття або яр, рів, кущі тощо) або захватити противника.

Дії військовослужбовця (групи) можна оцінювати по бальній системі.

Питання, які треба з'ясувати:

що виявлено? – 3 бали;

коли виявлено? – 3 бали.

Дії військовослужбовця (групи):

відкрив вогонь по противнику – 12 балів;

захватив противника (вилучив зброю, обшукав) – 12 балів.

Якщо солдат наполегливий і захоплює противника, останній показує йому аркуш паперу, на якому написано: “Полонений взятий. Залиште ворожого солдата на місці. Цей аркуш є підтвердженням того, що він полонений. Продовжуйте рух за встановленим маршрутом”.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки.

Тема 3. Дії солдата в оборонному бою (18 годин).

Заняття 1. Дії в оборонному бою. Дії солдата під час вогневої підготовки та відбиття наступу противника. Знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Ведення вогню за командою та самостійно: оцінка та вибір цілі, прицілу і точки прицілювання. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, вихід противника з тилу, прорив переднього краю танками (ББМ) противника в день та в темну пору доби. Порядок взаємодії військовослужбовця з іншими військовослужбовцями на позиції в ході ведення оборонного бою. Роль БпЛА противника в ході ведення ним наступального бою (8 годин).

Виконання: (не оцінюється)

Норматив виключено.

підготовчої вправи №17 “Стрільба з місця після пересування по піхоті, що атакує та ведення бою в окопі (зачистка траншеї)” (без використання бойових набоїв).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Чим ближче ви підпускаєте ворога – тим простіше та прицільніше вам буде по ньому вистрілити. Однак його не можна підпускати на відстань, на якій він може уже дістати вас ручними гранатами.”

Методичні рекомендації:

Розглядаються особливості ведення оборонних дій в різних умовах місцевості (ліс, лісосмуга (посадка), лісостеп, степ тощо).

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 2 навчально-імітаційні гранати.

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом інструктора (командира взводу).

Керівник заняття (інструктор) :

проводить попередньо інструктаж, роз'яснення заняття;

доводить теоретичні основи підготовки та ведення оборонного бою;

демонструє фото та відео матеріал з урахуванням досвіду ведення бойових дій.

Військовослужбовці:

виконують заходи під час вогневої підготовки атаки противника (займають укриття, ведуть спостереження, дії чергових вогневих засобів);

відпрацьовують порядок дій у разі виявлення ворожого БпЛА (застосування засобів РЕБ ближньої дії); Моніторинг обстановки в небі та застосування засобів РЕБ ближньої дії;

практично відпрацьовують здійснення маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, вихід противника з тилу, прорив переднього краю танками (ББМ) противника;

У ході відпрацювання практичної складової занять з тактичної підготовки відпрацьовуються елементи: розвантаження ящиків з боєприпасами та перенесення їх на вогневий рубіж, зміна вогневої позиції, способи пересування залежно від рельєфу місцевості.

З особовим складом проводиться тренування у виконанні підготовчої вправи №17, без використання боєприпасів, яка в подальшому буде виконуватись під час занять з вогневої підготовки.

Військовослужбовцям демонструють приклади комплексного поєднання наступальних дій противника із застосуванням дронів.

Практичні заняття наrophуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Скиди з БпЛА засобів ураження (гранати, боєприпаси тощо).

В ході тренування питань ведення оборонного бою в районі розміщення військовослужбовця (на позиції) проводяться скиди з БпЛА.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

Додаткові навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка № 1

Тренування переміщення пораненого в укриття на собі, волоком, на ношах (волокушах), в парі, в складі евакуаційної групи, в траншеї, групою на ношах на дистанцію 100 м, поодинокі евакуації 50 м.

Метод проведення: *практично*.

Навчальна точка № 2:

Тренування дій солдата під час ведення спостереження за противником (за допомогою біноклів, прицілів, тощо), застосування антитепловізійних екранів, плащів, засобів задимлення. Доповідь (3D, ACE).

Наприкінці заняття підбиваються підсумки, в тому числі і по питанням предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Заняття 2. Відбиття штурмових дій противника, здійснення маневру на запасні (відсічні) позиції із застосування гранат (M18A1 Claymore або МОН-50 (90), “печериць” та інших). Унеможливлення просування противника по своїм позиціям із застосування інженерних не вибухових загороджень. Порядок огляду покинутих позицій. Знищення противника в бліндажі. Виставлення протитанкових мін (мінних-шлагбаумів) на можливих маршрутах висунання техніки (4 години).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

в світлий час доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом інструктора (командира взводу).

Військовослужбовці:

здійснюють відбиття атаки противника. Ведення вогню за командою та самостійно. Тренуються в оцінюванні та виборі цілі, прицілу і точки прицілювання;

виконують заходи щодо введення противника в оману, здійснення маневру на запасні (відсічні) позиції із застосування гранат (M18A1 Claymore або МОН-50 (90), “печериць” та інших).

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов’язково кидає 2 навчально-імітаційних гранати.

практично тренуються за сигналами оповіщення;

Військовослужбовцям демонструють приклади комплексного поєднання наступальних дій противника із застосуванням дронів.

Проводиться тренування в діях зі знищення противника з урахуванням комбінованої атаки.

В ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв’язку, тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки, в тому числі і по питанням предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Додаткові навчальні місця (точки) під час проведення занять:

Навчальна точка № 1

Виконання тактичної вправи. Прийняття управління та постановка завдання командиром групи на оборонний бій. Практичне виконання бойового завдання та управління діями групи під час виконання завдання.

Метод проведення: *практично.*

Навчальна точка № 2

Встановлення протипіхотних мін перед позицією та на флангах рубежу оборони.

Метод проведення: *практично.*

Навчальна точка № 3

Встановлення невибухового інженерного загородження перед позицією, у флангах та тилівій зоні, методом “щита”, як у горизонтальному варіанті так і в вертикальному.

Метод проведення: *практично.*

Наприкінці заняття підбиваються підсумки, в тому числі і по питанням предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Заняття 3. Вихід військовослужбовців на зазначені (вказані) позиції. Заміна позицій в складі підрозділу, як в день так і вночі послідовним методом. (6 годин, із яких 2 години в темну пору).

Умови:

практичне;

навчальне тактичне поле;

в світлий та темний час доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводяться на тактичному полі в складі груп до 10 осіб під керівництвом інструктора (командира взводу).

Військовослужбовці:

тренуються у складі відділення (взводу): Вихід на обладнану позицію за допомогою вказівок командира, програмного забезпечення “КРОПИВА”, порядок взаємодії військовослужбовців в ході пересування, пароль-відгук, підготовка вогневої позиції, встановлення інженерних загороджень, встановлення засобів РЕБ, спостереження за діями противника.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Скиди з БпЛА засобів ураження (гранати, боєприпаси тощо).

В ході тренування питань ведення оборонного бою в районі розміщення військовослужбовця (на позиції) проводяться скиди з БпЛА.

У нічний час військовослужбовцям роз’яснюються особливості дій під час вогневої підготовки атаки противника та відбиття атаки противника.

В ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв’язку, тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

Наприкінці заняття підбиваються підсумки, в тому числі і по питанням предметів, які відпрацьовувалися в комплексі.

Тема 4. Тренування військовослужбовців в подоланні перешкод групою (відділенням) (4 години).

Заняття 1. Навчання та удосконалення у виконанні колективних вправ, прийомів і дій (1 година).

Навчальні питання:

1. Пересування в складі групи (відділення) з колодою по пересіченій місцевості (вправа №3);

Умови:

практичне;

ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості під керівництвом інструктора (викладача), звернути увагу на дотримання заходів безпеки під час проведення занять, при навчанні дотримуватися принципу послідовності (від простого до складного). Під час проведення занять розраховувати навантаження на особовий склад. Після проведення інструктажу керівником по порядку проведення заняття проводиться підготовча частина заняття після чого керівник заняття направляє особовий склад по навчальних місцях. Заміна на навчальних місцях здійснюється за командою керівника заняття.

Опис вправ:

вправа №3: Пересування з колодою здійснити в складі групи (відділення) за 15 хвилин, кількість військовослужбовців визначати в залежності від ваги колоди, з розрахунку так щоб на кожного було по 25 кг від загальної ваги колоди. Форма одягу польова без зброї та спорядження. Маршрут руху прокласти по пересіченій місцевості (пісок, болото, трава, ліс, чагарник, рілля, пагорби, ями, підйоми, спуски). Під час пересування з колодою в обов'язковому порядку долати природні та штучні перешкоди.

Заняття 2. Навчання та удосконалення у виконанні вправ, прийомів і дій (1 година).

Навчальні питання:

1. Пересування по місцевості перебіжками та переповзанням.

Умови:

практичне;

ділянка місцевості.

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості під керівництвом інструктора (викладача), звернути увагу на дотримання заходів безпеки під час проведення занять, при навчанні дотримуватися принципу послідовності (від простого до складного). Під час проведення занять розраховувати навантаження на особовий склад. Після проведення інструктажу керівником по порядку проведення заняття проводиться підготовча частина заняття після чого

керівник заняття направляє особовий склад по навчальних місцях. Заміна на навчальних місцях здійснюється за командою керівника заняття.

Опис вправ:

Пересування по місцевості перебіжками та переповзаннями. Вправу виконувати при умові правильного виконання всіх елементів вправи. Виконати різними способами: спосіб 1 – потоком по одному військовослужбовцю; спосіб 2 – шеренгою в складі підрозділу (відділення, взводу). Місце проведення відрізок пересіченої місцевості довжиною 70 метрів обладнаний відрізками по 10 метрів для виконання перебіжок (1,3,5,7), та переповзань по-пластунські (2,4,6), як по колу та і по прямій дистанції.

Заняття 3. Формування та вдосконалення військово-прикладних рухових навичок переважно засобами подолання перешкод (2 години).

Навчальні питання:

1. Подолання спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод у складі груп;

Умови:

практичне;

тактична смуга перешкод.

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на тактичній смузі перешкод та проводяться методом практичного відпрацювання дій під керівництвом інструктора (викладача) з фізичної підготовки, звернути увагу на дотримання заходів безпеки під час проведення заняття, при навчанні дотримуватися принципу послідовності (від простого до складного). Перехід до подолання іншої перешкоди відбувається тільки після якісного засвоєння військовослужбовцем подолання попередньої перешкоди.

Після проведення інструктажу керівником по порядку проведення заняття проводиться підготовча частина заняття після чого керівник заняття направляє особовий склад по навчальних місцях. Заміна на навчальних місцях здійснюється за командою керівника заняття.

Тема 5. Дії солдата в наступі (18 годин).

Заняття 1. Дії в наступальному бою. Зайняття вихідного положення для наступу і підготовка до атаки. Пересування на полі бою методом “вогню і руху”. Подолання інженерних загороджень та природних перешкод, прикриття один одного у ході виконання бойового завдання. Дії у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника. Застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу. (6 годин).

Виконання нормативів: (не оцінюється)

Норматив виключено.

Умови:

практично;

на місцевості;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Нерішучість і бездіяльність мають більш серйозні наслідки, ніж помилки в підході до виконання завдання”

Методичні рекомендації:

Розглядаються особливості ведення наступальних дій в різних умовах місцевості (ліс, лісостеп, степ, лісосу́та (посадка) тощо).

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов’язково кидає 1 навчально-імітаційну гранату.

Заняття проводиться в складі взводу. Командир взводу (призначений інструктор) пояснює теорію дій стрільця в складі механізованого відділення під час ведення наступального бою та схематично показує можливі варіанти дій, питання моніторингу обстановки в небі та протидію БпЛА противника (використання сканера (детектора/аналізатора) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії).

Доводиться:

порядок дій військовослужбовця у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника;

порядок виходу у фланг противника та штурму траншеї;

порядок застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу;

завдання вогневої (маневреної) групи.

Демонструє фото та відео матеріал з урахуванням досвіду ведення бойових дій.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу.

Навчаємі практично під керівництвом інструкторів відпрацьовують питання діям відділення при веденні наступу.

Практичне навчання дій, під керівництвом інструкторів, відпрацьовується в складі відділень. Керівник заняття навчання організовує за етапами. Спочатку відпрацьовуються елементи індивідуального пересування, а потім пересування в парі поступово нарощуючи темп дій до потрібного. У ході заняття рекомендується міняти місце їх проведення.

Потім військовослужбовці навчаються діяти в складі відділення. Військовослужбовці мають бути ознайомлені з діями груп прикриття і пересування, що призначаються.

Відпрацьовуються питання щодо:

порядку дій особового складу у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника;

порядку виходу у фланг противника та штурму траншеї;

порядку дій у разі виявлення ворожого БпЛА (застосування сканера (детектора/аналізатора) спектра роботи БпЛА та засобів РЕБ ближньої дії); Моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії;

порядок застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу. Практична частина заняття проводиться в складі відділень з використанням імітаційних засобів. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації до 3-5 осіб.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БпЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність військовослужбовців на виявлення БпЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

У кінці заняття підбиваються його підсумки по відділенням за результатами досягнення мети заняття.

Заняття 2. Завдання вогневої (маневреної) групи. Завдання і способи дій військовослужбовців в складі бойових груп. (4 години).

Виконання нормативу: (не оцінюється)

Н-Тк-30 (тактичні дії у складі бойових груп);

Н-Тк-31 (переміщення у складі двійок-трійок).

Умови:

практично;

на місцевості.

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Добре навчена бойова пара часто ефективніша за чотирьох невідготовлених солдатів.”

“Не губись під час штурму, працюй в своїй парі. Одному на полі бою – смерть. Завжди знай, де командир.”

“Підтримуй завжди зоровий зв'язок з побратимами. Користуйся візуальними сигналами. Не мелькай перед стволом співслужбовця. Не перекривай йому сектор стрільби. Дій злагоджено”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби. У допомогу керівникові заняття виділяються два інструктори та група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб. Заняття ділиться на дві частини.

У ході першої частини заняття пояснюються теоретичні питання усно. Друга частина заняття проводиться на місцевості, де відпрацьовуються питання розгортання відділення у бойовий порядок. Керівник заняття пояснює обов'язки і порядок дій тих хто навчається при русі в різних місцях бойових порядків. Потім відділення розбиваються на групи (пари), а керівник заняття вказує, який вид бойового порядку буде відпрацьовуватись.

Навчанням відділень керують інструктори, які контролюють, підказують і пояснюють допущені помилки. Доцільно навчання діям в інших бойових порядках проводити на різних ділянках місцевості.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БпЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність військовослужбовців на виявлення БпЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку, тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

Військовослужбовці удосконалюють свої практичні навички під час подальшого тактичного заняття.

Заняття 3. Підготовка до штурму окопів противника. Порядок підходу до окопів противника. Ривок до траншеї противника. Пересування по траншеї. Зачистка траншеї. Захоплення та зачистка окремого бліндажа противника (6 годин, із них 2 години – в темну пору доби).

Умови:

практично;

на місцевості;

в світлу та в темну пору доби.

Головні наративи:

“Під час вогневого контакту, при любій затримці (несправність, “утикання” патрону, перезарядка) – відходь з лінії вогню. При неможливості – зміни положення для стрільби (“з коліна” – в “лежачи”). Зміна магазину лише “за укриттям” або “лежачи”

“Бій на короткій дистанції дарує перемогу тому, хто перший заволодіє ініціативою, створить максимальну щільність вогню, “прижме” противника до землі, а потім – подавить його.”

Методичні рекомендації:

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 2 навчально-імітаційних гранати.

Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий та темний час доби. У допомогу керівникові заняття виділяються два інструктори та група імітації(група показу дій) до 3-5 осіб. Заняття ділиться на дві частини.

У першій частині командир взводу (призначений інструктор) доводить можливі варіанти дій, ознайомлює з місцевістю (картою або макетом місцевості), доводить порядок входу до лінії траншей противника, порядок застосування наступальних (оборонних) гранат, маркування входу, комунікацію з групою прикриття.

Потім військовослужбовці навчаються діяти у складі відділення, вони мають бути ознайомлені з діями груп прикриття і пересування. Відпрацьовується питання щодо порядку дій особового складу у разі артилерійського та кулеметного вогню противника, порядок виходу у фланг противника.

Проводиться розподіл по відділенням: одне відділення відпрацьовує проникнення до траншей, а інше підтримує їх вогнем, третє відділення обороняється та виконує роль противника. Відпрацьовується питання входу у траншеї, пересування по лінії окопів, комунікація під час пересування, зайняття вогневих точок противника, зачистка окремого бліндажу противника. Після відпрацювання дій одним відділенням робиться короткий розбір дій і групи міняються.

Особлива увага приділяється питанням взаємовиручки узгодженості дій в складі підрозділу. Практична частина заняття проводиться в складі відділення з використанням імітаційних засобів.

Важливо відпрацювати питання евакуації пораненого з траншеї.

Навчанням відділень керують інструктори, які контролюють, підказують і пояснюють допущенні помилки. Доцільно навчати діям в інших бойових обстановках та проводити на різних ділянках місцевості.

Практичні заняття нарощуються елементами психологічного навантаження шляхом тренування різноманітних психологічних вправ.

Приклад. Ворожий БпЛА.

Під час заняття, в ході відпрацювання навчальних питань, тренується пильність військовослужбовців на виявлення БпЛА противника.

У ході заняття в комплексі відпрацьовуються питання безпеки бою, інженерної, психологічної підготовки, підготовки зі зв'язку та тактичної медицини шляхом доведення ситуаційних завдань.

У кінці заняття підбиваються його підсумки по відділенням за результатами досягнення мети.

Заняття 4. Подавлення противника та відхід до позиції з урахуванням мертвих зон під час спостереження із закиданням ручної наступальної гранати в траншею противника. Підвищення силуету військовослужбовця з метою ведення вогню по противнику, який наступає. Зміна вогневої позиції з метою ефективного метання ручної наступальної гранати, підвищення силуету військовослужбовця з метою знищення противника. (2 години)

Умови:

практично;

на місцевості:

в світлу пору доби,

Головні наративи:

Методичні рекомендації: Заняття проводиться в складі взводу на місцевості в світлий час доби. У допомогу керівникові заняття виділяються два інструктори. Заняття ділиться на дві частини.

У **першій** частині командир взводу (призначений інструктор) доводить (практично показує) порядок підходу до лінії траншеї противника, порядок застосування наступальних (оборонних) гранат та подавлення противника вогнем з урахуванням закритої (сліпої) зони вогневої позиції противника.

У **другій** частині командир взводу (призначений інструктор) доводить (показує) контр дію на подавлення виявленої своєї вогневої позиції. Приховане переміщення на запасну позицію з можливістю підвищити свій силует для ефективного ураження противника, який наступає.

Після показу ті, хто навчаються практично тренуються в опануванні доведеного з використанням страйкбольного обладнання.

Тема 6. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості (18 годин).

Заняття 1. Способи пересування особового складу в урбанізованій місцевості в складі відділення (взводу). Пересування по вулицям, подолання перехресть в урбанізованій місцевості. Моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії. (8 годин).

Умови:

практично,
на місцевості,
в світлу та темну пору доби.

Головні наративи:

“Вулицю перебігати по одному, з різними інтервалами, під прикриттям вогню і димів. Дві третіх бійців підрозділи – прикриває, одна третя – переміщується. Ходити один за одним, як в дитячому садочку може призвести до негативних наслідків.”

Методичні рекомендації:

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 1 навчально-імітаційну гранату.

Заняття проводиться в складі відділення на місцевості, де є перехрестя доріг поблизу будівлі. Інструктор пояснює і показує порядок і способи дій в урбанізованій місцевості:

при подоланні перехресть;
порядок використання різноманітних укриттів під час переміщення;
занятті позиції в складі відділення (взводу) при зустрічі з противником;
постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;
застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника.

Взвод розподіляється по відділеннях та практично відпрацьовує навчальні питання. Після відпрацювання дій робиться короткий розбір і відділення міняються. Інструктори спостерігають за діями тих, хто навчається і вказують на їх помилки. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Заняття 2. Підготовка до захоплення будівлі. Порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень (10 годин).

Виконання: (не оцінюється)

початкової вправи КС 4.16.2.5 “Метання ручної гранати в будівлі (в будівлю)”.

Умови:

практично;

обладнана ділянка (будівля).

Головні наративи:

“Підхід до будівлі доцільно здійснити після “обробки” його танком, чи БМП (ББМ). При яскравій погоді, по можливості, наближатися до неї зі сторони Сонця (це ускладнить противнику вести прицільний вогонь). Використовуй димову завісу. Дим також можна “використовувати” для викурювання “орків”. Дим, як і турнікет повинен бути у кожного, і не один”.

“Головний вхід в будівлю, як правило, завжди замінований. Заходь там, де противник не очікує (отвори в стінах, які пророблені танками, артилерією тощо)”.

“В кімнату заходьте у двох: спочатку граната, а потім ти. Гранату в кімнату зачухай по підлозі. Не кидай! Інакше відскочить назад. Не пробуй вирвати чеку зубами, бо будеш беззубий”.

“Рухайся в середині будівлі повз стін. Уникай контактів з килимами, меблями та іншої домашньою причандаллями можуть бути заміновані. При русі по сходах рухайся вздовж стіни, а не перил. Будеш менш помітним і більше захищеним від вогню з верхніх поверхів. Не сходьтеся в “кучу”.

“Після захвату будівлі, особливу увагу приділіть зачищенню підвалів, горищ, гаражів, комор, а також ніш в ванній кімнаті та в квартирах”.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі відділення на місцевості, де є будівлі з вікнами та внутрішніми приміщеннями. Інструктор пояснює і показує порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.

Відділення розділяється по парах і в складі пар відпрацьовує різні способи пересування і проникнення в приміщення, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.

Після відпрацювання дій однією групою робиться короткий розбір її дій і групи міняються. Інструктор спостерігає за діями тих, хто навчається і вказує на їх помилки. У допомогу керівникові заняття додатково виділяються група імітації (група показу дій) до 3-5 осіб.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом використання різних психологічних подразників.

ВАЖЛИВО! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 2 навчально-імітаційні гранати.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

6.5. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Предмет навчання і розподіл часу

№ з/п	Найменування теми	Всього годин	Заняття	
			Теоретичні	Практичні
1	Тема 1. Тренування діям з індивідуальною зброєю	12		12
2	Тема 2. Вогневі тренування. Виконання вправ стрільб	69		69
3	Тема 3. Ручні гранати	10		10
4	Тема 4. Колективна зброя. Зброя відділення	8		8
	Всього:	99		99

Теми і заняття предмету навчання:

Тема 1. Тренування діям з індивідуальною зброєю (12 годин).

Умови:

практично;

навчально-тренувальні засоби.

Головні наративи:

“Зброя є дієвим засобом лише тоді, коли ви маєте навички її застосування зброї і вмієте користуватися нею у будь-яких ситуаціях.”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі взводу (навчальної групи) з практичним виконанням прийомів зі зброєю. На допомогу керівнику заняття додатково виділяються інструктори.

На кожному занятті керівник пояснює, які використовуються положення для стрільби з автомата, а інструктори показують як вони приймаються практично. Потім взвод поділяється на відділення і навчаються практичного виконання навчальних завдань. Інструктори вчать бійців, контролюють їх дії, коментують помилки і дають поради.

Для реалістичності занять практичні питання відпрацьовуються із залученням навчально-тренувальних засобів (інтерактивні тири, симулятори тощо) з практичним виконання простих вправ.

Наприкінці кожного заняття підбиваються підсумки.

Заняття, що підлягають вивченню:

Заняття 1. Положення для стрільби. Тренування прийняття положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи) (2 години).

Заняття 2. Тренування зміни положень для стрільби в русі (з коліна, лежачи) (2 години).

Заняття 3. Реакція на контакт з противником (2 години).

Заняття 4. Тренування зміни положення зброї зі зміною плеча (повна, не повна прикладка) (2 години).

Заняття 5. Тренування швидкісній перезарядці зброї, усунення затримок, перезаряджання зброї з різних положень, заміна магазину (2 години).

Заняття 6. Основи влучного пострілу (прикладка, прицілювання, плавний спуск спускового гачка, утримання зброї при стрільбі). Тренування одноманітності та правильності прицілювання з використанням командирського ящика (КЯ) (1 година).

Заняття 7. Прийоми та способи ведення з напівавтоматичних гладкоствольними рушницями (1 година).

Тема 2. Вогневі тренування. Виконання вправ стрільб (69 годин).

Головні наративи:

“Стрільці обирають: піші цілі; цілі ззовні бойових машин; інші піші цілі або цілі всередині неброньованих бойових машин.”

“Неприцільне ведення вогню чергами в сторону противника призводить до розходу боєкомплекту і демаскування позиції. Використовуй одиночний темп стрільби, бачу – стріляю. Немає сенсу стріляти швидше, чим ти можеш попасти.”

“Орієнтовно 90 % населення планети – правші. Тому, коли ведеш вогонь по спалаху, винось точку прицілювання на пів фігури праворуч”

Методичні рекомендації:

Вогневі тренування проводяться на вогневому містечку (військовому стрільбищі) у складі груп до 10 осіб під керівництвом інструктора (викладача).

Заняття проводиться у відповідності з вимогами Курсу стрільб (посилання 11). Умови виконання підготовчих вправ визначені в додатку 15 до цієї Програми.

В разі отримання системних незадовільних результатів військовослужбовцем, проводиться аналіз його практичних навиків. За необхідності, у військовослужбовця перевіряється елемент “одноманітність прицілювання”.

З метою вдосконалення вмінь та навиків військовослужбовців, на занятті обов’язково додатково розгортаються навчальні місця з використанням командирського ящика КЯ.

Кількість навчальних місць, в тому числі навчальні місця з інших предметів навчання, визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається та їх рівня навченості.

В кінці заняття підбиваються його підсумки.

Заняття та вправи, що підлягають виконанню:

Заняття 1. Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні (5 годин).

Виконання:

підготовчої вправи №1 “Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні”;

підготовчої вправи №2 “Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”.

Заняття 2. Навчання точності стрільби біноклярним прицілюванням на різних відстанях та кучності стрільби з різних положень (4 години).

Виконання:

підготовчої вправи №3 “Навчання точності стрільби біноклярним прицілюванням на різних відстанях”;

підготовчої вправи №4 “Навчання кучності стрільби з різних положень на середні відстані”.

Заняття 3. Початкова стрільба з різних положень в темну пору доби (6 годин).

Виконання:

підготовчої вправи №5 “Початкова стрільба з різних положень коли визначена зона видимості в темну пору доби”.

Заняття 4. Стрільба з-за укриття зі зміною вогневої позиції з різних положень (6 годин).

Виконання:

підготовчої вправи №6 “Стрільба з-за укриття зі зміною вогневої позиції та перезарядкою по нерухомій цілі в обмежений час удень”;

підготовчої вправи № 7 “Навчання стрільбі по груповій цілі на відстані 50 м, з-за укриття, з різних положень, з сильною та слабкою руки”;

Виключено виконання підготовчої вправи №8 “Індивідуальне переслідування на полі бою. Ведення вогню по призначеним цілям з різних положень зі зміною укриття з сильною та слабкою руки”.

Заняття 5. Навчання усування затримок під час стрільби та відпрацювання навиків стрільби чергами (6 годин).

Виконання:

підготовчої вправи № 8 “Стрільба з місця по нерухомих цілях з усуванням затримок під час стрільби”;

підготовчої вправи № 9 “Стрільба з окопу по штурмовій та маневреній групі з зміною сектора стрільби”;

підготовчої вправи № 10 “Відпрацювання навиків стрільби чергами”.

Заняття 6. Навчання швидкісній стрільбі на короткі відстані, стрільба в русі (8 годин).

Виконання:

підготовчої вправи № 11 “Стрільба з місця біноклярним прицілюванням по нерухомій цілі”

підготовчої вправи № 12 “Швидкісна стрільба та переносом вогню”

підготовчої вправи № 13 “Відпрацювання навиків стрільби в русі”

Заняття 7. Навчання стрільбі у складі бойових двійок, при веденні оборонного бою (9 годин).

Виконання:

підготовчої вправи № 14 “Стрільба під час пересування на полі бою зі зміною вогневої позиції та за зі зміною положення для стрільби”;

підготовчої вправи № 15 “Безперервна стрільба з окопу по піхоті що наступає та переміщення по траншеї під час зміни позиції ” (в світлу та темну пору доби);

Заняття 8. Навчання стрільби по піхоті, що атакує та ведення бою в окопі (траншеї) (8 годин).

Виконання:

підготовчої вправи № 16 “Бій в траншеї у складі двійки з бойовою стрільбою”

Заняття 9. Навчання стрільби по БпЛА (4 години).

Виконання:

підготовчої вправи № 17 “Стрільба в складі групи зі стрілецької зброї по БпЛА, що рухається висотою”.

підготовчої вправи № 18 “Стрільба по дронам з рушниць зі зміною вогневої позиції”.

Заняття 10. Навчання стрільби в складі бойових груп (7 годин).

Виконання:

Підготовча вправа № 19 “Стрільба із за укриття зі зміною положення для стрільби (стоячи, сидячи, присядки) з правого та лівого плеча”

підготовчої вправи № 20 “Робота в двійці, при переміщенні від укриття до укриття”.

підготовчої вправи № 21 “Стрільба у складі бойової четвірки під час пересування на полі бою”.

Заняття 11. Навчання стрільби в складі бойових груп під час виконання маневрів (6 годин).

Виконання:

підготовчої вправи № 22 “Стрільба в складі бойової групи (відділення) під час виконання маневру “Охоплення”;

підготовчої вправи № 23 “Бій у місті зі зміною вогневої позиції”;

підготовчої вправи № 24 “Бій у будівлі зі зміною вогневої позиції”.

Тема 3. Ручні гранати (10 годин).

Заняття 1. Призначення, загальна будова і класифікація ручних гранат і запалів до них. Підготовка гранат до метання. Вимоги заходів безпеки під час поводження з ручними гранатами (2 години).

Умови:

практично;

у класі / на навчальному місці;

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Застосування ручних гранат зазвичай дає перевагу лише на короткий час – зберігайте перевагу, швидко ведучи вогонь з особистої зброї”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться як у визначений час так і на навчальному місці під час виконання вправ стрільб у світлу пору доби.

Керівник на навчальному місці пояснює навчальний матеріал, а потім показує, як практично виконуються навчальні завдання.

В ході заняття демонструються гранати, які використовуються під час ведення бойових дій (в тому числі іноземного виробництва) та порядок їх підготовки до застосування.

У кінці заняття підбиваються підсумки.

Удосконалення навиків з метання гранати здійснюється на заняття з вогневої підготовки на додатково розгорнутому навчальному місці.

Заняття 2. Прийоми та способи метання гранати (6 годин).Умови:

практично;

військове стрільбище (обладнана ділянка місцевості).

в світлу пору доби.

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі роти (взводу) з практичним виконанням вправи метання імітаційної та бойової гранати.

Заняття організовується у відповідності з вимогами Курсу стрільб (посилання 11).

З метою наглядності, послідовності та щільності підготовки, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць.

ВАЖЛИВО! *Кількість навчальних місць визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається.*

Рекомендовані навчальні місця:

Навчальне місце № 1. Навчання військовослужбовців метанню гранати на дальність та влучність з різних положень.

Виконання:

підготовчої вправи з метання гранати № 1 “Метання гранати на дальність з різних положень”;

підготовчої вправи з метання гранати № 2 “Метання гранати на точність з різних положень”;

Методичні рекомендації:

Умови виконання вправи визначено в додатку 13 до цієї Програми.

Навчальне місце № 2. Метання навчально-імітаційних гранат у пішому порядку;

Виконання:

початкової вправи КС 4.16.1.1 “Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку”;

початкової вправи КС 4.16.2.6 “Метання наступальної ручної гранати на ходу в пішому порядку”;

Навчальне місце № 3. Метання ручних гранат з бойових машин;Виконання:

початкової вправи КС 4.16.2.7 “Метання наступальної ручної гранати з БМ (навчальної бапти БМ, макета БМ) з ходу”.

Навчальне місце № 4. Дії особового складу під час швидкісного метання гранат;

Виконання:

початкової вправи КС 4.16.1.2 “Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із - за укриття”;

Навчальне місце № 5. Особливості метання ручних гранат в лісі, урбанізованій місцевості.

Виконання:

початкової вправи КС 4.16.2.8 “Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості”;

початкової вправи КС 4.16.2.5 “Метання ручної гранати в будівлі (в будівлю)”.

Навчальне місце № 7. Дії особового складу в екстремальних (позаштатних) ситуаціях (при потраплянні гранати в окоп або на бруствер);

Методичні рекомендації:

обов’язкове навчальне місце;

на кожного навчасного виділяється не менше 2 імітаційних гранат;

Навчальне місце № 8. Тренування в метанні гранат при зачищенні траншеї: з короткої відстані в траншею, в траншеї із-за кута, з незручного положення;

Виконання:

підготовчої вправи з метання гранати № 3 “Метання гранати при переміщенні в траншеї”;

Методичні рекомендації:

обов’язкове навчальне місце;

Умови виконання вправи визначено в додатку 13 до цієї Програми.

Навчальне місце № 9. Метання бойової гранати;Виконання:

навчальної вправи з метання бойових гранат КС 5.16.1.1 “Метання ручної гранати з місця в пішому порядку”.

УВАГА! Військовослужбовець *не допускається* до метання бойової гранати, якщо не виконав визначений перелік вправ з метання імітаційної гранати.

Тема 4. Колективна зброя. Зброя відділення. (8 годин).

Умови:

практично;

військове стрільбище (обладнана ділянка місцевості).

в світлу пору доби.

Головні наративи:

“Постійно вдосконалюй професійну майстерність, вивчай “матчасть”. Володієш автоматом – вивчай кулемет і гранатомет. В екстремальній ситуації та не піднімешся до рівня своїх очікувань, а впадеш до рівня своєї підготовки”

Методичні рекомендації:

Заняття проводиться в складі роти (взводу) з практичним виконанням вправ стрільб з колективної зброї та зброї відділення.

Основною метою занять є ознайомлення військовослужбовців з вогневими можливостями колективної зброї та зброї відділення.

На заняттях вивчаються основні зразки зброї:

кулемети РПК, ПК, ГП-25 (його аналоги при наявності типу Форд-600, Milkor MGL);

гранатомети РПГ-7, реактивні протитанкові гранатомети (аналоги при наявності).

ВАЖЛИВО! *Перелік колективної зброї та зброї відділення може бути уточнений органами військового управління, якому підпорядкований навчальний центр, з урахуванням наявності такої у військових частинах.*

Заняття організовується у відповідності з вимогами Курсу стрільб (посилання 11).

З метою наглядності, послідовності та щільності підготовки, заняття проводиться в комплексі з розгортанням навчальних місць.

УВАГА! *Кількість навчальних місць (навчальних точок) визначає керівник заняття з урахуванням кількості тих, хто навчається та наявної зброї.*

Рекомендовані навчальні місця:

Навчальне місце № 1. Призначення, загальна будова кулеметів. Їх огляд та підготовка до застосування.

Навчальне місце № 2. Призначення, загальна будова гранатометів. Їх огляд та підготовка до застосування.

Навчальне місце № 3. Огляд та підготовка кулеметів до стрільби. Можливі затримки і несправності, що виникають під час стрільби, способи їх усунення. Спорядження стрічки (магазинів) патронами.

Навчальне місце № 4. Огляд та підготовка гранатометів до стрільби. Можливі затримки і несправності, що виникають під час стрільби, способи їх усунення. Підготовка боеприпасів до стрільби.

Навчальне місце № 5. Прийоми та способи ведення вогню з кулеметів.

Навчальне місце № 6. Прийоми та способи ведення вогню з гранатометів.

Рекомендований перелік вправ стрільб:

для кулеметів: КС 2.01(03-04).1.1;

для протитанкових гранатометів (реактивних протитанкових гранатометів): КС 1.06.1.2; КС 1.06.1.1;

7. КОМПЛЕКСНЕ ТАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: Комплексне тактичне заняття (48 годин).

Умови:

практично;

підсумковий контроль;

на незнайомій місцевості;

в світлу та темну пору доби.

Головні наративи:

“В полі відпрацьовуй всі дії на повну викладку, в броні, з БК, адаптуй організм до навантажень. Ходіння і біг з вантажем – пріоритет. Там, де закінчується терпіння, там починається витривалість. Що тобі більше подобається: втома, чи смерть?”

“Немає недосяжних цілей. Є високий коефіцієнт ліні, нестача “смикалки” і запас “відмазок”. Більше поту – менше крові.”

Мета:

удосконалення знань, вмінь та практичних навичок військовослужбовця набутих під час базової загальновійськової підготовки;

визначення рівня готовності військовослужбовця до виконання завдан за призначенням;

за результатами підготовки, визначення інструкторсько-викладацьким складом шляхів удосконалення змістовного наповнювання Програми підготовки за допомогою зворотного зв'язку від тих, хто навчається.

Методичні рекомендації:

Комплексне тактичне заняття проводиться протягом 3-х добового польового виходу на завершальному етапі навчання для перевірки (підсумковий контроль) та удосконалення знань, умінь та навиків військовослужбовців.

В основу оцінки військовослужбовця покладено визначення об'єму виконання ним програми підготовки та рівня його практичних навиків на полі бою з урахуванням знань, умінь та навиків, здобутих під час проходження підготовки за предметами навчання.

Основною функцією оцінювання військовослужбовця після завершення навчання є:

стимулювально-мотиваційна, що формує у військовослужбовця позитивні мотиви до самовдосконалення та подальшої підготовки до застосування;

діагностико-коригувальна, що з'ясовує причини незадовільної підготовки військовослужбовця та корегування змісту, форм та методів навчання.

Оцінювання військовослужбовців за критеріями та предметами навчання проводиться по дихотомічній шкалі.

Загальний результат військовослужбовця складається з оцінювання загальновійськових і основних предметів навчання та визначається:

“готовий” – якщо не нижче 70 % загальновійськових предметів навчання, тактична та вогнева підготовка оцінені як “залік”;

“обмежено готовий” – якщо не нижче 70 % загальновійськових предметів та один і основних предметів навчання оцінені як “залік”;

“не готовий” – якщо не виконуються умови оцінки “обмежено готовий”.

Оцінка за предмет навчання встановлюється за результатами виконання оціночних показників та визначається:

“залік” – якщо 70 % оціночних показників оцінені як “виконав”;

“незалік” – якщо не виконуються умови оцінки “залік”.

Оціночні показники оцінюється за якістю їх виконання як “виконано” або “не виконано” та визначається:

“виконано” – якщо показник (практична дія) в цілому виконано в інтересах визначеного завдання із дотримання загальних умов, нормативів, правил, які вивчались в обсязі програми навчання;

“не виконано” – якщо показник (практична дія) не виконана взагалі або, на загальному тактичному фоні, призвела до невиконання поставлених завдань.

Облік результатів оцінювання військовослужбовця ведеться в Оціночному листі, зразок якого наведений в додатку 11 до цієї Програми.

У разі виконання практичної дії (нормативу, вправи стрільб, стандарту індивідуальної підготовки), яка оцінюється бальною системою, позитивні оцінка рахується як оцінка “виконано”.

ВАЖЛИВО!!! Під час заняття військовослужбовець повинен тренуватись в метанні гранат, при цьому, обов'язково кидає 3 навчально-імітаційні гранати.

Організація занять:

Заняття проводяться у складі роти (взводу) методом постановки і виконання завдань на місцевості в світлий і темний час доби. У проведенні занять приймають участь весь інструкторсько-викладацький склад навчального підрозділу та циклових комісій.

Керівник заняття ставить бойові завдання взводам (відділенням) максимально наближені до бойових умов. Виконуючи поставлені завдання військовослужбовці повинні використати усі знання і уміння придбані в ході курсу навчання. Бойові накази тим, хто навчається доводяться на місцевості або на макеті.

ВАЖЛИВО! Заняття плануються та проводяться на єдиному тактичному фоні.

В ході відпрацювання завдань інструкторсько-викладацький склад контролюють та оцінюють дії тих, хто навчається, виправляють помилки та надають методичну допомогу.

З метою наближення тактичної обстановки до бойових умов і удосконалення психологічної стійкості тих, хто навчається, застосовуються засоби імітації та бойові набой під час виконання вправ стрільб. Дії противника імітуються призначеною групою імітації з використанням БпЛА. Всі заходи підготовки проводяться із суворим дотриманням вимог безпеки.

Під час тренувань обов'язково відпрацьовуються питання взаємодії та управління між військовослужбовцями:

робота на засобах зв'язку і способи передачі інформації;

сигнали і команди, що подаються в бойовій обстановці;

сигнали управління, оповіщення та взаємодії, що подаються: по засобах зв'язку сигнальними ракетами, димами, рукою, променем світла (прожектором, ліхтарем), звуковими засобами (голосом, стріляниною, свистом, імітацією криків птахів і тварин, ударами в металеві предмети) і порядок дій за ними вдень і вночі;

тренування в підготовці радіостанції до роботи, налаштування на задані частоти та встановлення радіозв'язку з кореспондентом;

правила ведення переговорів по технічних засобах зв'язку з дотриманням правил радіообміну;

приймання та передавання команд, сигналів і донесень в умовах радіоперешкод;

перехід на запасні частоти;

робота в різних режимах.

При виконанні тактичних завдань тренуються практичні навички, психологічна стійкість і витримка кожного військовослужбовця в складних умовах і стресових ситуаціях.

В ході занять передбачається відпочинок, але не більше 4 годин на добу.

В кінці заняття підбиваються підсумки, визначаються завдання щодо покращення індивідуальних навиків для подальшого виконання навчально-бойових завдань.

Для планування комплексного тактичного заняття визначаються:

маршрути висування (до 5 км) *(на підрозділ (роту) визначаються 3 і більше маршрути з контрольними точками. Час висування та прибуття до районів зосередження (місць розташування) визначається командиром підрозділу);*

райони (місця) для розташування на місцевості;

райони (місця) проведення занять, де проводиться тренування основних індивідуальних навичок з тактичної, вогневої підготовки та супутніх предметів, їх застосування під час виконання завдань (тактичне поле, обладнана ділянка місцевості); час, який виділяється для відпрацювання навчальних питань, що потребує використання тактичних полів, техніки, мішеневої обстановки, групи імітації тощо;

маршрути для проведення марш-кидку до 3 км *(визначається маршрут з контрольними точками. Час висування та прибуття до районів зосередження (місць розташування) визначається командиром підрозділу);*

Зміст комплексного тактичного заняття:

напередодні заняття — проводиться постановка завдань, заходи щодо

організації підготовки до виходу на об'єкт підготовки, здійснюється підготовка екіпірування, його припасування, тощо).

висування в район зосередження (здійснення маршу в пішому порядку) – висування здійснюється в складі взводу за різними маршрутами (до 5 км) та визначеними контрольними точками.

Оцінюються та тренуються навички:

орієнтування на місцевості рух за азимутом;

обхід перешкод, способи дотримання вказаного напрямку руху;

дії на замінованій ділянці місцевості та при виявленні мін та вибухонебезпечних предметів;

постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БПЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БПЛА противника;

виконання завдань у складі двійки-трійки;

встановлення зв'язку з кореспондентом;

дії за сигналами оповіщення;

порядок подолання зараженої ділянки місцевості.

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

В ході пересування відпрацьовуються ввідні (ситуативні завдання) за раніше вивченими питаннями за суміжними предметами.

розташування на місцевості, організація безпосередньої охорони – проводиться на визначеній ділянці місцевості (поблизу ділянки для відпрацювання питань тактичної підготовки).

Оцінюються та тренуються навички щодо:

постійного моніторингу обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БПЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БПЛА противника;

обладнання місць для відпочинку з дотриманням заходів маскувальної дисципліни від захисту засобів ураження противника;

виживання в різних умовах (приготування їжі, добування води, розведення (добування вогню), маскування слідів свого перебування);

виконання окремих заходів щодо безпосередньої охорони (дії в складі безпосередньої охорони, групи під час відбиття нападу ДРГ, вміння визначати відстані (окомірно, кроками, за співвідношенням швидкості світла і звуку), вибір та обладнання одиночного окопу для стрільби, його маскування).

Практичне виконання вправи нарощується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

Приклад. Захоплення військовослужбовця в полон.

На ділянці місцевості, де проводиться заняття, групою осіб імітуються дії ДРГ, під час яких з дотриманням заходів безпеки здійснюється захоплення 1-2 військовослужбовців, яких за допомогою ременів, шнурків фіксують. Після цього вивозять, виносять на невідому територію і розміщують з

закритими очима в приміщенні 3-4 години без їжі і води, проводять “допит” без застосування фізичного насилля.

тренування з тактичної підготовки – проводиться на ділянці місцевості, яка раніше не використовувалась під час проведення занять. Порядок проведення оцінювання та тренувань з тактичної підготовки визначається керівником заняття з урахуванням раніше проведених занять.

Оцінюються та тренуються навички:

дії у складі бойових груп, розподіл обов'язків між військовослужбовцями в бойових групах під час ведення оборонного бою;

постійний моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БпЛА;

застосування засобів РЕБ ближньої дії у разі виявлення БпЛА противника;

заняття відділенням позиції;

порядок дій бойових груп, ББМ під виконання завдань в різних видах бою; маневр під час бою;

порядок дій при застосуванні противником запалювальних боєприпасів;

удосконалення навиків:

спостереження (візуального, з використанням приладів спостереження і прицілювання (нічних, тепловізійних) за секторами (фронтом) і зонами (дальності) за противником і місцевістю, діями сусідів і за сигналами командира);

вивчення місцевості, підступів до вогневої позиції (позиції відділення);

визначення орієнтирів і відстаней до них;

під час нальоту літаків (гелікоптерів), артилерійського (мінометного) обстрілу, застосування БпЛА противником (ведення повітряної розвідки, скидання засобів ураження);

під час застосування противником ручних осколкових гранат (дії в екстремальних ситуаціях).

ВАЖЛИВО! Під час комплексного тактичного заняття проводиться тренування в евакуації поранених з поля бою, бойової машини, автомобіля, траншеї (окопу), при цьому, у всіх випадках, під час евакуації пораненого, керівник заняття тренує особовий склад питанням прикриття військовослужбовців (того, що надає допомогу та того, кому надається допомога). Для реалістичності, призначається імітаційна група, яка імітує дії противника.

В ході оцінки та удосконалення навичок з тактичної проводиться тренування супутніх предметів навчання (психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, тактична медицина, інженерна підготовка, мінна безпека, підготовка із зв'язку, підготовка з РХБ захисту, військова топографія) з обов'язковим виконанням нормативів;

Заняття супроводжуються постійним прольотом БпЛА, який імітує літальний засіб противника, проводяться імітаційні скиди імітації.

Практичне виконання вправи нараджується елементами психологічного навантаження шляхом виконання різних психологічних вправ.

тренування з вогневої підготовки – проводиться на військових стрільбищах (обладнаних ділянках місцевості для стрільби).

Оцінюються та тренуються навички у виконанні
підготовчої вправи № 25 “Бій в лісосмузі зі зміною вогневої позиції”;
підготовчої вправи № 26 “Маневрена оборона зі зміною вогневої позиції”;
підготовчої вправи № 27 “Наступ малими тактичними групами в складі відділення в пішому порядку з прикриттям вогнем із озброєння БМ (кулемету)”;
Умови виконання вправ визначені додатком 15 до цієї Програми.

Виконання вправи стрільб здійснюється на загальному тактичному фоні (із висуванням з глибини, зайняттям вогневої позиції тощо).

В ході виконання вправ використовуються БпЛА (коптери), які постійно здійснюють обліт на різних висотах над місцями розташування для тренування у особового складу відчуття приближення (віддалення) БпЛА.

тренування індивідуальних фізичних якостей – проводиться шляхом:
супутнього фізичного тренування протягом всього комплексного тактичного заняття, під час:

пересування підрозділу до місць проведення занять та повернення з них,
прискорене пересування дорогами та поза ними, у тому числі і пересіченою місцевістю у поєднанні з подоланням природних і штучних перешкод;

посадки на автомобілі та висадка з них;

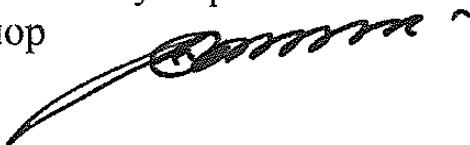
швидкісного бігу і швидкісного подолання перешкод;

багаторазового подолання перешкод та інженерних загороджень на навчальних полях;

метання гранат (болванок) на дальність і в ціль;

здійснення марш-кидку на 3 км, який проводиться у складі підрозділу.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ПОРЯДОК

проведення підготовчих заходів та нульового дня “перезавантаження”

ПІДГОТОВЧІ ЗАХОДИ

Після прийняття з ТЦК та СП в районі ППОС на навчання організовується: переміщення в пункт збору (запасний район розташування);

розміщення, доведення правил поведінки, техніки безпеки, реагування на повітряні тривоги, психологічне тестування “Адаптивність 200”, анкетування (автобіографія);

додатковий огляд медиком, виявлення хворих для яких неможливо в повній мірі застосувати заходи “перезавантаження (0 день)”;

видача військового майна, переодягання;

опрацювання проблемних питань (банківські картки, відправка зайвих речей додому тощо);

очікування закінчення процесу набору з ТЦК та СП і проведення заходів з молодим поповненням згідно попередніх пунктів;

замовлення транспорту для переміщення в основний район розташування на ранок наступного дня.

ДЕНЬ 0 “ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ”

По прибуттю транспорту для рекрутів організовується посадка в машини. Важливо садити в машини по взводам, але особовий склад цього знати ще не повинен.

Інструктори в основному районі розташування повинні бути готові для прийому особового складу, стояти по бокам дороги створюючи імпровізований коридор, здійснюється перевірка готовності засобів імітації (ПРО-5, димових гранат, гучномовців).

Після прибуття машин, інструктори (визначені раніше) відкривають борти для висадки особового складу, спокійним тоном їх запитують: “як дістались? Як себе почувають?”. За сигналом (підриг першого ПРО-5, гучного сигналу тощо) під пресинг та крики інструкторів особовий склад висаджується з машин, беруть свої речі та формують стрій.

Здійснюється пересування у пішому порядку (в тому числі переповзанням, бігом) до місця розташування роти. Під час маршруту (відстань 500-800 м) здійснюється психологічне навантаження, задача — особовий склад безкомпромісно має виконувати всі команди (біжи, присідай, підними бойовий рюкзак над головою...) і голосно повторювати всі накази (дублювати команди).

Військовослужбовці по дорозі скидають всі речі в одному місці, біля місця ротного шикуння.

Здійснюється шикування, знайомство з інструкторами, доведення правил курсу, правил табору (зазначені нижче), перевірка прізвищ по списку, присвоєння номера (вручення), та розподіл по взводах.

Розведення по місцях проживання (з особистими речами).

Перебирання речей: дозволені, заборонені (цінне, та ті які можуть бути видані в вихідний день (телефони, планшети тощо) – під опис, підпис. Заборонене майно (їжа, ножі, алкоголь) вилучаються на склад та здійснюється утилізація.

Доводиться порядок розміщення речей у наметі, підписання спорядження та ліжок номерами.

Надається дозвіл для телефонних розмов з рідними та повідомляють рідним номер оперативного чергового для екстреного зв'язку.

Проводяться гігієнічні заходи (підстригання, душ). Пояснюючи підстригання що ці заходи для гігієни та для їх здоров'я.

Інші справи, які не встигли виконати в пункті збору (запасному районі розташування).

ПРАВИЛА, ЯКІ ТРЕБА ОЗВУЧИТИ ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Військовослужбовцям повідомляється куди вони прибули, з якою метою та який термін їхнього навчання. Проводиться роз'яснення що всі інструктори мають бойовий досвід та навчать всьому що необхідно на війні. Розпорядження інструкторів обов'язкові до виконання! Вказується що навчання важливе так як збереження життя залежить від набутих навиків на полі бою. Тому важливо пройти курс до кінця, з максимальним ефектом!

До військовослужбовців доводяться обмеження:

спілкуватися можна лише з інструкторами та курсантами своєї роти;

на територію інших рот не заходити;

відповідати лише “Так є, Інструктор”\“Ні Інструктор!”. Зрозуміло? (мають сказати “Так є, Інструктор”). “Питання?” - “Відсутні!”.

Якщо військовослужбовцю потрібно звернутися до інструктора, то він має сказати фразу: “Інструктор дозвольте звернутись, курсант номер ...”. Це потрібно робити лише в положенні струнко, голосно, чітко!;

переміщатися по табору дозволяється лише у супроводі інструктора, або по двоє і лише бігом (у нічний час – не бігати, щоб не травмуватися, лише з червоним світлом ліхтарика, біле світло – для інструктора);

доводиться перелік заборонених речей (колюче, ріжуче), алкоголь\наркотики – неприпустимо!

доводяться основні заходи безпеки (порядок користування буржуйками, інструментом);

Розпорядок дня закріплюється в наметах.

З кожного відділення призначається відповідальний за час (видається простий годинник (без навігації), всі інші годинники здаються з цінними речами).

ПРАВИЛА **під час зустрічі курсантів (для інструкторів)**

Команди подаються голосно, постійно. Виключити нецензурну лексику. Інструктори мають культурно, **голосно** вказувати що робити, як робити тощо. Військовослужбовці мають відчувати безвихідність.

Світловідбиваючі (жилетки) мають бути в кожного інструктора.

Заборонене фізичне насилля (посадити, підняти, легко підганяти – дозволяється). У випадку загрози інструктору або особистої образи, даний курсант виводиться у сторону для бесіди з командиром роти і представником психологічної підтримки персоналу. Після чого курсант має вибачитись перед ротою та понести покарання у вигляді фізичного навантаження (присідання, віджимання).

Не переходити на особистості, поводитись культурно.

Здійснювати постійний контроль всіх військовослужбовців, не зациклюватися на одному, ходити по колу.

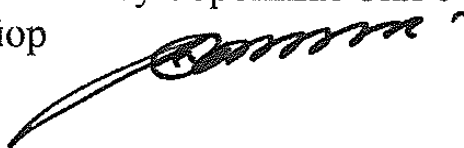
Має бути “шквал” - кожен військовослужбовець має відчувати що зараз дивляться саме на нього і роблять зауваження саме на йому. Має бути повне підпорядкування з перших хвилин.

Слідкувати у кого з інструкторів виникає проблема з підпорядкуванням курсанта (який намагається показати характер) – надавати допомогу з роз’ясненням.

Розуміти індивідуальні проблеми зі здоров’ям – щоб не здійснювати надмірних навантажень, привчати всіх інших військовослужбовців надавати допомогу в перенесенні речей військовослужбовцям з низьким фізичним розвитком. При крайній потребі – кликати медика.

Не розмовляти на особисті теми. Привчати військовослужбовця що він звертається до інструктора лише коли його дозволу. Не допускати до новоприбулих військовослужбовців інший персонал табору.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 2
до Програми, ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.6)

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ
проведення базової загальновійськової підготовки

Дні Години		Ознайомчий курс	Курс індивідуальної підготовки															Курс дій у складі підрозділу **																									
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24																
1	День перезавантаження	ЗахБ 1/1	ТП 1/1	Інж 1/1	Інж 2/1	Зв та К 1/1	Втоп 1/1	Кібер 1/1 НПП 1/1	ВП 1/2	Викжив 1/1	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ВП 1/3	ПсихП 1/1	Марш*	ВП 2/1	ПсихП 1/1	Планується командирами підрозділів у відповідності до кількості та навченості курсантів, наявності НМТБ	ПсихП 1/1					Марш*																			
2		НПП 1/1	Вог 1/1	Інж 1/2		Інж 2/2	Зв та К 2/1		Втоп 1/2	ТП 2/2	Викжив 2/1		ДомДоп 1/1	ДомДоп 3/2		СпецП 1/1	ПсихП 1/2												НПП 3/1	ПсихП 1/3	ТП 2/4 ТП 2/5	ПсихП 1/4	ПсихП 2/1										
3		НПП 1/2			Втоп 1/3		ПсихП 1/3	ДомДоп 2/1			ДомДоп 3/3	СпецП 2/1	ПсихП 2/1	ПсихП 3/1	ПсихП 3/2																												
4		Право 1/1					РХБЗ 1/1	ДомДоп 2/2			ДомДоп 3/4	Розв 1/1	Розв 2/1			НПП 2/1																											
5		МГП 1/1			Стат 2/1		ТП 2/1	Інж 1/3			Інж 3/1	РХБЗ 2/1	Втоп 1/4	Вихідний день	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1													НПП 2/1		ПсихП 3/1		Вихідний день	ПсихП 3/1	ПсихП 3/2							
6		Стат 2/2	ТП 2/1	Інж 1/3	Інж 3/1	РХБЗ 2/1	Втоп 1/4	Вихідний день	ДомДоп 3/1		ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1	НПП 2/1																														
7		Стат 2/2	ТП 2/1	Інж 1/3	Інж 3/1	РХБЗ 2/1	Втоп 1/4							Вихідний день	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1													НПП 2/1		ПсихП 3/1		Вихідний день	ПсихП 3/1	ПсихП 3/2							
8		Стат 2/2	ТП 2/1	Інж 1/3	Інж 3/1	РХБЗ 2/1	Втоп 1/4	Вихідний день	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1	НПП 2/1	ПсихП 3/1																Вихідний день		ПсихП 3/1		ПсихП 3/2										
Самостійна підготовка														Вихідний день	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1													НПП 2/1		ПсихП 3/1		Вихідний день	ПсихП 3/1	ПсихП 3/2							
9 (темна пора)								Вихідний день	ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1	НПП 2/1	ПсихП 3/1																Вихідний день		ПсихП 3/1		ПсихП 3/2										
10 (темна пора)							Вихідний день							ДомДоп 3/1	ДомДоп 3/4	ДомДоп 4/1	НПП 2/1	ПсихП 3/1	Вихідний день	ПсихП 3/1	ПсихП 3/2																						
Всього годин за день		8	8	10	8	8		10	2	8	8	8	10																8		10		1/2*			8							1/2*

Продовження таблиці

Дні Години			Курс дій у складі підрозділу																			Підсумковий контроль						
			25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46		47	48	
1		Планується командирами підрозділів у відповідності до кількості та навченості курсантів, наявності НМТБ		Марш*	Планується командирами підрозділів у відповідності до кількості та навченості курсантів, наявності НМТБ							Марш*	Планується командирами підрозділів у відповідності до кількості та навченості курсантів, наявності НМТБ							Марш*	Планується командирами підрозділів у відповідності до кількості та навченості курсантів, наявності НМТБ	КТЗ	КТЗ	КТЗ	Випуск			
2				НПП 2/1																						НПП 3/1	НПП 4/1	
3				Вихідний день																						Вихідний день	Вихідний день	Підготовка до КТЗ
4																												
5																												
6																												
7																												
8																												
Самостійна підготовка																												
9 (темна пора)																												
10 (темна пора)																												
Всього годин за день					1/2*							1/3*							1/3*	10	4	20	20	8				

Примітка (назви предметів, заходи):

НПП національно-патріотична підготовка
ЗахБ заходи безпеки
Право правова підготовка
МГП міжнародне гуманітарне право
Стат статути ЗС України

Зв та К зв'язок та комунікація
Кібер основи кібербезпеки
РХБЗ підготовка з РХБЗ
Втоп військова топографія
Інж інженерна підготовка (мінна безпека)

ДомДоп домедична допомога
Викжив виживання
ПсихП психологічна підготовка
Розв розвідувальна підготовка
СпецП спеціальна підготовка

ТП тактична підготовка
ВП вогнева підготовка
КТЗ комплексне тактичне заняття
самостійна підготовка
вихідний день

Марш* марш кидок, проводиться до сніданку
в загальну кількість навчальних годин не входить

Курс дії у складі підрозділу ** планується командиром підрозділу

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 3
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.7)

ТИПОВИЙ РОЗПОРЯДОК ДНЯ
військової частини А0000 на 2025 навчальний рік

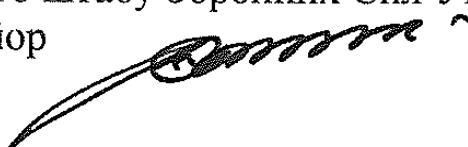
НАЙМЕНУВАННЯ ЗАХОДІВ		ЧАС
Підйом командирів навчальних груп		05.50
Підйом особового складу		06.00
Промова Переможця		06.10
Ранкова фізична зарядка		06.10-06.40
Прибирання приміщень, заправлення ліжок, ранковий туалет		06.40-07.00
Сніданок		07.00-07.25
Отримання зброї, екіпірування, припасування обмундирування		07.25-07.40
Ранковий огляд		07.40-07.50
Командирське інформування особового складу		07.50-08.10
Підйом Державного Прапора України		08.10
Підготовка до навчальних занять		08.10-08.15
Розвід на заняття		08.15-08.25
Навчальні заняття:	1 година	08.30-09.15
	2 година	09.20-10.05
	3 година	10.15-11.00
	4 година	11.05-11.50
	5 година	12.00-12.45
	6 година	12.50-13.35
Заміна спеціального одягу, чищення одягу, взуття, миття рук		13.50-14.00
Обід		14.00-14.30
Розвід на самостійні заняття		15.10.-15.20
Навчальні заняття:	7 година	15.30-16.15
	8 година	16.20-17.05
Самостійна підготовка:	9 година	17.10-17.55
	10 година	18.00-18.45
АПД за день визначення кращого військовослужбовця		18.45-18.55
Вечеря		19.00-19.30
Чистка зброї		19.45-20.20
Час для особистих потреб (миття у лазні)		20.20-21.00
Перегляд Інформаційного Телемарафону “Єдині новини” (#UAразом), перегляд щоденної промови Президента України		21.00-21.25
Вечірня прогулянка		21.25-21.35
Вечірня перевірка оголошення наказів та розпоряджень, доведення добового наряду, уточнення бойового та пожежного розрахунку		21.35-21.45
Промова Переможця		21.45
Вечірній туалет		21.45-22.00
Відбій		22.00
Спуск Державного Прапора України		22.00

09.00-09.01 - загальнонаціональна хвилина мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України відповідно до вимог Указу Президента України №143/2022 від 16.03.2022

Начальник штабу – заступник командира військової частини А0000
майор Семен ЗАТИНАЙКО

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 4
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.16, 5.7)

УМОВИ

виконання вправ з психологічної підготовки до Програми базової загальновійськової підготовки

З метою нарощування психологічного впливу та гартування психіки військовослужбовців здійснюється моделювання психологічних навантажень під час проведення практичних занять з усіх видів підготовки особового складу.

Під час проведення практичних занять з усіх предметів підготовки, коли військовослужбовці закріпили навички виконання вправи в емоційно-стабільній обстановці здійснюється імітація психологічного навантаження шляхом задимлення навчального місця та трансляції звуків вогневого ураження та криків пораних.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та військовослужбовців при проведенні практичного заняття
“Формування психологічної впевненості військовослужбовців у своїх діях
щодо знищення бронетанкової техніки противника”.

Навчальне місце №1

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє зразки засобів протитанкового ураження, що знаходяться на озброєнні ЗС України. Доводить ТТХ засобів ураження. <i>(демонстрацію бажано проводити на реальних зразках, при їх відсутності – на слайдах, малюнках, фото)</i> Показує на нерухомому зразку бронетехніки (танк, БМП) її сильні та слабкі сторони та прийоми їх ураження, як за допомогою протитанкових засобів. Демонструє на місцевості “мертві” зони, що не уражаються при стрільбі з гармати та танкових кулеметів. Демонструє кожному військовослужбовцю, з середини танку (БМП), обмежені можливості щодо спостереження, щоб вони впевнились у наявності “мертвих” зон для спостереження екіпажем. Доводить та показує порядок переповзання особового складу під танком (БМП), який стоїть нерухомо.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. При наявності реальних зразків озброєння беруть їх до рук, знайомляться з ергономікою виду протитанкового озброєння тощо. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. За дозволом керівника заняття забираються на бронетехніку і оглядають місця доцільні для ураження. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. По черзі займають місця членів екіпажу танку (БМП), щоб впевнитись у наявності “мертвих” зон для спостереження екіпажем Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання.

Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядок переповзання під танком (БМП), який стоїть нерухомо. Вказує на недоліки. Доводить та показує порядок переповзання особового складу під танком (БМП), у якого запущено двигун. Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядку переповзання під танком (БМП), у якого запущено двигун. Вказує на недоліки. Доводить та показує порядок дій щодо знищення танку, який наближається до позиції (ведення вогню по приладах спостереження, з підходом танку на дистанцію 15-20 м – витягування мінного шлагбауму або ураження його протитанковим озброєнням: РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин), присідання в окопі під час подолання танком (БМП) окопу). Доводить та показує порядок дій при віддаленні танку від позиції (ураження танку (БМП) з гранатомету та подальше ведення вогню по піхоті, що рухається за танками (БМП) або знаходиться на техніці. Доводить рекомендації та показує прийоми та способи щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Контролює практичне відпрацювання особовим складом прийомів та способів щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Вказує на недоліки. Проведення АПД під час якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	По черзі проповзають під танком (БМП). Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. По черзі проповзають під танком (БМП). Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Визначені керівником заняття військовослужбовці відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Визначені керівником заняття військовослужбовці відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Військовослужбовці практичне відпрацьовують прийоми та способи щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій щодо знищення танків противника. Задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.
--	---

Довідково. На місцевості необхідно відмічати орієнтирами реальні просторові межі, що недосяжні для ураження, і сектори спостереження. Це дозволить особовому складу краще візуально сприймати і запам'ятовувати ці можливості.

Для формування в особового складу впевненості в ефективності засобів боротьби з танками (БМП) противника дуже важливо в ході занять показувати ці засоби в натуральному вигляді: стрілецьку протитанкову зброю, протитанкові загородження, перешкоди (мінно-вибухові, їжаки, надовби, бар'єри, рови, ескарпи, пастки тощо), і наочно демонструвати їх можливості.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та військовослужбовців при проведенні практичного заняття
“Психологічне подолання танкобоязні військовослужбовців під час обкатки
броньованою технікою”.

Навчальне місце №2

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Показує (керівник заняття або підготовлений військовослужбовець) правильні дії військовослужбовця щодо заняття місця в окопі для стрільби стоячи, прилаштування зброї для стрільби по бронетехніці тощо. Контролює правильність дій військовослужбовців в окопі. За допомогою засобів зв'язку перевіряє готовність екіпажу танку (БМП) до руху. Подає команду екіпажу танку (БМП) почати рух. Контролює дії військовослужбовця, який виконує вправу в окопі. Подає команду екіпажу танку (БМП) зупинити рух. Оцінює дії військовослужбовця, вказує на недоліки, показує правильні дії, відповідає на запитання особового складу. Подає команду екіпажу танку (БМП) повернутись на вихідний рубіж. Подає команду наступному військовослужбовцю зайняти місце в окопі. Забезпечує дотримання методики проведення заняття та оцінювання дій військовослужбовців за відповідними показниками. Заключна частина: після відпрацювання вправи усіма військовослужбовцями проводить АПД в ході якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. По черзі займають місце в окопі, пробують прилаштувати зброю для стрільби по бронетехніці тощо. Задають запитання. Визначений військовослужбовець займає місце в окопі. Готується до відбиття атаки танку. Інші військовослужбовці уважно стежать за його діями. Виконує вправу щодо відбиття атаки танку: ведення вогню по приладах спостереження, з підходом танку на дистанцію 15-20 м – витягування мінного шлагбауму або ураження його протитанковим озброєнням: РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин), присідання в окопі під час подолання танком (БМП) окопу та подальше ведення вогню по піхоті, що рухається за танками (БМП) або знаходиться на техніці. Інші військовослужбовці уважно стежать за його діями. Вилазить з окопу та слухає оцінку керівника заняття, задає запитання. Інші військовослужбовці сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Військовослужбовець, який виконав вправу повертається до строю. Наступний військовослужбовець займає місце в окопі, пробує прилаштувати зброю для стрільби по бронетехніці тощо. Задає запитання. Інші військовослужбовці уважно стежать за його діями. Задають запитання. По черзі виконують вправу, отримують оцінку, слухають зауваження, задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.

Довідково. Обкатка танками – прийом, що досить ефективно впливає на психіку військовослужбовця, формує у нього високий рівень вольових якостей, рішучість, мужність і хоробрість. Обкатка повинна проводитись із використанням бронетехніки, що рухається по замкнутій трасі. Маршрут обладнується окопами різного профілю, ділянками траншеї, цілинами та макетами місцевих предметів. При обкатці важливо, щоб кожен військовослужбовець мав високий рівень мотивації щодо знищення техніки противника. З цією метою йому повинно ставитися завдання зі знищення танка, як при підході його, так і після проходження.

Під час проведення заняття, при наявності декількох керівників занять (інструкторів) можна використовувати 1-2 танки (БМП), що рухаються по колу над завчасно відкритими та обладнаними окопами, у яких розміщуються військовослужбовці.

Під час виконання вправи керівник спостерігає за діями тих, хто навчається, контролює дотримання правил безпеки особовим складом.

В окопі поряд із військовослужбовцями, які виявляють страх доцільно перебування керівника заняття, підготовленого інструктора чи досвідченого воїна.

Під час обкатки танками для їх ураження доцільно використовувати стріляні гранатомети. Після імітації пострілу з гранатомету, стріляючий повинен вести вогонь зі штатної зброї холостими набоями в напрямку бронеоб'єкту з метою ураження піхоти, що рухалась поряд з танком (бойової машини) або екіпажу бойової машини, який буде намагатися покинути палаючу бойову машину. З метою створення димової завіси та сповільнення руху танку (бойової машини) з її підходом до окопу особовий склад може застосовувати засоби задимлення (ручні димові гранати, шашки).

Під час виконання вправи на відстані 10-30 м. від військовослужбовця необхідно вести вогонь з кулемета танка холостими набоями. При наближенні танка до окопу здійснюються незначні повороти бабити танку вправо-вліво.

У ході проведення заняття необхідно широко застосовувати засоби імітації, звукові імітатори стрільби для наближення умов навчання до реальних бойових, а також для навчання діям у разі обстрілу та вироблення звикання до звуків пострілів та вибухів.

При підготовці особового складу механізованих підрозділів для виховання в нього рішучості, сміливості і відважності в діях доцільно практикувати у ході занять виконання різноманітних прийомів, характерних для боротьби з танками в бойовій обстановці: кидання гранат, **вискакування (стрибання) на танк** під час його руху з метою “засліплення” екіпажу або **виконання маневру з виходу в тил чи фланг танку** з метою його ураження за допомогою протитанкового гранатомету, підтягування під гусениці танка протитанкових мін за допомогою мотузки (проволоки).

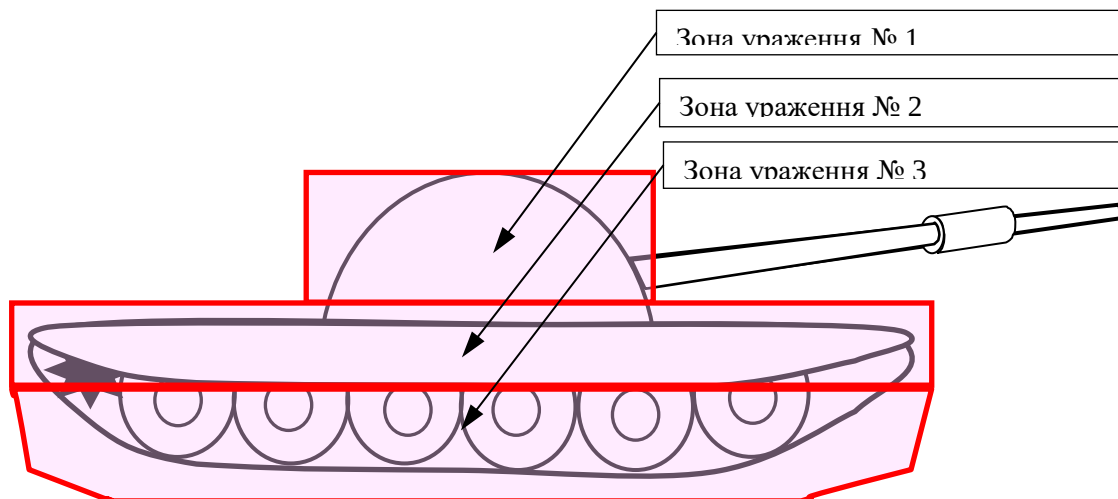

Рисунок Д4.1 – Вразливі місця броньованої техніки

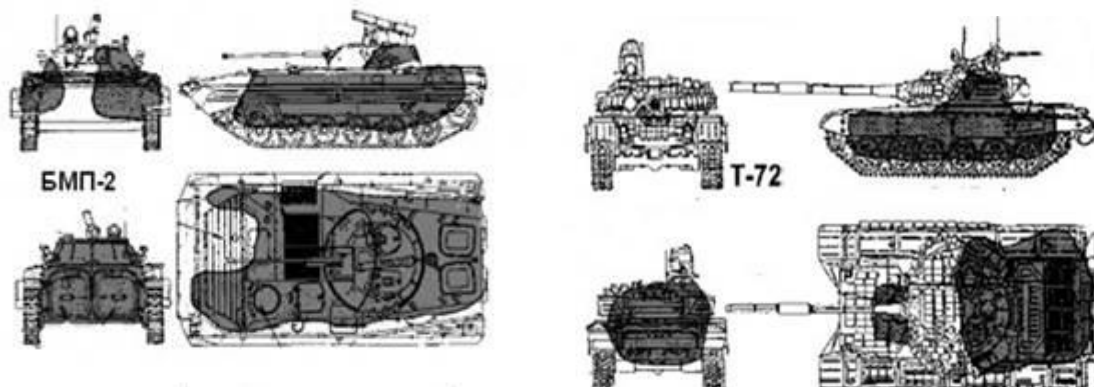

Рисунок Д4.2 – Вразливі місця броньованої техніки

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

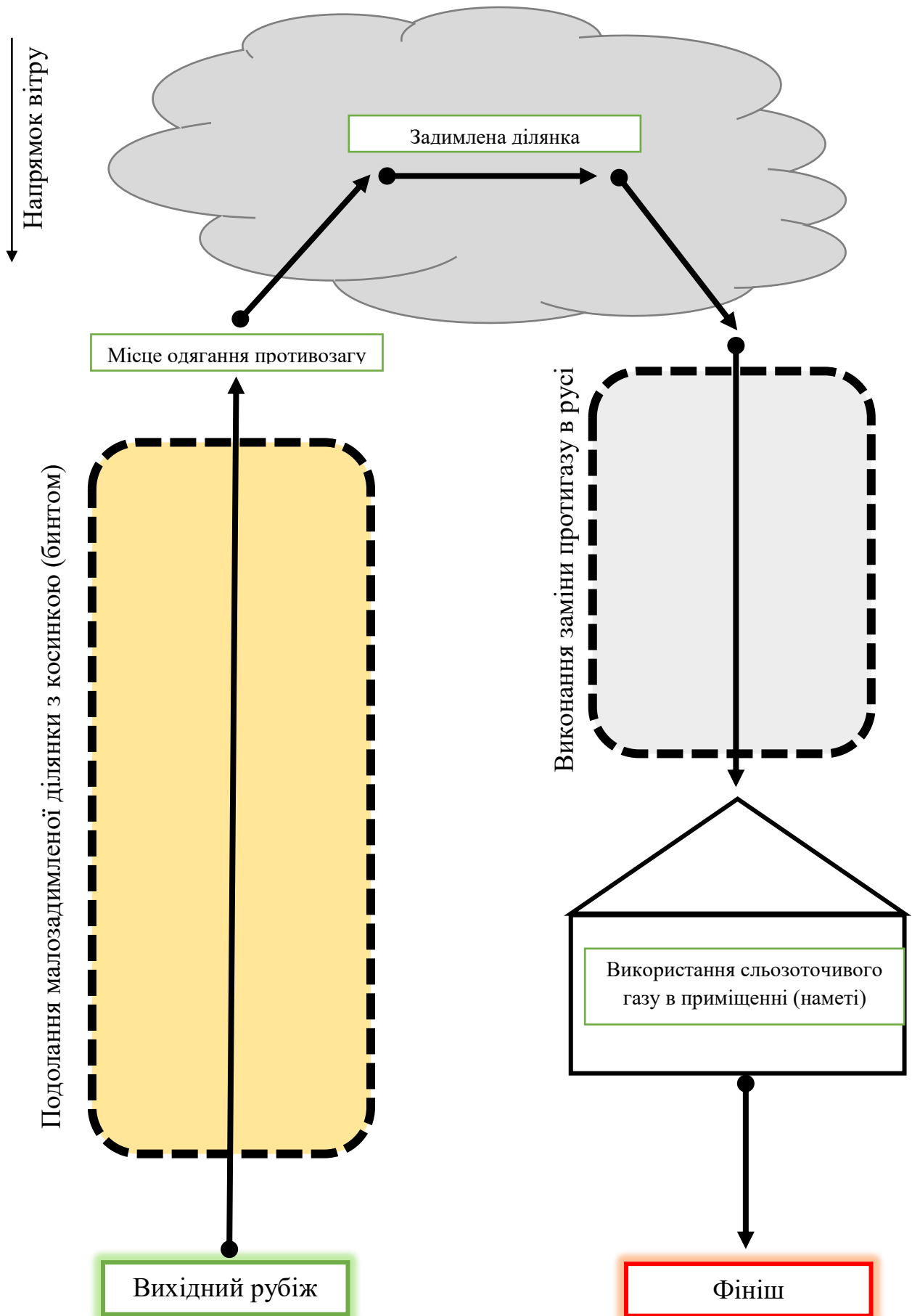
дій керівника та військовослужбовців при проведенні практичного заняття
“Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу під час
проходження навчально-тренувального комплексу”

Навчальне місце №3

“Дії особового складу в умовах застосування противником зброї масового ураження”

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Перевіряє наявність особового складу та спорядження. Доводить тему та мету заняття, час проведення заняття, місце проведення заняття та порядок проведення заняття. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє порядок одягання протигазу. У ході практичної частини заняття контролює правильність одягання протигазу та дії особового складу під час застосування противником засобів хімічної зброї (<i>імітація застосування хімічної зброї виконується різними видами димових гранат, димових шашок та сльозоточиві газу</i>). Вказує на недоліки та допомагаю їх усувати. Підводить підсумки. Відповідає на запитання, дає завдання на самостійну підготовку.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Пristупають до практичного відпрацювання одягання протигазу під час застосування противником засобів хімічної зброї. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання.

ТИПОВА СХЕМА
смуги перешкод “Зброя масового ураження”

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та військовослужбовців при проведенні практичного заняття
 “Психологічне налаштування особового складу підрозділу на виживання в
 умовах застосування противником ракетно-артилерійського озброєння ”

Навчальне місце № 4

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доведення досвіду бойових дій щодо важливості сформованості психічної стійкості до негативного впливу наслідків застосування противником артилерійських систем та РСЗВ. Доводить заходи безпеки, порядок виконання та оцінювання вправи. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Розповідає про засоби ракетно-артилерійського ураження на озброєнні збройних сил окупантів, їх ТТХ. Ознайомлює особовий склад із варіантами обладнання польових захисних фортифікаційних споруд: підготовлена ділянка місцевості (взводний опорний пункт) радіусом приблизно $R = 400$ м, де влаштовуються три зони ураження радіусом: перша – 200 м, друга – 300 м, третя – 400 м. У цих зонах ураження в порядку віддалення від центра кола обладнуються укриття для особового складу: в районі центра кола бліндаж (бажано в три-чотири накати або з бетону) та входом під кутом; далі на відстані приблизно 250–300 м від центра – перекрита щілина, ще далі на відстані до 400 м – відкрита щілина (траншея). Поряд з укриттями для особового складу розташовуються бойові машини в обладнаних окопах (укриттях), танк на відстані до 200 м від центра, БМП (БТР) – до 300 м. (див. додаток 1);. Відводить особовий склад на безпечну відстань в укриття. Дає команду керівнику стрільби артилерією на відкриття вогню. Після закінчення обстрілу подає команду керівнику стрільби артилерії про заборону відкриття вогню, підводить особовий склад на ділянку та демонструє наслідки застосування ракетно-артилерійського озброєння на підготовлених фортифікаційних укрупненнях, пояснює їх можливості щодо захисту від ракетно-артилерійського озброєння, а також	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Військовослужбовці сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. За дозволом керівника заняття розміщуються у фортифікаційних спорудах і оглядають їх обладнання. Сприймають навчальну інформацію. Відходять на безпечну відстань і розміщуються в укриттях. Задають запитання. В укриттях слухають звуки вибухів, намагаються визначити калібр та вид зброї, що застосовується. Задають запитання. За командою керівника заняття йдуть на визначену ділянку та оглядають наслідки застосування ракетно-артилерійського озброєння на підготовлених фортифікаційних укрупненнях, з'ясовують їх можливості щодо захисту від ракетно-артилерійського озброєння, а також

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
особливості їх обладнання у разі застосування противником касетних боеприпасів, сильні і слабкі сторони фортифікаційних споруд. Під час бесіди з особовим складом формує у нього думку про необхідність якнайкращого фортифікаційного обладнання позицій. Під час бесіди з особовим складом розкриває психологічні аспекти застосування артилерії. Доводить та показує порядок дій особового складу при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Коротко опитує особовий склад щодо знання доведеного порядку дій. Контролює практичне відпрацювання особовим складом порядку дій при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Вказує на недоліки. Доводить рекомендації та показує прийоми та способи щодо розміщення у фортифікаційних спорудах під час обстрілу з метою зменшити можливість отримання травм і поранень та щодо формування і підтримки у себе стану психічної готовності до активних дій до, під час та після артилерійського обстрілу (див. додаток 3). Коротко опитує особового складу щодо знання доведених рекомендацій. Проводить АПД під час якого допомагає військовослужбовцям визначити ступінь досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосередити увагу на позитивних результатах заняття, та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.	особливості їх обладнання у разі застосування противником касетних боеприпасів, сильні і слабкі сторони фортифікаційних споруд. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Сприймають навчальну інформацію щодо психологічних аспектів застосування артилерії. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання доведеного порядку дій. Практично відпрацьовують порядок дій при отриманні сигналу про артилерійський обстріл та після його закінчення. Задають запитання. Беруть активну участь у проведенні АПД: відповідають на запитання щодо ступеня досягнення навчальної мети заняття в цілому та зосереджують увагу на позитивних результатах заняття та загальних недоліках, їх причинах і шляхах покращення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
з формування і підтримки у військовослужбовців
стану психічної готовності до активних дій під час та після
артилерійського обстрілу

До початку артилерійського обстрілу:

Перебуваючи на місцевості завжди оцінюйте її можливості щодо вашого укриття під час обстрілу.

Плануйте свою поведінку на момент обстрілу:

в своїй уяві змодельуйте алгоритм дій, якщо почнеться обстріл;
проведіть тренування своїх дій для зайняття укриття під час ймовірного обстрілу.

Під час обстрілу:

Намагайтеся швидко реагувати на небезпеку та займіть безпечне місце.

Перебуваючи в укритті переключіть увагу від небезпеки:

спробуйте вирішити якусь складну математичну задачу
(множення трьохзначних чисел умі, рахувати від 100 назад через 7 одиниць тощо);

застосуйте дихальні вправи (вдихайте повітря так, щоб надувався живіт потім затримайте дихання на 2-5 секунд і потім повільно видихайте (видих має бути вдвічі довше за вдих);

зробіть самомасаж комірцевої зони тулуба, або попросіть це зробити того, хто поруч;

робіть вправи з дрібної моторики (спорядження магазину, тощо);

почергово максимально напружуйте і розслабляйте м'язи різних частин тіла;

прочитайте молитву.

Допоможіть заспокоїтися тому, хто поруч і потребує цього:

візьміть за руку, покладіть руку на плече;

говоріть про мирне життя після війни, розкажіть анекдот (жарт).

Після обстрілу:

Похваліть себе за витримку і сміливість.

Подякуйте тим, хто був поруч і допомагав вам, обговоріть з ними свої відчуття.

Допоможіть тим, хто поруч і потребує цього (перша психологічна допомога в гострих психічних станах).

Випийте гарячого чаю.

Якщо відчуваєте себе гірше ніж до обстрілу, зверніться до психолога.

The diagram illustrates the layout of a mine shelter, showing various rooms and equipment. The layout is organized into concentric dashed circles representing distances of 200m and 300m from a central point. Rooms are numbered 101, 102, 103, and 104. Equipment includes a generator (Г), a pump (Н), a compressor (В), and a storage room (С). A red dashed line indicates a perimeter, and a red arrow points to a specific area. Labels in Ukrainian identify features: "крита щілина" (covered crack), "надаж" (pressure), "перекрита щілина" (closed crack), and "Сховище для особового скла" (storage for personal belongings). A legend at the top shows symbols for a mine, a pump, a compressor, and a storage room.

ТИПОВИЙ АЛГОРИТМ

дій керівника та військовослужбовців при проведенні практичного заняття
Формування та зміцнення психологічної стійкості особового складу в умовах
застосування противником БПЛА (всіх типів)

Навчальне місце № 5

Дії керівника заняття	Дії тих, хто навчається
Доводить заходи безпеки, порядок проходження навчально-тренувального комплексу “Антидрон”. Коротко опитує особовий склад щодо знання основних заходів безпеки. Демонструє всі елементи, що є на навчальній точці. Демонструє на визначеній групі курсантів практичне проходження кожного елементу та порядок пересування двійками у складі відділення по навчальній точці. Після демонстрації, подає команду першій парі військовослужбовців висунутися на вихідний рубіж (стартову позицію) для відпрацювання вправи. Порядок оцінювання: Вправа вважається виконаною, у разі правильних виконаних дій з подолання всіх елементів НТК. Також враховують злагоджені дії військовослужбовців під час пересування особового складу відділення, подача різних команд, контроль “неба”, розосередження особового складу, реакція на дрон, рух змійкою, стрільба по повітряним цілям. Виконання вправи не зараховується, у разі якщо військовослужбовець був уражений ударним дроном.	Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Відповідають на запитання щодо знання основних заходів безпеки. Сприймають навчальну інформацію. Задають запитання. Приймають до практичного подолання перешкод на навчальній точці.

Примітка. Під час подолання малої смуги перешкод з протидії ударним дронам дозволено проводити імітацію стрільби по повітряним цілям на дистанціях не менше 15 метрів. Обов’язково доводиться інформація про максимальний час польоту дрону та порядку виснаження акумуляторної батареї.

Залягати на спину чи жити під час заходу ударного дрону на лінію атаки заборонено!

ВАРІАНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВПРАВИ **із застосування БпЛА з метою боротьби зі страхом тих, хто** **навчається, перед БпЛА противника.**

Формування психологічної стійкості у військовослужбовців під час застосування противником ударних дронів.

Заняття проводиться на обладнаній ділянці місцевості з використанням різних видів фортифікаційних споруд та перешкод з практичним застосуванням FPV-дронів.

Мета: ознайомити військовослужбовців з слабкими та сильними сторонами ударних дронів. Виробити базову навичку протидії атаки ударних дронів противника. Надати військовослужбовцю впевненості у своїх силах під час подолання типової смуги перешкод “Антидрон”.

Для покращення сприйняття та практичного застосування навичок по протидії ударним дронам пропонується використовувати типову смугу перешкод (укриттів), яка складається із:

1. *Стовпи*. Опис перешкоди: 6 вкопаних стовпів (колод), що розташовані в шаховому порядку з дотриманням дистанції. Особовий склад, під час виявлення ударного дрону, має подати сигнал про небезпеку та розосередитися на місцевості. Після розосередження група відновлює рух.

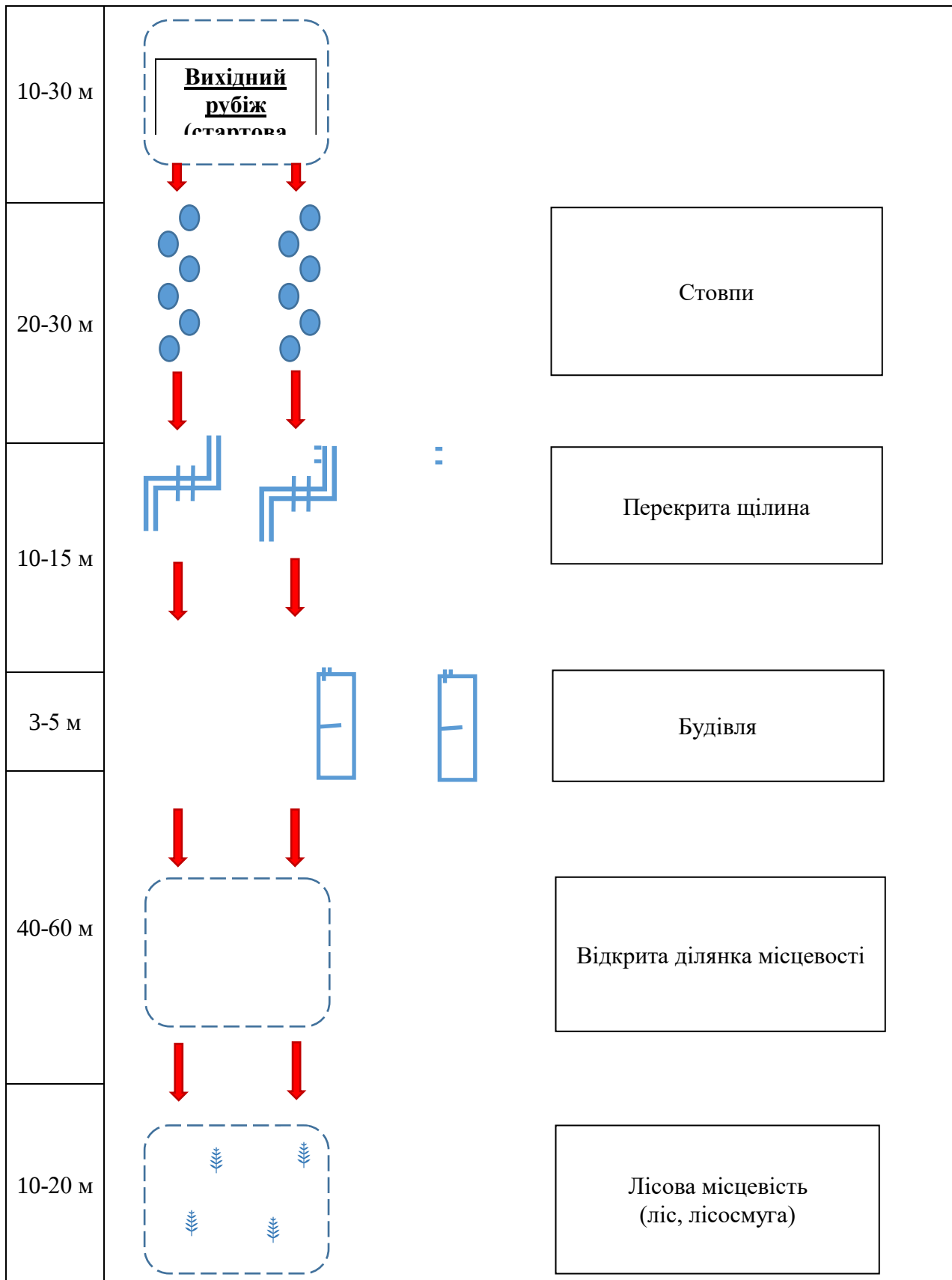
2. *Перекрита щілина*. Опис перешкоди: ростовий z-образний окоп з перекритою щілиною. На вході/виході перекритої щілини на рівні брустверу окопу натягнена металева сітка, поверх неї на висоті в 1 м розміщена з провисанням капронова рибацька сітка. Особовий склад під час подолання цієї перешкоди має контролювати дистанцію і не допускати скупчення військовослужбовців в одній точці.

3. *Будівля*. Опис перешкоди: будівля, яка має 2 кімнати з центральним входом навпроти капітальної стіни і запасним виходом збоку. Особовий склад під час подолання цієї перешкоди і ухилення від атаки ударного дрону, має обрати найбільш захищене місце за капітальною стіною на максимальному віддаленні від вікон та входу.

4. *Відкрита ділянка місцевості*. Опис перешкоди: ділянка на відкритій місцевості без укриттів. Особовий склад, під час атаки ударним дроном на відкритій місцевості, має бути розосередженим, уникати руху по траєкторії польоту ударного дрону, рухатись зигзагами (постійно змінюючи напрямок руху) в сторону укриття.

5. *Лісова місцевість (ліс, лісосмуга)*. Опис місцевості: ділянка лісової місцевості (чагарники, хащі). Особовий склад має максимально швидко дістатися лісової місцевості, при цьому обирається найбільш простий маршрут, який забезпечує швидке просування вглиб лісу (лісосмуги). По мірі просування маршрут ускладнюється – обираються ділянки з чагарником і хащами.

**ТИПОВА СХЕМА
смуги перешкод “Антидрон”**

ВАРІАНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВПРАВИ
із застосування БпЛА з метою боротьби зі страхом тих, хто
навчається, перед БпЛА (всіх типів) противника.

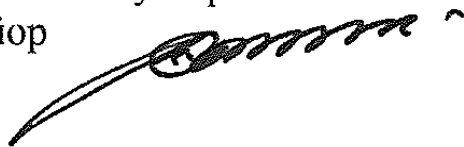
Під час практичних занять здійснюється проліт БпЛА над місцями проведення занять (навчальними місцями) зі скиданням імітації, яка імітує скид вибухового пристрою.

Спочатку над місцем проведення занять здійснити 2-3 прольоти над військовослужбовцями з відстані 50-100 м та висоті 10-30 м від їх розташування для формування в них розуміння відстані до БпЛА за наближенням звуку, що забезпечить можливість зорієнтуватися, чи в даній ситуації він знаходиться у безпечному місці, чи ні, а також необхідного рівня концентрації уваги, спрямованої на виконання поставленого завдання та здатності відволікатися на подразник (звук) при відсутності конкретної небезпеки.

В подальшому, здійснити повторні прольоти зі скиданням імітаційних пристроїв (засобів) поряд з військовослужбовцями для перевірки їх реакції (дій). Імітаційними засобами можуть бути: імітаційні гранати, болванки, навчальні боєприпаси, бляшанки наповнені камінням або металевими елементами тощо.

Оператор БпЛА знаходиться поблизу керівника заняття (у визначеному керівником місці) та діє за його вказівками.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

щодо проведення предмету навчання “Домедична допомога” у рамках курсу базової загальновійськової підготовки

Теми занять мають викладатися в порядку, визначеному цією Програмою, безперервно в межах одного навчального дня та блоками тривалістю не менше чотирьох навчальних годин. Заняття з домедичної допомоги проводяться у межах відведених для цього навчальних годин, без суміщення з іншими предметами підготовки. Підтримання рівня теоретичних знань та удосконалення практичних навичок має проводитись додатково, поза межами визначених навчальних годин, під час проведення занять з тактичної та вогневої підготовки, шляхом розгортання додаткових навчальних місць (точок), а також під час проведення комплексних тактичних занять.

Для здійснення контролю та оцінювання тих, хто навчається, використовуються нормативи виконання навчальних вправ з домедичної допомоги з переліку, поданого у додатку до програми базової загальновійськової підготовки.

Особливу увагу слід приділити відпрацюванню та оцінюванню таких навичок як:

Накладання турнікету. Протягом курсу кожен військовослужбовець має відпрацювати накладання турнікету на всі кінцівки у рамках самодопомоги, щонайменше по три рази на кожну з кінцівок, а також накладання турнікету в різних положеннях у рамках взаємодопомоги, не менше двох разів на кожну кінцівку умовного постраждалого. Окрему увагу слід приділити можливості накладання “прицільного” турнікета для кінцівок поверх одягу (чітко проксимальніше від місця кровотечі, за умови можливості його візуалізації) на етапі Допомоги під вогнем.

Тампонування поранень. Особливу увагу при відпрацюванні тампонування слід приділити постійному утриманню тиску на поранення, щільному заповненню пораненого каналу, тренуванню психологічної стійкості військовослужбовців до виду крові та безпосереднього контакту з раною, а також відпрацюванню комунікації з постраждалим в процесі виконання маніпуляції. Практику тампонування слід проводити з використанням манекенів із можливістю подачі штучної крові та максимальним наближенням до реального зовнішнього вигляду і тактильного відчуття поранень і травм.

Накладання тиснучих пов’язок. Окрім функції фіксації тампонування поранень, обов’язково слід зазначати можливість використання принципу тиснучої пов’язки для зупинки не масивних кровотеч, а також викладати техніку накладання тиснучих пов’язок за допомогою еластичних та звичайних бинтів із застосуванням імпровізованих тиснучих елементів.

Відновлення прохідності дихальних шляхів. Під час викладання тем, пов’язаних із даною навичкою, потрібно робити наголос на системному поясненні механізмів відновлення прохідності дихальних шляхів із зазначенням

причин та ситуацій, що найчастіше викликають обструкцію. Військовослужбовці мають чітко засвоїти принципи роботи усіх методів відновлення прохідності дихальних шляхів, відпрацювати міні-сценарії під кожен метод, що розглядається у програмі, а саме: переведення постраждалого у стабільне бокове положення, виконання маневрів розгинання голови/виведення підборіддя та виведення нижньої щелепи.

Проведення огляду постраждалого за алгоритмом MARCH. Під час відпрацювання усіх навичок та теоретичних питань, які входять до алгоритму MARCH, слід постійно наголошувати на дотриманні послідовності. Задля кращого засвоєння військовослужбовцями послідовності та відповідності літер алгоритму до дій з надання допомоги можна використовувати додаткові навчальні матеріали, такі як слайди та зображення із зазначенням відповідностей, друковані навчальні матеріали (брошури, картки тощо), інтерактивні засоби (застосунки для телефону, онлайн-ігри).

Теоретичні заняття (частини занять) з домедичної допомоги проводяться словесно-наочним методом та повинні в обов'язковому порядку супроводжуватись показом фото- і відеоматеріалів, слайдів, плакатів, схем з детальним обговоренням епізодів та варіантів, а також детальним обговоренням навчальних питань до повного їх засвоєння у складі навчальної групи (підрозділу). Лекційні заняття проводяться в обладнаних навчальних класах, захищених від несприятливих умов навколишнього середовища. Співвідношення кількості інструкторів до кількості курсантів під час проведення теоретичних занять має становити не більше 1 до 30;

Практичні заняття (частини занять) проводяться наочно-практичним методом у складі малих навчальних груп в обладнаних місцях з достатньою кількістю вільного простору та захистом від несприятливого впливу навколишнього середовища (навчальна кімната, намет, спортивний зал тощо). Співвідношення кількості інструкторів до кількості курсантів під час проведення практичних занять має становити не більше 1 до 8-10.

Симуляційні заняття проводяться ситуативно-пізнавальним методом на різних ділянках місцевості (лісиста зона, зруйновані будівлі, фортифікаційні споруди тощо). У ході проведення симуляційного заняття для наближення навчання до реальних бойових умов необхідно використовувати засоби імітації (холості набойі, вибухові пакети, дими, портативні акустичні системи, генератори диму тощо), військовий транспорт, засоби імітації травм, грим, імітацію крові тощо. Додаткові симуляційні заняття для удосконалення практичних навичок та підтримання рівня теоретичних знань проводяться у складі комплексних тактичних занять. Співвідношення кількості інструкторів до кількості курсантів під час проведення симуляційних занять має становити не більше 1 до 6.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 6
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.17, 5.8)

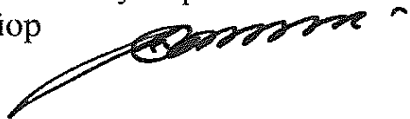
ПЕРЕЛІК
нормативів з домедичної допомоги

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
1.	Накладення засобу для зупинки кровотечі механічного вороткового типу (далі - турнікета). Мета: вміти зупиняти кровотечу з кінцівок за допомогою турнікета у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем)	Військовослужбовцю, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться у несприятливому середовищі (етап Допомоги під вогнем) і бачить пляму крові, яка швидко збільшується, на одязі в ділянці правої/лівої ноги постраждалого. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Зайняв правильну позицію біля пораненого (з мінімальним силуетом, прикриваючись пораненим) – 5 %. Взяв турнікет пораненого – 5%. Наклав турнікет максимально високо - 10%. Зробив щільний перший натяг – 25%. Закрутив вороток та зафіксував вороток у фіксатор – 25%. Перевірив відсутність витікання крові з рани – 10%. Зафіксував контрольну стрічкою за умови, що вона передбачена конструкцією турнікета – 5 %. Витратив на вправу не більше 60 секунд – 15%. Оцінка “незадовільно” ставиться за умови наступних критичних помилок: - накладання поверх твердих та об’ємних предметів; - накладання на суглоб; - недостатній перший натяг;	Військовослужбовці	85% або більше	75%	65%

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
		- турнікет накладено недостатньо щільно, що оцінюється як наявність дистального пульсу.				
2.	Зупинка кровотечі за допомогою тампонування рани тренувальними гемостатичними засобами. Мета: вміти зупиняти кровотечу за допомогою тампонування рани гемостатичними засобами у фазі Допомоги в польових (тактичних) умовах.	Військовослужбовцю, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі і бачить пляму крові на формі правої/лівої ноги постраждалого, яка швидко збільшується, у місці, недоступному для накладання турнікета. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Надів рукавички. – 5%. Здійснив прямий тиск на джерело кровотечі – 15%. Виконав тампонування рани з постійним тиском – 45%. Створив прямий тиск на рану та озвучив час утримання прямого тиску на рану протягом 3 ^x хвилин – 20 %. Перевірив відсутність витікання крові з рани – 15%.	Військовослужбовці	85% або більше	75%	65%
3.	Накладання тиснучої пов'язки, використовуючи бандаж із компресійним елементом. Мета: вміти накладати тиснучу пов'язку, використовуючи бандаж із компресійним елементом у фазі Допомоги в польових (тактичних)	Військовослужбовцю, який складає норматив, доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі та бачить поранення, яке вже затампоноване, і повинен накласти тиснучу пов'язку у визначеному інструктором місці. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Розмістив подушку бандажа над пораненням – 20%. Провів наступний тур бандажа через V-подібний тиснучий елемент – 15%. Зворотнім рухом бандажа розмістив тиснучий елемент над пораненням – 20%. Щільно обернув наступні тури бандажа навколо поранення, переконавшись, що поранення та подушка повністю ним покриті – 20%. Закріпив останній оберт застібкою (або липучкою) – 10%.	Військовослужбовці	85% або більше	75%	65%

№ п/п	Найменування нормативу	Умови (порядок) виконання нормативу	Категорія тих, хто навчається (підрозділи)	Оцінка за точністю виконання		
				“відмінно”	“добре”	“задовільно”
		Перевірив колір кінцівки та наявність пульсу дистальніше пов'язки – 15%.				
4.	Переведення пораненого в стабільне бокове положення з розгинанням голови та відведенням підборіддя від грудної клітки. Мета: вміти забезпечувати прохідність дихальних шляхів у постраждалих без свідомості у фазі Допомоги в польових (тактичних) умовах	Військовослужбовцю, який складає норматив доводиться інформація, що він знаходиться в умовно сприятливому для надання допомоги середовищі і умовний поранений з ним не контактує, не реагує на огляд та маніпуляції. Постраждалий лежить на спині. Порядок виконання нормативу з відповідним відсотковим розподілом: Одну руку пораненого відвів від тіла під прямим кутом або більше (у залежності від одягу та рухливості суглобів пораненого), кистю догори – 5%. Підтягнув коліно з того ж боку пораненого вгору, щоб зігнути ногу та покласти стопу на поверхню – 5%. Захопив іншу руку постраждалого своєю рукою – 5%. Тильну сторону кисті іншої руки пораненого притулив до протилежної щок – 10%. Обережно потягнув цю руку та коліно, щоб поранений перевернувся на бік у протилежну вищевказаним кінцівкам сторону – 20%. Посунув зігнуту ногу пораненого вперед, щоб вона лягла на поверхню – 10%. Обережно відвів підборіддя пораненого, щоб трохи відхилити його голову назад – 15%. Переконався, що голова злегка розігнута, підборіддя відведене від грудної клітки – 15%. Перевірив, чи поранений в такому положенні дихає – 15%.	Військовослужбовці	85% або більше	75%	65%

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 7
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.17, 5.8)

ПЕРЕЛІК
типових сценаріїв для тренування надання домедичної допомоги

БЛОКПОСТ

Вихідні дані

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Блокпост”.
Ввідна для курсантів	Ви – група “Блокпост”, ваша задача – організація пропускового та контрольного забезпечення на блокпості. Виставити чергову групу – 2 людини, організувати групу на блокпості.
Ввідна для інструкторів	Під час оглядових дій на чергову групу проведено вогневий напад. Одразу після цього чергова група – це умовні поранені: 1. Без свідомості, не відповідає 2. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з правої ноги) Інструктор має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятувальників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки:

- Бійці не перемістились в укриття одразу після вогневого контакту
- Відсутність комунікації між бійцями, командир втрачає керування групою.
- Вогонь не ведеться, або ведеться хаотично
- Рятувальники висувуються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими
- Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється
- Рятувальники надають допомогу пораненому на місці, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття

ЗУСТРІЧНИЙ БІЙ**Вихідні дані**

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Дрогобич”.
Ввідна для курсантів	Ви – патрульна/рейдова група “Дрогобич”, ваша задача патрулювання/рейд по дорозі “А-В”. Виставити головний дозор – 2 людини, замикаючі 2 людини, решта – ядро групи.
Ввідна для інструкторів	Під час руху групи, коли головний дозор буде на деякій відстані, імітувати (пострілами або командою) вогневий напад на групу. Одразу після цього головний дозор – це умовні поранені: 1. Контакт з рятувальниками. Може рухатись, може вести вогонь, може надати собі допомогу. 2. Кричить, надати допомогу собі не може, рухатись не може, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з лівої ноги). Інструктор має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командирю про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятівників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу.

4. Рятувальники висуваються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до пораненого №1, котрий самотійно може надати собі допомогу і рухатися в укриття

6. Рятувальники надають допомогу пораненому №2 на місці, без урахування відстані до укриття, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття, або використовують замість укриття елементи прикриття, які не являються балістичним захистом

ЗАСІДКА

Вихідні дані

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання настанов ТССС щодо надання допомоги на етапі під вогнем тільки у разі масивної кровотечі з кінцівок.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Чернігів”.
Ввідна для курсантів	Ви – група “Чернігів”, ваша задача – висування на бойові позиції через лісову посадку.
Ввідна для інструкторів	Під час руху група потрапляє в засідку, де по ній ведеться кулеметний вогонь. Головний дозор у кількості 2-х військовослужбовців знаходиться на лінії ураження і один з бійців дістає поранення: 1. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з основи шиї)

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з головним дозором. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь на придушення, або вогонь у відповідь в напрямку контакту (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. За рішенням групи рятувників турнікет накладається на місці або вже в укритті.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт. Не проведена комунікація з пораненим, не з'ясовано, звідки ведеться ворожий вогонь.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу.

4. Рятувальники висуваються за пораненими без попереднього плану, без урахування відстані, рухаються по відкритій місцевості на повний зріст, не використовують природні укриття, або починають переповзати просто в прострілюваній зоні, не застосовуються дими

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до пораненого, замість того, щоби скерувати другого бійця головного дозору для оцінки ситуації і надання допомоги пораненому

6. Рятувальники надають допомогу пораненому на місці (при вузловій кровотечі допомога надається вже в зоні польових (тактичних) умов), без урахування відстані до укриття, піддаються особистій небезпеці, переміщують пораненого не в напрямку найближчого укриття, або використовують замість укриття елементи прикриття (гілки дерев), які не являються балістичним захистом

ПІДРИВ НА МІНІ МАШИНИ

Вихідні дані

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання настанов ТССС щодо надання допомоги в зоні під вогнем тільки пораненим з масивною кровотечею.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Трускавець”.
Ввідна для курсантів	Ви – група “Трускавець”, ви рухаєтесь рокадною дорогою з пункту А в пункт Б на автомобілі ГАЗ-66
Ввідна для інструкторів	Під час руху відбувається підрив автомобіля на міні. Водій машини і командир групи, які знаходились в кабіні – умовні поранені: 1. Водій машини у свідомості, має ампутацію лівої нижньої кінцівки, затиснутий в кабіні, не може рухатись, не може надати собі допомогу. 2. Командир групи не рухається, не контактує з рятувальниками. Інструктор зазначає, що одразу після вибуху вогонь по групі не ведеться

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Залишити автомобіль, знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Призначити заступника командира. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом заступника командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	Організувати периметр безпеки, бути наготові вести вогонь у відповідь у разі нападу противника
4. Скритність переміщення	Заступник командира визначає найбільш небезпечні напрямки, з яких може вестися вогонь по групі. Виділені рятувальники пересуваються під прикриттям автомобіля, використовуючи найбільш захищені локації (за двигуном машини, за переднім та/або заднім колесом)
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненим. Допоки заступник командира не дав команду, що периметр безпечний, вважати, що продовжуються дії в зоні Допомоги під вогнем. Відповідно, рятувальники висуваються тільки до пораненого, який з ними контактує.
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	Оскільки переміщення пораненого водія ускладнене, йому накладають турнікет на кінцівку і залишають на місці. Поранений командир непритомний, в нього видимих ознак масивної кровотечі немає, його залишають на місці. Переміщення поранених відбувається тільки у випадку, якщо інструктор дає інформацію про загорання машини і пожежу.

Дебрифінг

Чи розуміла група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилам, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, не забезпечили кругову оборону.

2. Не призначили заступника командира, він не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт. Не проведена комунікація з пораненим, не з'ясовано, чи може він рухатися та надати собі допомогу.

3. Група не забезпечила кругову оборону, або почала вести вогонь хаотично.

4. Рятувальники висуваються за пораненими без попереднього плану, не використовують автомобіль як укриття, не з'ясували, який напрямок є найбільш небезпечний, відповідно незрозуміло, з якого боку машини є безпечна зона.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненим, його статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до пораненого не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники починають витягувати пораненого водія, замість того, щоби зупинити масивну кровотечу. Рятувальники починають надавати допомогу непритомному командирі до команди, що організований периметр безпеки. У разі зміни даних від інструктора про появу пожежі, навпаки, залишають поранених в автомобілі, який загорівся.

СНАЙПЕР

Вихідні дані

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання принципу ТССС щодо запобігання додаткових поранень у бійців підрозділу.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Верховина”.
Ввідна для курсантів	Ви – група “Верховина”, ваша задача – патрулювання щойно визволеної від окупації території невеличкого населеного пункту.
Ввідна для інструкторів	Під час патрулювання на вашу групу проведено вогневий напад. Інструктором доведено, що по групі працює ворожий снайпер. Одразу після цього передова група – це умовні поранені: 1. Кричить, отримав проникаюче поранення в ділянку грудної клітки спереду, задихається, не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає 2. Кричить, може надати собі допомогу, але не може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (масивна кровотеча з правої ноги в паховій ділянці) Інструктор має обов'язково вказати, звідки ведеться вогонь.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командирі про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За командою командира вести вогонь у відповідь в напрямку вірогідного розташування ворожої снайперської позиції (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як

	виносить тощо). Визначається використання димів і рельєфу місцевості. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненими (якщо не відповідають у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. Оскільки залишається ймовірність вогневого ураження рятувальників, доцільно використання довгої стропи, щоби витягнути поранених в безпечне місце, або дочекатися прибуття підкріплення, щоби винести поранених під прикриттям бронетехніки.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилах, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, ведуть вогонь в напрямку ворожого снайпера.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт.

3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про вогневу перевагу. Під час комунікації з “Базою” не зробили запит на засоби групового підсилення, контр-снайперську групу FPV або бронетехніку.

4. Рятувальники висуваються за пораненими, незважаючи на загрозу подальшого снайперського обстрілу, не планується використання засобів дистанційного переміщення поранених (довга стропа), не використовується дим.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до поранених не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники починають виносити поранених, незважаючи на снайперський вогонь і без використання довгої стропи. В такому разі інструктор додатково вводить умовних поранених з числа рятувальників. У разі відсутності стропи, неможливості безпечного виносу поранених, командир має прийняти рішення, направлене на попередження виникнення додаткових постраждалих і на збереження решти групи.

У разі висування рятувальників під прикриттям (бронетехніка, тощо) вони починають надавати допомогу пораненим на місці (усі поранення, окрім масивної кровотечі з кінцівок, мають переноситися на етап Допомоги в польових (тактичних) умовах).

СКИД З ДРОНА

Вихідні дані

Мета	Навчити курсантів використовувати 6 правил у фазі допомоги під вогнем, опрацювання принципу ТССС щодо запобігання додаткових поранень у бійців підрозділу.
Умови для курсантів	Призначити командира, зв'язківця, медика. У групи наявне власне стрілецьке озброєння та димова шашка (за наявності) одна на групу.
Зв'язок	База – “База”, позивний групи – “Волинь”.
Ввідна для курсантів	Ви – група “Волинь”, знаходитесь на взводному опорному пункті. Задача – спостереження за противником та реагування у разі виникнення ворожих штурмових дій.
Ввідна для інструкторів	Під час чергування трапляється скид з ворожого дрона ВОГ-17. Чергова група спостереження у кількості 2 чоловік отримує вибухово-осколочні поранення: 1. Відповідає на голосовий контакт, не може рухатися, може надати собі допомогу (часткова ампутація обох нижніх кінцівок нижче коліна). 2. Кричить, може надати собі допомогу, може рухатись, на контакт з рятувальниками відповідає (немасивна кровотеча з лівої верхньої кінцівки) Інструктор має обов'язково вказати, що залишається загроза атаки з повітря.

Робота під час проведення сценарію

1. Власна безпека	Знизити профіль, знайти укриття, розосередитися.
2. Комунікація	1. Доповісти командира про вогневий контакт і поранених. 2. Прокомунікувати з пораненими. 3. Прокомунікувати в групі: позивні та статус бійців підрозділу; сектори відповідальності, і дії кожного під керівництвом командира. 4. Доповідь на Базу про вогневий контакт групи і запит на допомогу.
3. Вогнева перевага	За наявності антидронної рушниці вести вогонь по ворожому дрону (визначає командир).
4. Скритність переміщення	За командою командира організується відповідна кількість людей для переміщення, визначається план (куди, хто і як виносить тощо). Визначається використання димів і профілю окопу. Група готується прикривати тих, хто виносить.
5. Контакт з пораненим перед висуванням	Повторна комунікація з пораненими (якщо не відповідає у фазі допомоги під вогнем – до такого пораненого не висуватись).
6. Переміщення пораненого і надання допомоги	За командою командира проводиться згідно із планом переміщення пораненого під прикриттям в укриття. Найкращим рішенням надання самопомоги і взаємодопомоги пораненими: військовослужбовець з масивною кровотечею накладає собі один турнікет, другий турнікет йому накладає легкопоранений борець. Переміщення в укриття може здійснити легкопоранений борець.

Дебрифінг

Чи розумів командир і група задачу, що сталося і на якому етапі вони працювали?

За якими правилами бажано організувати свою діяльність на цьому етапі?

Провести обговорення того, що відбулося по 6 правилам, розбір допущених помилок і варіанти кращого виконання поставленого завдання.

Типові помилки:

1. Група залишилась на місці, не розосередилась, бійці не перемістились в укриття, ведуть неприцільний вогонь зі стрілецької зброї в напрямку ворожого дрона.

2. Командир не провів комунікацію в групі, не розуміє дислокацію і статус усіх бійців, не знає загальну кількість поранених, не розподілив ролі (хто буде виносити поранених, план дій, хто з бійців прикриває, як розподілені сектори), не передана інформація командуванню про вогневий контакт. Не проведена комунікація з пораненими, не з'ясовано, чи вони можуть надати самодопомогу та взаємодопомогу.

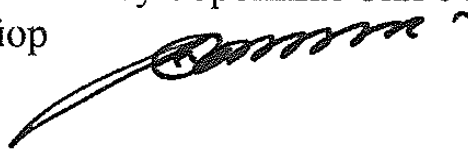
3. Група веде вогонь хаотично, або взагалі забуває про необхідність застосування зброї.

4. Рятувальники висуваються за пораненими, незважаючи на загрозу подальшої атаки з повітря, не використовується дим.

5. Не проводиться повторна комунікація з пораненими, їх статус не перевіряється. Рятувальники висуваються до поранених не злагоджено і без команди.

6. Рятувальники нехтують особистою безпекою та висуваються для надання допомоги пораненим замість того, щоби скерувати їх надати допомогу самому собі та один одному.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ПОРЯДОК

проведення розвитку фізичних якостей військовослужбовців

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 1: Прискорене пересування в складі підрозділу без спорядження зі зброєю з навчанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАРС.

Умови:

практично;

вдень;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться методом практичного відпрацювання прискореного пересування (*подолання визначеної дистанції*) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з навчанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАРС”, під керівництвом викладача (інструктора, командира взводу, роти) у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 інструктори з фізичної підготовки (*інструктор керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два інструктори знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди, сигнали керівника*).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену керівником заняття дистанцію в складі навчального підрозділу (*в залежності від рівня фізичної підготовленості, тих хто навчається*) та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (*інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття*). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, положення зброї у навчаємих визначається керівником заняття, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (*рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, щоб біг складав 30% дистанції, а ходьба 70%*), в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з

тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (*положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби*). При неможливості певного військовослужбовця виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими військовослужбовцями.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 2: Прискорене пересування в складі підрозділу без спорядження зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

вдень;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (*подолання визначеної дистанції*) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом викладача (інструктора, командира взводу, роти) у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 інструктори з фізичної підготовки (*інструктор керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два інструктори знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди, сигнали керівника*).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (*інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття*). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” *темп бігу низький, зброя в руках перед собою*, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 50% дистанції а ходьба 50%) в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з

дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості певного військовослужбовця виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими військовослужбовцями.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 3: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

вдень;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом викладача (інструктора, командира взводу, роти) у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 інструктори з фізичної підготовки (інструктор керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два інструктори знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди, сигнали керівника).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикуює навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 30% дистанції, а ходьба 70%) вразі неможливості

такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості певного військовослужбовця виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими військовослужбовцями.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 4: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАрС.

Умови:

практично;

вдень;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАрС”, під керівництвом викладача (інструктора, командира взводу, роти) у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 інструктори з фізичної підготовки (інструктор керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два інструктори знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди, сигнали керівника).

Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника.

Керівник заняття шикуює навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ

НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 50% дистанції а ходьба 50%) в разі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАРС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості певного військовослужбовця виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими військовослужбовцями.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Тема: Прискорене пересування.

Заняття 5: Прискорене пересування в складі підрозділу в спорядженні зі зброєю з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою БАРС (імітаційні елементи).

Умови:

практично;

вдень;

Методичні рекомендації:

Заняття організовується на ділянці місцевості та проводиться в формі розповіді та методом практичного відпрацювання прискореного пересування (подолання визначеної дистанції) в складі підрозділу без спорядження зі зброєю, з виконанням військово-прикладних вправ та дій за системою “БАРС”, під керівництвом викладача (інструктора, командира взводу, роти) у складі навчальної роти з розподілом на навчальні взводи (групи) з доведенням заходів безпеки.

На один навчальний підрозділ виділяється 3 інструктори з фізичної підготовки (інструктор керівник заняття - знаходиться по середині підрозділу та подає команди, сигнали на виконання, інші два інструктори знаходяться попереду та позаду контролюючи, супроводжуючи особовий склад та дублюють команди, сигнали керівника).

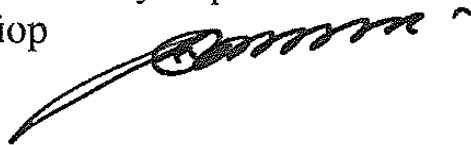
Після проведення інструктажу керівником заняття по порядку проведення заняття проводиться підготовка організму до основної частини заняття (розминка).

Основна частина заняття – це здійснення прискореного пересування на визначену дистанцію в складі навчального підрозділу та виконання всіх команд, сигналів керівника. Перед заняттям керівники заняття прокладає дистанцію виконання та облаштовують певні ділянки місцевості (розтяжками з страйкбольними гранатами. Застосовує взрив пакети, дими, макети вбитих людей, окремих частин людського тіла, внутрішніми органи тварин, кров) за для психологічного впливу на особовий склад при значному фізичному навантаженні.

Керівник заняття шикує навчальний підрозділ в колону по два, вказує визначену дистанцію та інтервал між військовослужбовцями (інтервал, дистанція вказується з метою недопущення травмування особового складу та для зручності виконання команд, сигналів керівника заняття). По команді керівника заняття “БІГОМ-РУШ” темп бігу низький, зброя в руках перед собою, здійснюється висування навчального підрозділу по маршруту руху. Під час подолання всієї дистанції керівник заняття здійснює заміну пересування з БІГУ НА ХОДЬБУ та навпаки (рекомендовано розраховувати навантаження таким чином, що біг складав 60% дистанції а ходьба 40%) вразі неможливості такого розподілу керівник заняття особисто визначає розподіл та навантаження на особовий склад. Супутньо застосовуються дії по раптових командах (з дублюванням команди керівника всіма військовослужбовцями) в саме: граната; повітря; противник з тилу, ліва, права. Навчання елементів “БАрС” (положення для стрільби стоячи, з коліна, лежачи, тактичний крок, швидкісна заміна магазину, швидкісне пониження з контролем сектору стрільби). При неможливості певного військовослужбовця виконувати прискорене пересування в складі підрозділу, здійснюється його перенесення іншими військовослужбовцями.

Після закінчення прискореного пересування відбувається заключна частина заняття (відновлення дихання, потягуючі вправи, перевірка наявності зброї, визначення помилок при виконанні вправ та дій).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 9
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.18)

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ВПРАВ

що застосовуються під час
базової загальновійськової підготовки

№ вправи*	Найменування вправи
ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНІ ВПРАВИ	
1а	Комплекс спеціальних вправ та дій для визначення рівня спеціальної фізичної готовності.
1б	Комплексна спеціальна вправа на силову витривалість, спритність та координацію.
1г	Комплексна вправа на силу, швидкість та спритність.
2а	Спеціальна вправа на силову витривалість.
2б	Розвантаження боєприпасів, перенесення їх на відстань 100 м та завантаження на автомобіль.
2г	Човникове подолання дистанції 24 x 10 м по квадрату з ящиком 24 кг.
2д	Розвантаження вантажу (котушки) , перенесення їх на відстань 100 м та завантаження на автомобіль.
2е	Тренування у виконанні комплексної вправи з шиною
3	Пересування в складі підрозділу з колодою по пересіченій місцевості.
3а	Тренування у виконанні пересування підрозділу з колодою по пересіченій місцевості
3б	Тренування у виконанні вправи: перетягування , перенесення пораненого різними способами
4а	Вправа на спритність.
4б	Човниковий біг 10 x10 м
4в	Човниковий біг 4 x100 м
4г	Пересування по місцевості перебіжками та переповзанням.
4д	Тренування у виконанні швидко-координаційної вправи
5а	Біг на 1100 м з переповзанням, метанням гранати та перенесенням пораненого.
5б	Прискорене пересування на 3000 м по пересічній місцевості.
5в	Тренування у виконанні вправи прискорення до бліндажу (окопу, перекритої щілини) та заняття місця в укритті
5г	Комплексна військово- спортивна естафета
6а	Подолання загальновійськової смуги перешкод з перенесенням ящиків з боєприпасами на відстань 200 м в складі підрозділу.
6б	Подолання загальновійськової смуги перешкод в складі підрозділу. В спорядженні зі зброєю на відстань 400 м.

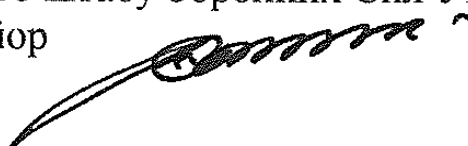
№ вправи*	Найменування вправи
6в	Подолати загальновійськову смугу перешкод з перенесенням мін в складі підрозділу.
6г	Подолання спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод в складі підрозділу.
6д	Подолання перешкод в захисному одязі (ЗКК) та протигазі.
7а	Піший марш на 5 км з подоланням природних та штучних перешкод.
7б	Піший марш на 10 км з подоланням природних та штучних перешкод.
8а	Метання гранат на точність.
8б	Метання гранат на дальність.
9	Виконання дій за раптовими командами (противник зліва, права, фронту, тилу).
10	Посадка та висадка особового складу на БТР (БМП, танк) та ін. десантним способом
10а	Швидкісне переміщення на короткі дистанції без зброї (прискорення 5 х20 м)
ВПРАВИ БАЗОВОГО РІВНЯ БАрС	
11а	Прийняття положень для стрільби.
11б	Швидкісна зміна положень для стрільби.
11в	Пересування на полі бою.
ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД	
12	Ознайомлення та тренування подолання тактичної смуги перешкод по елементах (перешкодах) без спорядження зі зброєю
13	Тренування подолання тактичної смуги перешкод в цілому без спорядження зі зброєю
14	Тренування подолання тактичної смуги перешкод в складі підрозділу у спорядженні зі зброєю з використанням елементів БАрС
15	Вдосконалення у подоланні тактичної смуги перешкод з елементами тактико-спеціальної підготовки за БАрС в складі підрозділу у спорядженні зі зброєю

Примітка:

* - умови виконання вправи визначені Методичним посібником “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки військовослужбовців та підрозділів у ЗС України” ВП 7-00(01).01) (посилання 15).

- умови виконання вправи визначені Методичними рекомендаціями “З організації фізичної підготовки під час проведення базової загальновійськової підготовки” ВП 7-72(206).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА

Спеціалізованої (тактичної) смуги перешкод під час виконання маршу на 3 км з подоланням природних та штучних перешкод та з виконанням дій за раптовими командами (з тактичної медицини та тактичної підготовки)

Оцінка підрозділу при марші не виставляється.

Головними завданнями проходження дистанції є:

навчитися злагодженій тактичній роботі у складі підрозділу в умовах польової місцевості, відпрацювати утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника;

підготувати психофізичний стан військовослужбовців до здатності виконувати поставлену бойову задачу.

Час виконання: не більше ніж за 40 хв, при умові виконання всіх елементів вправи.

Форма одягу: польова, шолом, бронежилет, зброя.

Виконується в складі підрозділу зі штатною зброєю та спорядженням (рисунок Д10.1). Час визначається від команди “РУШ” до перетину останнім військовослужбовцем лінії фінішу. При здійсненні марш-кидка дозволяється взаємодопомога без передачі зброї.

Рисунок Д10.1 – Виконання маршу

Місце проведення – ділянка лісистої, пересіченої місцевості з перешкодами.

Дистанція 3000 метрів має складатися з 20 відсотків (600 м) схилів та 20 відсотків (600 м) підйомів.

Маршрут руху на 3000 метрів прокладати через перешкоди які описуються нижче, в довільному порядку.

Вихідне положення – підрозділ перед лінією старту. По команді “РУШ” здійснити в складі підрозділу марш-кидок на 3000 метрів, з обов’язковим подоланням штучних та природних перешкод.

а) Перестрибнути через перешкоду (шириною 3 м) (рисунок Д10.2).

З розбігу перед перешкодою шириною 3 м (рів, траншея, воронка, канава), відштовхнутись більш сильною ногою та винести іншу ногу широким кроком вперед-вверх. Перестрибнувши перешкоду приземлитися на одну ногу та без затримки продовжити рух.

Рисунок Д10.2 – Перестрибування через перешкоду

б) Виконати стрибок боком з опорою рукою та ногою (рисунок Д10.3).

Для виконання стрибка з розбігу або з місця відштовхнутися ногою перед перешкодою (висота 1 м) та вистрибнути на неї, опираючись рукою (пальцями вперед), а потім ногою на перешкоду. Не зупиняючись та подаючи вперед плечі, швидко перенести через перешкоду ногу, зіскочити з неї та без зупинки продовжити рух.

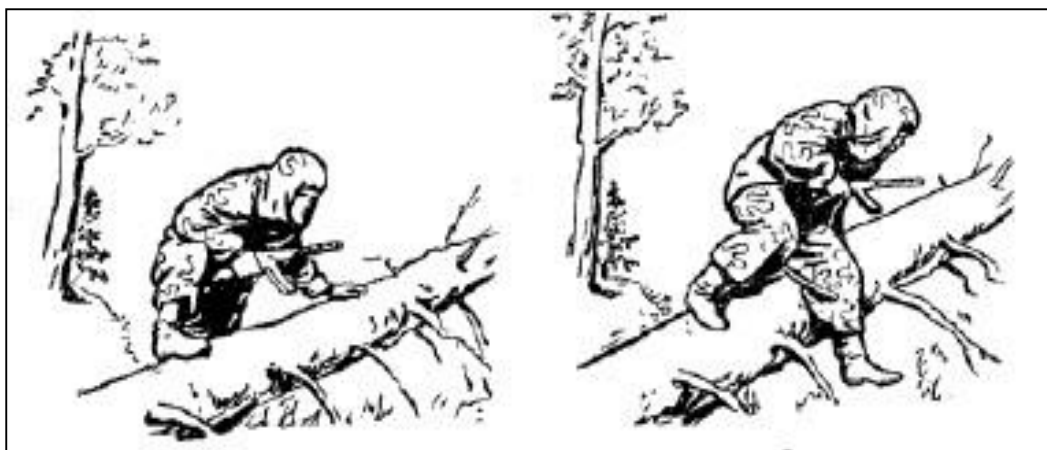

Рисунок Д10.3 – Стрибок з опорою рукою та ногою

в) Виконати стрибок наступаючи на перешкоду (рисунок Д10.4).

Під час бігу потрібно відштовхнутися перед перешкодою (висота 1 м) ногою та подаючи тіло вперед м'яко вистрибнути на перешкоду на сильно зігнувши в коліні ногу. Не випрямляючись над перешкодою, слід пронести над нею зігнуту ногу, якою виконувався поштовх, м'яко відштовхнутися від перешкоди та без затримки продовжити рух.

Рисунок Д10.4 – Стрибок наступаючи на перешкоду

г) Подолати перешкоду з опорою на груди (рисунок Д10.5).

Підбігти до перешкоди (паркан, стіна) (висотою 2 м) та опираючись руками об верхній край, відштовхнутися ногами від землі та завалитись на перешкоду грудьми або животом. Нахилити корпус тіла вперед, впертися рукою в перешкоду з протилежної сторони та перенести ноги через перешкоду, зіскочити на землю та продовжити рух. Зброя за спиною або в правій руці.

Рисунок Д10.5 – Подолання паркану з опорою на груди

д) Подолати проволочені загородження по пластунські на відстань 20 м (рисунок Д10.6).

Підбігти до перешкоди лягти на землю, зігнути ліву ногу в коліні під прямим кутом та підтягнути її як можна далі вперед, ступню розвернути носком в сторону, праву ногу з відтягнутим носком вільно витягнути назад, праву руку витягнути вперед, для подальшого руху потрібно, підтягуючись правою рукою та відштовхуючись всією внутрішньою стороною ступні лівої ноги, пересовуючись на животі та грудях, пересунути тіло як можна далі вперед.

Зброю тримати в руках зручним для себе способом.

Рисунок Д10.6 – Подолання проволоченого загородження

е) Подолати перешкоду по хиткій колоді (рисунок Д10.7).

Довжина колоди не менше 6 метрів, висота від землі не менше 0,5 метра. Положення зброї довільне. Стати на колоду, трохи зігнути ноги в колінах та розпочати рух вперед короткими швидкими кроками. Стопи ніг ставити прямо вздовж колоди. Дивитись вперед. При груповому пересуванні один за одним йти не в ногу, щоб зменшити розкачування колоди. Пройти по колоді що хитається, зістрибнути на землю та продовжити рух.

Рисунок Д10.7 – Подолання перешкоди по хиткій колоді

ж) Рух по виступаючим камінням або пенькам (рисунок Д10.8).

Довжина ділянки складає 20 м, ширина 4 м, висота високих пеньків (каменів) 1 м, середніх 50 – 70 см, низьких 30 см, діаметр пеньків 25 – 30 см, відстань між пеньками 1 метр.

Подолати перешкоду стрибками з каменя (пенька) на камінь (пеньок), при падінні з одного з них – продовжити біг з цього каменя (пенька).

Рисунок Д10.8 – Подолання по виступаючих пеньках та камінцях

з) подолання перешкоди “зруйнована траншея” (рисунок Д10.9)

Траншея довжиною 55 метрів, глибиною 1,6 метри. Має у своєму складі 2 перекриті щілини.

Траншея проходиться долаючи перешкоди з ящиків з під боєприпасів, різних предметів та імітації відірваних кінцівок, що знаходять на дні траншеї. Під час пересування зброя тримається в положенні “До бою”, на військовослужбовців здійснюється постійний психологічний тиск (засипають землею подавши команду: “Працює артилерія!”, застосовують імітаційні засоби). Особовий склад відпрацьовує утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника.

Рисунок Д10. 9 – Зруйнована траншея

и) подолання завалу з автомобільних покришок (рисунок Д10.10)

Довжина – 8 метрів. Ширина – 5 метрів. Глибина спуску та підйому – 2,5 метра.

Переміщення по завалу здійснюється дрібними кроками утримуючи перевагу по завалу з автомобільних покришок, що розташовані хаотично, рух здійснюється у одну чи дві колони. Також відпрацьовуються способи спуску та підйому по схилу. Особовий склад відпрацьовує утримання секторів для захисту від ймовірного вогневого ураження противника.

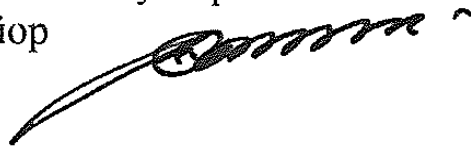
Рисунок Д10.10 – Завал з автомобільних шин

Примітка:

* - умови виконання вправи визначені Методичним посібником “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки військовослужбовців та підрозділів у ЗС України” ВП 7-00(01).01) (посилання 15).

-умови виконання вправи визначені Методичними рекомендаціями “З організації фізичної підготовки під час проведення базової загальновійськової підготовки” ВП 7-72(206).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Igor Palagnyuk'.

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 11
до Програми, ТП-7-00(206)246.63
(розділ 1.22)

КАРТКА

обліку виконання військовослужбовцем основних заходів підготовки
під час базової загальновійськової підготовки

лицьова сторона

Військова частина А0000

КАРТКА №

обліку виконання вправ стрільб, метання бойових гранат,
психологічної підготовки, КТЗ під час БЗВП

курсанта Румака Василя Анатолійовича

(військове звання, ПІВ)

1 навчальний взвод 1 навчальної роти 1 навчального батальйону

(навчальний підрозділ)

зворотній бік

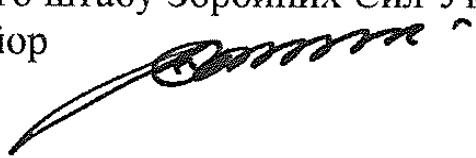
№ з/п	Дата заходу	Номер (назва) вправи стрільб (вдень, вночі), вид зброї	Оцінка	Кількість б/п	Підпис навчаємого про виконання
1	2	3	4	5	6
1. Облік виконання вправ стрільб					
1	21.01.24	КС-3.01.1.1 (вдень), АК-74	3	20	
2	26.01.24	КС-3.01.1.2 (вдень), АК-74	4	40	
2. Облік виконання вправ з метання гранат (навчально-імітаційних, бойових)					
1	21.01.24	КС-4.16.1.1 (вдень), імітаційна	3	2	
2	26.01.24	КС-5.16.1.1 (вдень), РГД-5	5	1	
3. Облік виконання вправ (дій) з психологічної підготовки					
1	22.01.24	Обкатка бронетехнікою (танк)	виконано	...	
2	23.01.24	Подолання психологічної муги	виконано	...	
3	23.01.24	Артостріл	виконано	...	
4. Облік виконання КТЗ					
1	27.01.24	Польовий вихід, 3 дні	виконано	...	

Командир взводу: лейтенант Анатолій ПЕТРЕНКО

Примітки:

1. Розміри картки – формат А6 (105 мм х 148 мм), друкується з обох сторін аркушу;
2. Картка ведеться на кожного військовослужбовця, що проходить БЗВП;
3. Кількість стрічок у Картці визначається рішенням командира підрозділу, але не менше кількості запланованих у програмі БЗВП вправ стрільб та метання гранат.
4. У графі 3 зазначаються вправи стрільб, метання гранати, психологічної підготовки, що виконуються військовослужбовцем під час БЗВП. За рішенням керівників органів військового управління, у підпорядкуванні яких є навчальні центри можуть включатися інші заходи (вправи, дії, нормативи тощо), які виконуються навчаним з метою контролю їх виконання;
5. В графі 4 розділу 1,2 зазначається оцінка за виконання вправи, розділу 3,4 – стан виконання;
6. В графі 5 розділу 1,2 зазначається кількість боєприпасів, яка використана військовослужбовцем під час виконання вправи;
7. В графі 6 проставляється особистий підпис військовослужбовця, який підтверджує про виконану вправу та використану кількість боєприпасів;
8. Після закінчення БЗВП або переведення військовослужбовця до іншого навчального центру, в картці підбивається підсумок, який засвідчується підписом командира підрозділу. Картці обліку присвоюється реєстраційний номер згідно Книги тих, хто закінчив навчальний центр та реєстрації свідоцтв (при цьому, всі документи випускника повинні бути під одним номером реєстрації). Оригінал картки залишається в навчальному центрі, копія картки видається військовослужбовцю, що закінчив навчання, під його особистий підпис у Книзі.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ВАРІАНТ АЛГОРИТМУ
проведення комплексного тактичного заняття

Умови проведення	1 день	2 день	3 день
Перша половина дня	Тактична підготовка. <u>Навчальні питання:</u> Дії особового складу на марші (висування в район проведення занять). <i>В комплексі: психологічна підготовка, військова топографія, мінна безпека, домедична допомога, РХБЗ, зв'язок та комунікація, фізичне тренування</i>	Тактична підготовка. <u>Навчальні питання:</u> Дії особового складу на марші (висування в район проведення стрільб). Тренування діям за ввідними;	Богнева підготовка <u>Умови проведення:</u> на військовому стрільбищі (обладнаній ділянці для стрільби), із застосуванням психологічних подразників (імітаційних засобів); вправи виконуються на фоні виконання бойового завдання в поєднанні з відпрацюванням практичних дій (прийомів) з тактичної підготовки; <u>Виконується:</u> підготовчої вправи № 24 Відпрацювання здійснення першого пострілу із автомату АК -74 (АКМ); підготовчої вправи № 25 Тренування в влучності, швидкості та витривалості під час стрільби із автомату АК -74 (АКМ); підготовчої вправи № 26 Тренування в усовуванні затримок під час стрільби із автомату АК -74 (АКМ); підготовчої вправи № 27 Наступ малими тактичними групами (двійками, трійками) в складі відділення в пішому порядку з прикриттям вогнем із озброєння БМ (крупнокаліберного кулемета). <i>В комплексі: тактична підготовка, психологічна підготовка, інженерна підготовка, домедична допомога, військова топографія, фізичне тренування;</i>
Друга половина дня	Психологічна підготовка <u>Навчальні питання:</u> 1. Формування та зміцнення взаємодовіри між військовослужбовцями; 2. Тренування та зміцнення психологічної стійкості під час подолання психологічної смуги перешкод у складі підрозділу; <u>Виконується:</u> вправи на взаємодовіру; долання спеціальної психологічної смуги	Тактична підготовка. <u>Навчальні питання:</u> 1. Дії особового складу в урбанізованій місцевості; 2. Пересування по вулицях. Подолання перехресть 3. Підготовка, огляд та захоплення будівлі. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, домедична допомога, зв'язок та комунікація, фізичне тренування;</i>	Фізичне тренування <u>Виконується:</u> марш-кідок 3 км; <u>Умови виконання:</u> виконується в складі підрозділу (відділення, група, взвод), із засобами індивідуального захисту та зброєю; старт і фініш обладнуються в різних місцях.
Заняття в темну пору доби	Тактична підготовка. 1. Дії особового складу при розташуванні на місці (в районі зосередження); <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, військова топографія, мінна безпека, розвідувальна підготовка;</i> 2. Дії по сигналам та раптового нападу противника; <i>В комплексі: психологічна підготовка, військова топографія, домедична допомога.</i>	Тактична підготовка. <u>Навчальні питання:</u> 1. Дії особового складу в наступальному бою в темну пору доби. <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, тактична медицина, зв'язок та комунікація, фізичне тренування;</i> 2. Особливості ведення штурмових дій в будівлі в будівлі в темну пору доби <i>В комплексі: психологічна підготовка, інженерна підготовка, домедична допомога, фізичне тренування;</i>	
Відпочинок	Тактична підготовка. Розташування на місці. Дії за сигналами оповіщення. <i>В комплексі: психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, мінна безпека, тактична медицина;</i>	Тактична підготовка. Розташування на місці. Дії за сигналами оповіщення. <i>В комплексі: психологічна підготовка, розвідувальна підготовка, мінна безпека, тактична медицина;</i>	

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГІНОК

Додаток 13
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.24, 7)

ЗРАЗОК

ОЦІНОЧНИЙ ЛИСТ

результатів проведення комплексного тактичного заняття
(підсумковий контроль)

Дата	14.10.2024	
Військове звання, прізвище, ім'я та по батькові курсанта <i>рядовий Іванов Іван Іванович</i>	Підпис	
Військове звання, прізвище, ім'я та по батькові інструктора <i>сержант Петров Петро Петрович</i>	Підпис	
ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ	обмежено готовий	
I. Загальновійськові предмети	75%	залік
II. Основні предмети: тактична підготовка	60%	незалік
вогнева підготовка	80%	залік

Предмет / оціночні показники *	залік/ викон	незалік/ невикон
I. ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВІ ПРЕДМЕТИ		
ЗВ'ЯЗОК ТА КОМУНІКАЦІЯ	залік	
Користування засобами радіозв'язку	викон	
ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ		незалік
Орієнтування на місцевості без карти	викон	
ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА		незалік
Відрив одиночного окопу та його маскування	викон	
ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА	залік	
Використання послідовності проведення огляду за алгоритмом МА	викон	
ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА		незалік
Припасування спорядження	викон	
Пересування солдата в бою різними способами		невикон
Дії при обстрілі противником, реакція на прямий вогонь	викон	
Спостереження за дронами противника. Дії у разі їх виявлення	викон	
Маневр (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну),	викон	
Пересування по траншеї, зачистка	викон	

Предмет / оціночні показники *	залік/ викон	незалік/ невикон
ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА		
Підготовчої вправи № 23	викон	
Підготовчої вправи № 24	викон	
Підготовчої вправи № 25	викон	
Підготовчої вправи № 26		невикон

Рекомендації **: _____

Командир 00 навчальної роти:

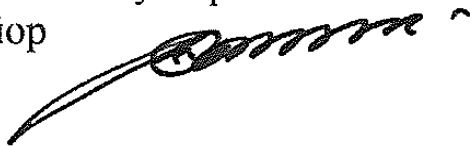
військове звання, підпис, ім'я, прізвище

Примітка:

* - для деталізації та об'єктивності оцінки військовослужбовця, органом військового управління або навчальним центром оціночні показники можуть бути деталізовані (уточнені) з урахуванням особливостей їх навчання;

** - за підсумками навчання військовослужбовця, в рекомендаціях зазначаються пропозиції щодо підвищення його рівня навченості в подальшому в ході адаптаційного курсу та можливе його подальше застосування в службовій діяльності (пропозиції по відбору на фахову підготовку, можливі лідерські якості, тощо).

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 14
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 1.28)

ОРІЄНТОВНИЙ РОЗРАХУНОК

основних матеріально-технічних засобів, озброєння (зброї), військової техніки, боєприпасів та імітаційних необхідних для забезпечення занять під час БЗВП з основних предметів навчання

Спорядження військовослужбовця:

№ з/п	Найменування матеріально-технічного засобу	Обов'язкова наявність*
	Обов'язкове**	
1.	Бронежилет	на всіх заняттях
2.	Шолом	на всіх заняттях
3.	Ремінно-плечова система, підсумками для автомату та гранат, боєкомплект автомату та гранат (габаритно-вагові макети), сумка для скидання магазинів, аптечка індивідуальна (габаритно-ваговий макет), МПЛ	на всіх заняттях
4.	Аптечка індивідуальна у комплекті з визначеним медичними засобами	домедична допомога
5.	Радіостанція малогабаритна	домедична допомога
6.	Рюкзак малогабаритний тактичний (на 50 літрів)	домедична допомога
	Додаткове	
7.	Рукавички тактичні	при наявності
8.	Окуляри захисні тактичні	
9.	Навушники активні (беруші)	
10.	Ліхтарик тактичний (з червоним світлофільтром, у комплекті з батарейками)	
11.	Ніж розкладний	
12.	Компас	
13.	Килимок (каримат)	
14.	Спальний мішок	
15.	Інше обладнання	

Примітки:

* - при можливості та наявності необхідного спорядження, за рішенням начальника навчального центру, можливе використання і на інших предметах навчання;

** - спорядження забезпечується навчальним центром (видається військовослужбовцям як інвентарне майно);

Для забезпечення проведення занять *:

Орієнтовні розрахунки проведені на 1000 осіб, в тому числі:

навчальне відділення – до 10 осіб;

навчальний взвод – до 30 осіб;

навчальна рота – до 150 осіб.

Враховано – 20 % для створення запасу для забезпечення безперервності проведення занять.

Назва матеріального засобу	Вимоги (опис, комплект)	Кількість	Коментар
Starlink	rev3	5	
Планшети (з Кропивою)	Lenovo Tab P11	120	Усім інструкторам взводів. Облік занять, синхронізація дій. Електронна бібліотека. Військова топографія з використанням Додатку Кропива
Спектроаналізатори (зборка)	Спектроаналізатор + логоперіодична антена 800МГц – 6 ГГц + посилювач сигналу + корпус (3D друк)	56	Розрахунок 1 спектроаналізатор на відділення на заняттях з тактичної підготовки, з РЕБ, КТЗ, + по 1-му на взвод на відпрацювання інших занять, що потребують сканування неба
Антидронна рушниця	На частотах 915 МГц та 2.4 ГГц, 5.8 ГГц, GPS	20	Розрахунок 1 антидрон рушниця на взвод, з урахуванням, що заняття по РЕБ одночасно проводиться для 1-й роті батальону + рушниці задіяні на КТЗ
РЕБ окопний	На частотах 915 МГц та 2.4 ГГц, 5.8 ГГц, GPS	20	Розрахунок 1 окопний РЕБ на взвод. Такий же розрахунок, що й з рушницями
Радіостанція	Різних типів	360	Розрахунок по 5 радіостанції на відділення
Дрон розвідувальний денний Mavic 3/нічний Mavic 3T	Дрон + пульт + 36 акумуляторів	30(10)	Розрахунок 1 дрон на взвод
Інтелектуальна зарядка для Mavic 3	3 можливістю одночасної зарядки акумуляторів	24	
FPV дрон	7-дюймовий	48	Камікадзе, бомбери (для імітації скидів)
FPV дрон	5-дюймовий з закритими пропелерами	48	Для відпрацювання ухиляння від дронів
FPV шоломи / окуляри		12	
FPV пульти	Пульт + батареї 18650 + зарядний пристрій для батарей	12	TX12

Назва матеріального засобу	Вимоги (опис, комплект)	Кількість	Коментар
FPV батареї 6s2p	Літій-полімер	192	
FPV батареї 4s2p	Літій-полімер	192	
Зарядний пристрій для FPV батарей	ToolkitRC M6DAC Dual 350W 15A 1-6S	12	
Зарядна станція	EcoFlow DELTA 2 / Bandera Power 305 S	12	
Тепловізійні монокуляри		36	Для занять в темну пору
Тепловізійні пончо		180	Для занять в темну пору
ПНБ		36	Для занять в темну пору
Коліматири	Vector Optics Frenzy II 1x20x28 RedDot SCRD-35	80	Для нічної стрільби. 8 на роту, 4 в роботі, 4 на охолоджені
Проектор, екран для проектора	Екран для проектора 250 x 150 (см)	12/12	На батальйон має бути 5 навчальних класів, щоб роту можна було поділити по взводам і всіх навчати, показуючи презентації
Дошка маркерна		12	На кожен клас
Інтерактивні дошки		3	Демонструвати стріми, трансляції з дронів, Кропиви тощо
3D принтер		2	Друкувати скиди, муляжі БК, ножки для дронів
Ноутбук з симулятором в комплекті з пультом		30	Відпрацювання навичок орієнтування на симуляторних картах, відпрацювання навичок роботи з FPV
Комплекти LASERTAG (аналоги)		180	1 комплект (30 шт.) на роту

Примітки:

* - зазначений перелік є рекомендаційним та може бути уточненим начальником навчального центру або органом військового управління, якому він підпорядкований, з урахуванням можливостей забезпечення.

Інженерна підготовка (мінна безпека):

№ з/р	Матеріальні засоби	Од. виміру	Кількість		
			на курсанта	на навчальну групу	на взвод
1.	Навчальні міни (усіх типів)	компл.			1
2.	Навчальні протипіхотні міни МОН	шт.		10	15
3.	Навчальні протитанкові міни ТМ-62	шт.		10	15
4.	Навчальні артилерійські міни	шт.			10
5.	Міношукачі (щупи)	шт.		5	20
6.	Мішки з піском	шт.			60
7.	Лопата (БСЛ 110)	шт.		10	20
8.	Колючий дріт	м		12	60
9.	Ножиці для різання дроту	шт.		1	5
10.	Дріт для розтяжок	м.		8	40
11.	Маскувальні комплекти на ОВТ	компл.		1	3
12.	Зразки маскувальних халатів (різні типи)	шт.			по одному зразку
13.	Єгоза	бухта		1	6

Психологічна підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА					
1.	5,45-мм АК-74 (його модифікації)	шт.	1	3	30
2.	7,62 мм ПК (ПКМ)	шт.		2	
3.	Макети реактивних протитанкових гранат РПГ-22, АТ-4, Carl Gustaf, Panzerfaust (інші зразки іноземного озброєння, що надходить до військових частин)	шт.			по одному зразку
4.	Насадка для холостої стрільби з автоматів АК/АКМ	шт.	1	3	30
5.	Насадка для холостої стрільби з ПК	шт.		2	
6.	Танк або броньована техніка (БМП, БТР, МТЛБ, САУ тощо)	од.		1-2	
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45мм патрон хол. (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року)	шт.	30	300	900
2.	7,62мм патрон хол.	шт.		400	
3.	Ручна граната РДГ-2Б (РДГ-2Ч)	шт.		5	10
4.	Димова шашка ДМ-11	шт.		5	10
5.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів “ШИРАС” або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120)	шт.		5	
6.	Вибухові пакети	шт.		10	

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
7.	Навчально-імітаційна протитанкова граната	шт.	1		30
8.	Холостий постріл до танку або броньованої техніки	шт.		6	
9.	81мм димова граната 3Д6	шт.		1	5
МОТОРЕСУРС					
1.	Танк або броньована техніка				2,5 км/ 0,5м/год
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ					
1	VR-окуляри	1	1		30

Тактична підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість			
			на курсанта	на навчальну групу	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА						
1.	5,45-мм АК-74 (його модифікації)	шт.	1		3	30
2.	7,62 мм кулемет ПК (його модифікації)	шт.			2	
3.	Насадка для холостої стрільби з автоматів АК (АКМ)	шт.	1		3	30
4.	Насадка для холостої стрільби з ПКМ	шт.			2	
5.	Макет броньованої техніки (БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1		3
6.	Санітарний автомобіль	од.				1
7.	Танк Т-64 (Т-72) або БМП-1	од.			1	1
8.	Броньована техніка (БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1	3
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ						
1.	5,45мм патрон хол. (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року)	шт.	480		800	14400
2.	7,62мм патрон хол.	шт.			1500	400
3.	Ручна димова граната РДГ-2Б (РДГ-2Ч)	шт.		36	36	108
4.	Реактивний сигнальний патрон РСР червоного вогню	шт.		18	10	62
5.	Реактивний сигнальний патрон РСР зеленого вогню	шт.		18	10	62
6.	Реактивний освітлювальний патрон -30	шт.		18	24	62
7.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-40	шт.		18	24	62

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір.	Кількість			
			на курсанта	на навчальну групу	на групу імітації (групу показу дій)	на взвод
8.	Димова шашка ДМ-11	шт.		18	14	62
9.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів “ШИРАС” або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120)	шт.		6	10	18
10.	Вибухові пакети	шт.		100	70	300
11.	Сигнальна міна СМ	шт.		4		20
12.	Навчальні гранати РГД-5 (Ф-1)	шт.	14			420
13.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гранати, аналоги)	шт.	6		3 (для імітації скидів)	300
14.	125 мм постріл Х33 або 73 мм постріл Х-48	шт.		10	6	30
15.	81 мм димова граната 3Д6	шт.			6	30
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ						
1.	Тепловізійні монокуляри	од.		2-3		10-15
2.	Тепловізійні пончо	од.		3-5		15-25
3.	Приціли, прилади нічного бачення	од.		2-3		10-15
4.	Біноклі	од.		3-5		15-25
МОТОРЕСУРС						
1.	Танк				20 км/ 2 м/г	15 км/ 1 м/год
2.	Бойова броньована машина			200 км/ 3 м/год	150 км / 2м/год	600 км/ 9,0м/год

Вогнева підготовка:

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на навчальну групу	на взвод
ОЗБРОЄННЯ					
1.	5,45 мм АК-74 (його модифікації)	шт.	1		30
2.	Навчальний 5,45 мм АК-74 (його аналоги)	шт.		6	30
3.	5,45 мм (7,62 мм) РПК (його модифікації)	шт.		2	6
4.	7,62 мм ПК (модифікації)	шт.		2	6
5.	Ручний протитанковий гранатомет РПГ-7	шт.		2	6
6.	Макети реактивних протитанкових гранат (РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26)	шт.		3 (по 1 виду)	9
7.	Граната РГД-5 навчальна розрізна	шт.		6	6
8.	Граната Ф-1 навчальна розрізна	шт.		3	9
9.	Макет броньованої техніки (танк, БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1
10.	Помпова рушниця	од.			4

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на навчальну групу	на взвод
11.	Броньована техніка (танк, БМП, БТР, ББМ тощо)	од.		1	1
12.	Іноземна стрілецька зброя, що використовуються у відділеннях (взводах) бойових бригад	од		по 1 од. кожного виду	
БОЄПРИПАСИ, ГРАНАТИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45-мм (7,62 мм) ПС (до АК)	шт.	798*		23940
2.	5,45-мм (7,62 мм) Т (до АК)	шт.	150		4500
3.	5,45-мм (7,62 мм) ПС (до РПК)	шт.	15		450
4.	5,45-мм (7,62 мм) Т (до РПК)	шт.	5		150
5.	7,62 мм ПС (до ПК)	шт.	15		450
6.	7,62 мм Т (до ПК)	шт.	5		150
7.	40 мм потеріл до РПГ-7	шт.	2		60
8.	Мисливський патрон	шт.	6		180
9.	Бойова граната РГД-5 (аналог)	шт.	1		30
10.	5,45-мм (7,62 мм) патрон навчальний	шт.	450	180	13680
11.	Навчальні гранати РГД-5 (Ф-1)	шт.		5	30
12.	Навчальні гранати іноземного виробництва	шт.		по 1 од. кожного типу	
13.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гаранті, аналоги)	шт.	4		120
14.	Димова граната РДГ (аналог)	шт.	3		90

*-1 патрон 7,62x39мм використовується до ПУС-7.

Комплексне тактичне заняття

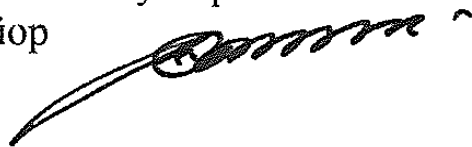
№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації	на взвод
ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВА ТЕХНІКА					
1.	5,45-мм АК-74 (його аналоги)	компл.	1	5	30
2.	7,62 мм ПК (його аналоги)	компл.		1	
3.	Насадка для холостої стрільби з автоматів АК/АКМ	шт.	1	5	30
4.	Насадка для холостої стрільби з ПКМ			1	
5.	Макети реактивних протитанкових гранат (РПГ-18, РПГ-22, РПГ-26)	шт.			3
6.	Танк	компл.			1
7.	Бойова броньована машина	компл.		1	3
БОЄПРИПАСИ, ІМІТАЦІЙНІ ЗАСОБИ					
1.	5,45-мм (7,62 мм) ПС (до АК)	шт.	49**		1470**
2.	5,45-мм (7,62 мм) Т (до АК)	шт.	9*		270*
3.	5,45мм патрон хол. (7,62мм патрон хол. зразку 1943 року)	шт.	390	800	11700
4.	7,62мм патрон хол.	шт.	150	600	4500
5.	Ручна димова граната РДГ-2Б (РДГ-2Ч)	шт.		20	80
6.	Реактивний сигнальний патрон РСП червоного вогню	шт.			20

№ з/п	Матеріальні засоби	Од. вимір	Кількість		
			на курсанта	на групу імітації	на взвод
7.	Реактивний сигнальний патрон РСП зеленого вогню	шт.			20
8.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-30	шт.		10	80
9.	Реактивний освітлювальний патрон РОП-40	шт.		10	80
10.	Димова шашка ДМ-11	шт.		10	50
11.	Шашка імітації розривів артилерійських снарядів “ШИРАС” або імітаційні патрони ІМ-100 (ІМ-82, ІМ-85, ІМ-107, ІМ-120)	шт.		5	10
12.	Вибухові пакети	шт.		30	100
13.	Сигнальна міна СМ	шт.			20
14.	Навчально-імітаційна граната РГД-5 (Ф-1)	шт.	2		60
15.	Навчально-імітаційна граната УРГ (страйкбольні гаранті, аналоги)	шт.	3		90
16.	125 мм постріл Х33 або 73 мм постріл Х-48	шт.		6	30
ДОДАТКОВЕ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЕКІПРУВАННЯ					
1.	Сухий пайок (на 3 доби)	шт.	3		90
2.	Ліхтарик	шт.	1	6	30
3.	Костюм вітровологозахисний (пончо)	шт.	1		30
МОТОРЕСУРС					
1.	Танк				20 км/ 1 м/год
2.	Бойова броньована машина			20 км/ 1 м/год	200 км/ 4 м/год

Примітка:

****** – кількість боєприпасів включена до загальної кількості боєприпасів під час занять з вогневої підготовки.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 15
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 6.5, 7)

УМОВИ
виконання підготовчих вправ стрільб
до Програми базової загальновійськової підготовки
(які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)

Підготовча вправа № 1
“Навчання в одноманітному та правильному прицілюванні”
(виконується 2 рази)

Ціль: стрілець – грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75×0,75 м, що встановлена по фронту та на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі, нерухома;

Дальність до цілі: – 25-50 м (враховуючі навички тих що навчаються).

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 15 шт., із них 6 з трасуючою кулею. Виконують три рази по 5 пострілів (із них 2 з трасуючою кулею), з урахуванням помилок.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упору.

Оцінка:

“відмінно” – 4 влучення з 5-ти пострілів знаходяться в габариті діаметром 15 см;

“добре” – 4 влучення з 5-ти пострілів знаходяться в габариті діаметром 20 см;

“задовільно” – 4 влучення з 5-ти пострілів знаходяться в габариті діаметром 25 см;

Увага! Залікове оцінювання здійснювати при стрільбі на 100 м.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, приймає положення “лежачи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” чітко та голосно ідентифікує “Ціль” та виконує поодинокі постріли. Після кожного пострілу виконується нове прицілювання. По закінченні виконання серії пострілів вправи доповідає “Закінчив”.

Після проведення серії пострілів здійснюється огляд мішеней .

За результатом огляду мішеней при позитивних показниках керівник приймає рішення на збільшення відстані до мішені для наступної серії пострілів.

Підготовча вправа № 2

“Відпрацювання навиків одноманітної стрільби”

(виконується 2 рази)

Ціль: стрілець – грудна фігура (мішень №6) або гонг (мішень № 4б або №4г) що встановлена по фронту та на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі, нерухома.

Дальність до цілі: – 100 м.

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 15 шт., із них 6 з трасуючою кулею. Виконують три рази по 5 пострілів (із них 2 з трасуючою кулею), з урахуванням помилок.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи без упору.

Оцінка: “відмінно” – 5 влучень (з п’яти) в зелену зону мішені;

“добре” – 4 влучення;

“задовільно” – 3 влучення.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, приймає положення “лежачи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та проводить прицільний постріл, переводить запобіжник у безпечне положення та встає. Після цього знову займає положення “лежачи” та виконує наступний постріл.

По закінченні виконання вправи доповідає “Закінчив”.

Підготовча вправа № 3

“Навчання точності стрільби біноккулярним прицілюванням на різних відстанях”

(виконується 2 рази)

Цілі: мішень:

на дистанції 10 м – 15 м головна фігура (мішень №5) на підйомнику.

на дистанції 25 м – гонг (мішень №4б)

Дальність до цілі: 10, 15, 25 м.

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 20 набоїв, із них 5 з трасуючою кулею.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка: Оцінка “залік” складається з 2 влучань в кожній серії. Кожна серія включає в себе 5 набоїв.

Особливості виконання вправи:

Навчаємий займає положення для стрільби стоячи в готовності до виконання вправи на визначеній відстані. Магазин приєднаний до зброї, патрон досланий в патронник, зброя на запобіжнику. Зброя утримується двома руками стволом догори на рівні очей під кутом 60 градусів. Навчаємий очікує команду інструктора на виконання вправи. За командою інструктора навчаємий прицілюється біноккулярно у визначену ціль та здійснює один постріл і повертає зброю у вихідне положення. За результатом влучання, інструктор корегує точку прицілювання навчаємого. За командою інструктора навчаємий здійснює другий

постріл, за результатом якого самостійно корегує наступні постріли у визначену ціль. Після закінчення стрільби навчаємий доповідає про закінчення вправи та проводиться розбір її виконання.

Підготовча вправа №4

“Навчання кучності стрільби з різних положень на середні відстані”

Ціль: три стрільці – грудна фігура (мішень №6) або гонг (мішень № 4б або №4г) що встановлена по фронту на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі, нерухома.

Дальність до цілі: 100 м.

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 15 шт. В кожній серії по 5 шт. з трасуючою кулею.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи без упора, з коліна, стоячи.

Оцінка:

“відмінно” – 15-14 влучень,

“добре” – 13-11 влучень,

“задовільно” – 10-9 влучень.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, приймає положення лежачи, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та проводить п’ять прицільних пострілів, зміщується з лінії атаки вправо або вліво, за командою або самостійно приймає положення “в коліно”, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та здійснює чергових п’ять пострілів. Зміщується з лінії атаки вправо або вліво за командою або самостійно приймає положення “бойова стійка”, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та здійснює останніх п’ять пострілів. По закінченні виконання вправи зміщується з лінії атаки вправо або вліво з одночасним прийняттям положення “в коліно” та доповідає “Закінчив”.

Підготовча вправа №5

“Початкова стрільба з різних положень

коли визначена зона видимості в темну пору доби”

(виконується 3 рази)

Цілі: стрілець – ростова фігура (мішень № 8), металевий гонг (мішень №4г) – на кожного навчаємого.

Дальність до цілі: до 100 м (або в зоні видимості мішені).

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: 20 набоїв, із них 5 з трасуючою кулею.

Оцінка: “залік” – 3-4 влучання в мішені за серію, 10 влучань за стрільбу; або за контрольну серію з 5 пострілів.

Особливості виконання вправи:

ціль підсвічується розсіяним світлом.

Стрільба ведеться:

перша серія з п'яти пострілів – для перевірки зброї на відстані до 100 м з положення “лежачи” (в залік не входить);
друга серія з п'яти пострілів – в положенні “лежачи”;
третя серія з п'яти пострілів – в положенні “з коліна”;
четверта серія з п'яти пострілів – в положенні “стоячи”;
при недостатній підготовці особового складу дозволяється всі три залікові серії виконувати з положення “лежачи”;
після кожної серії з 5-ти пострілів проводиться розбір.

Підготовча вправа №6

“Стрільба з-за укриття зі зміною вогневої позиції та перезарядкою по нерухомій цілі в обмежений час вдень”
(виконується 2 рази)

Цілі: дві (мішень №7 або №6) нерухомі або два гонга (мішень №4в або №4г).

Дальність до цілей: 30 м.

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 16 шт. Виконують два повтори по 8 пострілів, з урахуванням помилок (в магазини по 4 патрони).

Час на стрільбу: 60 с.

Положення для стрільби: з коліна, стоячи.

Оцінка: “відмінно” – 8 влучень; “добре” – 6 влучень; “задовільно” – 5 влучень.

Порядок виконання: стрілець знаходиться на вихідному рубежі (на відстані 10 м від укриття). За командою “До бою” стрілець висувається бігом до укриття, у положенні “в коліно” заряджає зброю, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує подвійний постріл в першу ціль з правого боку від укриття по цілі в положенні з коліна. Самостійно приймає положення стоячи та проводить подвійний постріл в першу ціль. По закінченні патронів у магазині голосно подає команду “Проблема”, зміщується з лінії атаки вправо або вліво, приймає положення “в коліно”, проводить перезарядання зброї, змінює положення для стрільби з коліна з лівого боку від укриття, ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та виконує подвійний постріл по другій цілі. Самостійно приймає положення стоячи та проводить подвійний постріл у другу ціль. По закінченні виконання вправи зміщується з лінії атаки вправо або вліво за укриття з одночасним прийняттям положення “в коліно” та доповідає “Закінчив”.

Підготовча вправа № 7

“Навчання стрільби по груповій цілі на відстані 50 м, і з-за укриття, з різних положень, з сильною та слабкою руки.”

Цілі: мішені – 2 металеві гонги розміром 50х40 см. розташовані по фронту з інтервалом 1 м.

Дальності до цілі: 50 м

Час на стрільбу: до 5 хвилин.

Кількість боєприпасів: 24 набої по 12 набоїв споряджаються рівномірно в 2 магазини.

Положення для стрільби: стоячи, з коліна

Оцінка: “відмінно” – 11 влучань, “добре” – 9 влучань, “задовільно” – 8 влучань.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується в два повтори: тренувальний та заліковий.

Навчаємий займає РВВ, зброю тримає донизу під кутом 45 градусів з упором в сильне плече. Магазин приєднаний до зброї, зброя стоїть на запобіжнику.

За командою інструктора навчаємий знімає зброю з запобіжника, досилає патрон в патронник і робить три постріли з-за укриття з положення “стоячи”, три постріли з-за укриття з положення “з коліна”, переміщується на іншу сторону укриття, перекладає зброю на слабе плече та робить три постріли з положення “з коліна” та три постріли з положення “стоячи”.

Після закінчення стрільби навчаємий доповідає про закінчення вправи.

Після закінчення вправи проводиться розбір.

Підготовча вправа № 8

“Стрільба з місця по нерухомих цілях з усування затримок під час стрільби”

Ціль: стрілець – грудна фігура з колами (мішень № 4) на щиті 0,75×0,75 м. (металеві гонги розміром 50х40 см.), що встановлена по фронту та на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі, нерухома.

Дальність до цілі: – 100 м

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 10 шт. – бойових набоїв, 3 шт. – навчальні набої (або гільзи), споряджені в один магазин у довільному порядку, перші два – обов’язково бойові.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: лежачи з упору.

Оцінка: “відмінно” – 10 влучень в зелену зону мішені; “добре” – 8-9 влучень; “задовільно” – 7 влучень.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, у положення “лежачи” заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та проводить десять прицільних пострілів. При затримці доповідає про затримку, самостійно усуває її та виконує наступний постріл.

По закінченні виконання вправи доповідає “Закінчив”.

Підготовча вправа №9

“Стрільба з окопу по штурмовій та маневреній групі з зміною позиції стрільби”
(виконується 2 рази)

Цілі: штурмова група - грудна фігура (мішень № 6), поясна фігура (мішень № 7) – 2 шт., кулеметна обслуга (мішень № 10);

маневрена група - грудна фігура (мішень № 6), поясна фігура (мішень № 7)

Дальність до цілі:

штурмова група 35-70; маневрена група 35-55.

Кількість набоїв:

20, що розподілені в два магазина по 10 набоїв;

габаритно-ваговий макет гранати – 1.

Положення для стрільби: з окопу.

Оцінка:

“Відмінно” – уразити всі мішені;

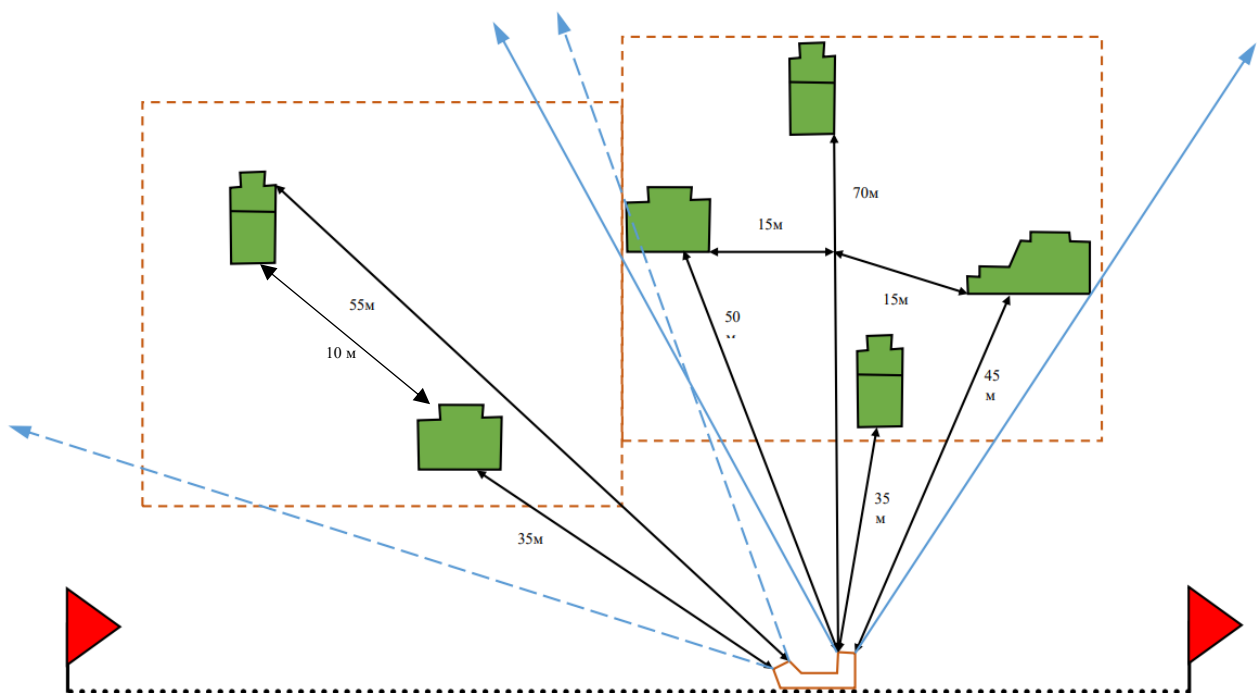
“Добре” – уразити 4 мішені, обов’язково уразити маневрену групу;

“Задовільно” – уразити 4 мішені.

Особливості виконання вправи:

стрілець знаходиться за укриттям навчальна граната споряджається до виходу на рубіж відкриття вогню. За командою керівника “Противник з фронту” стрілець не висовуючи корпусу та частин тіла із за укриття веде вогонь по штурмовій групі. За командою “Противник з лівого (правого) флангу” стрілець міняє вогневу позицію самостійно метає навчальну гранату по маневреній групі та продовжує вести вогонь по маневреній групі.

СХЕМА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ

Підготовча вправа № 10
“Відпрацювання навиків стрільби чергами”

Ціль: група піхоти, що атакує (рубіж №1) – чотири поясних фігури (мішень № 7); група піхоти, що залягла (рубіж №2) – чотири грудних фігури (мішень № 6).

Дальність до цілі: перший рубіж – 40 м., другий рубіж – 50 м.

Режим стрільби: довгими чергами.

Кількість боєприпасів: 45 шт., із розрахунку 20 шт. та 25 шт. відповідно.

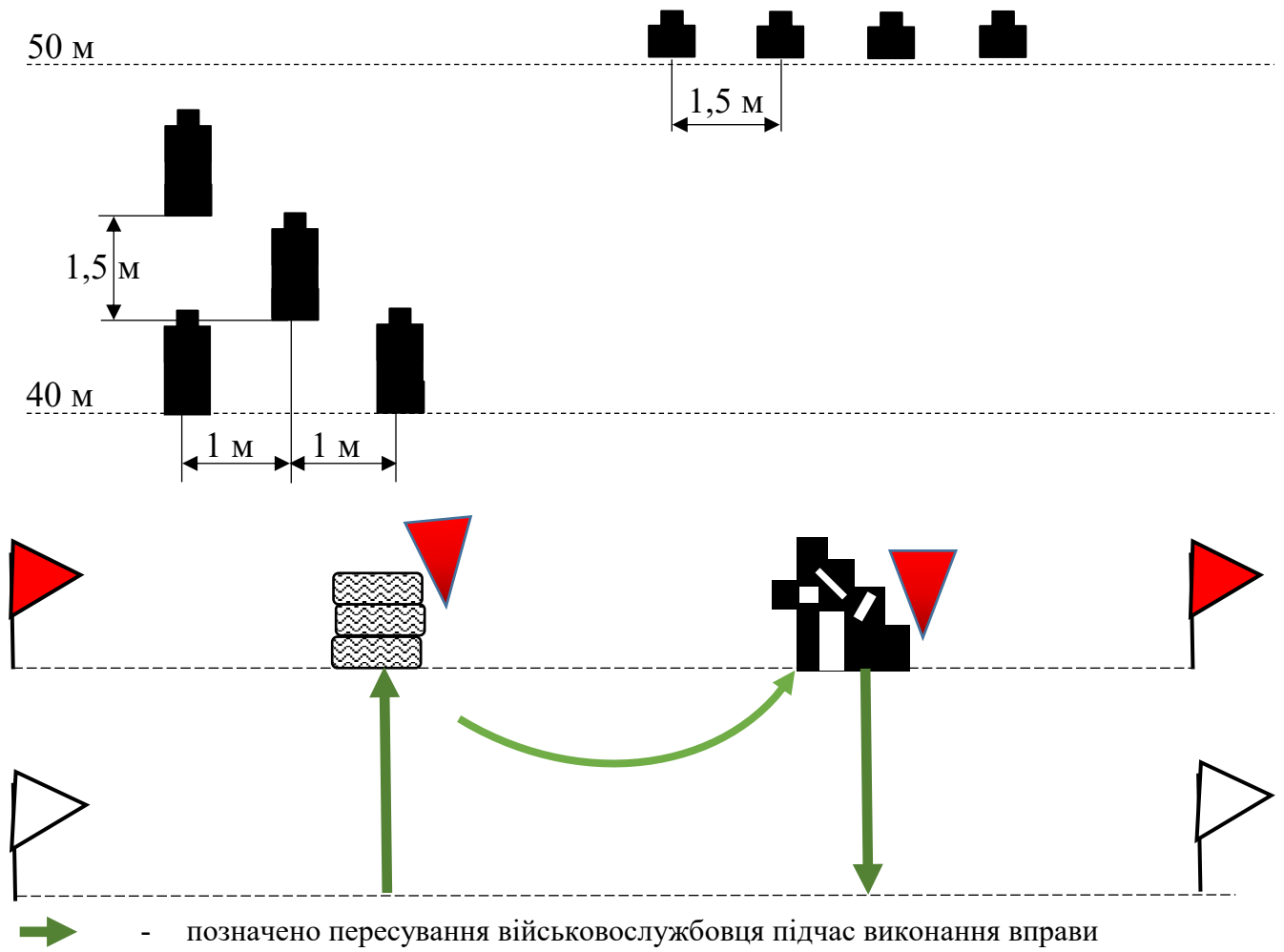
Час на стрільбу: обмежений кількістю боєприпасів.

Положення для стрільби: рубіж №1 – лежачи, рубіж №2 – з коліна.

Оцінка:

“відмінно” – уразити 8 мішеней, “добре” – уразити 6 мішеней, “задовільно” – уразити 5 мішеней.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “лежачи із-за укриття”, заряджає зброю та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль”, здійснює стрільбу довгими чергами по мішеням що розташовані на першому рубежі. Робить заміну магазину. Змінює вогневу позицію та довгими чергами веде стрільбу по мішеням, що розташовані на другому рубежі, положення для стрільби – “з коліна”.

Схема виконання вправи

Підготовча вправа № 11

“Стрільба з місця біноклярним прицілюванням по нерухомій цілі”
(виконується 2 рази)

Цілі: мішень 7в .

Дальність до цілі: для мішені 7в – 25 м.

Час на стрільбу: до 5 хвилин.

Кількість боєприпасів: 30 набоїв, із них 8 шт. з трасуючими кулями.

Положення для стрільби: стоячи.

Оцінка: “залік” – не менше шести влучань в зону “А”.

Особливості виконання вправи:

Навчаємий займає положення для стрільби стоячи, дистанція до мішені - 25 м. Зброя утримується двома руками стволом вниз під кутом 45 градусів, при цьому обхвативши великим пальцем накладку газовідвідної трубки таким чином, щоб при прицілюванні навчаємий мушку не бачив, патрон в патроннику, знято з запобіжника.

За командою інструктора “**Вогонь!**”, курсант швидко прикладає зброю до плеча “навскидку”, наводить зброю на ціль та робить одиночний постріл. Після кожного пострілу зброя опускається донизу стволом під кутом 45 градусів.

Таким чином навчаємий виконує серію з десяти пострілів. Після виконання однієї тренувальної серії та огляду мішені, курсант виконує серію з десяти пострілів з тієї ж дистанції, при цьому не закриваючи мушку та прицілюючись біноклярно. Після огляду мішені, дистанція до них збільшується до 50 м та виконується третя серія з десяти пострілів “навскидку” з біноклярним прицілюванням.

Після закінчення стрільби навчаємий доповідає про закінчення вправи.

Після закінчення вправи проводиться розбір.

Підготовча вправа № 12

“Швидкісна стрільба з розпізнанням цілі та переносом вогню”

Цілі: мішень № 5, 7, 8 (підйомник) по 3 шт., що розташовані на трьох рубежах з відстанню 10-15 м. один від одного на рубежі.

Дальність до цілі: перший рубіж 25 м., другий рубіж 50 м., третій 75 м.

Час на стрільбу: не обмежений

Кількість набоїв: 54 шт. (три магазину по 18 набоїв)

Положення для стрільби: стоячи із за укриття.

Оцінка:

“Відмінно” – вразити 9 (всі) мішені;

“Добре” – вразити 8 мішеней;

“Задовільно” – вразити 7 мішеней.

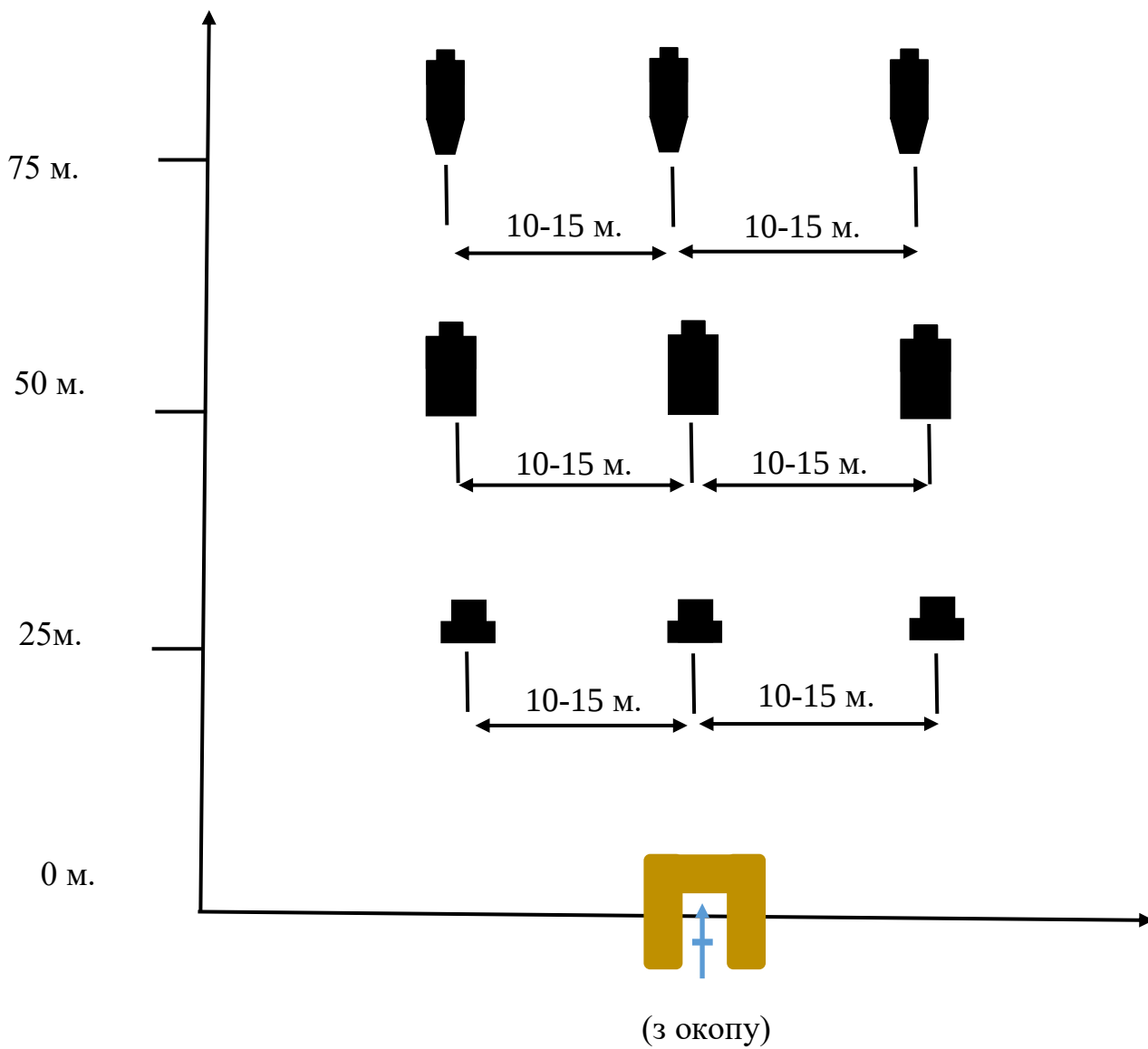
Особливості виконання вправи.

Режим ведення вогню: одиночний (здвоєний постріл).

Стрілець знаходиться на вихідному рубежі. За командою керівника навчаємий прискорено висувається до РВВ заряджає зброю та вражає цілі розташовані на 25 м., 50 м., 75 м. рубежах по черзі, від ближнього до дальнього ,

ставить зброю на запобіжник, робить заміну магазину та починає повторно вражати мішені, які залишились на рубежі.

Схема виконання вправи

Підготовча вправа № 13**“Відпрацювання навиків стрільби в русі”**

(виконується 3 рази)

Ціль: стрілець – шість грудна фігура (мішень 5а), що встановлена на рівні очей, нерухома.

Дальність до цілі: 30-10 м.

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 12 шт., із них 4 шт. з трасуючими кулями.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: на ходу.

Оцінка:

“відмінно” – 9-10 влучень,

“добре” – 7-8 влучень,

“задовільно” – 5-6 влучень.

Порядок виконання: за командою “До бою” стрілець висувається на РВВ, у положенні “з коліна” заряджає зброю, приймає положення “бойова стійка” та доповідає “Готовий”. За командою “Вогонь” ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Ціль” та починає рух в сторону мішені з одночасним відкриттям вогню в одиночному режимі. Стрільба припиняється за 10 м від мішені, або раніше, якщо закінчились набої. По закінченні виконання вправи зміщується з лінії атаки вправо або вліво з одночасним прийняттям положення “в коліно” та доповідає “Закінчив”.

Особливості вправи: на рубежі повинно одночасно виконувати стрільбу не більше десяти курсантів. Інструктори та курсанти слідкують за тим, щоб рухатись в одну лінію з іншими стрільцями.

Підготовча вправа № 14**“Стрільба під час пересування на полі бою зі міною вогневої позиції та зі зміною положення для стрільби”**

(виконується 2 рази)

Цілі:

група піхоти – чотири грудних фігури (мішень №6) по фронту не менше 3 м.;

група піхоти – дві грудних фігури (мішень №6) по фронту не менше 3 м.;

піхота, що атакує – ростові фігури (мішень № 8) по фронту не менше 3 м.;

**У разі відсутності можливості виконати дану вправу з мішеними підйомниками, вона замінюється гонгами 50х40 см які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.*

Дальність до цілі:

група піхоти – 30 м. від укриття;

піхота, що атакує – 70 м. від укриття.

Режим стрільби: одиночний (здвоєний постріл).

Кількість боєприпасів: - 22 набої.

Положення для стрільби:

за укриттям №1 – “стоячи”;

за укриттям №2 – “з коліна”;

за укриттям №3 – “присядки над укриттям”;

за укриттям №4 – “лежачи на боку”.

Оцінка:

“відмінно” – уразити 7 мішеней;

“добре” – уразити 6 мішеней;

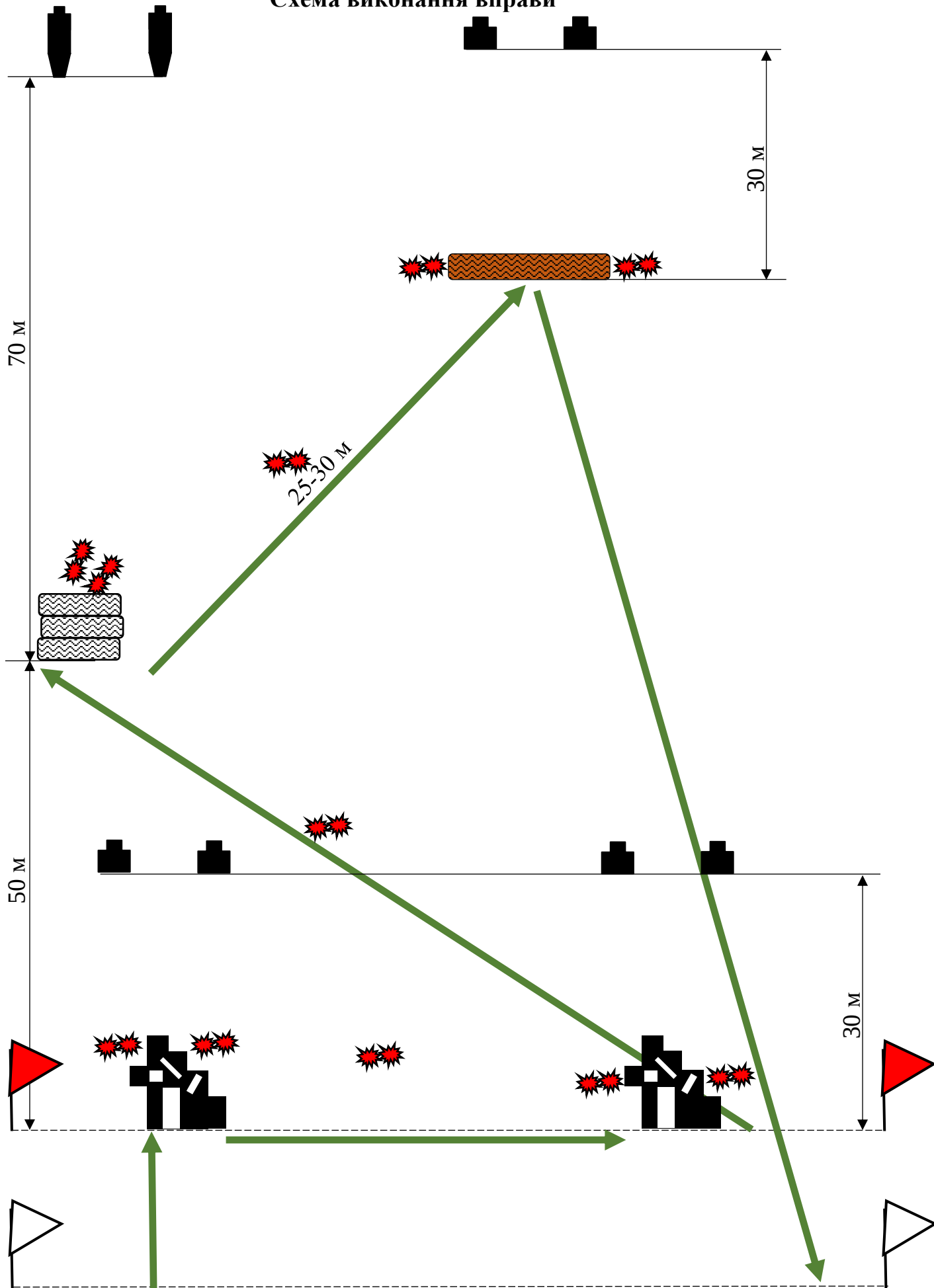
“задовільно” – уразити 4 мішеней.

Особливості виконання вправи:

За командою “**До бою**” стрілець висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “із-за укриття” заряджає зброю та доповідає “**До бою готовий**”.

Вправа виконується в відповідності до схеми виконання вправи. Вогонь ведеться здвоєним пострілом зліва, справа та над укриттям, а також під час перебіжки в напрямку противника. Перебіжка має бути швидка та динамічна.

Схема виконання вправи

➡ - позначено пересування військовослужбовця підчас виконання вправи

Підготовча вправа № 15

“Безперервна стрільба з окопу по піхоті що наступає та переміщення по траншеї під час зміни позиції”

(вдень та вночі)

Цілі:

група піхоти, що атакує – три грудні фігури (мішень №6), з інтервалом 10 м по фронту, (вночі цілі підсвічуються розсіяним світлом);

група піхоти, що атакує – три ростові фігури (мішень №8), з інтервалом 10 м по фронту, (вночі цілі підсвічуються розсіяним світлом);

вогнева точка – дві кулеметні обслуги (мішень №10а), що з’являються двічі (вночі цілі підсвічуються розсіяним світлом).

Під час виконання вправ стрільб в лісистій місцевості, дозволяється встановлення замаскованих мішеней між деревами (в чагарнику, в траві) або вкопаних для імітації цілей.

ВАЖЛИВО! У разі відсутності можливості виконати дану вправу з мішеними підйомниками, вона замінюється гонгами 50х40 см які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.

Дальності до цілей:

група піхоти, що атакує – три грудні фігури (мішень №6) – 30-100 м;

група піхоти, що атакує – три ростові фігури (мішень №8) - 50-150 м;

вогнева точка – дві або три кулеметні обслуги (мішень №10а) – 75-200 м;

**Виконання вправи стрільб починаються з ураження дальньої мішені*

Час на стрільбу: необмежений.

Кількість боєприпасів: 60 (з них 20 з трасуючими кулями);

Положення для стрільби: з окопу (з-за укриття або з амбразури перекритої щілини);

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі, з них не менше 4 кулеметних розрахунків

“добре” – уразити 6 цілей, з них не менше 3 кулеметних розрахунки

“задовільно” – уразити 6 цілей включно з кулеметним розрахунком

Особливості виконання вправи:

Навчаємі споряджають набої в чотири магазини по 15 набоїв, або різну кількість набоїв в магазині за рішенням інструктора.

ВАЖЛИВО! Перед виконанням вправи з бойовою стрільбою, напередодні навчаємі обов’язково проходять тренування вправи без бойової стрільби під керівництвом інструкторського складу.

За командою інструктора “**До бою!**”, двоє навчасмих, перебіжкою скрито висувається в траншею та займають позиції в різних окопах, заряджають зброю та приймають положення для стрільби.

Перший, хто навчається веде розвідку цілей та у разі виявлення самотійно відкриває вогонь. Другий у цей момент знаходиться в окопі.

Перший навчасмий після закінчення боєприпасів, подає команду “**Пустий, прикрий**”, після команди другого – “**Готовий! Крию!**” робить швидкісну заміну магазину та змінює вогневу позицію. Другий навчасмий прикриває вогнем.

Після готовності до бою першого навчаємого, другий подає команду **“Пустий, прикрий”**, після команди першого – **“Готовий! Крию!”**, другий робить швидкісну заміну магазину та змінює вогневу позицію.

У такому порядку навчаємі діють до закінчення набоїв. Після того як навчаємий доходить до останній позиції в окопі і завершує в ній вправу, голосно доповідає про закінчення вправи, розряджає зброю, ставить на запобіжник та залишає траншею.

УВАГА! *Переміщення здійснюється виключно під прикриттям один одного, у разі зміни вогневої позиції без прикриття вогнем один одного – оцінка знижується на один бал.*

З метою контролю дотримання заходів безпеки навчаємим під час виконання вправи, інструктору дозволяється перебувати біля навчаємого на такій відстані, яка дозволить безпечно здійснювати контроль за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки.

Переміщення по траншеї та зміна вогневої позиції в окопі, відбувається зі зброєю направленою в безпечний напрямок.

Підготовча вправа № 16

“Бій в траншеї у складі двійки з бойовою стрільбою”

(виконується 2 рази)

Цілі:

стрілець, що веде вогонь в ходах (окопних) сполученнях – 4 мішені МКПС метричних (мішень №4д), з розрахунку по 2 мішені на кожного стрільця;

стрілець, що намагається зайняти окоп (траншею) – 4 мішені МКПС метричних (мішень №4д), що розташовуються на передньому бруствері окопу, нерухомі, з розрахунку по 2 мішені на кожного стрільця;

противник без свідомості – манекен (імітація трупа противника) з розрахунку по 1 (одному) на кожного стрільця.

Під час виконання вправ стрільб в лісистій місцевості, дозволяється встановлення замаскованих мішеней між деревами (в чагарнику, в траві) або вкопаних для імітації цілей.

Дальності до цілей:

стрілець, що веде вогонь в ходах (окопних) сполученнях – 3-7 м;

стрілець, що намагається зайняти окоп (траншею) – 5-10 м;

Час на стрільбу: 4 хв.*

*- час розрахований для ділянки траншеї протяжністю до 50 м.

Кількість боєприпасів:

для автомата – 40 набоїв, на кожного стрільця;

габаритно-ваговий макет гранати – по 3 на кожного стрільця (для **першого** разу виконання вправи);

навчально – імітаційна (навчальна) граната – по 3 на кожного стрільця.

Положення для стрільби:

при зачищенні траншеї – на вибір того, хто стріляє.

Оцінка:

“відмінно” – уразили всі цілі;

“добре” – уразили 7 цілей;

“задовільно” – уразили 6 цілей.

Оцінка знижується на 1 бал:

Якщо час на виконання вправи було перевищено.

Якщо в тактичних діях було допущено наступні помилки:

- якщо не здійснювався контроль ураження цілей стріляючими;
- якщо втратив контроль під час пересування по траншеї (опускав голову та не стежив за своїм сектором);
- під час прострілювання кутів виглядали частини тіла (нога, голова, плече);
- не подав команду при виявленні цілі “Ціль”.

Особливості виконання вправи:

Для тих, хто навчається набой споряджаються в два магазини по 20 набойів, навчальні гранати споряджені знаходяться у підсумках.

ВАЖЛИВО! *Перед виконанням вправи бойовими набоями, ті, хто навчається проходять обов’язкове тренування вправи з використанням страйкбольного обладнання.*

УВАГА! З метою контролю дотримання заходів безпеки стрільцем під час виконання вправи, керівнику стрільби дозволяється перебувати біля того, хто виконує вправу на такій відстані, що дозволить безпечно здійснювати нагляд за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки. Під час виконання вправи керівнику рекомендовано подавати голосно додаткові команди, створюючи морально-психологічний тиск на стрільця.

Навчаємі знаходяться на вихідному рубежі 10 м від траншеї, за командою керівника стрільби “**До бою**” ті, хто навчаються, перебіжкою висуваються до траншеї. У ході висування заряджають зброю та приймають положення для стрільби стоячи із з-за укриття біля першого повороту ходу сполучення. Перший номер готується до ведення вогню, другий готує гранату. За командою керівника стрільби “**ЗАЧИСТИТИ**” другий з двійки заочує гранату за поворот траншеї, перший з двійки, після вибуху гранати, розпочинає ведення вогню, виконуючи простріл із-за кута (2-3 постріли) з подальшим оглядом простору з метою виявлення цілі, після чого висувається до бокової бійниці, розпочинає ведення вогню, виконуючи простріл із-за кута 2-3 постріли а при виявленні цілі голосно подає команду “**ЦІЛЬ**”, після чого прицільно вражає ціль здвоєним пострілом та подає команду “**КОНТРОЛЬ**” та здійснює контрольний постріл, оглянувши бокову бійницю та продовжує пересуватися по траншеї (окопним сполученням). Другий з двійки веде спостереження поверх бруствера. Виявивши ціль №2 “стрілець, що намагається зайняти окоп (траншею)” голосно подає команду “**ЦІЛЬ**”, після чого прицільно вражає ціль здвоєним пострілом та подає команду “**КОНТРОЛЬ**” та здійснює контрольний постріл.

Закріпившись перед наступним поворотом, другий з двійки метає гранату над бруствером в сторону наступної бокової бійниці. Після вибуху гранати, двійка розпочинає ведення вогню, повторюючи попередні дії.

Закріпившись перед наступним поворотом, другий з двійки метає третю гранату через два повороти. Після вибуху гранати, двійка розпочинає ведення вогню, повторюючи попередні дії.

Під час пересування по траншеї (окопним сполученням) перший з двійки виявляє та уражає цілі, другий з двійки в цей час спостерігає поверху бруствера а під час зачистки контролює простір попереду першого номера.

Після витрати боєприпасів у магазині перший з двійки голосно подає команду “ЗАМІНА”, занижує силует для відкриття робочого простору для другого з двійки, після чого виконує швидкісну заміну магазину. Другий з двійки голосно подає команду “КРИЮ!” та здійснює 2-3 постріли а при виявленні цілі голосно подає команду “ЦІЛЬ”, після чого прицільно вражає ціль здвоєним пострілом та подає команду “КОНТРОЛЬ” та здійснює контрольний постріл.

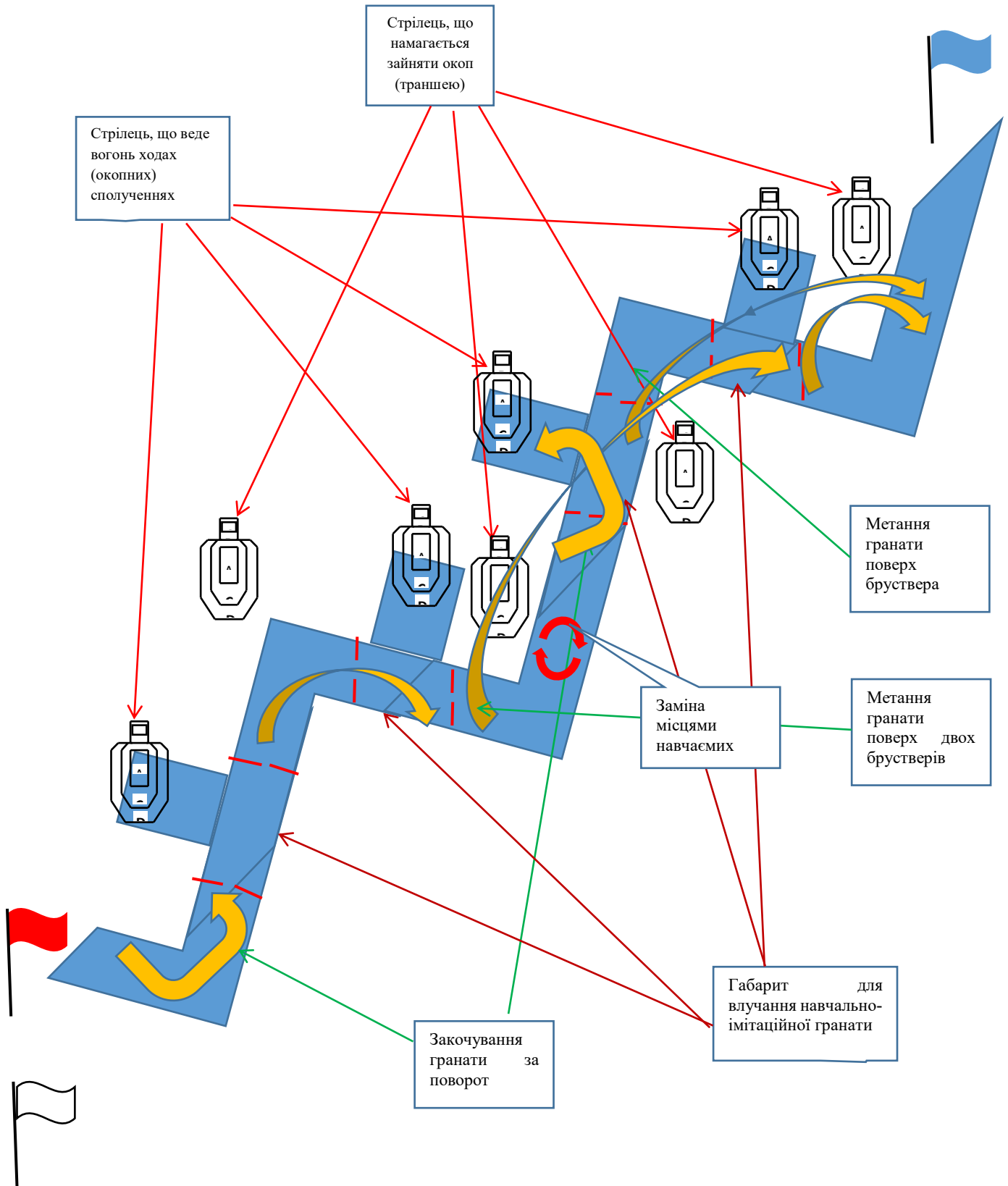
У разі виявлення противника без свідомості навчаємий голосно подає команду “КОНТРОЛЬ” та здійснює контрольний постріл.

Після ураження двох цілей біля другої бокової бійниці стрільці міняються місцями, після чого двійка продовжує пересування по траншеї (окопним сполученням) та виконує дії, описані вище.

ВАЖЛИВО! При переміщенні зброя перебуває в такому положенні, щоб убезпечити стрільця та керівника стрільби від випадкового пострілу та мати можливість швидкого застосування зброї для виконання вогневого завдання.

В кінці окопного сполучення після закінчення вправи керівник подає команду – “СТІЙ! РОЗРЯДЖАЙ, ЗБРОЮ – ДО ОГЛЯДУ!”, після чого перевіряє зброю на розрядженість та робить заміну тих хто навчається.

Вправу рекомендовано виконувати зі зброєю, що має коліматорні приціли. Якщо такі відсутні, то вправу можна виконувати використовуючи штатні прицільні пристрої стрілецької зброї.

Схема виконання підготовчої вправи №16

Підготовча вправа № 17

“Стрільба в складі групи зі стрілецької зброї по БПЛА, що рухається висотою”

Ціль: гонг (макет БПЛА), що рухається на висоті 10-15 м, з протяжністю 50 м. та зупиняється на 5 с.

Дальність до цілі: 50 м.

Кількість боєприпасів: для автомата – по 10 на військовослужбовця, із них 6 з трасуючими кулями.

Положення для стрільби: стоячи з окопу.

Оцінка:

Виконано – уразити ціль;

Не виконано – ціль не уражена.

Особливості виконання вправи.

Вправа виконується у складі групи на загальному тактичному фоні застосування БПЛА.

Склад групи – 4 – 6 стрільців.

За командою керівника стрільби “Група, “ПОВІТРЯ” – до бою”, навчаємі переміщуються до вогневого рубежу, який імітує обладнану та замасковану позицію від дронів, приймає положення для стрільби “по повітряних цілях”.

В районі розміщення мішеней, керівник заняття подає команду навчаємім на ураження мішеней, які імітують БПЛА: “По БПЛА, зосередженим (супроводом), вогонь”

Режим ведення вогню – одиночний з високим темпом стрільби. Стрільба ведеться після зупинки цілі.

Умови вправи можуть змінюватися в розрізі обладнання цілі.

Підготовча вправа №18

Стрільба по дронам з рушниці зі зміною вогневої позиції

Ціль: мішень : імітатор БПЛА що транспортується, випускається за допомогою пускової установки з ножним управлінням - 3 шт.

Дальність до цілі: до цілі №1 – 15 м. рухома ціль;

до цілі №2 – 20 м. рухома ціль;

до цілі №3 – 25 м. рухома ціль.

Кількість боєприпасів: для рушниці 6 (з них по 2 на кожен ціль).

Час на стрільбу: обмежений кількістю боєприпасів.

Положення для стрільби: стоячи зі зміною вогневої позицій.

Оцінка:

“відмінно” – вразити 3 цілі.

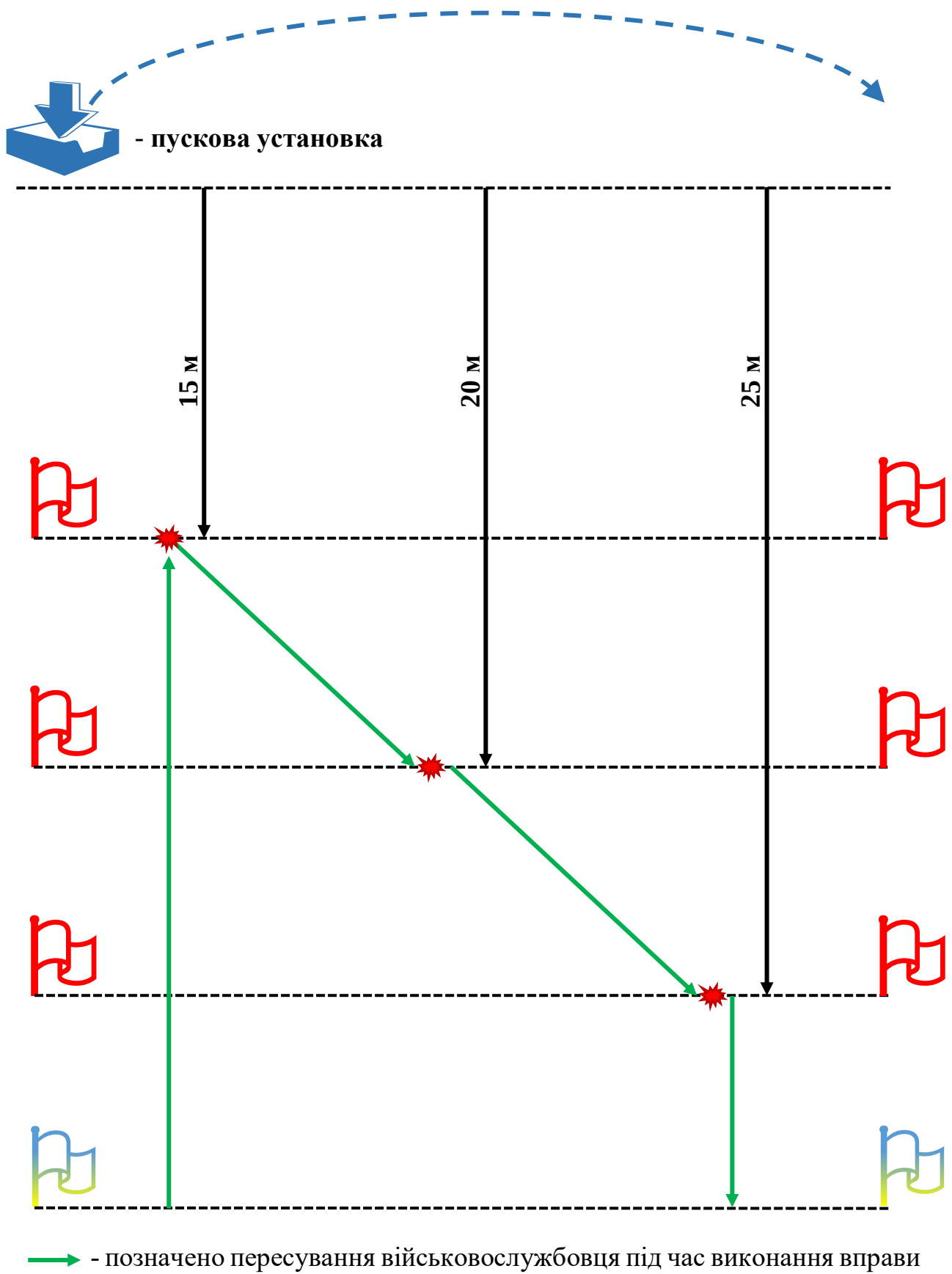
“добре” – вразити 2 цілі;

“задовільно” – вразити 1 ціль;

Особливості виконання вправи:

Стрільба ведеться одиночними пострілами, по дві спроби на кожен етап (відстань), при цьому: перша спроба - тренувальна, друга - залікова. На кожен спробу по 3 набої. Після виконання другого пострілу військовослужбовець змінює позицію. Перебування на кожній позиції не більше 30 секунд.

Схема виконання вправи

Підготовча вправа № 20**“Робота в двійці, при переміщенні від укриття до укриття”**

(виконується 2 рази)

Цілі: чотири мішені МКПС метричні (мішень № 4д) на щиті 0,46 x 0,76 м, що встановлюються по фронту 3-5 м та на рівні 1 м від нижнього зрізу мішені до землі, нерухомі

Дальність до цілей: 30 м.

Режим стрільби: одиночний.

Кількість боєприпасів: 10 шт.

Час на стрільбу: необмежений.

Положення для стрільби: з коліна, стоячи.

Оцінка: “відмінно” – 9-10 влучень; “добре” – 7-8 влучень; “задовільно” – 5-6 влучень

Порядок виконання: два стрільці знаходяться на вихідному рубежі (на відстані 10 м від укриття). За командою “До бою” два стрільці висуваються бігом до укриття, у положенні “в коліно” заряджають зброю, перший стрілець ідентифікує ціль чітко та голосно командою “Крию” та виконує п’ять одиночних пострілів в першу ціль з правого боку від укриття по цілі в положенні стоячи, другий стрілець в цей час переміщається бігом до наступного укриття. Перший стрілець, по закінченні патронів у магазині голосно подає команду “Прикрий”, зміщується з лінії атаки вліво (за укриття), приймає положення “в коліно”, проводить перезаряджання зброї та після команди другого стрільця “Крию” - переміщається бігом до другого укриття. В цей час другий стрілець виконує п’ять одиночних пострілів в третю ціль з правого боку від укриття по цілі в положенні стоячи. Другий стрілець по закінченні патронів у магазині голосно подає команду “Прикрий”, зміщується з лінії атаки вліво (за укриття), приймає положення “в коліно”, проводить перезаряджання зброї та після команди першого стрільця “Крию” - переміщається бігом до третього укриття. Перший стрілець займає положення з коліна з лівого боку, ідентифікує другу ціль чітко та голосно командою “Крию” та виконує п’ять одиночних пострілів, по закінченні патронів у магазині голосно подає команду “Прикрий”, зміщується з лінії атаки вправо (за укриття), та після команди другого стрільця “Крию” - переміщається бігом до третього укриття. В цей час другий стрілець виконує п’ять одиночних пострілів в четверту ціль з лівого боку від укриття по цілі в положенні з коліна. По закінченні виконання вправи стрільці доповідають “Закінчив”.

Особливості вправи: рух одного стрільця від укриття до укриття має відбуватися одночасно зі стрільбою іншого стрільця, рух без прикриття – невиконання умов вправи. Інструктори та курсанти слідкують за тим, щоб при перебіжках зброя завжди була направлена в безпечному напрямку та була поставлена на запобіжник.

Підготовча вправа № 21

“Стрільба у складі бойової двійки під час пересування на полі бою”

Цілі:

вогнева точка – ручний кулемет (мішень № 10) та грудна фігура (мішень № 6);

група піхоти – дві грудні фігури (мішень № 6) по фронту не менше 6 м в окопі завдовжки 10 м і завширшки 1 м;

кулеметна обслуга (мішень № 10а);

група піхоти, що атакує (відходить) – дві ростові фігури (мішень № 8) по фронту не менше 3 м;

вогнева група – ручний кулемет (мішень № 10) і ПТРК на вогневій позиції (мішень № 9б).

**Керівник стрільби на ділянці має право вносити корективи в умови виконання вправи з розрахунку на наявні мішені (підйомники).*

У разі відсутності можливості виконати дану вправу з мішеними підйомниками, вона замінюється гонгами 50х40 см які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.

Дальність до цілі:

вогнева точка 150 – 100 м;

кулеметна обслуга 100 – 75 м;

група піхоти 125 – 75 м;

група піхоти, що атакує (що відходить) 100 – 75 м;

вогнева група 150 – 100 м.

Час на стрільбу: обмежується часом руху і показу цілей.

Кількість боєприпасів: 60 набоїв, із них 15 шт. з трасуючими кулями; димова граната – 1.

Оцінка:

“відмінно” – уразити 7 мішеней;

“добре” – уразити 6 мішеней;

“задовільно” – уразити 5 мішеней.

Особливості виконання вправи:

Склад бойової двійки – два навчаємих. Набої заряджаються у 4 магазину з розрахунку: 2 магазину по 20 набоїв та 2 магазину по 10 набоїв.

ВАЖЛИВО! *Перед виконанням вправи з бойовою стрільбою, напередодні навчаємі обов’язково проходять тренування вправи без бойової стрільби під керівництвом інструкторського складу.*

За командою інструктора навчаємі займають позицію на вихідному рубежі, положення “лежачи” і приєднують магазин до зброї, зброя знаходиться на запобіжнику. Після команди інструктора висувуються на рубіж відкриття вогню (РВВ) “по-пластунськи” і готуються до стрільби з положення “лежачи”.

Зайнявши позиції на РВВ навчаємі знімають зброю з запобіжника і досилають патрон в патронник та доповідають про готовність до стрільби. Інструктор надає команду про зайняття вогневих позицій і взаємне прикриття вогнем один одного під час висування (перебіжками по 5-7 м).

Другий навчаємий з положення “лежачи” подає команду **“Тримаю! (Крию!)”**, що є сигналом для першого навчаємого до здійснення перебіжки. Одночасно з початком руху першого навчаємого, починається показ вогневої точки та вогневої групи.

Перший навчаємий, під прикриттям вогню другого робить перебіжку тримаючи зброю в напрямку “противника”, займає позицію і відкриває вогонь по цілі та подає команду для другого навчаємого **“Тримаю! (Крию!)”**. Другий навчаємий, під прикриттям вогню першого робить чергову перебіжку, тримаючи також зброю в напрямку “противника”. Навчаємі діють у такому порядку до зайняття зазначених вогневих позицій.

Із зайняттям зазначених позицій навчаємими, інструктор подає команду **“Підготуватись до відходу”**. За цією командою здійснюється показ кулеметної обслуги. Другий вражає кулеметну обслугу, перший готує димову гранату.

За командою інструктора навчаємі, починають маневр “відхід”. Перший навчаємий який готується до відходу, ініціює та кидає гранату в сторону “противника” чекаючи поки вона почне працювати. Після того як граната спрацювала, другий навчаємий подає команду **“Тримаю! (Крию!)”** що є сигналом для першого навчаємого для здійснення перебіжки.

Перший навчаємий здійснює перебіжку тримаючи зброю двома руками стволом догори на рівні очей під кутом 60 градусів.

З початком руху першого навчаємого здійснюється показ групи піхоти та група піхоти, що атакує. Другий навчаємий, веде вогонь по цілі з положення “лежачи”.

Перший навчаємий, здійснивши перебіжку, займає позицію і відкриває вогонь по цілям що з’являються та подає команду другому навчаємому **“Тримаю! (Крию!)”** що є сигналом для здійснення ним перебіжки. Другий навчаємий, під прикриттям вогню першого робить чергову перебіжку тримаючи зброю двома руками стволом догори на рівні очей під кутом 60 градусів. Навчаємі діють у такому порядку до зайняття зазначених вогневих позицій.

Під час зміни вогневої позиції навчаємими, інструктор контролює знаходження вказівного пальця навчаємих на ствольній коробці зброї.

Режим ведення вогню:

по вогневій точці, вогневій групі, та по групі піхоти, що атакує (відходить) – одиночним вогнем або короткими чергами;

по групі піхоти і кулеметній обслузі – чергами.

Загальна глибина пересування від РВВ – до 50 м.

Після закінчення вправи проводиться розбір.

Підготовча вправа № 22**“Стрільба в складі бойових груп під час виконання маневру****“Охоплення”****(виконується 2 рази)****Цілі:**

група піхоти (рубіж №1) – чотири грудних фігури (мішень №6) з’являється 2 рази по 5-7 с з проміжком 5-7с;

дві групи піхоти (рубіж №2) – по дві ростові фігури (мішень № 8) з’являються почергово (для маневреної та вогневої групи відповідно);

Дальність до цілі:

група піхоти (рубіж №1) – 100 м;

група піхоти (рубіж №2) – 200 м;

Режим стрільби: одиночний (здвоєним пострілом).

Час на стрільбу: обмежується часом показу цілей.

Кількість боєприпасів: - 80 набоїв (по 20 набоїв на кожного військовослужбовця)

Оцінка:

“відмінно” – уразити 12 мішеней;

“добре” – уразити 8 мішеней;

“задовільно” – уразити 5 мішеней.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується у складі двох бойових груп (по 2 військовослужбовця) з наступними завданнями: здійснення маневру та вогневої підтримки.

Вправа виконується в два рази **зі заміною завдань між групами**.

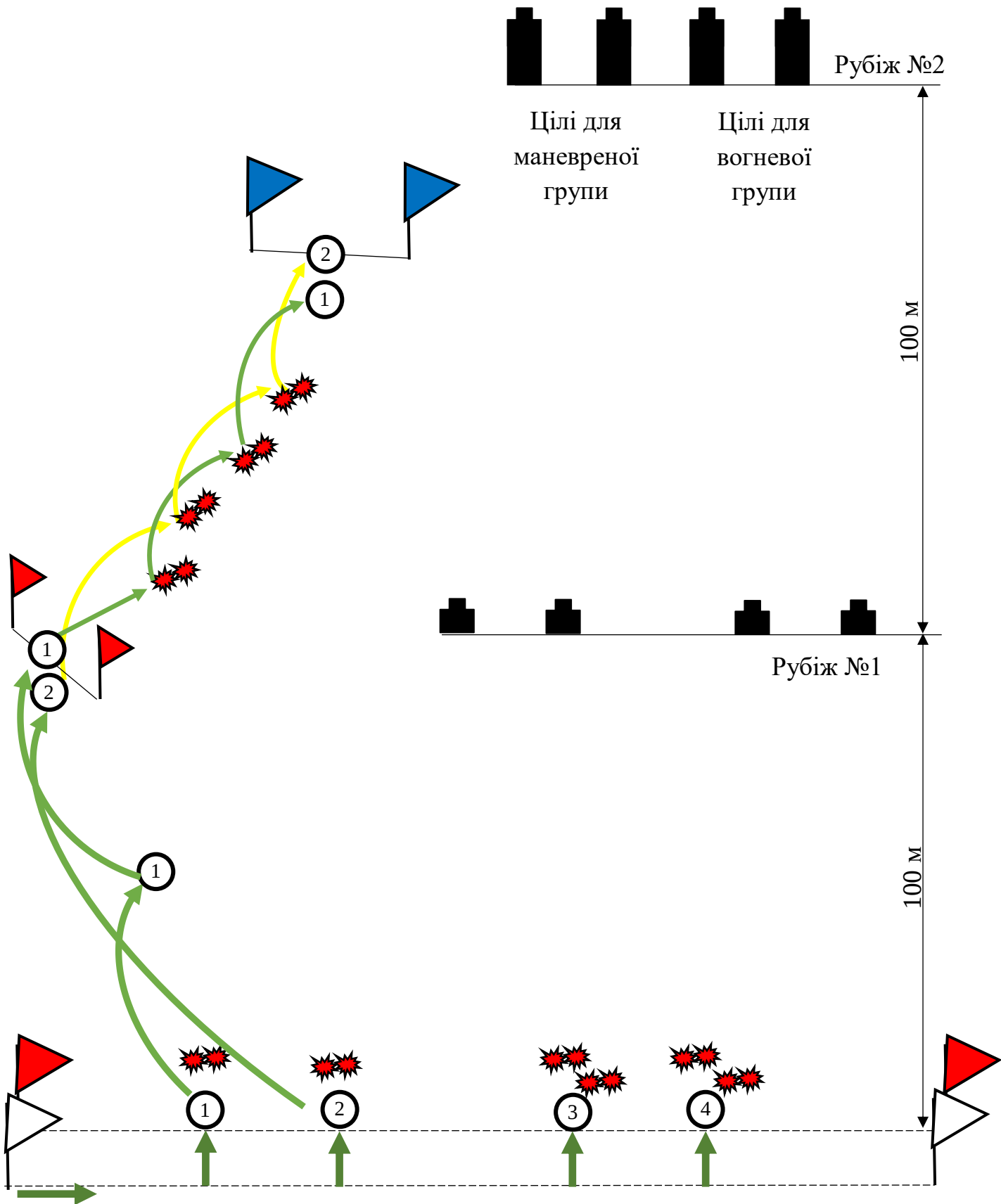
Бойові групи здійснюють пересування в пішому порядку до РВВ та приймають положення для стрільби лежачи.

З початком показу цілей маневрена та група вогневої підтримки вражають цілі на першому рубежі.

За командою “**здійснити маневр – охоплення**” перший з маневреної групи здійснює метання димової гранати у напрямку противника. З появою димової завіси здійснюється показ цілей на другому рубежі для вогневої групи. Маневрена група здійснює маневр у фланг противника під прикриттям групи вогневої підтримки, та методом “перекату” використовуючи складки місцевості не перевищуючи 15-20 метрів здійснюють зближення з цілями на другому рубежі. З виходом маневреної групи на РВВ здійснюється показ групи піхоти на другому рубежі для маневреної групи. З появою цілей маневрена група вражає цілі “з ходу”.

Вправа виконується відповідно до схеми виконання вправи.

Схема виконання вправи

- позначено пересування військовослужбовця підчас виконання вправи

“Бій в місті зі міною вогневої позиції”**Цілі:**

група піхоти (рубіж №1) – дві грудних фігури (мішень №6),;

група піхоти (рубіж №2) – чотири грудних фігури (мішень №6);

група піхоти (рубіж №3) – чотири грудних фігури (мішень №6);

група піхоти (рубіж №4) – чотири ростові фігури (мішень № 8);

**У разі відсутності можливості виконати дану вправу з мішеними підйомниками, вона замінюється мішенями на вкоп або гонгами 50х40 см які виставляються на визначену дистанцію і регулюються по висоті.*

Дальність до цілі:

група піхоти (рубіж №1) – 30 м.;

група піхоти (рубіж №2) – 55 м.;

група піхоти (рубіж №3) – 80 м.;

група піхоти (рубіж №4) – 130 м. ;

Режим стрільби: одиночний (здвоєним пострілом).

Кількість боєприпасів: - 42 набої (по 21 набою на кожного стріляючого).

Оцінка:

“відмінно” – уразити 7 мішеней;

“добре” – уразити 5 мішеней;

“задовільно” – уразити 3 мішеней.

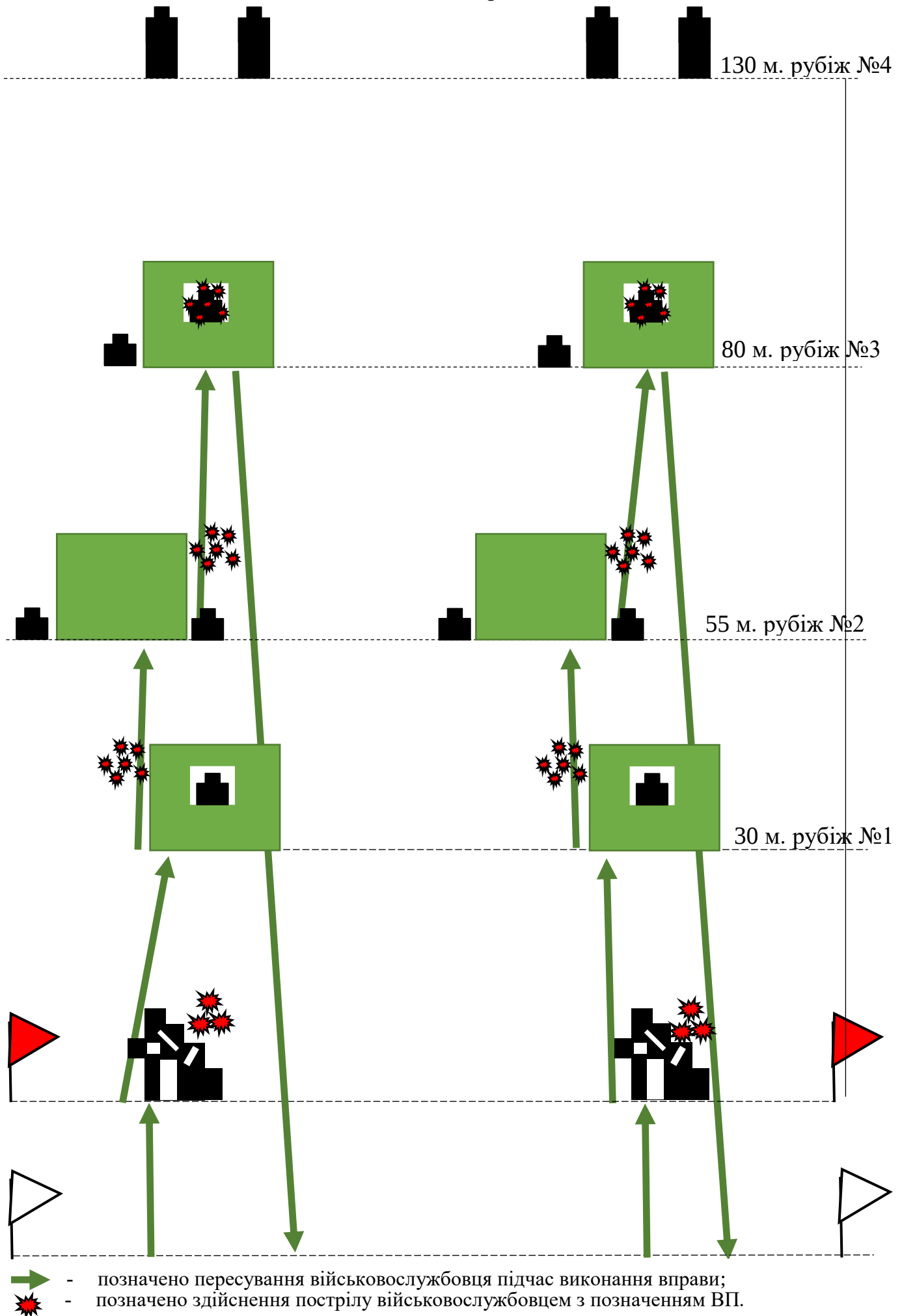
Особливості виконання вправи:

За командою “**До бою**” стрілець висувається на РВВ, приймає положення “із-за укриття” заряджає зброю та доповідає “**До бою готовий**”.

Вправа виконується в парі у складі двох стріляючих. Вправа виконується в відповідності до схеми виконання вправи. Перебіжка має бути швидка та динамічна.

**У випадку відсутності спроможності ділянки для стрільби, може накриватись один напрямок, в такому випадку вправа виконується одним стріляючим.*

Схема виконання вправи

Підготовча вправа №24**“Бій в будівлі зі міною вогневої позиції”**

(виконується 2 рази)

Цілі:

група піхоти – дві МКПС (мішень №4а);

група піхоти – дві МКПС (мішень №4а).

Дальність до цілі:

По розмірам кімнати;

Режим стрільби: одиночний (здвоєним пострілом).**Кількість боєприпасів:** - 10 набоїв, габаритно-ваговий макет гранати – 1

(для першого разу виконання вправи);

1 навчально – імітаційна граната.

Оцінка:

“відмінно” – уразити 4 мішені;

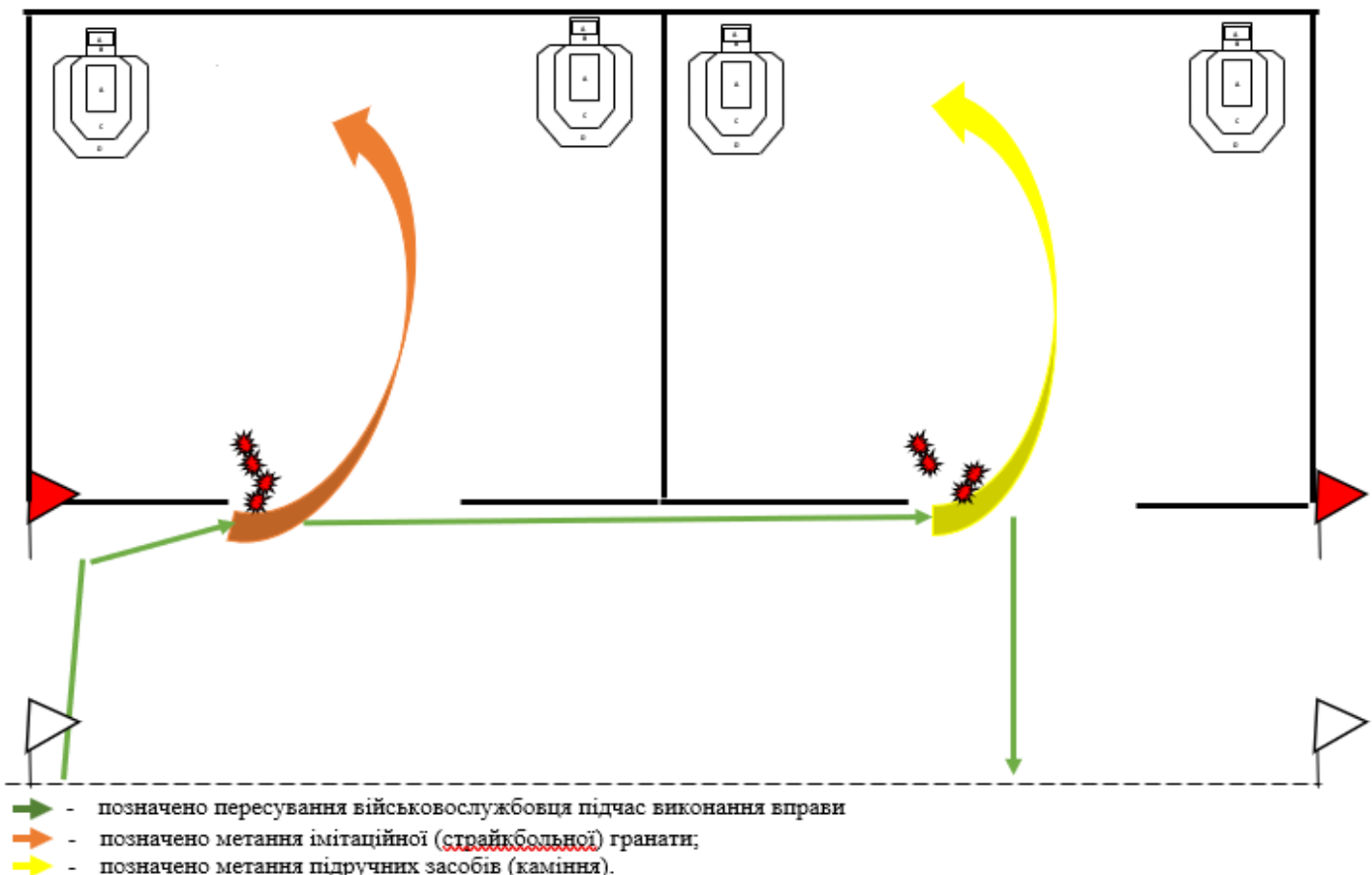
“добре” – уразити 3 мішені;

“задовільно” – уразити 2 мішені.

Особливості виконання вправи:

За командою “**До бою**” стрілець висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброєю та доповідає “**До бою готовий**”. Підійшовши до перших дверей закидає гранату в кімнату та здійснює простріл в дверний прохід, після спрацювання гранати “зачищає” кімнату. Підійшовши до других дверей бере підручний засіб (камінь), який імітує гранату та закидає його у кімнату, з ним вривається в кімнату та “зачищає” її.

Схема виконання вправи

УМОВИ**виконання підготовчих вправ стрільб для КТЗ**

до Програми базової загальновійськової підготовки

(які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)

**Керівним складом навчального підрозділу здійснюється регулювання умов виконання підготовчих вправ стрільб з розрахунку наявної НМТБ та доступних навчальних ділянок місцевості.*

Підготовча вправа №25**“Бій в лісосмузі зі міною вогневої позиції”****Цілі:**

стрілець (рубіж №1) – грудна фігура (мішень № 4) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

вогнева точка (рубіж №2) – кулеметна обслуга (мішень № 10а) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

стрілець (рубіж №3) – поясна фігура (мішень №7) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

стрілець (рубіж №4) – грудна фігура (мішень №6) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

стрілець (рубіж №5) – грудна фігура (мішень №6) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

стрілець (рубіж №6) – поясна фігура (мішень №7) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

група піхоти (рубіж №7) – ростова фігура (мішень № 8) та грудна фігура (мішень №6) що з’являється 1 раз по 5-7 с;

Дальність до цілі:

стрілець (рубіж №1) – 10 м;

вогнева точка (рубіж №2) – 10-20 м;

стрілець (рубіж №3) – 10-20 м;

стрілець (рубіж №4) – 20 м;

стрілець (рубіж №5) – 20-30 м;

стрілець (рубіж №6) – 30-40 м;

група піхоти (рубіж №7) – 40 м;

Режим стрільби: одиночний (здвоєним пострілом).

Кількість боєприпасів: - 16 набоїв

Оцінка:

“відмінно” – уразити 8 мішеней;

“добре” – уразити 5 мішеней;

“задовільно” – уразити 3 мішеней.

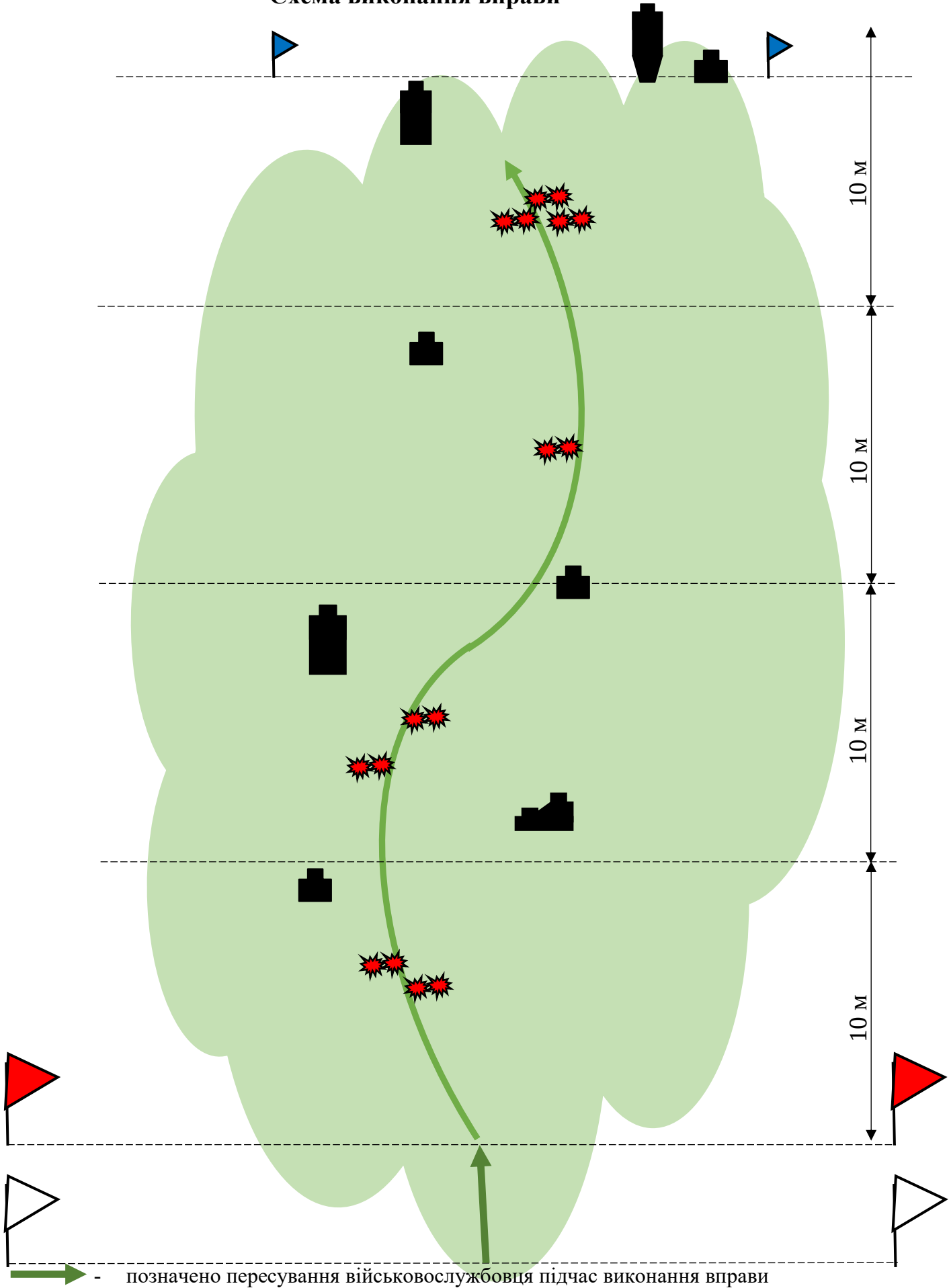
Особливості виконання вправи:

За командою “**До бою**” стрілець висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброю та доповідає “**До бою готовий**”.

Стріляючий починає рух по лісосмузі (лісом) та веде розвідку цілей. У разі виявлення цілі голосно подає команду – “**ЦІЛЬ**” та знищує її здвоєним пострілом.

Під час пересування стріляючий постійно тримає зброю в готовності до застосування на запобіжнику.

Схема виконання вправи

Підготовча вправа №26**“Маневрена оборона зі міною вогневої позиції”****Цілі:**

група піхоти, що наступає – поясна фігура (мішень №7), грудна фігура (мішень №6);

група піхоти, що наступає – грудна фігура (мішень №6), ростова фігура (мішень № 8);

група піхоти, що наступає (рубіж №3) – ростова фігура (мішень № 8), поясна фігура (мішень №7);

Дальність до цілі:

15 – 25 м.

Режим стрільби: одиночний (здвоєним пострілом).

Кількість боєприпасів: - 12 набоїв

Оцінка:

“відмінно” – уразити 6 мішеней в тому числі ростову фігуру;

“добре” – уразити 5 мішеней;

“задовільно” – уразити 4 мішеней.

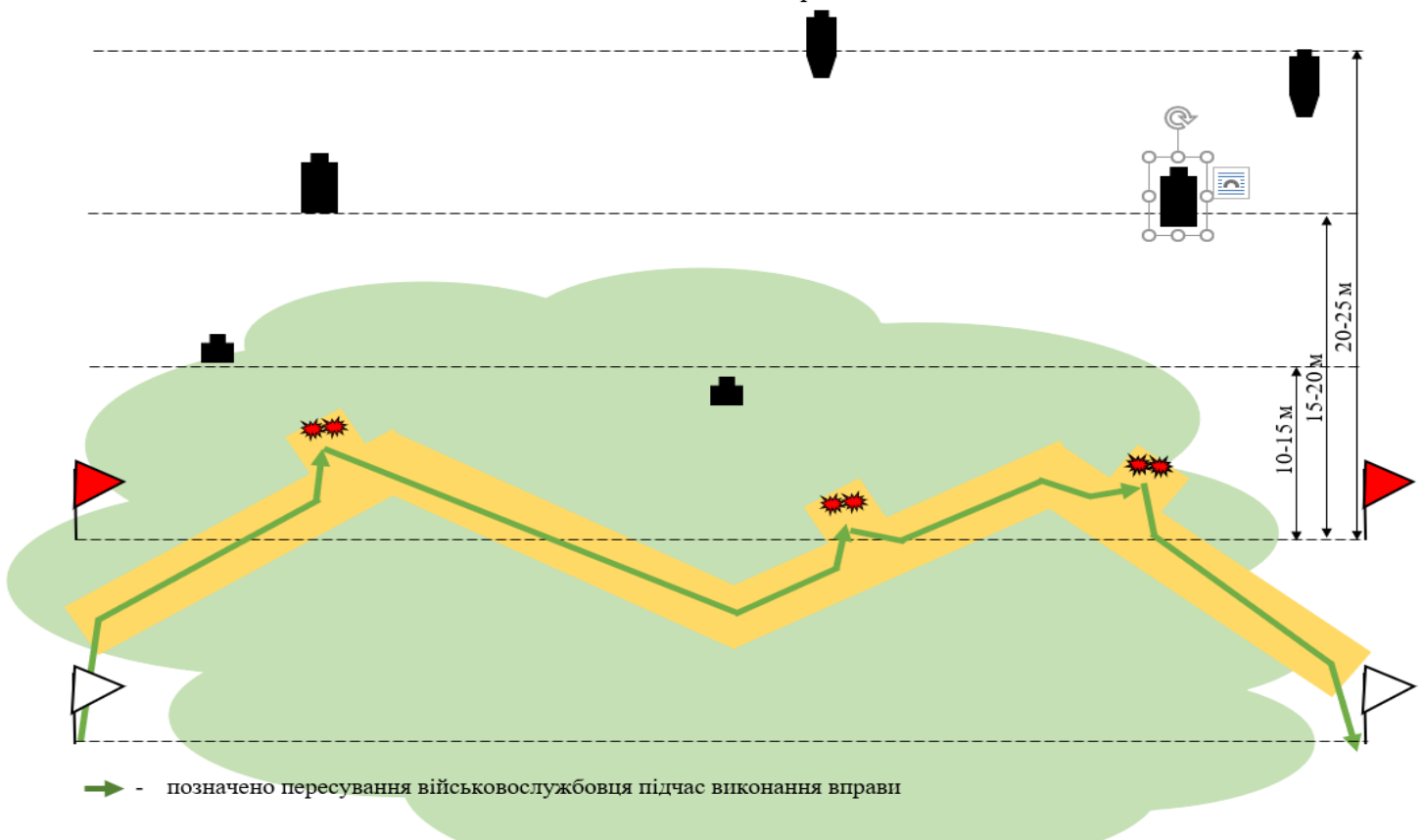
Особливості виконання вправи:

За командою “**До бою**” стрілець висувається на РВВ, приймає положення для стрільби “з коліна” заряджає зброєю та доповідає “**До бою готовий**”.

Вправа виконується в суворій відповідності до схеми виконання вправи. Вогонь ведеться здвоєним пострілом.

Заміна позиції здійснюється за командою керівника стрільби на ділянці.

Схема виконання вправи

Підготовча вправа №27**Наступ малими тактичними групами в складі відділення в пішому порядку з прикриттям вогнем із озброєння БМ (кулемету)****Цілі:**

група цілей №1 – противник що перегруповується для розгортається в бойові порядки (мішень № 14) що з'являється один раз на 30 с та група піхоти що обороняється, ручний кулемет (мішень № 10) та дві грудні фігури (мішені № 6), що з'являються два рази по 15 с з проміжком 10 с.

група цілей №2 – група противника що обороняється, ручний кулемет (мішень № 10) та дві грудні фігури (мішені № 6), що з'являються три рази по 10 с з проміжком 10 с.

група цілей №3 – противник що намагається контратакувати два стрільці - (мішень № 8 що з'являються три рази по 10 с із проміжком 10 с

група цілей №4 – група піхоти, що здійснює маневр у фланг (мішені № 8 - 2 шт. та № 9), що з'являються на 20 с.

Дальності до цілей:

група цілей №1 – 250 -300 м;

група цілей №2 – 100 -150 м;

група цілей №3 – 150 -200 м;

група цілей №4 – 250 -300 м;

Кількість боєприпасів:

автомат – 30 шт., з них 9 з трасуючою кулею (споряджені в 3 магазини по 10 шт.);

для спареного кулемета ПКТ (ПКМ або його аналог) – 40 шт. (можливе використання холостих набоїв).

Режим ведення вогню:

з автомату – одиночними пострілами.

з кулемету – короткими чергами.

Положення для стрільби з автомату: за вибором того, хто стріляє

Стрільба з озброєння БМ ведеться з ходу (з короткої зупинки), з кулемета ПКМ (його аналог) з місця з метою прикриття (імітації прикриття) здійснення маневру відділенням.

Оцінка:

Загальна оцінка за стрільбу складається з оцінок за тактичні дії та результати вогневого ураження:

“виконано” – уразити по одній мішені в кожній групі цілей та виконати тактичні прийоми відповідно до визначених завдань;

“не виконано” – не виконані умови оціночного показнику “виконано”.

Під час виконання вправи оцінюються **тільки стрільці**.

Під час виконання вправи повинні вирішуватися такі тактичні дії та прийоми:

посадка в бойову машину (автомобіль);

спішування з бойової машини (автомобіля);
приховане висування та розгортання в бойовий порядок;
переміщення на полі бою різними способами з використанням захисних властивостей місцевості й штучних укриттів під час висування та подолання загороджень;
здійснення маневру (відходу) на запасну (тимчасову) позицію;
маневр вогнем у ході виконання завдань (перенесення вогню з однієї цілі на іншу, зосередження вогню, розподіл цілей);
прикриття вогнем і використання захисних властивостей місцевості й штучних укриттів під час зайняття та зміни вогневих позицій;
злагодженість дій бойових груп.

Моторесурс: для БМ, автомобіля – 1-1,5 км.

Особливості виконання вправи.

Вправа виконується вдень на військовому стрільбищі або на ділянці тактичного поля (підготовленій ділянці місцевості) **малими тактичними групами** в складі відділення.

Виконання вправи починається з уточнення особовому складу інструктором (командиром відділення) бойового завдання і порядку дій.

За командою керівника стрільби ті, хто виконує вправу, висуваються з вихідного положення на РВВ в пішому порядку або на бойовій машині за командою інструктора (командира відділення) перегруповуються (при діях на БМ (автомобілі) – спішуються та перегруповуються) у визначений бойовий порядок для виконання завдання з наступу.

Під час спішування, перегруповування, побудови бойового порядку для виконання завдання з наступу особовий склад прикривається веденням вогню з БМ (кулемету), з місця з не підготовленої вогневої позиції по групі цілей № 1, показ якої здійснюється за рішенням керівника стрільби.

Подальший показ цілей здійснюється за рішенням керівника стрільби з виходом першої вогневої групи, на заздалегідь намічені рубежі з урахуванням тактики дій противника і заходів безпеки (як варіант згідно нумерації цілей).

Ті, хто стріляє, самостійно виявляють цілі та ведуть по них вогонь, інструктор (командир відділення) здійснює управління вогнем відділення.

Зміна вогневих позицій здійснюється з використанням захисних властивостей місцевості і штучних укриттів, відхід на вигідну позицію за командою інструктора (командира відділення).

Загальна глибина пересування від РВВ – 150 – 200 м.

Після закінчення показу цілей керівник подає команду: “Припинити вогонь. Розряджай”, перевіряє зброю на розрядження і подає команду на повернення у вихідне положення.

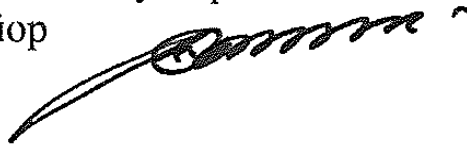
УВАГА! У разі необхідності (неправильних дій) керівник зупиняє стрільбу (просування підрозділу) та нагадує особливості та порядок виконання завдання.

Примітка до додатку 15:

при неможливості виконання даних вправ з бойовою стрільбою (спроможностей стрільбиці) – дозволяється здійснювати виконання вправ з використанням страйкбольного (пейнтбольного) обладнання;

практичне виконання вправ стрільб ПВ 14, ПВ 20, ПВ 22 виконувати (не менше 1 разу) з урахуванням наявних компонентів місцевості стрільбиці (в лісі, лісосмузі, посадці, тощо) з метою створення реальних умов до яких потрапить в майбутньому військовослужбовець.

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

Додаток 16
до ТП 7-00(206)246.63
(розділ 6.5)

УМОВИ

виконання підготовчих з метання гранати
до Програми базової загальновійськової підготовки
(які не визначенні Курсом стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин)

Підготовча вправа з метання гранати № 1 **“Метання гранати на дальність з різних положень”**

Цілі: група піхоти, що атакує, – три ростові фігури (мішень № 8) в позначеному на відкритій місцевості габариті по фронту 10 м та в глибину 5 м.

Дальність до цілі: не менше 40 метрів в коридорі метання 10 метрів.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: навчально-імітаційні гранати (габаритно-вагові макети, болванки) – 6 шт.

Положення для метання: з розбігу та з окопу.

Оцінка:

“залік” – метнути не менше трьох навчально-імітаційних гранат (габаритно-вагових макетів, болванок) на відстань більше 30 м.

“незалік” невиконані вимоги на “залік”.

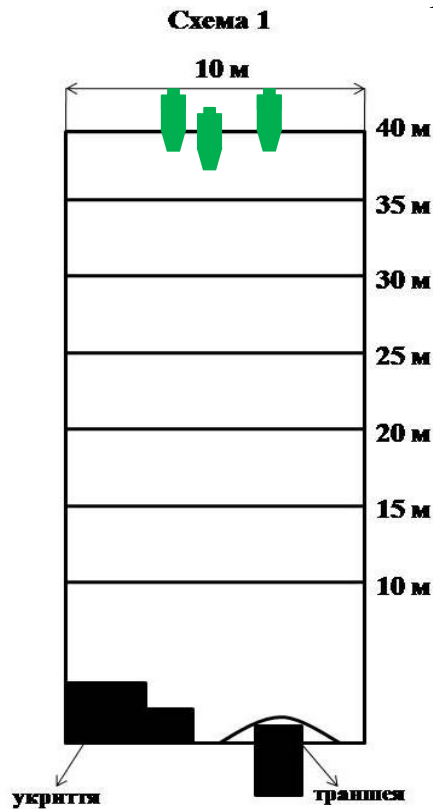
Особливості виконання вправи:

Вправа виконується на облаштованій ділянці місцевості відповідно до Схеми 1.

Ті, хто навчаються за кожен підхід виконують по три кидка імітаційної гранати (габаритно-вагового макету, болванки) з укриття та по три кидка імітаційної гранати (габаритно-вагового макету, болванки) з траншеї. Кількість підходів необмежена.

За командою інструктора “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається висувається до рубежу кидання гранати з укриття та виконує метання імітаційної гранати на дальність (не більше 3-х спроб) з місця чи розбігу. Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з інструктором, підбивають підсумки метання гранати та переходить на місце для метання гранати з окопу.

Аналогічно вище вказаному, той, хто навчається, виконує метання імітаційної гранати на дальність з окопу.

Підготовча вправа з метання гранати № 2

“Метання гранати на точність з різних положень”

Цілі: габарит діаметром 1 м, позначений в будь який спосіб на ділянці місцевості.

Дальність до цілі: по зростанню: 10 м, 15 м, 20 м, 25 м.

Час на стрільбу: не обмежений.

Кількість боєприпасів: навчально-імітаційні гранати (габаритно-вагові макети, болванки) – на кожену дальність по 3 шт.

Положення для метання: із-за укриття та з окопу.

Оцінка:

“відмінно” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на кожній фіксованій відстані.

“добре” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на трьох фіксованих відстанях;

“задовільно” – влучити хоча б одною навчально-імітаційною гранатою (габаритно-ваговим макетом, болванкою) на двох фіксованих відстанях;

“незадовільно” – невиконані вимоги на “задовільно”.

Особливості виконання вправи:

Вправа виконується на облаштованій ділянці місцевості відповідно до Схеми 2.

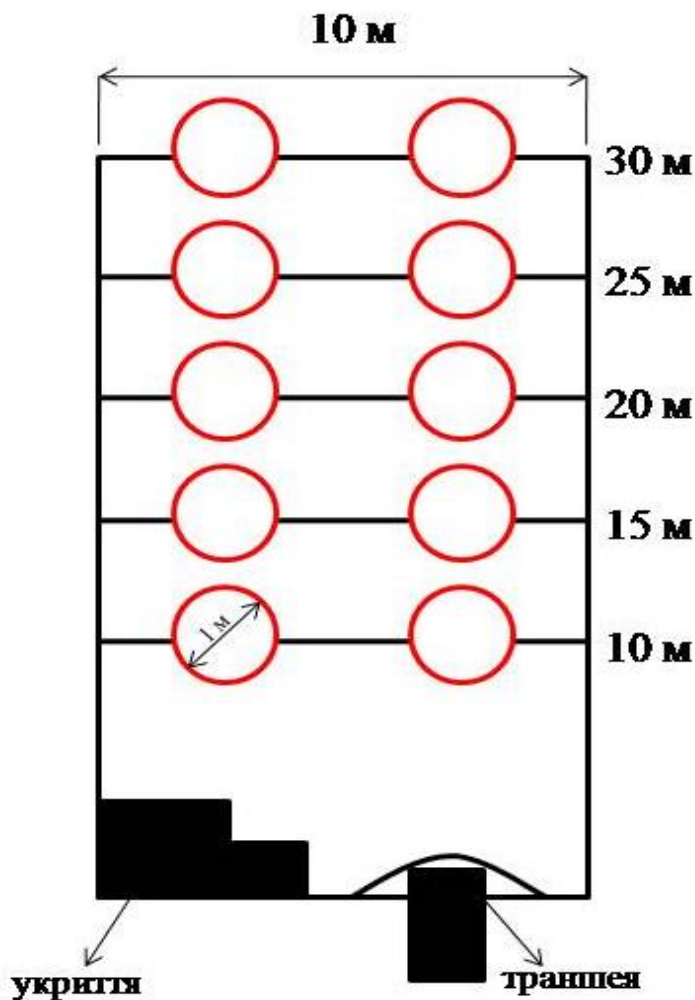
Ті, хто навчаються за кожен підхід виконують по три кидка імітаційної гранати з укриття та по три кидка імітаційної гранати з траншеї. Кількість підходів необмежена.

За командою інструктора “ГРАНАТОЮ ВОГОНЬ!” той, хто навчається висувається до рубежу кидання гранати з укриття та виконує метання імітаційної гранати на точність, намагаючись потрапити у визначені габарити. Спочатку виконується метання імітаційної гранати на дальності габариту 10 м, потім на 15 м, 20 м, 25 м (на кожену дальність виконується не більше 3-х спроб). Після виконання завдання, той, хто навчається, разом з інструктором, підбивають підсумки метання гранати та переходить на ділянку для метання гранати з окопу.

Аналогічно вище вказаному, той, хто навчається, виконує метання імітаційної гранати на точність з окопу.

З урахуванням навченості тих, хто навчається, керівник заняття може збільшувати дистанцію для метання гранати.

Схема 2

Підготовча вправа з метання гранати № 3
“Метання гранати при переміщенні в траншеї”

Цілі:

край траншеї ціль №1 – (грудна фігура (мішень №6);
ячейка в траншеї ціль №2 – (грудна фігура (мішень №6);
нора (бліндаж) в траншеї ціль №3 – (грудна фігура (мішень №6);
група піхоти, що атакує – дві ростові фігури (мішень №8) по фронту не менше 2 м (ростові фігури розміщені в габариті діаметром 5 м), що розташовані на відстані 25 м від ячейки №1 (ціль №4).

Кількість боєприпасів: навчально-імітаційні гранати (габаритно-вагові макети, болванки) – 4 шт.

Оцінка:

“відмінно” – уразити всі цілі;

“добре” – уразити три цілі, в тому числі. ціль № 4;

“задовільно” – уразити дві цілі з цілей № 1, № 2, № 4.

Особливості виконання вправи:

Ті, хто навчаються знаходяться в повному екіпіруванні (особиста зброя (розряджена), засоби індивідуального захисту), 4 навчально-імітаційні гранати (габаритно-вагові макети, болванки) розміщуються у гранатні підсумки на РПС (розгрузці).

З метою дотримання заходів безпеки стрільцем під час виконання вправи, керівнику навчальної точки (інструктору) дозволяється перебувати біля того, хто виконує вправу на такій відстані, що дозволить безпечно здійснювати нагляд за порядком виконання вправи та дотримання заходів безпеки.

За командою керівника (інструктора) “До бою” той, хто навчається перебіжками висувається до окопу (траншеї). За 15 м до краю траншеї він приймає положення лежачі, дістає гранату, готує її до кидання, подає команду “ГРАНАТА” і здійснює метання гранати в траншею, намагаючись в неї потрапити.

Після вибуху гранати, він швидко переміщується в траншею і здійснює пересування по траншеї вперед до ячейки №1 та займає її.

Після цього, виглянувши з ячейки, той, хто навчається, визначає розміщення сусідньої ячейки №2 і здійснює туди метання гранати навісним способом. Після спрацювання гранати він продовжує переміщуватись по траншеї вперед до нори (бліндажа) (ціль №3).

За 2 м до нори (бліндажа) він дістає гранату, готує її до кидання, підходить за 0,5-1 м до нори (бліндажа) і здійснює вкидання гранати у нору (бліндаж) і відходить від неї на 2-3 м. Після вибуху гранати, той, хто навчається продовжує переміщуватись по траншеї вперед до ячейки №2 і займає її.

Після займання ячейки №2, він оцінює обстановку за межами траншеї, знаходить ціль для ураження (група піхоти), готує гранату, подає команду “БАЧУ ВОРОЖУ ГРУПУ ПІХОТИ” і здійснює метання гранати по цілі №4.

Після цього, той, хто навчається, переміщується в кінець окопного сполучення.

[illegible]

Продовження додатку 17

РОЗРАХУНОК боєприпасів на вогневу підготовку для підготовки <u>одного</u> військовослужбовця за Програмою БЗВП (1,5 місяці, зі змінами)																			
Номер теми та заняття, перелік вправ стрільб, які відпрацьовуються в ході вогневої підготовки			Умови виконання	Кількість стрільб	АК-74		РПК		ПК		РПГ-7		Помпова рушниця	Гранати					
					5,45 (7,62) мм ПС	5,45 (7,62) мм Т	5,45 (7,62) мм ПС	5,45 (7,62) мм Т	7,62 мм ЛПС	7,62 мм Т	ПУС-7	ПГ (аналог)	12/70 кал.	РГД-5 (аналог)	УПГ - 8	УРГ	РДГ (аналог)		
	1.	Курс дій у складі підрозділу		54	748	141	15	5	15	5		2	6	1	2	4	2		
25		ПВ №24 Бій в будівлі зі міною вогневої позиції*	вдень	2	20											1			
Колективна зброя																			
1		КС 2.01(02-04).1.1 (РПК, ПК)	вдень	2			15	5	15	5									
2		КС 1.06.1.1 (РПГ)	вдень	1							1								
3		КС 1.06.1.2 (РПГ)	вдень	1								2							
Вправи з гранатами																			
1		ПВМГ №1 **	вдень	1															
2		ПВМГ №2 **	вдень	1															
3		ПВМГ №3 **	вдень	1															
4		НВ КС 4.16.1.1 **	вдень	1															
5		НВ КС 4.16.1.2**	вдень																
6		НВ КС 4.16.1.3**	вдень	1											2				
7		НВ КС 4.16.2.5 **	вдень	1															
8		НВ КС 4.16.2.6 **	вдень	1															
9		НВ КС 4.16.2.7 **	вдень	1															
10		НВ КС 4.16.2.8 **	вдень	1															
11		ПВ Позаштатні ситуації**	вдень																
12		НВ КС 5.16.1.1	вдень	1										1					
Комплексне тактичне заняття				2	49	9													
1		ПВ №25 Бій в лісозмусі зі міною вогневої позиції*	вдень	1	16														
2		ПВ №26 Маневрена оборона зі міною вогневої позиції*	вдень	1	12														
3		ПВ №27 Наступ малими тактичними групами в складі відділення в пішому порядку з прикриттям вогнем із озброєння БМ (кулемету)*	вдень	1	21	9			40										
Всього						56	797	150	15	5	15	5	1	2	6	1	2	4	2
Примітка:							947		20		20		1	2	6				
*- кількість боєприпасів на 1 військовослужбовця розрахована у відповідності до умов виконання вправ стрільб згідно Додатку 14, 15 Програми підготовки, Курсу стрільб;																			
**- під час виконання вправи дозволяється замість навчально-імітаційних гранат використовувати габаритно-вагові макети (болванки).																			

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ВАРІАНТ

розподілу імітаційних гранат під час БЗВП (заощадливий)

№ вправи	Назва вправи	Короткий зміст умов виконання	Витрата гранат на вправу	Кількість повторів вправи	Всього гранат	із них	
						макет	імітаційна
РАЗОМ ЗА ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ					26	13	13
Тактична підготовка					10	4	6
Тема 3. Дії солдата в оборонному бою.							
Завдання 1. Дії в оборонному бою. Дії солдата під час життєвої підготовки та відбиття наступу противника. Знайомство бронеб'юків противника на першому ярусі оборони. Введення жовтих та жовто-чорних оцінок та вибір цілі, прицілу і точки прицільвання. Порядок дій під час маневру (переміщення) з позначкою на основну життєву позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, якщо противник з тилу, прорив першого ярусу тилом (ББМ) противника і десь та в темну пору доби. Порядок жовтої військовослужбовця з іншими військовослужбовцями на позиції в ході життєвої оборонного бою. Роль БЛА противника в ході життєвої наступального бою.			2	2 (без урахування тренування)	2	1	1
Тема 3. Дії солдата в оборонному бою.							
Завдання 2. Відбиття штурму дії противника, здійснення маневру на запасі (жітній) позиції із застосування гранат (світлому або МОН-50, 90). Уникнення пресування противника по своїх позиціях із застосування інженерних не вибухових засобів. Порядок огляду покинутих позицій. Знайомство противника з бойовим. Наставлення противника між (мінометричними) залпами маневру та застосуванням.			2	2 (без урахування тренування)	2	1	1
Тема 5. Дії солдата в наступі.							
Завдання 1. Дії в наступному бою. Знайомство життєвого положення для наступу і підготовки до нього. Пересування на полі бою методом «жовтих і рухів». Подолання інженерних засобів та природних перешкод, прикриття один одного у ході виконання бойового завдання. Дії у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника. Застосування наступальних (оборонних) гранат в ході життєвого наступу.			1	1 (без урахування тренування)	1		1
Тема 5. Дії солдата в наступі.							
Завдання 3. Підготовка до штурму окопів противника. Порядок підходу до окопів противника. Рухок до траншеї противника. Пересування по траншеї. Зачистка траншеї. Захоплення та зачистка окремого бойовика противника.			2	2 (без урахування тренування)	2	1	1
Тема 6. Введення бойових дій в урбанізований місцевості.							
Завдання 1. Способи пересування особового складу в урбанізований місцевості в складі відділення (жовтих). Пересування по вулицям, подолання перешкод в урбанізований місцевості. Моніторинг обстановки в яскравому (детектором/аналізатором) спектру роботи БЛА та застосування засобів РЕБ бойових дій.			1	1 (без урахування тренування)	1		1
Тема 6. Введення бойових дій в урбанізований місцевості.							
Завдання 2. Підготовка до захоплення будівлі. Порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по житлових, складах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.			2	2 (без урахування тренування)	2	1	1
Вогнева підготовка					13	9	4
ПВ №16	Бій в траншеї у складі двійки з бойовим стрільбом	Кількість боєприпасів: на початку – імітаційна (на початку) граната – по 3 на кожного стрільця. Особливості виконання вправ: За допомогою керівника стрільби "ЗАЧИСТИТИ" другий з двійки штовхає гранату на поворот траншеї, перший з двійки, після вибуху гранати, розпочинає життєвий вогонь.			6	3	3
ПВ №24	Бій в будівлі зі складом життєвої позиції	Кількість боєприпасів: 10 набойок, 1 на початку – імітаційна граната. Особливості виконання вправ: Підіймаючись до перших джерел штовхає гранату в кімнату та здійснює прорив в джерел прориву, після спрацювання гранати «зачищає» кімнату.			2	1	1
КС 4.16.1.1	Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому переміщенні	Час: не більше 30 с від команди "Гранатами - жовтих" до вибуху гранати. Кількість гранат, на початку - імітаційна - 1			1	1	
КС 4.16.1.2	Швидке метання ручної оборонної гранати з місця із за укріплення	Час: не більше 15 с від команди "Гранатами - жовтих" до вибуху гранати. Кількість гранат: на початку - імітаційна - 2. Час віраховується від команди "Гранатами - жовтих" до вибуху другої гранати.			2	2	
НВ КС 4.16.2.5	Метання ручної гранати в будівлі (будівлю)	на початку - імітаційна граната - 1. Вправи оцінюються "незалежно" незалежно від результатів метання гранати, якщо жодна з будівель здійснюється до розриву на початку - імітаційної гранати.			1	1	
НВ КС 4.16.2.8	Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому переміщенні в лінійній місцевості	Кількість гранат, на початку - імітаційна - 1. Час: не більше 30 с від команди "Гранатами - жовтих" до вибуху гранати. Гранату потрібно метати в проміжок між деревами таким чином, щоб не було жодного фактора від перешкоди. Після метання фактора зайняти положення "лежачи" головою в бік мішені, приважи головою до землі та прикриваючи її животом, після імітаційного вибуху жовтих прицілюватися по мішені.			1	1	
Комплексне тактичне заняття					3	-	3
Під час життєвого бою виконання тактичної підготовки					3	-	3
Важливо. При реалізації зазначеного варіанту відсутні психологічне навантаження на військовослужбовця, не формується необхідний таймінг використання гранати як способу придушення противника під час виконання тактичного прийому							

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ВАРІАНТ
розподілу імітаційних гранат під час БЗВП (оптимальний)

№ вправи	Назва вправи	Короткий зміст умов виконання	Витрата гранат на вправу	Кількість повторів вправи	Всього гранат	із них	
						макет	імітаційна
РАЗОМ ЗА ПРЕДМЕТИ НАВЧАННЯ					26	4	22
Тактична підготовка					10		10
Тема 3. Дії солдата в оборонному бою.							
Заняття 1. Дії в оборонному бою. Дії солдата під час вогневої підготовки та відбиття наступу противника. Знищення бронеоб'єктів противника на передньому краю оборони. Ведення вогню за командою та самостійно: оцінка та вибір цілі, приціли і точки прицілювання. Порядок дій під час маневру (переміщення) з тимчасової на основну вогневу позицію (з основної на запасну), дії у разі обходу противником з флангу, вихід противника з тилу, прорив переднього краю танками (ББМ) противника в день та в темну пору доби. Порядок взаємодії військовослужбовців з іншими військовослужбовцями на позиції в ході ведення оборонного бою. Роль БПЛА противника в ході ведення ним наступального бою			2	2 (без урахування тренування)	2		2
Тема 3. Дії солдата в оборонному бою.							
Заняття 2. Відбиття штурмових дій противника, здійснення маневру на запасі (відсічі) позиції із застосування гранат (хлєбмору або МОН-50, 90). Успішні заходи протидії противника по своїх позиціях із застосування інженерних та вогневих загороджень. Порядок огляду зайнятих позицій. Знищення противника в бійцяжі. Виставлення протитанкових мін (мінік-штабдзуків) на можливих маршрутах просування техніки			2	2 (без урахування тренування)	2		2
Тема 5. Дії солдата в наступі.							
Заняття 1. Дії в наступальному бою. Зайняття вихідного положення для наступу і підготовка до атаки. Пересування на полі бою методом «вогню і руху». Подолання інженерних загороджень та природних перешкод, прикриття один одного у ході виконання бойового завдання. Дії у разі мінометного обстрілу та кулеметного вогню противника. Застосування наступальних (оборонних) гранат в ході ведення наступу.			1	1 (без урахування тренування)	1		1
Тема 5. Дії солдата в наступі.							
Заняття 3. Підготовка до штурму окопів противника. Порядок підходу до окопів противника. Рух до траншеї противника. Пересування по траншеї. Зачистка траншеї. Захоплення та зачистка окремого бійцяжі противника			2	2 (без урахування тренування)	2		2
Тема 6. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості.							
Заняття 1. Способи пересування особового складу в урбанізованій місцевості в складі відділення (взводу). Пересування по вулицям, подолання перехресть в урбанізованій місцевості. Моніторинг обстановки в небі сканером (детектором/аналізатором) спектру роботи БПЛА та застосування засобів РЕБ ближньої дії.			1	1 (без урахування тренування)	1		1
Тема 6. Ведення бойових дій в урбанізованій місцевості.							
Заняття 2. Підготовка до захоплення будівлі. Порядок та способи підходу і проникнення в будівлю, дії під час захоплення будівлі, порядок пересування по коридорах, сходах, порядок зачистки кімнат та інших приміщень.			2	2 (без урахування тренування)	2		2
Вогнева підготовка					13	4	9
ПВ №16	Бій в траншеї у складі двійки з бойовою стрільбою	Кількість босприсів: навчально – імітаційна (навчальна) граната – по 3 на кожного стрільця . Особливості виконання вправ: За командою керівника стрільби “ЗАЧИСТИТИ” другий з двійки закочує гранату за поворот траншеї, перший з двійки, після вибуху гранати, повторює ведення вогню	3	2 (із них 1 - тренування)	6	3	3
ПВ №24	Бій в будівлі зі мною вогневої позиції	Кількість босприсів: - 10 набойок, 1 навчально – імітаційна граната. Особливості виконання вправ: Підійшовши до перших дверей закочує гранату в кімнату та здійснює простріл в дверний прохід, після спрацювання гранати «зачищає»	1	2 (із них 1 - тренування)	2	1	1
КС 4.16.1.1	Метання ручної оборонної гранати з місця в пішому порядку	Час: не більше 30 с від команди “Гранатою - вогонь” до вибуху гранати. Кількість гранат, навчально - імітаційна - 1	1	1	1		1
КС 4.16.1.2	Швидкісне метання ручної оборонної гранати з місця із укриття	Час: не більше 15 с від команди “Гранатами - вогонь” до вибуху гранат. Кількість гранат: навчально - імітаційна - 2. Час відраховується від команди “Гранатою - вогонь” до вибуху другої гранати	2	1	2		2
НВ КС 4.16.2.5	Метання ручної гранати в будівлі (будівлю)	Кількість гранат - імітаційна граната - 1. Вправа оцінюється “незадовільно” незалежно від результатів метання гранати, якщо вхід в будівлю здійснювався до розриву навчально - імітаційної гранати	1	1	1		1
НВ КС 4.16.2.8	Метання ручної наступальної гранати з місця в пішому порядку в лісистій місцевості	Кількість гранат, навчально - імітаційна - 1. Час: не більше 30 с від команди “Гранатою - вогонь” до вибуху гранати. Гранату потрібно метнути в проміжок між деревами таким чином, щоб не було відскоку гранати від перешкод. Після метання гранати зайняти положення “лежачи” головою в бік мішеней, приклавши голову до землі та прикривши її автоматом, після імітаційного вибуху виконати спеціалізовані по мішеням	1	1	1		1
Комплексне тактичне заняття					3		3
Під час вигиначення рівня навчальних тактичної підготовки					3		3

Начальник Головного управління доктрин та підготовки
Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Ігор ПАЛАГНЮК

ПОСИЛАННЯ НА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка нормативно правового акту та ВП	Повне найменування нормативно правового акту та військової публікації
1	2
	1. Закон України “Про правовий режим воєнного стану”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 389-VIII від 12.05.2015 (зі змінами, внесеними протягом 2022–2024 років)
	2. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу”, введений в дію постановою Верховної Ради України № 2233-XII від 25.03.1992
	3. Закон України “Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності” від 13.12.2022 №2834-IX (зі змінами 2023 року)
	4. Закон України “Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України”, введений в дію постановою Верховної Ради України №548-XIV від 24.03.1999 (зі змінами №3621-IX від 21.03.2024)
ВКП 7-00(72)01.02	5. Наказ Міністерства оборони України від 05.08.2021 №225 “Про затвердження інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України”
	6. Наказ Міністра оборони України від 23.03.2017 №164 “Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у ЗС України”
	7. Наказ Головнокомандувача ЗС України від 18.09.2024 № 431 “Про затвердження Інструкції з організації психологічної підготовки у ЗС України”
	8. Директива Головнокомандувача ЗС України від 04.12.2023 № Д-11/дск “Про організацію підготовки ЗС України у 2024 навчальному році”
	9. Наказ Генерального штабу ЗС України від 05.03.2012 № 41 “Про удосконалення діяльності навчальних центрів ЗС України”
ВКДП 7-00(03).01	10. Настанова “З бойової підготовки у Збройних Силах України”, затверджена Начальником Генерального штабу ЗС України 07.10.2020
КРП 03.032.056-2018 (01) ТП 7-00(201).01	11. Курс “Стрільб зі стрілецької зброї і бойових машин”, затверджений та введений в дію наказом ГШ ЗС України від 17.04.2018 №160 (зі змінами та доповненнями: НГШ ЗС України від 10.01.2019 № 17; НГК ЗС України від 01.02.2021 № 25; НГШ ЗС України від 12.10.2024 № 368)
СБП 3-(01,02,04).58(59)	12. Бойовий статут “Механізованих і танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України”, частина III (взвод, відділення, екіпаж), затверджений та введений в дію наказом командувача Сухопутних військ ЗС України від 25.05.2016 № 238 (зі змінами, накази КСВ ЗС України: від 11.11.2017 №567; від 29.03.2018 №185; 02.08.2018 №454; від 18.03.2019 №140; від 05.03.2023 №253, від 04.10.2023 №628од; від 10.09.2024 №746од)

1	2
СТП 7-00(194)	13. Збірник “Нормативів з бойової підготовки сухопутних військ Збройних Сил України (за досвідом російсько-Української війни 2014-2023 років)”, затверджений командувачем Сухопутних військ ЗС України в 2001 році (зі змінами та доповненнями від 19.07.2023)
СТІ 000Г.22Л.03 та ДМ до СТИ 000Г.22Л.03	14. Стандарт індивідуальної підготовки з довідковим матеріалом “Психологічна підготовка (навчальний курс)”, затверджений заступником Начальника ГШ ЗС України 22.09.2023
ВП 7-00(01).01	15. Методичний посібник “Комплекси спеціальних фізичних вправ для колективної підготовки військовослужбовців та підрозділів у Збройних Сил України”, затверджені начальником Головного управління підготовки Збройних Сил України – заступником начальника ГШ ЗС України 19.06.2019
ВП 7-00(72)01.01	16. Методичні рекомендації “З організації підготовки військовослужбовців за БАРС”, затверджені начальником Генерального штабу ЗС України 28.02.2021
ТКП 1-160(31)03.01	17. Методичні рекомендації “З психологічної підготовки військовослужбовців ЗС України щодо формування стресостійкості до дій в умовах різкої зміни бойової обстановки”, затверджені начальником ГШ ЗС України 13.01.2021
ВП 1-00(189)	18. Інструкція “З порядку отримання електронних або друкованих військових публікацій, відеоматеріалів, проведення дистанційних курсів Збройних Сил України та країн-партнерів”, затверджена начальником Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу (J7) ЗС України 08.03.2024

Примітка. Якщо військову публікацію (нормативно-правовий акт, національний або військовий стандарт, керівний документ і стандарт НАТО та держав-членів НАТО тощо), на яку є посилання, замінено новою або до неї внесено зміни, то потрібно застосовувати нову військову публікацію, охоплюючи всі внесені до неї зміни.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АТО	Антитерористична операція
ЗС України	Збройні Сили України
ІПСО	Інформаційно-психологічна операція
МГП	Міжнародне гуманітарне право
ООС	Операції об'єднаних сил
РХБз	Радіаційний, хімічний, бактеріологічний захист
СВП	Саморобний вибуховий пристрій
СТІ	Стандарт індивідуальної підготовки
СТП	Стандарт підготовки
AAR (АПД)	(After action review) Аналіз проведених дій
FPV (ФПВ)	(First-Person View) Вигляд від першого обличчя
NATO (НАТО)	North Atlantic Treaty Organization (Організація Північноатлантичного договору)

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Вправа – цілеспрямоване та планомірно-організоване виконання розумових та практичних дій (прийомів) з метою засвоєння знань, оволодіння, формування та удосконалення практичних умінь та навичок.

Дія (-ї) – виконання чогось, вплив на щось.

Завдання (підзавдання) – це чітко визначена дія (-ї), яка (-ї) оцінюється та виконується органом військового управління, військовою частиною (штабом, підрозділом, тимчасово створеним військовим формуванням), військовослужбовцем.

Знання військовослужбовця – сукупність усвідомлених відомостей, понять, процесів, процедур, отриманих в процесі військового навчання.

Коригування – зміна навчальних цілей, способів, форм та методів навчання відповідно до отриманих результатів.

Навички військовослужбовця – здатність військовослужбовця автоматично виконувати певні дії. Практичне застосування знань, умінь та навичок у ході навчального процесу забезпечує їх перетворення на професійну майстерність.

Норматив – часовий, кількісний і якісний показник виконання окремими військовослужбовцями або підрозділами поставлених завдань, прийомів і дій, пов'язаних із застосуванням зброї та військової техніки в ході бойової підготовки.

Предмет навчання – система понять про явища, закономірності, закони, теорії будь-якої відповідної сфери діяльності із визначенням потрібного рівня сформованості у тих, хто навчається, певної сукупності знань, умінь і навичок.

Прийом – окрема дія, рух;

Психологічна стійкість – здатність особи підтримувати необхідний рівень психологічної готовності протягом визначеного часу у конкретних умовах обстановки та швидко відновлювати свій психоемоційний стан після екстремальних (кризових) ситуацій.

Психологічна готовність – це взаємопов'язана система мотиваційних чинників, вольових ресурсів, а також професійної компетенції і витривалості особового складу, що забезпечує реалізацію ним поставлених завдань.

Стандарт підготовки – нормативний документ (уніфікований процес), який визначає послідовність досягнення органами військового управління (штабами, військовими частинами, підрозділами, кораблями, військовослужбовцями) оперативних (бойових, спеціальних), індивідуальних спроможностей до виконання конкретних завдань та визначає критерії їх оцінки. Стандарти підготовки (далі – СТП) поділяються на стандарти індивідуальної (базової загальновійськової, фахової) підготовки (далі – СТІ) та колективної підготовки (далі – СТК) і спрямовуються на досягнення сумісності у підготовці підрозділів ЗС України та держав – членів НАТО.

Тренування – осмислене багаторазове повторення (виконання) вже вивчених вправ (прийомів, дій) з метою їх закріплення (удосконалення).

Уміння військовослужбовця – здобута на основі отриманих завдань у військовій сфері здатність військовослужбовців виконувати належним чином певні дії на практиці. Систематичні та цілеспрямовані тренування тих, хто навчається, шляхом виконання певних дій, які забезпечують перетворення знань та умінь на навички.

Цитата (*citation*, від лат. *cito* – зрушую, викликаю) – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, записаного виконання, правомірно оприлюдненої фонограми або відеограми, який використовується, з обов’язковим посиланням на його автора та/або виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми і джерела цитування, іншою особою з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді або в перекладі такого фрагмента (уривка) [1].

Інші терміни, які використовуються у цій Програмі, вживаються у значеннях, наведених, в Настанові “З бойової підготовки у Збройних Силах України”, затверджена Начальником Генерального штабу ЗС України 07.10.2020 (посилання 10) та інших нормативно-правових актах України (посилання 1 – 4), Міністерства оборони України (посилання 5, 6), Головнокомандувача ЗС України (посилання 7, 8), Генерального штабу ЗС України (посилання 9, 11, 14 – 18) та Командування Сухопутних військ ЗС України (посилання 12 – 13).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Закон України “Про авторське право і суміжні права” в редакції закону України від 20.03.2023 № 2974-IX.
2. Порядок “Оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”, ДДП 1-0(189), затверджені та введені в дію наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 19.02.2022 № 60.
3. Окреме доручення начальника Генерального штабу ЗС України №22113/С/дск від 22.02.25 “З метою нарощування змісту та практичної складової базової загальновійськової підготовки в навчальних центрах Збройних Сил України та внесення змін до програми базової загальновійськової підготовки (версія 5) (додатки) за результатами проведеного інструкторсько-методичного заняття з 13 по 14.02.2025 на фондах 199 НЦ.

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

ДЛЯ ЗАМІТОК

[illegible]

